

ROMAIN GARY

BİLETİNİZ BURAYA KADAR

Türkçesi: Aykut Derman

roman

ROMAIN GARY

1914, Litvanya doğumlu. On dört yaşında Fransa'ya geldi, hukuk öğrenimi gördü, 1940 yılında 'Fransa'ya Özgürlük' ekibine ve savaşa katıldı. Fransa'nın 2. Dünya Savaşı'ndaki kahramanlarından biriydi, Legion d'Honneur nişanına layık görüldü. Yazarlığı yanında diplomatlık yaptı. İlk romanı *Polonya'da Bir Kuş Var* dışişleri bakanlığında çalışmaya başlamasıyla aynı zamanda yayınlandı. *Onca Yoksulluk Varketı'de* olduğu gibi 'Emile Ajar' takma adıyla da kitaplar yazdı ve her iki kimliğiyle iki ayrı Goncourt Ödülü sahibi oldu. Eşi ünlü Fransız oyuncu Jean Seberg'in 1970'deki trajik ölümünün ardından 1980'de kendi eliyle hayatına son verdi. Yazann *Kadının Işığı* (2012) ve *Şafakta Verilmiş Sözüm Vardı* (2012) ile Emile Ajar adıyla kaleme aldığı *Onca Yoksulluk Varken* (2010), *Yalan-Roman* (2011), *Koca Tembel* (2011) ve *Kral Salamon'un Bunalımı* (2011) adlı romanları da Agora Kitaplığı'nca yayınlanmıştır.

Romain Gary

BİLETİNİZ BURAYA KADAR

Türkçesi: Aykut Derman

Biletiniz Buraya Kadar Romain Gary

Kitabın özgün adı:

Au-delâ de cette limite votre ticket n'est plus valable

Fransızca'dan çeviren: Aykut Derman

Kapak tasarımı - mizanpaj: Sibel Yurt

Agora'da birinci basım: Haziran 2012

ISBN: 978-605-103-163-7

Baskı ve Cilt: Ceylan Matbaası Güven İş Merkezi, B Blok, No 318 Topkapı / İstanbul Tel: (0212) 613 10 79

AGORA KİTAPLIĞI Sertifika no: 12761 Kuloğlu Mah. Tumacıbaşı Cad.

No: 54, Çukurcuma-Beyoğlu/İSTANBUL Tel: (0212) 243 96 26 - (0212) 251 37 04 Fax: (0212) 243 96 28 www.agorakitapligi.com e- posta: agora@agorakitapligi.com

BİR

Gritti'deki dairemde, saat sabahın yedisinde Dooley'nin telefonuyla uyanmıştım. Benimle buluşmak istiyordu. Durum oldukça acildi. Sesi buyurgan ve üsteleyiciydi ki bunu sevimli bulmadım. İkimiz de Venedik'i Kurtarma Uluslararası Komisyonu üyesiydik; Dukalar Kenti'nin hızla sulara gömülmekte olduğunu göz ardı etmemekle birlikte, ortada yine de bu ölçüde acil bir durum olabileceği düşünülemezdi. Cini Vakfı'nın toplantısı bir gün önce yapılmıştı; Dooley bana, toplantıya neden vaktinde yetişemediğini açıkladı. Son terörist saldırılar İtalya'da yirmi dört saatlik bir genel greve yol açmış, bu yüzden uçağı gecikmişti.

"Boeing'imi Milano'da bırakmak zorunda kaldım, çünkü kontrol kulesinde çalışan kimse kalmamıştı. Ne helikopter vardı, ne de başka bir uçak. Arabayla geldim..."

Ona hak verdim; saat dokuz buçukta barda randevulaştık; bu arada, bu onurun bana neye mal olabileceğini düşünmeden de edemedim. Onu çok az tamyordum. Aramızdaki ilişki benim adıma daha çok, onunla birarada olmaktan kaçınmaktan ibaretti: Aynı rakamları konuşmuyorduk. Jim Dooley, ABD'nin en müthiş servetlerinden birine konmuştu.

Onunla ilk kez 1962'de, Saint-Moritz'de, *kızak* şampiyonasında karşılaşmıştık, ayrıca bu konuda oğlumla tartışmıştık. Teksaslılara özgü iri yapısıyla, kır düşmeye başlamış bukleli sarı saçlarıyla ve ellisini oldukça aşmış olmasına karşm, doğanın cömertçe koruduğu ince çizgileriyle bende hafif bir hayvansılık ve rekabet duygusu uyandırmıştı ki bu durum, bu duygunun yalnızca güzel hanımlarda uyanmadığının kanıtıydı. Başının üstünde, her kategoride dünya şampiyonu aylasıyla dolaşan bu zevk atletinin kazandığı başarıların ve sahip olduğu gücün belirli bir ölçünün üstünde olması, benim kendi başarılarımı, hatta bir bakıma kendi hayatımın anlamını alttan alta tartışma konusu yapmama neden oluyordu. Hiçbirimiz, hayatımızda düşlediğimiz başarıya ulaşamamışızdır, oysa Jim Dooley, insanlara özgü bu yasarım farkında değildi sanki. "Doğal olanın ötesinde..."

İnsanoğlunun küçüklüğünü Home-ros'tan bu yana kafamıza kakan bu düşsel yasaya kendimi bütünüyle kaptıracak kadar ahmak değildim. Ne var ki, bu düşüncede az da olsa bir gerçek payı varsa, Dooley benim için, mutluluk ringinde karşıma çıkmış ciddi bir rakip sayılırdı. Kırmızı kazaklı bu iri yarı adamın, yarışı bitirip kaskını çıkardıktan sonra seyircilere dönüp, herkesi kendiliğinden avcunun içinde tutuyormuşçasma gülümsediğini gördüğümde, belirli ölçüde aşağılık duygusuna ve başarısızlık düşüncesine kapılmaktan kendimi alamadım; bu, hiç de beni yenmiş olmasından kaynaklanmıyordu; Amerikalmm karşısında kendimi *eksik* buluyordum, bana *fazla,* ulaşılması imkânsız gibi görünüyordu: Onun karşısmda kendimi katı ilkeci buluyor, neredeyse politik duyguya kaptırıyordum. Hoffun barında karşılaştığım bir gazeteci aym akşam bana, Jim Dooley'yle, onun yatında Saint-Tropez'de 'görüşme' yaptığını itiraf etmek zorunda kalmış ve... "O işi sabaha kadar sürekli yapıyor, onu durdurmaya imkân yok," demişti. Benzeri itiraflar, insanı genellikle o alanda efsane olmuş kişiyle boy ölçüşmeye ve elinden gelenin sınırına kadar gitmeye çıkarılmış davetiyedir. Neyse ki ben henüz yeterince gençtim ve o konuda kadınların içimi rahatlatmasına gerek duymuyordum. Ayrıca ben her zaman gizemli bahçelerin ve farklı dünyalarm sağladığı zevklerin peşinde koşmuşumdur. Yalnızca iki kişinin arasında kalan, onların dışında kimseyle paylaşılmayan suç ortaklıklarını severim. O alanda 'ünlenme'ye yol açan herşey, benim gözümde, büyünün bozulması anlamına gelir. Aşkm gerçek yuvası, her zaman gizliliktir. Ayrıca, sadakat benim için, yalnızca benim tekelimde olan bir anlaşma değildi: Birlikte bağlanılan değerler doğrultusunda karşılıklı gösterilen özveri ve inanç birliğiydi. 1944 Mayısı'nda, Müttefiklerin Normandiya'ya çıkarma yapmasından birkaç hafta önce, gizli bir arazide keşif uçuşu yapmak üzere Lysander'imin kumanda koluna yapışmış giderken, uçak birden ters döndü ve bilincimi yitirdim. O sırada hayatımı ve savaşımlarımı benimle paylaşan kadın bir saat sonra, beni yarak olarak götürdükleri çiftlik evinde başucumdaydı. Allak bullak olmuştu.

Oysa durumum, onu bu ölçüde heyecanlandıracak kadar ciddi değildi. Lucienne bana, kaza geçirdiğimi bildiren telefonu aldığında, bir otel odasında, arkadaşlarımdan biriyle yatağa girmek üzere olduğunu söyledi. Onu orada tek bir söz etmeden bırakıp bana koşmuştu. Buysa, sadakat sözünden benim tam olarak anladığım şeydi: aşkın, zevkten önce gelmesi. Tabii, başka türlü de düşünülebileceğini ve bu davranışın tam anlamıyla

sevgisizliği ortaya koyduğunun ileri sürülebileceğini de kabul ediyorum. Hatta belki de benim ruh durumumda daha o zamandan gizli bir çatlak bulunduğunu ve bu çatlağın o günden bu yana giderek açılıp, beni bugün içinde bulunduğum duruma getirdiğini düşünmek daha uygun olur. Bu konuda hiç fikrim olmadığı gibi, kendime bahane aradığım da yok. Okuduğunuz bu sayfalarda bir savunma söz konusu değil. Üstelik, bu bir imdat çağrısı da değil; bu metni, denize atmak üzere bir şişenin içine de koymayacağım. İnsanoğlu düş kurmaya başladığından buyana, o kadar çok imdat çağrısı yapıldı, denize o kadar çok şişe atıldı ki, denizi hâlâ görebilmek, denizin yerinde bir şişe yığını görmemek insanı şaşırtıyor.

1963 yılı dolaylarında, onun sevimli milyarder imajıyla şurada burada boy göstermesine ve bunun ona 'Batı dünyasının bir numaralı playboyu' unvanını kazandırmasına epeyce sinirleniyordum herhalde. Gözde mankenler, dönemin vazgeçilmez eğlence yerleri olan Ferrari, Bahamalar ve paradan, yaptıkları hizmete karşılık para almayacak kadar gözleri kamaşmış dizi dizi genç ve güzel kadın... Öyle görünüyordu ki Amerikalı zevkten ve kişisel değer ölçülerinden yoksundu ve kendini bütünüyle başkalarının bakışlarına ve iştahına teslim etmişti: Onun için gerekli olan, başkalarınca arzu edilmeyi garanti altına almaktı. O sıralarda o kadar çok erkeğin Marilyn Monroe'yu düşlemesinin sebebi, kendilerinin dışında o kadar çok erkeğin Marilyn Monroe'yu düşlemesiydi...

Jim Dooley ye son kez 1963 yılında, Sanayici Thiebon'un, Ospedaletti yakınındaki malikânesinde davetli olarak geçirdiğim birkaç gün sırasında rastladım. Burası, İtalyan kıyılarındaki özel plajların kuşkusuz en güzeliydi. Davetli olarak orada yirmi kişi kadardık. Thiebon o sıralarda altmış sekiz yaşındaydı. Yaşma karşın -belki de yaşı yüzünden- su kayağı şampiyonu olmayı kafasına takmıştı. Suyun üzerinde, insanı şaşırtan kolaylıkla arabeskler çiziyor ve yılların yüküne ve doğa yasalarına müthiş kafa tutarak, figürlerini yaparken bir yandan da *bilbocfuet*[1] oynayarak, kayaklara ne kadar egemen olduğunu kanıtlayıp, ağzımızı bir karış açık bırakmaktan hoşlanıyordu. Hayranlık uyandıran bir şeydi bu, ama işin bir de can sıkıcı yanı vardı. Ev sahibimiz, gösterilerine saat sabahın dokuzunda başlıyordu ve bütün davetlilerden orada hazır bulunmaları rica ediliyordu. Bu daveti, kibarlığı bozmadan -ya da acıma duygusundan vazgeçmeden- geri çevirmek imkânsızdı. Dolayısıyla da tam takım kumsala iniyor ve yaşlı adamın su

üzerinde yaptığı numaralara nazikçe alkış tutuyorduk. Yandan, kel bir akbaba görünüşüyle ve sıskalığıyla suyun üstünde dans ederken, *bilboquet'rûn* topunu fırlatıp tahta çanağm içine sokuşuyla, bütünüyle dayanılmaz olması için, bir de çengi etekliği giymesi eksikti. Bu dehşette Goya'dan bir şeyler vardı. Çılgınca kahkaha atmakla acıma duygusu arasmda bocalıyorduk. Davetliler korosu yaygarayı basıyordu.

"Ne gençlik! Ne ateş!"

"Hayranlık uyandırıcı!"

"Adamın yakında yetmiş yaşma basacağı düşünülürse!"

"Düşünün ki Moliere'in yaşadığı dönemde kırk yaşında bir adamın, tiridi çıkmış bir ihtiyardan farkı yoktu!"

"Onun, zamanımızın en şaşırtıcı insanlarından biri olduğunu her zaman söylemişimdir!"

Ne var ki, yanımda duran, yirmi yaşmda bir yeniyetme de nağmeli bir biçimde, alçak sesle şunları söyleyiverdi:

"Bu onun son nu-ma-ra-sı..."

Bir sabah, malikâneye bir gün önce gelmiş olan Doo-ley'yle plajda karşılaştım. Amerikalı, sırtına bir kimono geçirmiş, gözleri ölü gözü gibi, saçları dağınık, kolunu, boş zamanlarını dolduran bir sinema yıldızının beline dolamış durumda, ihtiyarın, sırtı Riva'ya dönük, bir eliyle su kayağının ipini tutarken, öteki eliyle *bilboquet* oynayarak, zaman zaman da kendi ekseni çevresinde 360 derecelik usta dönüşler yaparak numaralarmı sergilemesini sessizce izliyordu.

"Poorson of a bitch,"[2] diye homurdandı Dooley. "Ölüm, bu manzarayla eğleniyordur herhalde. Yıllar var ki elinden başka hiçbir şey gelmiyor. Bütün yapamadıklarının yerine bu numarayı koyuyor. Midemi bulandırıyor. *Shit.*"[3]

Çekip gitti.

Bu sevimli milyarderin, sosyete dergilerinde ve yaşadığı sürekli şölen havasının anaforları içinde kendi sonuna doğru ilerleyen Avrupa'mn altın yaldızlı ve havai fişekli özel yayınlarında sık sık rastlanan 'seçkin görüntüsü', aşağı yukarı işte o dönemde birden değişikliğe uğradı. Önce bir-iki yıl süren bir sessizliğe gömüldü. Sonra, adı yeniden gazetelerde duyulmaya başladı, ne var ki bundan böyle sayfa ve sütun değiştirmişti: Onun adım artık *Financial Times* ya da, herkesçe kabul edilmiş ağırbaşlılığıyla, Avrupa'nın o zamana kadar hiç tanık olmadığı en büyük gönencin kaprislerine bağlı olarak bir batıp bir çıkan, her alana el atmış işadamlarını, Savi-le Row'un İngiliz terzilerinden, haklarında yayınladığı yazılarla daha iyi giydiren *Wall Street Journal'm* içinde, küçük karakterlerle yazılmış birkaç satırlık haberlerde aramak gerekiyordu. Jim Dooley'nin hep aynı yenme azmi içinde ve vaktiyle kızak şampiyonalarında pistlerde kanıtlarını sergilediği aynı gözüpeklikle, Avrupa'nın yayılma ve ilerleme şampiyonasına katıldığını öğrendim. Babasının ölümünden bu yana, ABD'de tozlar içinde mışıl mışıl uyuyan milyarlarım harekete geçirip, çokuluslu şirketler aracılığıyla süratli ve güvenli bir manevrayla birkaç kez katlamış, *Fortune* başlıklı Amerikan dergisi de, Amerika'nın Avrupa'daki yatırımları hakkında hazırladığı özel sayıda onun bu başarılarına yer vermişti. *Spiegel* dergisine göre, 1970'te sahibi olduğu holdinglerin yelpazesi öylesine genişlemişti ki, işadamları "ne zaman hisse alımına girişseler, bir köşeyi döndüklerinde James S. Dooley'nin yüzüyle karşılaşıp karşılaşmayacaklarım kendi kendilerine sorar olmuşlardı". İsviçre'de, Frankfurt'taki Handel-gesellschaft kuruluşuyla ortak kurduğu banka, iki yıl sonra Almanya'da 'altın üçgen' oluşturan Hamburg, Düsseldorf, Frankfurt alanındaki taşınmaz mal sektörünü denetimi altına almıştı. Resmi ağızlarca yalanlanmasına karşm, Köln'deki Herstadt'm iflas etmesine, Gerling finans imparatorluğunun yıkılmasına, incelikle gerçekleştirilen bir operasyon sonucu büyük miktarda fonların birden çekilmesinin yol açtığı ileri sürülüyordu, hatta sosyal demokrat gazeteler Dooley'yi, açıkça 'vahşi kapitalizm' uygulamakla suçlamışlardı. Amerikalıyı daha yakından tanımak için biraz daha çaba göstermediğime üzülmüştüm. Bu ölçüde büyük bir finans gücü benim üzerimde büyü etkisi yaratıyor, bu etkiye karşı kendimi güçlükle savunuyor, buysa kendi varlığım hakkında düşünebileceğim en kötü şeyleri düşünmeme yol açıyordu. Aynca, bankacıların Dooley'den yansızlıkla ve hiç eleştirel yargı ileri sürmeden söz ettiklerini fark ediyordum, buysa, finans dünyasının göklerinde birinci dereceden bir

yıldızın doğmakta olduğuna işaretti. Şunu da eklemek gerekir ki, o yıllar boyunca (1962-1970) Avrupa'nın ekonomik kalkınmışlığını sağlayan çevreler, sürekli gelişmenin gizini keşfetmiş izlenimi veriyorlardı ve bu kalkınmışlığın ekonomik serpintileri sayesinde Fransa'da ve Almanya'da para, burjuva sınıfının 19. yüzyılda dorukta olduğu dönemlerden bu yana görülmemiş manevi, neredeyse ruhsal bir aydınlık sağlıyordu. Avrupa Konseyi'nin toplantısından sonra verilen davetteki bir konuşmada geçen müthiş bir cümleyi hatırlıyorum. Çin'e yaptığı yolculuktan yeni dönmüş olan bir büyükelçinin karısı, orada gördüklerinin pohpohlayıcı anlatısını şu cümleyle bitirmişti: "Komünizm, sonuçta yoksul insanların düzeni." Roma Kulübü mahşerin yaklaşmakta olduğunu bildiren kehanetlerini yayınlamamıştı. Otomotiv endüstrisi doruğunday-dı. Krediler oluk oluk akıyordu. Petrol endüstrisinin keyfi yerindeydi. Fransa kârlı bir yatırım alaru haline gelmişti. Port-Grimaud gibi yapı komplekslerinin gerçekleştirilmesi, benzeri yatırımlarda öncülük yapanlara milyarlar kazandırırken, öte yandan o zamana kadar Richard Burton'ın Eliza-beth Taylor'a armağan ettiği mücevherin, Onassis'in ve Niar-kos'un milyarlarının ya da Bay Boussac ile Bay VVildenste-in'm yarış atları ekürisinin dedikodularıyla yetinmek zorunda kalan çevrelere daha büyük düşler kurma imkânı sağlıyordu. Benim kâğıt ve kontrplak fabrikalarım, bu arada sanat yapıtları yayınlayan yaymevim iyi kazanıyor, ayrıca bir Avrupa Kitap Kulübü kurmak için hazırlıklar yapıyordum ki o işin ön yatırımı dört milyarı buluyordu.

Sarışm bir playboy'un çokuluslu bir deve dönüşmesi beni şaşırtmamıştı. Madalya kazanma tutkusu yaşla gelip geçen bir şey değildir ve insanlar çoğu zaman, bedensel olarak yitirdiklerini, ruhsal olarak geri almak için amansız bir mücadeleye girişirler. Ellilik Giani Agnelli, geçirdiği trafik kazasından sonra kendini Fiat'a öylesine büyük bir enerjiyle, kararlılıkla ve solukla adamıştı ki, fabrika Avrupa gelişmesini temsil eden en canlı güçlerden biri haline gelmişti. Onunla aynı dönemin insanı olan Pignateri'yse, kadınlan fethederek Paris'in ve Roma'nm gözlerini kamaştırdıktan sonra bakır işine girmişti; maden yataklarına yaptığı yatırımları konsolide etmek ve geliştirmek için de Brezilya'yı şaşırtan bir inatla mücadele veriyordu. Ellisine doğru, erkek milletinin erkekliğinde çoğu kez bazı kaymalar olur ve erkekler kendilerine, eşeylik bezlerinin

üretiminde görülen gerilemeyi ödünleye-cek bir sermaye gücü oluşturmaya girişirler.

1971 yılında, haftalık bir dergiyi karıştırırken Jim Doo-ley'nin Pisa Kulesi'ni doğrultmayı düşündüğünü öğrendim. Kendisiyle yapılan görüşmenin metninden çıkardığım anlam en azından buydu -kim bilir, belki de görüşmeyi yapan gazeteci Clara Foscarini, işin içine bu muzırlığı kendiliğinden katmıştı. Gerçekten de Amerikalı, bu ünlü kulenin yıkılmasını önlemek için, şimdiki haliyle sağlamlaştırılmasının yeterli olmayacağını, Rönesans'm bu başyapıtına, yapıldığı zamanki görkeminin kazandırılması gerektiğini ileri sürüyordu. Ona göre, modern bilim zamanın etkilerinin ve yerçekimi yasalarının insanoğluna meydan okumasına karşılık verecek düzeye çoktan erişmişti. Gazeteci kadının söylediğine bakılırsa, Jim Dooley ona, durum son derece acilmiş gibi, saat sabahın ikisinde telefon etmiş, konuyla ilgili projesini yarım saat anlatmış, girişimi finansal yönden desteklemeye hazır olduğunu bildirmişti. Foscarini yazısını, kendi görüşünce, bilimin ve teknolojinin de yadsmamaz bazı sınırlan olduğunu, örneğin viski kokusunun telefon aracılığıyla aktanlamayaca-ğmı söyleyerek bitiriyordu.

Pisa Kulesi'ni doğrultma düşüncesi İtalya'da genel bir sevince yol açtı ve Dooley böyle bir şey söylemediğini resmen açıklamak zorunda kaldı. Bu başyapıtı yıkılmaktan kurtarmak için, devletin yetkili makamlarınca mühendisler arasında bir yanşma düzenlenmesinin ve bunu sağlamanın en güvenli yolunun saptanmasının gerektiğini söylemişti yalnızca. Gerçekten de böyle bir yanşma düzenlendi, ne var ki üretilen projelerin hepsi de uygulanamaz bulunduğundan, hükümet komisyonunca geri çevrildi.

Bu ürküntü verici görüşmeden birkaç gün sonra, Paris'te bir akşam yemeğinde, Dooley'nin Ospedaletti'ye birlikte geldiği esmer sinema yıldızının yanında oturuyordum. Masa arkadaşım, o davetten sonra Thiebon'un malikânesine gidip gitmediğimi sordu. Ona, yetmiş yaşında bir adamın su üstünde su kayağı yaparken, *bilboqııet* oynayarak kahramanlık gösterileri sergilemesini her sabah izlemek zorunda kalmanın müthiş moral bozucu bir şey olduğunu söyledim.

"Evet, katlanılmaz bir şeydi," dedi. "Erkekler bazen, gömülmelerinden çok önce ölmüş oluyor. Jim'i bir daha gördünüz mü?"

Birbirimizi hiç görmediğimizi söyledim.

"O da *bilboquet* oynamaya başladı," diye sokuşturdu ve sesinde belirli bir sertlik, gülümsemesinde belirli bir acımasızlık fark ettim.

"Bak sen?"

Tabağındaki besi pilicinin Perigord sosunu çatalıyla bir an karıştırdı.

"O şimdi yüksek finans çevrelerinde *bilboquet* oynuyor, yürekliliğini de o çevrelerde gösteriyor. Bugünlerde Avrupa'nın en güçlü adamı..."

Şampanyasından biraz içti ve hafifçe güldü.

"Sözünü ettiğim tabii ki finans gücü..."

Bu sözlerde, esmeye başlayan hafif bir rüzgârın buz gibi havası vardı. Yanındaki arkadaşıyla konuşurken onu sezdirmeden gözledim ve sanırım hayatımda ilk kez güzel bir kadına, bir boksörün ringe çıkmadan önce rakibine baktığı gibi bakıyordum. Ayrıca, erkeklik kavramı gözüme ilk kez, birdenbire bu açıdan görünüyordu. O zamana kadar, bu gülmece kaynağını dikkate almamıştım.

Gritti'nin barı Büyük Kanal'a bakar; Amerikalı kolunu bana doğru uzatarak teras yönünden geldi. 'Heykel gibi' kadınlardan çok söz edilir, ne var ki bronz ve mermer, karşımda duran adamda olduğu kadar başka hiç kimsede niteliklerini daha iyi gösteremezdi. Boyu poşuyla, başını dik tutuşuyla çevresine güçlülük izlenimi veriyordu ve bu izlenim, doğanın ona karşı cömert davranmasından çok, sipariş üzerine çalışan bir sanatçının onu pohpohlama niyetinden kaynaklanmış gibiydi. Beyaz bir gömlek giymiş, kravat takmamış, gömleğinin yakasım, spor ceketinin içinde geniş, beyaz bir üçgen oluşturacak biçimde açmıştı. Kırlaşmış saçlarındaki asi lüleler yerinde duruyordu, ne var ki bu lüleler, aradan geçen zamanın yüzünde açtığı derin izlerle aykırılık oluşturuyordu. İnce yüz çizgilerinden geriye kala kala kaba bir benzerlik kalmıştı; zamanın bozduğu bu inceliği insan ancak belleğini zorlayarak hatırlayabiliyordu. Benden yedi-sekiz yaş büyük olmalıydı. Amerikalı bir eliyle elimi tutuyordu, öteki elini de beni

korumaya almış gibi omzuma koymuştu ki bu hareket beni oldum olası sinirlendirirdi.

"Sizi gördüğüme sevindim, dostum, çok sevindim... En son..."

Unutkanlığını bağışlatmak için gülmeye başladı ve beni barın köşesindeki bir masaya götürdü. Cenevre'de, Doo-ley'nin denetimi altında bulunan B.P.G. adlı finans kuruluşundan on beş gün önce üç yüz milyonluk bir kredi talebinde bulunmuştum. Bu paranın bir de faizi -yüzde on dört!- vardı ki bu, beni bir o kadar daha sağacaklar demekti. Bundan haberi olup olmadığmı geçiriyordum kafamdan. Bu kredinin bende uyandırdığı bunaltı, iş dünyasında ölüm kalım savaşı dedikleri durumla karşı karşıya bırakmıştı beni.

Dooley on dakika boyunca bana İtalya'daki politik durumu ve bu durumun, Venedik'i kurtarma girişimlerine ne kadar ağır darbe vurduğunu anlattı. Sunulan bunca projeye karşın en küçük bir çalışma bile başlatılamamıştı. UNESCO ve uluslararası kuruluşlar tarafından çok büyük miktarda avanslar sağlanmış, buna karşın o ünlü 'hükümet direktifleri' engeli hâlâ aşılamamıştı. Aslında gerçekleştirme aşamasına geçmeye onlar da hazırdı, ne var ki üst üste gelen hükümet krizleri Roma'nın elini kolunu bağlamıştı.

"Beş yıldır uzmanların konu hakkında anlattıklarını dinleyip duruyorum. Biliyorsunuz, konuyla ilk ilgilenen ben olmuştum. İlk incelemeleri finanse eden de bendim..."

Fransızcayı hızlı ve akıcı konuşuyordu, ama Amerikan aksam o kadar ağır basıyordu ki, bu durum konuşma kolaylığıyla ters düşüyordu. Venedik sularmm ve göğünün Kasım ayında aldığı tirşe yeşili rengi yüzüne vuruyordu. Bu yüz, onunki kadar sert ve yabanıl bir ifade taşımamakla birlikte San Giovanni ve Paolo Alanı'ndaki Komutan Colleoni'nin atlı heykelinin yüzünü andırıyordu. Bakışlarındaki camsı mavilik, daha doğrusu bu bakışlardaki sabitlik beni etkilemişti: Bu bakışlar, ruhunun derinliklerinden gelen, yaptığı yardım çağrısının, bu çağrının yöneltildiği kişiye karşı duyulan mutlak kayıtsızlıkla karıştığı, en sıradan konuşmalarda bile içerdiği zehri dışa vurmaktan geri kalmayan umutsuz saplantıları yansıtıyordu. Dooley'nin donuk mavi gözleri, onun içinde taşıdığı

bunalımlarla bağlantılı olarak, her bakışmı bir kaçma eğilimine dönüştürüyordu.

Arkamdan kastanyet seslerinin yükseldiğini duydum: Barmen buz doldurduğu karıştırıcıyı sallıyordu.

"... *Korumak,* benim için en önemli olan şey işte bu. Bu, uygarlığın anahtar sözcüklerinden biridir. Hiçbir şeyin yok olmasına izin vermemek. Bir karış toprağı bile terk etmemek... Ama hiçbir şey yapıldığı yok. Bu konuda ortaya konan ilk projeleri, kentin suya batmasını önleyecek o ünlü beton püskürtme düşüncelerini hatırlıyorum! Ham hayaller! Bu 'püskürtmelerin kenti tam tersine daha da çabuk sulara gömeceği kısa süre sonra anlaşılmıştı... Ardmdan, bu eski kenti, içi hava dolu kesonlar üstünde yüzdürme düşüncesi gelmişti... Yapılan deneylerde bu projenin de yürümeyeceği anlaşıldı. Şimdiyse yapılması gereken şeyin ne olduğu bilimsel olarak saptandı, ne var ki bu kez de İtalya tümüyle ayrışmaya başladı, ne olursa olsun bir girişimde bulunmaya imkân yok...

İkinci martiniyi getirmesi için garsona işaret ediyordu. Sonra, yüzümü tuhaf biçimde incelemeye girişti, sanki buraya, özellikle burnumun yerinde durup durmadığından emin olmak için gelmişti.

"Aynı yaştayız sanırım?"

"Elli dokuz yaşındayım."

"Ben de."

Renk vermemeye, kayıtsız kalmaya gayret ediyordum, ne var ki hayretimi gizleyemediğim anlaşılıyordu herhalde.

"Bu sizi şaşırttı mı?"

"Hayır, ne ilgisi var, beni neden şaşırtsın ki?"

"Bilemiyorum, ama yüzünüzde tuhaf bir ifade belirdi de..."

Fransızcayı kusursuz, buna karşın o dayanılmaz aksarda konuşmasına kendimi alıştıramıyordum.

"Benden daha genç görünüyorsunuz," dedi Dooley.

"Yaşın kendini ille de dış görünüşle belli etmesi gerekmiyor."

"Sizin yakada işler nasıl gidiyor?"

"Nasıl?"

"Kendinizi hâlâ fena savunmadığınız söylentileri dolaşıyor sağda solda."

"Çok spor yapıyorum."

"Ben kadınlardan söz ediyorum."

Bir erkek benimle, çoğul olarak 'kadınlar'dan, iki kasap karşılıklı etten konuşuyormuşçasma suç ortaklığı havasında söz etmeye başlar başlamaz, ona karşı içimde âdeta ırkçı bir kinin yükselmeye başlamasmı engelleyemem. Hep aynı psikolojik bayağılıkları yansıtan o karşılıklı içtenlik havası taşıyan konuşmalardan oldum olası dehşet duymuşumdur.

Susuyordum. Dooley'nin eli masada geziniyordu. Gözlerini aşağı indirmiş, benim varlığımı unutmuş gibiydi. Günün ışıklan yüzüne şimdi gri renkte yansıyordu.

"Giderek büyümeye başlayan kadınlar, bilirsiniz?"

"Ne demek istediğinizi hiç mi hiç anlamıyorum."

"Öyle mi? Açıklayayım öyleyse. Güzel kadınlar bana, bundan... ne kadar diyeyim, dört-beş yıl önce büyümeye başlamış gibi gelmeye başladı. İlki, on sekiz yaşında bir fıstıktı ve daha o zaman bana büyük gelmişti. Vajinanın büyümesi, bedenin yapısından kaynaklanan bir durum. Ona temas ettiğimi duyumsamıyordum neredeyse."

"O iş, bildiğim kadarıyla, sıradan bir ameliyatla çözümlenebilir."

"İyi, güzel de, daha sonra, yirmi iki yaşında çok güzel bir kızla tanıştım, DanimarkalI bir kapak yıldızı... O dönemde o piyasanın en güzel kızlarından biri... Gelgelelim, söz konusu iç deformasyondan o da

şikâyetçiydi... Onun ardından, sinemalarda görmüş okluğunuz o Avrasyak dilber geldi... Aynı durum... fazla büyük! Böylesi hiç başıma gelmemişti, âdeta bir kara roman dizisi gibi... Steiner'a açıldım, biliyorsunuz, şu elektronikçi... Biz yaşlarda -altmış yaşlarındadır-, işin ucunu bırakmamış olanlardandır o da... Önemli olan da bu, dostum: İşin ucunu bırakmamak, geri adım atmamak... Dolayısıyla, durumu ona açtım ve korkunç gerçeği onun ağzından öğrendim..."

Neşesizce güldü...

"Bana ne söylediğini biliyor musunuz? 'Büyüyen, senin güzel kadınların değil, dostum... Giderek küçülen sensin.'"

Yarak dev, bakışlarım omuzlarımın üzerinden uzaklara dikmişti, otomatik olarak ona döndüm: Bir duvardan farksızdı.

"Bir yıl içinde en azından iki santimetre küçüldü, üstelik tam bir sertleşme de olmuyor. Evet, dostum, işte böyle. Her-şey gelip geçiyor, gökyüzünde iyi bir Tanrı yok. 1944'te Nor-mandiya'ya, Omaha kumsakna, mitralyözlerin kurşun yağmuru altında çıktım, Paris'i kurtardım; siz de o zaman bir Direniş kahramanı, yirmi altı yaşında albaylık rütbesi kazanmış biriydiniz; şimdiyse kamışımızı bile kaldıramıyoruz. Bundan daha büyük bir rezillik düşünülebilir mi, ne dersiniz?"

"Evet, kazanmak için çaba gösterilmeye değmez bir savaştı o..."

İşi şakaya vuruyordum:

"Bu işleri kökünden düzeltmek için belki de yeni bir savaşa girmek gerekiyor."

"Tabii ki öyle, kendimi henüz tükenmiş saymıyorum. Ama gelin görün ki, bir kızla yatağa giriyorsunuz, kamışınızın büküleceğim, yeteri kadar sertleşmediğini, kendine yol açmayı başaramayacağını biliyorsunuz ve o işi denemeye bir türlü cesaret edemiyorsunuz, o bunalım ve umutsuzluk yüzünden de kamışınız bütünüyle söndüğünde, karşınızda ya sizi avutup alnınızı okşayan ve 'önemli değil, yorgunsun' ya da 'zavallı sevgilim' diyen bir anne ya da büyük jim Doo-ley'nin artık kamışını kaldırmayı

başaramadığım, bir işe yaramadığım görüp, dalga geçmemek için kendini zor tutan bir orospu buluyorsunuz."

"Roma İmparatorluğu'nun çöküşü gibi bir şey yani."

Dinlediği yoktu. Beni görmüyordu. Ben orada yoktum. Koskoca dünyada tek başına kalmıştı. Herkes geberip gidebilirdi: O, artık kamışını kaldıramıyordu. Bakışları, panik ve sonsuz bir hınç içinde cam gibi donup kalmıştı.

"Onların insafına kalmışsınız. Durumunuz, kiminle birlikte olduğunuza bağlı. Orospunun tekiyse, ayvayı yersiniz. Olup biteni her yerde anlatır. Biliyor musunuz, Jim Dooley tükenmiş. Artık beceremiyor. Bir işe yaramaz... Amerika'yı keşfetti sanki. Ne mutlu ki, hatanın kendilerinde olduğunu, yeterince istek uyandırmadıklarını düşünenler de çıkıyor her zaman. Ayrıca, prestij meselesi de var, beni yitirmekten korkuyorlar, böylelikle saksofon çalıyorlar... Altmış yaşında, hâlâ harika oluyor... doğanın gücü..."

Durdu, kendi adıma itiraflarda bulunmam için bana zaman tanıdı... Büyük bir özen ve yavaşlıkla sigaramı yakıyordum.

"Ayrıca, bilirsiniz, insan kendi kendine kamışının kalkıp kalkmayacağım ne kadar çok sormaya başlarsa, o kadar çuvallıyor... Bu da psikolojinin bize bir oyunu. Ve insan ne kadar çok bunalıma girerse o kadar çok düzüşüyor, emin olmak için, yani düzüşmeyi deniyor. Sonuçta o işi, istek duyduğunuz için değil, kendinizden emin olmak için yapar hale geliyorsunuz. Hâlâ var olduğunuzu kanıtlamak için. Başardığınız zaman, öf be, diyorsunuz, henüz bitmemişim, hâlâ erkeğim. Bir de ne var, biliyor musunuz? Eskiden sıkı bir kadın gördüğümde, kendi kendime hoşuma gidip gitmediğini sorardım; şimdiyse bakıyorum ve soruyorum: Klitorisçi mi? Vajinacı mı? Bunu önceden bilemiyorsunuz, anlamak için ringe çıkmak gerek..."

Sordum:

"Bir kadını sevmeyi denediniz mi hiç?"

Konuşmaya başladığından beri yüzünde ilk kez alaya bir ifade belirdi.

"Neyinizle seveceksiniz? Sonunda iş, deminden beri sözünü ettiğimiz şeye indirgeniyor. *Neyinizle* seveceksiniz? Muayene olmak için doktora giden adamın öyküsünü bilirsiniz; doktor ona, 'Erkeklik organınızı çıkarın/ demiş, o da ağzım açıp dilini çıkarmış ve 'aaa!' demiş. Çok iğrenç, Tann’nm bizi bu hale düşürmesi çok iğrenç, dostum. Bir anda küt diye düşmek, yıldırım çarpmış bir çınar gibi, değil mi? Çok şey beklediğim yok. Ama güzel bir kızla yatağa girdiğinizde tık yoksa... Geçen gün, sırtüstü uzanmış yatıyordum, uğraşmış didinmiş, yine becerememiştim, kadm giyinirken bana şöyle bir baktı, suratımın kendi mezarma yatmış birinin suratından farkı yoktu. Sigarasını ezerek söndürdü ve bana şunları söyledi: 'Herşeye sahip oldukları için cinsel gerilemeyi bir türlü kabullenemeyen o zengin heriflerden birisiniz../"

Kendi kendimle konuşurken her zaman söylediğim gibi, kayıtsızlıkla şöyle dedim:

"Hayatta bu da var."

"Solcu bir kanya düşmüşüm, dostum, bu kanlar düzüşmez, düzüşürken not alır... İşin can sıkıcı yanı, henüz bu işten vazgeçecek kadar olgunlaşmamış olmam. Benim tarzım değil bu. İşin ucunu kolay kolay bırakmam. Sonuna kadar savaşırım. Her zaman bir savaşçı oldum ben."

"Bir şampiyon."

"Öyle diyorsanız öyledir... Bakın, en son nerede görüşmüştük hatırlıyorum. Avrupa kızak şampiyonasında."

"Yanılıyorsunuz. En son Thiebon'un evinde görüşmüştük... *bilboquet* oyunu izlemiştik."

Yüzünü cam gibi parlayan koya döndürdü ve yansıyan ışık, yüzündeki çizgileri bir kazı kalemiyle açar gibi meydana çıkardı. İnce, derin çizgilere ve beklenmedik işler başaran Sezaların heykellerinde gördüğümüz lüle lüle dökülen saçlara sahipti: Ve İlkçağ'dan günümüze kalan hiçbir heykelde umutsuzluğun izlerine rastlanmamışta...

Yine de bilmem gerekiyordu...

"Peki, bütün bunları anlatmak için neden beni seçtiniz?"

"Çünkü sizi çok az tanıyorum, böylesi daha kolay oluyor... Ayrıca, aym savaşm askerleriyiz biz... ve o savaşı kazandık. Bu bizi birbirimize yaklaştırıyor."

Yaralı bir aslan gibi baktı bana.

"Sizin yakada işler nasıl? Bana palavra atmayın, dostum. İkimiz de aynı yaştayız..."

Bir süredir içimden masadan kalkıp gitmek geçiyordu, ne var ki sezgilerim çok güçlüdür. Bankasmdan düşük faizli kredi istediğimi bildiğinden artık emindim. Bu yüzden, beni paspas gibi kullanıyordu. Savunmaya geçecek durumda değildim.

Omuz silktim.

"Beni sabahın saat yedisinde, hormon üretimimizi karşılıklı konuşmak için kaldırmadınız, umarım..."

"Hâlâ büyük bir d üzücü olduğunuzu söylüyorlar... Ben de, *emekli* bir düzücü olarak gidip şununla bir konuşayım, dedim... Bu işi nasıl başardığım ona sorayım. Öyle anlaşılıyor ki sizin küçük Brezilyalı hayatından çok memnun..."

Ayağa kalktım.

"Dinleyin, Dooley, bu kadar yeter. Sarhoşsunuz. Gidip yatmak ve uyumaksınız. Size en iyi gelecek şey, kafanızdaki-leri biraz olsun silip atmak olacak."

Kadehini masaya bıraktı.

"Oturun. Bana bir müjde borçlusunuz. B.P.G. istemiş olduğunuz krediyi size veriyor. Faiz indirimini de kabul etti. Onlar buna karşıydılar. İşinizin bittiğini düşünüyorlardı. Ben de öyle düşünüyorum, sanırım. Hayır: *Öyle olduğunu biliyorum.* Bunu siz de bikyorsunuz. Ama hâlâ renk vermemeye

çakşıyorsunuz. Belki de farkmda değilsinizdir. Ya da bilmek işinize gelmiyordur."

Gülmeye başladım. Zorlama bir gülüş değildi bu: Aldığım haber, sırtımdan tonlarca yükü kaldırmıştı.

"İsviçre bankaları ne zamandan beri batacağını bildikleri şirketlere kredi vermeye başladı?"

"Küçük Dooley onlara, 'Bu kredi verilsin/ demeye başladığından beri. Bitiksiniz siz. Kaput. Belki durumunuzun vahametinin farkmda değilsiniz: İnsan umutla yaşar. Yeniden... ayağa kalkacağını, doğrulacağım sanır."

"Kendinizden mi, benden mi, yoksa Pisa Kulesi'nden mi söz ediyorsunuz?"

"Çok tuhaf. Evet, santran durumun farkında değilsiniz. Gözünüzü açıp görmek istemiyorsunuz. Ayrıca, insanın kendisi hakkında bilgi sahibi olması bazen çok zaman alır."

"Kleindienst bana üç milyar önerdi."

"... iki buçuk."

"Oysa ben, dört milyar istemiştim."

"Biliyorum. Çok ilginç. Bu konuyu yeniden konuşuruz; isterseniz tabii. Satış yapmadan önce gelip beni görün."

Burnunu kadehinin içine soktu.

"Kleindienst, evet... Bu heriften tiksiniyorum," diye homurdandı; kuvvetli Amerikan aksamyla söylediği bu cümle bana birden dayanılmaz derecede komik geldi.

Aylardan beri ne büyük bir sinir gerginliği içinde yaşadığımın ilk kez farkına varıyordum.

"Ne yani, Kleindienst bu parayı önerdiyse ne olmuş? Buna neden bu kadar takıldmız?"

"Canımı sıktı, hepsi o kadar."

"Neden peki, bu iş gizli saklı değil ki?"

"Bunu anlayamazsınız, dostum. Hafif kalıyorsunuz. Fransızlar hafif kalıyor. Şu sizin Sylvain Floirat, ne bileyim... yetmiş beş yaşında, değil mi? Boussac ve Prouvost da seksen beş ya da seksen sekiz yaşında. Boussac kısa süre önce el etek çekmeye razı oldu. Ama yerini dolduracak adam yok. Ona rakip olacak kişi, Fransızların arasından çıkmayacak. Giani Agnelli vardı, ama onun da elini kolunu sendikalar bağladı. Tamam, İtalya'da Cefis var. Almanya'da Gerling vardı, ama Herstadt kriziyle o da muz kabuğuna basmış oldu... Avrupa'da hâlâ kendini savunabilecek, Avrupalı imajını koruyabilecek güçte adamlar var... Kim md diyorsunuz? Onları en az siz de benim kadar tanırsınız. Bosch, Bürba, Gründing, Nec-kermann ve Oetzger... Özellikle de Kleindienst... ve ben. Bu alanda ayağımı yere müthiş sıkı basıyorum, dostum, daha *emekli* olmadım. Tamam, Kleindienst'i bütünüyle yutamam, ama S.O.P.A.R. ilgimi çekiyor... Onunla anlaşmayı imzalamadan önce, bana bir işaret çakmamız kendi çıkarınıza olur... O orospu çocuğu her kategoride Avrupa şampiyonluğuna oynuyor, bunu siz de benim kadar biliyorsunuz..."

Kendi kendime, bundan on-on iki yıl kadar önce, Gritti'de aynı masada ya da yüz metre ilerideki Harry's Ba/da, edebiyat alanındaki rakiplerinden söz ederken Hemingvvay'in de böyle konuşmuş olabileceğini düşünüyordum. Dünya şampiyonluğu unvamm, işi kendi canına kıymaya vardıracak ölçüde ileri götürmüştü. Bizler de şampiyonluğa oynamaya çok meraklıydık, ne var ki Amerikalılar dünya üzerindeki halklar arasmda, insanın kazanabileceği gibi kaybedeceğini de kabullenmeye en az eğilimli insanlardı.

"Allahaısmarladık, Jim."

"Güle güle. Eski zamanlardan söz etmek insana zevk veriyor. Daha sık biraraya gelmeliyiz. Herşey bir yana, bir sürü ortak anımız var."

Parmağıyla ceketimin yakasım gösterdi.

"Ben bu ince şeritlerin ne anlama geldiğini bilirim..."

İKİ

Daireme çıktım. Perdeler çekiliydi ve gece ardında, soluk soluğa kaçışların ve aceleyle kapatılmış bavulların düzensizliği içinde, yanan ışıklar bırakmıştı. Laura bir koltuğa oturmuş, pikap ayaklarının dibinde, bir plak dinliyordu. Başını arkaya atmıştı, açık saçları halıya kadar uzanıyordu. Bach'ın, Mozart'ın ve Rostropoviç'in üzerinden atlayarak kendimi divanın üzerine bıraktım; gizlerimi büyük bir özenle içime gömmeme karşın, yüzümde paracıklarını kaptırmış bir adamın ifadesi vardı herhalde. Dooley içimi didik didik etmiş, çıkarttığı her şeyi de ortada bırakmıştı.

"Neyin var, Jacques?"

"Hiç. Kendi kendimle konuşuyorum."

"Ne konuştuğunu öğrenebilir miyim?"

"... Asla itiraf etmeyeceksin."

Yanıma gelip diz çöktü, dirseklerini dayadı, yüzüme eğildi.

"Israr ediyorum!"

"Roma İmparatorluğu'nun çöküşünü düşünüyordum. Roma İmparatorluğu'nun çöküşü, yeryüzündeki herkesin başına gelen olaydır, gel gör ki, herkes bunun yalnızca kendi başına geldiğini düşünür. Çok demokratik. Aynı zamanda çok da Hıristiyanca... Alçakgönüllülük, vazgeçiş, bütün bunlar..."

"Çok iyi kıvırıyorsun."

"Evet. Suyun üstünde. Kendimi o kadar güçlü hissediyorum ki, suyun üstünde kayak yaparken, bir yandan da *bilbo-cjuet* oynayabileceğimi düşündüğüm bile oluyor."

"Senden ne istiyordu?"

"Onunla bir saat boyunca... geriye dönüşü olmayan şeylerden söz ettik."

"Hangi konuda?"

"Venedik konusunda tabii ki. Suya gömülmesini önlemek imkânsız."

"Kim bu Dooley?"

"Çok güçlü bir adam... finans bakımından. Amerikalılar imkânsız olanın peşinde koşmaya pek yatkındır. İki yıl kadar önce Pisa Kulesi'ni doğrultmaya kalktı. İşte böyle. Sabahın bu kadar erken saatinde kendini böylesine umutsuzluğa kaptıran bir adama şimdiye kadar ender rastlamışımdır."

Başını sırtıma dayadı.

"Seni seviyorum."

Bunu bana, her şeyin bir cevabı olduğunu, tek bir cevabı olduğunu hatırlatmak için söylemişti.

Laura'nın 'mutlu adalı' bir yanı vardı ki bunu kuşkusuz, doğduğu ülkeden, Brezilya'dan almıştı, ama daha çok da hayatla güvenli bağlar içinde olmasından alıyordu. Laura her sabah penceresini yeni doğan güne açar; o yaşlı moruk onu orada şafak söktüğünden bu yana, eli kolu armağanlarla dolu olarak bekliyormuş gibi. Gözleri kalın, neredeyse dimdik uzayan kaşlarının altında sıcak-kahverengi bir neşeyle parlar -kaşlar alınmış, yerine her zaman kalemle açık ya da koyu bej düz bir çizgi çekilmiş, böylelikle de en küçük gölge ışık oyunlarına izin vermeyen alınlar bana çok hüzünlü gelir!-, saçlarını ensesinde topuz yapar, açtığında da dingin yüzünün kıpır kıpır oluşu beni her seferinde şaşırtır. Yarı açık dudakları kendini her zaman teslim etmeye hazırdır, sonu gelmeyecek öpüşler için yaratılmış gibi; dingin alnından, çenesinin tatlı çıkınüsına kadar bütün hatları, hiç bitmeyecek bir gençliğin şarkısını söyler gibidir.

"Neyin var, Jacques? Neyin *var, gerçekten?”*

"Adamın biri benim karikatürümü çizdi ve çizgileri... bana çok benziyordu."

Şimdiye kadar, 'sonbaharında olma'nın verdiği bunaltıyı hiç yaşamamıştım, çünkü aşktan yoksunluk, o konunun önemini gözümde öylesine azaltıyordu ki. Beraberliklerimin hiç yarını olmamıştı; dolayısıyla, yarınla ilgili sorun yaratmıyordu. Yolun sonuna yaklaşmış, kazançlanm, kayıplarını anlamaya çalışan öteki erkekler gibi, kendimi küçük ve tehlikeli hesaplara kaptırmıyordum. Geriye doğru gittiğimi tabu ki biliyordum, ama bunun da kendine özgü avantajları vardı. Doğasından dolayı öyle olan ya da özellikle öyle olmayı seçtiği için biraz ağır davranan bir yatak arkadaşım olduğu zaman, içimde dinmeye başlamış fırtına ve üzeri hafifçe köpük bağlamış duyarlılığım, benden haklı olarak beklenen ağırlığa cevap vermemi sağlıyordu. Kuşkusuz bu yüzden, bir genç kadm kocasına benim 'tepeden tırnağa bir centilmen' olduğumu söylemişti. Kocası bunu bana aktarmış, ben de sıkılarak ve hayretler içinde tırnaklarıma bakmıştım. İşi bir türlü bitiremediğim için uzatmak zorunda kaldığım bir kadın dostum bana, sevişmemiz bittikten sonra şöyle demişti: "Gençlerle hiçbir şey anlamıyorum. Hepsi çok ateşli, çok sabırsız." Anlaşılan, o işi yaşlı bir Fransız 'emekçisi'yle yapmayı yeğliyordu.

"... Şu da var ki birini ilk kez, şimdiye kadar hiç sevmediğim gibi seviyorum: umutsuzcasma..."

"Ne demek birini umutsuzca sevmek?"

"Sen ve ben, Laura, hayatın iki ayrı uçundayız... Öte yandan, Erasmus *Deliliğe* Öugü'sünü yazdığında ne seni tanıyordu, ne de beni, bu da kanıtlar ki... Neyi kanıtladığını bilmiyorum ama Erasmus'un bizim yanımızda olması harika bir şey..."

Çıkık çenesini ve karşısındaki hile yaptığı için oyunu sürdürmek istemeyen çocuk bakışlarım bana doğru kaldırdı.

"Birini umutsuzca sevmek, ne demek?"

Altı ay kadar önce, bir yanılgı sonucu birbirimizi tanımıştık. Laura beni bir başkası sanmıştı. Aldığım ikinci bileti girişte genç bir öğrenciye verip

Guilels'in konserine tek başıma girmiştim. Aklınıza hiçbir ad gelmeyip de kafanızın içindeki adres defterini karıştırmaya başladığınızda, dostluk icabı olarak ve belleğinizi tazelemeye çalışarak karşınızdakine saygısızlık etmiş olmamak için, yapılacak en iyi şey bundan vazgeçmektir. Çıkışta, güneşle ilişkisinin, ara sıra görüşmek yerine, doğuştan başladığı anlaşılan esmer bir genç kadm, elinde konser programı, kalabalığın arasından sıyrılarak bana doğru geldi.

"Sizden programımı imzalamanızı isteyebilir miyim? Yapıtlarınıza bayılıyorum..."

Kapağın bir köşesine adımı iyi niyetle yazdım.

"İşte oldu. Ama söyleyin bana, matmazel, 1936'da rugby alanında uluslararası üne sahip olduğumu nasıl hatırlayabildiniz? O dönemde siz daha doğmamıştınız bile..."

Sarsılır gibi oldu, başım programın kapağına doğru eğdi...

"Oh, üzgünüm, gerçekten... Ben sizi, çok sevdiğim bestecilerden biri olan Michel Şam'a benzetmiştim..."

"Sam'm benden en az on beş yaş küçük olması gerekir. Bu yanılgı benim için çok cesaret verici. Ben de bir şeyler bestelemeye çalışacağım. Bu belki de yazgının bana gönderdiği bir işarettir. Kadınların sezgisi güçlüdür..."

Dalga geçmeye başlamıştım, bunun farkmda olduğunu da görüyordum ve daha o andan başlayarak ikimizin de bundan daha iyisini hak ettiğimizi duyumsuyordum.

"Bağışlayın beni," dedim; sezebildiğim kadarıyla hiçbir sebebi olmaksızın birden altüst oluverdim, şunu da hatırlıyorum, yıllardır beklediğim kişinin sonunda karşıma çıktığmı o anda fark etmiştim, ne var ki benim için artık çok geçti.

Yüzüne doğru eğiliyorum, dudaklarımı alnında gezdiriyorum... Şu birkaç satın şimdi yazıyorum. Eskiden yaşanmış şeylerin yeniden yaşanmasını sağlıyor.

"Bu şu demek ki, biz birbirimizi bir yanılgı sonucu bulduk, Laura. Hatırla. Beni bir başkası sanmıştın... Ve haklıydın da..."

Susuyorum. Daha ilk baştan, aramızdaki yaş farkından hiçbir şekilde söz etmemeye karar vermiştik. Daha ilk günlerde -Moliere'in oyununun son perdesinde gelen kralın habercisi gibi- ilişkimize ancak böylelikle canlılık gelebileceğini ve herşeyi kurtarabileceğini ikimiz de anlamıştık. Ne var ki ben Laura'd an otuz yedi yaş büyüktüm ve kendi bedenimi, bir başkasının bedeni benimkinin yerini almış gibi kollamaya başlamıştım. Bunun tuzak dolu bir tehlike olduğunu bilmeme karşın, bu dikkatten kendimi kurtarmakta zorluk çekiyordum; zaman zaman da, onunla seviştikten sonra yalın bir mutluluk duyacağıma, o işi 'kendimden beklediğim düzeyde' yapmış olmaktan dolayı mutluluk duyduğum oluyordu. Belki de kadınlara karşı yeterince kardeşlik duygusu beslemiyordum ve bu duygu olmaksızın, aşk da, mutluluk da bir dünya şampiyonasında birincilik kazanmış olma duygusundan daha öte bir şey kazandırmıyor insana. Bir yanda, erkek olmak, erkek gibi yaşamak var, öte yanda da bin yıldan bu yana süzülüp gelen sahip olma, bununla böbürlenme ve sahip olduğunu yitirme korkusuyla içimizde taşıdığımız erkeklik mikrobu. "En üstün keçi olma efsanesi..." diye yazmıştı şair dostum Henri Drouille, bir kâğıt parçasının üstüne, beynine bir kurşun sıkmadan önce, bu ruh durumunu açıklamak için. Ve kadm dostu bana şöyle bağırmıştı: "Anlamıyorum, anlamıyorum! Öylesine harika bir âşıktı ki!" Evet, öyleydi, hatta o kadar öyleydi ki kadıncağız hiçbir şeyin farkma varmamıştı. Jim Dooley'nin erkek yüzü bir mask gibi gözlerimin önünden geçti ve aksanlı konuşmasıyla şunları söyleyen sesini duyar gibi oldum: "Belki de bir klitorisçidir. Kimi zaman insan şanslı oluyor." Hayır, böyle-si benim için hiçbir zaman söz konusu olamaz. İnsan, bir şeyi bitirmeyi bilmeli.

Bana her zaman öyle geldi ki yaşlanma, insanı yaşlılığa hazırlıyor. Değişimin işaretlerini belli eden mevsimler, aşamalar olduğunu düşünüyorum: 'Yavaş yavaş' oluşmayı sürdüren bir şeyler var ki bunlar insana, kendini hazırlamak, belirli önlemleri almak ve araya mesafe koymak, böylelikle kendine bir 'bilgelik', bir dinginlik oluşturmak için yeterli zamanı sağlıyor. Günün birinde insan kendini, bütün bunları kaygıdan uzak biçimde düşünürken, kendi bedenini dostça hatırlarken, kendine başka ilgi alanları, geziler, briç ve antikacı dostlar edinirken

yakalayıveriyor. Oysa ben şimdiye kadar hiç aksamamıştım. Nefsim uyanmamazlık etmemişti hiç. Tabii uzun süreden beri, bedenimin sabahlara kadar cimri davranmadığı, adet saymaya gerek olmayan uzun geceler artık söz konusu değildi. Ama bütün bunlarm hiç önemi yoktu; önemli olan, her kadına istediği kadarını verebilmekti. Söz konusu olan yalnızca, aramızda en iyi yöntemlerin alışverişini yapmaktı. Birlikte oluyor ve nezaket sınırları içinde ayrılıyorduk; bu birlikteliklerden geriye çoğu kez, o dostluk ve inşam gülümseten o küçük suç ortaklığı nostaljisinin sevimli anıları kalıyordu. Biraz daha karmaşık bir partnerle karşılaştığımda iş, önceden tam olarak kestiremediğim bir jimnastik havasma bürünüyordu ve bana, cinsel dirilikten çok, soluğumu, davranışlarımdaki yumuşaklığı belli ölçüde ayarlama ve kas dayanıklılılığı sorunu çıkarıyordu. Bunun farkına ilk kez, cinsel hayatımın başlangıcında nasıl edindiğini bilemeyeceğim bir deneyim sonucu, hem içine almaktan, hem de elle okşanmaktan vazgeçemeyen bir kadm arkadaşımla birlikteliğim sırasında varmıştım. Aline'in arkasında, dizlerimin üstünde öne doğru, kolumu ileri uzatarak üstüne abanmak zorunda kalıyordum ki bu konum, içine tam olarak girmemi engelliyor, ona zevk verdiği ölçüde benim durumumu zorlaştırıyor, bu arada üst dudaklarını acı-tırcasma çimdiklemem gerekiyordu; maça çıkmadan önce, öylesinden hoşlandığını açıklamıştı bana; ayrıca şiddetli, ateşli ve düzensiz hareketleri beni, bu hareketleri denetim altında tutabilmek ve aşırı bir hareketi sonucu kendimi dışarıda bulmamak için, öteki kolumu da arkadan beline dolamaya zorluyordu. İki kol yetmiyordu; işi yolunda götürebilmek için dört kol gerekiyordu bana. Sırf bu durumu sağlayabilmek için harcadığım kas gücü yoğunlaşmamı bozuyor ve on beş dakika sonunda amacımıza ulaştığımızda, bana en çok doyum veren şey biraz soluk alabilmek oluyordu. Ne var ki kadm doğası son derece çeşitli ve zengindi, böylelikle de bu dünyada birbiriyle uyuşan çiftlerin birbirini bulmasına imkân vardı. Ancak Laura'yla karşılaştıktan sonra, gerilemekte olduğumun gerçekten farkına vardım. Erkeklik hayatımda ilk kez, sevişmekten çok, sarılma edimi içinde olduğumu gözlüyor, bir şeyler duyumsayacağıma, yalnızca *kendimi* duyurmuyordum. Yine ilk kez, o iğrenç sertlik ve şişkinlik kaygısıyla karşı karşıya kalıyordum ve çoğu zaman, sinirli bir el atmayla 'hazır' olup olmadığımdan emin olmam gerekiyordu. Bu durum bende kuşkusuz bir süredir böyle devam ediyordu, ama ben buna hiç kafayı takmıyordum. Farkına vardığımda da, gerektiği kadar ateşli olmamamı, karşımdakine yeterince aşk duymamama bağlıyordum. O durumu, önem verilmemesi

gereken şeyler hanesine yazıyordum. Kendi kendime, kadınlarla olan ilişkilerimin artık her kadma açık olmaktan uzaklaştığım, daha kişisel hale geldiğini, özgünlükten yoksunlukla, sevgi azlığıyla artık tam olarak bağdaşamadığım söylüyordum. Ne var ki Laura'mn kollarınday-ken benzeri düşüncelere en küçük bir yer bile olamazdı. Şimdiye kadar kendimi böylesine bütünüyle vererek kimseyi sevmemiştim. Öteki aşklarımı hatırlamıyordum bile; bunun sebebi belki de mutluluğun her zaman tutkulu bir cinayet olmasıdır: En son gelen mutluluk öncekileri silip atar. Sözcükleri çok uzakta, yukarıda, gündelik hayat oltasının, üzerinde birçok zevkten, görevlerden ve sorumluluklardan oluşan yemlerin takılı olduğu bin bir iğnesiyle boşu boşuna yüzüp yüzeysel etkilerini sürdürmeye bırakarak büyük derinliklerin sessizliği içinde onunla her birlikte oluşumuzda, zevkin kimi zaman bize gerçekleri unutturduğunu hâlâ çok iyi bilenlerin tanıdığı o dünya, yaşamanın ancak bir kadına karşı duyulan aşk sayesinde bir dua haline gelebildiği o dünya yeniden doğuyordu. Laura'nin Plaza'daki dairesinde ya da benim Mermoz Sokağı'ndaki dairemde olsun, en sıradan şeyler birer tapmma nesnesi haline geliyordu. Mobilyalar, lambalar, tablolar gizli anlamlar kazanmış ve birkaç gün içinde, üzerlerinde anıların pasını taşır hale gelmişlerdi. Klişeler, bayağılık, aşınma yoktu artık: Herşey ilk günkü gibiydi. Aşk sözcüklerinin, yalanların bıraktığı kuşkulu lekeleri taşıdığı için dokunulmaktan çok korkulan bütün kirli çamaşırları, ilk mırıldanmalarla, ilk itirafla, annelerin bakışlarıyla bağmı yeniden kuruyordu: Aşk şiirleri, şairler daha onları yazmadan bizimleydi. Seninle karşılaşmamızdan önceki hayatım bana, bir taslaklar dizisi, kadm müsveddeleri, senin müsveddelerimi! oluşturduğu bir diziymiş gibi geliyordu, Laura. Senden önce tanıdığım kadınlar, yazılan kitabın birer önsözünden başka bir şey değildi. Âşıkmış havasına girmeler, gelip geçen çeşit çeşit bir sürü kadm, yatıp kalkmalar, bunların hepsi, 'gibi yapma'nm arkasına saklanan, 'âşıkmış gibi davranma'nm ardına gizlenen özgün yetenekten yoksunluktan başka bir şey değildi. İnsan kimi zaman herşeyi çok baştan savma yapar, becerikliliğiyle içindeki hünerleri gizler, işin kolayına kaçar, hayat gereklerini çok aza indirger, ucuzlatır, bu gereklerin tensel hazdan ibaret kaldığı bile olur;

ayrıca ömrümüzü, hayat dehasını ortaya çıkarsın diye beklemekle geçiremeyiz. Oysa benim hayatım, Laura'yı karşıma çıkardığı anda dehasını göstermişti, ne var ki bunu çok acımasız bir dönemde gerçekleştirmişti.

Sonbaharmda olan bedenim, hizmet etmeyi reddetmek bir yana, giderek bana daha çok benden söz ediyor, buna karşılık Laura'dan daha az söz ediyordu. Sevişmelerimizin daha en başında, ben ateşle yanıp tutuşurken ağırlığım fena halde duyuruyor, bana cevap vermekte gecikiyor, sınırlarım duyumsatıyor, beni önlemler almaya, kendisine özen göstermeye, hazır olmayı beklemeye zorluyordu, içimden coşkulu şarkı halinde boşalabilecek herşey, birer mırıltı haline gelmişti...

Başını kaldırıyor, gülen gözlerle bana bakıyorsun.

"Jacques, artık senden vazgeçemeyeceğimi düşünerek kendini tutuklu gibi görmeni istemiyorum."

'Tamam, biliyorum."

"Ne zaman istiyorsan beni bırakabilirsin, ağzımı bile açmam, senin peşinden her yere gelirim, özgür olduğunu duyumsamanı istiyorum. Tabü başka bir kadına âşık olursan, bunu bana söylemen gerekiyor; bir tüp dolusu uyku ilacı almaya kalkışamam, bu şantaj olur; yalnızca, onun güzel bir kadm olup olmadığına gidip bakarım ve sonra gelinliğimi giyip yatağıma uzanarak 'vepres siciliennes'ler içinde ölüp giderim..."

"'Vepres siciliertnes' bir operanın adı."

"... Ama pençe pençe kızıl lekeler bırakan, kusmalara yol açan bir hastalık adı gibi çınlıyor kulakta. Bayım, der doktor sana, dostunuz 'vepres siciliennes'e yakalanmış, bu hastalık asla bağışlamaz. Ve sen, üstünde takım elbise, bir aşk gecesinden dönmüşsündür; elindeki kemanı yere atıp hıçkırıklara boğulursun..."

"Kemanım mı? Elimde neden bir keman olsun ki?"

"Bu kadar acıklı bir sahnede müzik gerekir de ondan."

'Tropikal bir hayal gücün var."

"Barok, derler ona. Şu sırada, Güney Amerika'da okunan romanların, izlenen filmlerin tümü Barok. Çok güzel bir edebiyatımız var; artık sen de o

edebiyatın bir parçasısm. Kadın dostlarımın seni düşleyebilmeleri için, seni anlatan on kadar mektup yazıp onlara gönderdim. Brezilya'da efsanevi bir âşık olarak anılacaksın. İlişkide olduğum insanlar var, biliyorsun. Deli miyim ben?"

"Hayır, Laura. Ne var ki benim ülkemde çocuklar düş kurmayı çok erken yaşlarda bırakır, çünkü bizim ışığımız ve tarlalarımız ölçülü biçilidir. Bizde eksik olan, Amazon bölgesi."

"Doğru değil bu. Sizin de Victor Hugo'nuz var."

Parmakuçlannı dudaklarımda dolaştırıyorsun, gülümsüyorsun, başmı yanağıma ve boynuma dayıyorsun; başka hayat biçimleri de olmalı, diyorum kendi kendime, bu konuda bilgilenmeliyim. Dingin kıyılara doğru ağır yelkenliler kayıp gidiyor ve ben, onların tatlı ve sıcak akışlarını damarlarımda duyumsuyorum. Omuzlarım saran sevgiye susamış kollarımı, o anların dışında kendimi hiç bu kadar güçlü duyumsamıyorum. Perdelerin arkasmda bir dünya var, diyorlar, dışarıda bir başka hayat var; bir kurmacadan başka bir şey değil bu. Dakikaların oluşturduğu dalga hedefinden sapıyor ve başka yerleri kemirmeye gidiyor."

"Laura..."

"Efendim? Sor bana, şimdi sırası, şu anda bütün soruların cevabını biliyorum..."

"Hiç... Yalnızca adını söylemek istemiştim."

Zevk adamı olmadım hiçbir zaman, bu konuda sofu davrandım. Seni kollarımda sıkı sıkı tuttuğumda, bedenin beni kolluyor, koruyor. Artık dokunulmaz değilim, hayat beni yeniden acılar içine çekmek için fırsat kolluyor, ikimizin çevresinde sonunda sevgiyle, bağışlamayla ve yerine getirilen adaletle örülmüş bir dinsellik var ve sonra, soluklarımız birbirinden ayrılıp yeniden ikiye bölünmüş olarak yaşamamız gerektiğinde, bana sunulmuş olan mutluğun amsı ve geriye dönüşün madde dışı varlığı kalıyor elimde.

Bakışlarınla bakışlarımı arıyorsun. Öteki birçok kadm gibi, üzerimde her zaman buldozer geçmiş etkisi bırakan 'Ne düşünüyorsun?' sorusunu hiç sormadın bana. Dudaklarını dudaklarıma yapışürıyorsun, içimi bir ateşin sardığını du-yumsuyorum, bu ateş beni eski ben yapıyor. Ne var ki, kendiliğinden doğan bu atılımın ardından, harekete geçme güdüsü kıpırdanmaya başlıyor ve Carlotta'nın alaycı yüzü gözlerimin önüne geliyor; vaktiyle şunları söyleyerek beni çok güldürmüştü: "Bir erkeğin eli önce elimi, sonra da aklımı yönetmeye başladığında, onun yolun sonuna yaklaşmakta olduğunu anlarım." Uzun yaşayınca, çok bilgiye ve çok nükteye sahip oluyor insan... Ellerim bedeninde koşuşturuyor, duraklıyor, üsteliyor, ne var ki okşamalarımın senden çok beni harekete geçirmesini bekliyorum. Sana hafifçe dokunuyorum, öyle hafif ki dokunuşum, değmiyor gibi; göğüslerinin, kalçalarının avuçlarımı doldurmasını, beni daha çok uyarmasını bekliyorum. Özellikle düşünmekten, kendimi aramaktan, kendimi gözlemekten kaçınmam, buna karşm, uyanıklığın içinde tehlikeli olan şeyden kaçınmasını bilen, o belli belirsiz uyanıklığa kendimi bırakmam gerek. Yüzün perdeleniyor, gözlerin buğulanıyor, elin beni arıyor...

"Oh, sen, sen, sen..."

Vaktiyle içimde yaşayan ben karşılıyor onu, ne var ki düşünmeden yapılan atılım, yaşama sevinci ve hırsı, kendini bırakma, sarhoş olma, kendini hesapsızca ve sakınmadan verme sevinci, yerini, küçük tasarruf sahibi birinin sakınma dolu kaygılarına bırakmış: Hazırlayıcı okşamalarla on dakika kazanmayı başardım, böylelikle, içinde kaldığım süre uzayacak olursa, tükenmekten kurtulmuş olacağım. Kendi zevkim hiç umurumda değil, bu bir ölüm kalım sorunuysa, başka türlü nasıl davranabilirim? Öylesine hırslıyım ki, bunun seni yitirme korkusundan mı, yoksa yalnızca yitirme korkusundan mı kaynaklandığını bilemiyorum, Laura. Sonsuz bir sevginin verdiği acı var içimde, benim gücüme kendini güvenle teslim eden ince bedenin var. Kendimi soğuk alaycılığa bıraktığım anlar var; o anlarda, dünya kupasma katılan Fransız takımını yüreklendirmeye gelmiş taraftarların haykırışlarım duyar gibi oluyorum.

İşin gülünç yanını daha da ileriye götürecektim. İçimdeki bunalım arttığı ölçüde, kendimi kendime kanıtlamak için bir 'ikinci kez'e gerek

duyuyordum. Bu benim için, ileride gelecek emeklilik öncesi, kendi kendime armağan ettiğim bir güvence oluyordu. Kimi zaman, bütün sinirsel gücümü, kanımı kamçılayan bütün hırsımı ustaca harekete geçirerek bunu başarıyordum. Laura'nin bakışları önce dumanlanıp, daha sonra yeniden netleşerek benim gözlerimi aradığında, büyük bir kolaylıkla hâlâ yapmayı başarabildiğim tek şey ona, aynı zamanda hem sevgi dolu, biraz koruyucu... ve öylesine erkeksi bir gülümsemeyle karşılık vermekti.

Altı aydan beri beraberdik ve sen hiçbir şeyin farkmda değildin, sevgilim. Ve bütün yumuşak başlı insanlar gibi, fazlasını istemiyordun ve ne kadar azla yetindiğini bile bilmiyordun.

Venedik'te iki gün daha kalıp, kenti saatler boyunca her yönde arşınladık, bütün kiliseleri gezdik. Dönüşte seni kollarıma aldığımda, bana şu sözleri söyleyen sen oldun: "Oh, hayır, Jacques, acı bana, ölü gibiyim, bunu nasıl başarıyorsun, bilemiyorum, gerçek bir doğaüstü güç var sende..."

Yeniden umutlanıyordum. Belirli bir ritmi yakalamış olmak söz konusuydu. Ve bunu, Fransa'daki bütün müzeleri buyruğumda tutarak hâlâ başarabilirdim.

ÜÇ

Laura'yı oteline bırakıp Mermoz Sokağı'ndaki evime döndüm. Daire beni her şey yerli yerinde havası içinde karşıladı, bu da bende hemen, sanki kendi evimde değilmişim izlenimi uyandırdı: Bu düzenli küçük dünya, benim iç düzensizliğimle o kadar az bağdaşıyordu ki! Masamın üzerindeki mesajlar hep aynı sözlerle başlıyordu: "Acele arayın..." Sekreterimin ses aygıtındaki oturmuş sesi bana şu bilgiyi aktarıyordu: "Oğlunuz, eve döner dönmez büroya uğramanızı rica ediyor." Gülümsedim. Enflasyon, felaket bir şekilde düşen siparişler -geçen yıla oranla yüzde seksenlik bir düşüş-, borsa-da sahip olduğum hisse senetlerinin birkaç ay içinde yüzde yetmiş değer yitirmesine yol açan düşüş, enerji krizi ve Kristof Kolomb'un yumurtasından bu yana en büyük keşif karşısında ne yapabileceğimi bilemiyordum: Avrupa’nın hammadde kaynakları tükenmişti...

Oğluma telefon ettim.

"Selam, Jean-Pierre."

"Merhaba baba."

Bana sorular sormasını bekliyordum. Şirketimin gerçek bir faaliyet göstermeyen Zürih'teki şubesine bilgi göndermemiştim. Bu şube benim, İsviçre makamlarına karşı teorik bir varlığım olduğunu kanıtlayan, Banque de France'la ilişkimin düzenli gitmesini sağlayan bir kuruluştu. Jean-Pierre bir kez bile Venedik'e telefon etmemişti. Sabırsızlıkla, canlılıkla ve aşın enerji gösterileriyle arası her zaman ılımlı olmuştu: Beni dikkatle gözleyip, bundan bazı sonuçlar çıkarmış olması gerekiyordu. Bana benzememek için büyük bir çaba gösteriyordu sanırım: baba etkisi. Telefondaki sessizlik uzuyordu: Onu etkilemek istiyormuşum gibi bir hava doğmuştu.

"Krediyi aldık. Faiz indirimi de sağladık."

"İyi."

"Bu krediyi alacağımızı hiç düşünmemiş olduğunu itiraf et..."

"Düş gücüm zayıf benim. Neden bu yönde karar verdiler acaba?"

"Sonuçta, bu işlerde kişilerin ağırlığı rol oynar, bilirsin. Beni tamyorlar. Biliyorlar ki..."

Neredeyse, 'Benim tuttuğunu koparan biri olduğumu biliyorlar' diyecektim, ama tam vaktinde çenemi tuttum. Şimdi bunun sırası değildi. Her zaman sığındığım şeye, alaycılığa sığındım...

"Biliyor musun, Giscard d'Estaing denizaltıyla daldığında... korkmuştum. Denizaltıya bir şey olacağından değil, hayır. Denizin üstünde yürüyeceğinden korkmuştum. Ben de onun gibiyim. Mucizeler yaratıyorum."

"Gerçekten de öyle. Krediyi alacağımızı bir an bile düşünmemiştim, itiraf ediyorum. Zaten işler de bundan daha kötü gidemez."

"Ne bekliyordun ki, Avrupa kendi tarihini yitirdi. Kendine özgü canlılığı kalmadı artık. Kullandığımız hammaddelerin yüzde sekseni başkalarının elinde. 'Gri maddemiz' olduğu, yani ne yapacağımızı bildiğimiz ileri sürülüyor; öyle olmasına tabii ki öyle. Dipte, içten içe kaynıyoruz. Ne var ki bütün enerji kaynaklarımız, canlılığımız -taşaklarımız yani-Üçüncü Dünya'da, eski sömürgelerimizde... Artık gerçekleri görmenin zamanı geldi."

"Büroya uğrayacak mısın?"

"Durumu açık seçik görüyorum, biliyorsun..."

"Sen gittiğinden bu yana birkaç sipariş daha iptal edildi. Lisansların iptal edilişine bağlı olarak..."

"Evet, haberim var. Haksız değiller. Bütün bunları oturup konuşuruz. Yarın akişam birlikte yiyelim. Mariette sana nerede olduğunu haber..."

Bir an duraksadım.

"Jean-Pierre..."

"Evet?"

"İşleri bir başkasma devretmeye karar vermiş gibiyim."

Susuyordu.

'Yani, elden çıkarmayı ciddi olarak düşünüyorum..."

Ardından, şu sözlerin ağzımdan patlarmış gibi birden çı-kıvermesi beni de şaşırttı:

"Bütün cephelerde aynı anda savaşmayı artık sürdüre-mem..."

Kendi bedenimle -ve Laura'yla- olan ilişkilerimde hangi noktaya vardığımı kendi kendime belki de ilk kez itiraf ediyordum...

Telefonu kapattım, valizimi boşalttım ve banyoya geçtim. Tuvalet malzememi çıkarttım, çantanm dibinden katlanmış bir kâğıt çıktı: Bir reçeteydi. Çöp sepetine attım. Kendi kendime, bu tür 'güçlendirici'lerden ne olursa olsun almayacağıma söz vermiştim. Aynca Doktor Trillac'a bunun için gitmemiştim. Kasığımda ağrılar vardı; romatizmadan kaynaklanıyordu kuşkusuz.

"Prostatınız biraz büyük."

"Öyle mi?"

"İdrara rahat çıkıyor musunuz?"

"Henüz rahat çıkıyorum sayılır."

"Geceleri kalkıyor musunuz?"

"Uyuyamadığım zaman, bazen kalkıyorum."

"İdrara kalkıyor musunuz, demek istedim?"

"Fark etmedim."

"Güçlü fışkırıyor mu?"

"Nasıl?"

"İdrarınız güçlü, çabuk, canlı, yay biçiminde mi fışkırıyor, yoksa üreterden zayıf ve ince bir akıntı halinde çıkıyor, kesiliyor, sonra sizin zorlamanızla yeniden mi fışkırıyor?"

"Bunlara hiç dikkat etmedim. Bir sorun olmadan idrara çıkıyorum. Neyse, bundan sonra dikkat edeyim, ama..."

"Külotunuz ıslanıyor mu?"

Ağzım açık bakakaldım.

"Evet, yaş elliyi geçince insan genellikle idrarın bittiğini sanıp kamışını içeri alır, ne var ki birkaç damla daha akar, çünkü kasların denetimi zayıflamıştır, büzücü kaslarm sertleşmesinden dolayı külotunuzda san bir leke oluşur. Arka tarafta da aynı şey olur."

"Aynı... şey mi? Ne demek istiyorsunuz Tann aşkına?"

"Kapanma refleksleri biraz zayıflar."

"Böyle bir şey fark etmedim."

"Başlangıçta genellikle fark edilmez. Siz şimdi bana, kasığınızda ağrı ve ağırlık olduğunu söylüyorsunuz, öyle mi?"

"Evet, zaman zaman."

"Hançer batmış gibi mi?"

"Hayır. Bir sızı."

"Boşaldıktan sonra mı oluyor bu?"

"Evet, ama yorgun olduğum zaman da oluyor. Daha çok, bir ağırlık hissediyorum."

"Prostat ve meni kanallarında sorun var. Ciddi değil, ama kronik bir durum alacağa benzer. Mekanizma biraz aşınmış. Her ilişkiden sonra fitil kullanın."

"Nasıl yani doktor, ilişkiden sonra fitil mi? Yani diyorsunuz ki... Kısacası, seviştikten sonra kalkayım ve..."

"Peki, onun yerine içinde buz olan bir kaba oturun, iyi gelecektir."

"Dinleyin, insan seviştikten sonra, iyi gelecek bir şeylere gerek duyuyorsa..."

"Sevgili dostum, şu anda organizmadan, onun işleyişinden ve ondan bekleyebileceğimiz şeylerden söz ediyoruz... İşin şiirsel yanı benim alanıma girmiyor. Sorunlarınız var mı? Kamışınız sertleşebiliyor mu?"

"Doktor, konu 'kamışımın sertleşebilmesi' değil. Sertleşme oluyor, hepsi bu."

"Hangi sıklıkta? Ağrılarınız, mekanizmayı zorlamanızdan ileri geliyor, bu konuda hiç kuşku yok. Mukozalarınız zorlanmış. Evet, anlayacağınız gibi, sevgili dostum, meni ve prostat sıvısı miktar olarak bol bulunduğunda işler normal yürür, ama belirli bir yaşa gelince, insan boşalma miktarında azalma olduğunu fark eder, sıvıda çoğu kez hiç meni yoktur, boşalma ânında dışarı yalnızca prostat sıvısı atılır... 'Kuru kuruya zevk alma' denen şey meydana gelir. Kanalların içi kayganlaşmaz, prostat sıkışır ama boşalamaz ve dokularda kronik bir kanama olur, bu da size, sözünü ettiğiniz o ağrıları verir... Aşırı gitmemek gerekir. İnsanın kendi organizmasına karşı saygılı olması gerekir... İşte bu yüzden size hangi sıklıkta seviştiğinizi soruyorum..."

Öfkelenmeye başlıyordum. Bir kez daha, soğuk ve yatış-tırılamaz bir ikiyüzlülükle karşı karşıya olduğum izlenimine kapılıyordum; bu izlenim kesinlikle doktorun davranışından değil, hayatla, aşkla ve cömert atılımlar yapma tutkusuyla alay eden, doğada kendiliğinden var olan, yakalanamaz bir düşmanlıktan, insanı günün birinde horgören, gülünç duruma düşüren bir nefretin bize oyun oynamasından kaynaklanıyordu. Bir an öylesine şiddetli bir umutsuzluğa, yoksunluk ve başkaldırma duygusuna kapıldım ki,

her zaman başvurduğum alaycılık silahı bu kez kendi ellerimde, bu küçük anatomi seansı sırasında yaramı daha da deşen bir bıçağa dönüşüyordu.

"Ne sıklığı, doktor? Bu, karşı karşıya kaldığınız koşulların zorlamasına bağlıdır... Bir ilişkinin başmda, bilirsiniz, iyi izlenim bırakmak ve ilişkiyi perçinlemek için insan kendini biraz harcar, sonra, ateşiniz düşünce ve kendinizi gerektiği gibi tanıtmışsanız, elde ettiklerinizle yetinmeye başlarsınız, ilişkinin sonundaysa, güzel bir izlenim bırakarak bitirmek için o işi daha sık ve incelikle yapmaya zorlarsınız kendinizi..."

"Evet, bilirim, kadınlar birbirlerine herşeyi anlatırlar."

"Söylemek istediğim bu değildi. Çevremde güçlü bir erkek olarak nam salmak değil benim derdim... Bir ilişkinin sonu her zaman çok hüzünlüdür. İnsan kendi kendini, o ilişkinin hâlâ kurtanlabileceğine inandırmaya zorlar, asılır..."

"Evet, söylediğiniz gibi, asılır ve sonra atağa geçer. Elli dokuz yaşında, fazla asılmamak sizin çıkarınıza olur. Şu sırada beraber olduğunuz biri var mı? Bunu sperm kanallarınızın, erbezi üstünün durumunu gördüğüm için soruyorum... Şurası, erbezlerinin ucu..."

"Ay!"

"Görüyorsunuz? Acıyor. Kanallar ve erbezi üstü tahriş olmuş... Taş gibi olmuş prostatınızdan söz etmiyorum bile. Şu sırada biriyle ilişkiniz var mı?"

"Evet."

"Zorlayıcı bir ilişki mi?"

"Bu da ne demek?"

"Yani, işi uzatmak zorunda kalıyor musunuz, eşiniz zevk almayı uzatmak için kendini tutuyor mu? Çünkü, bilirsiniz, geciktirmek, kendini tutmak çok hoş olur; 'sevişme sanatı' el kitaplarında size böyle önerilir; böylesi belki

incelikli, soylu bir davranış olur, ne var ki prostatınızı da harap etmiş olursunuz. Kanama oldu mu hiç?"

"Doktor, ben... Hangi anlamda soruyorsunuz?"

"Sözcük anlamlarının dışındaki anlamlarla uğraşmak benim işim değil. Duygulardan söz etmiyorum size, prostatmı-zı, kan damarlarınızı soruyorum. Uzatma sonucu kimi zaman kan damarları çatlar ve üreterde kanama olur. Başmıza böyle bir şey geldi mi?"

"Hayır. Hiç olmadı. Kimi zaman... sizin söylediğiniz gibi, çok uzattığımda cildim tahriş oluyor..."

"Evet, aşırı sürtünme yüzünden."

"Tamam, sürtünme yüzünden. Bayağı acı veriyor bana. Sonuçta, savaştaki gibi, hani savaşta olur ya, onun gibi..."

Nükteye duyarlı değildi. Bir prostat savunucusuydu.

"Evet, eh, sevgili bayım, bir kadm size, 'Daha değil, daha değil' ya da 'Bekle beni' dediği zaman, kulak asmayın."

"Kulak asmayayım mı?"

"Koruyun kendinizi. Boşalın. Organlarımız normal, düzenli bir çalışma için yaratılmıştır, doğanın gerektirdiği bir çalışma düzeni için, cambazlık yapmak ya da yetenek -haydi sanatsal yetenek diyelim- gösterisinde bulunmak için değil. Kendinizi bırakın ve rahatça doyuma ulaşm, nokta, o kadar. Gücünüzü tüketmek isteyen hadımlaşürıcılar bulunduğunu söylersem, herhalde sizin için yeni bir şey söylemiş olmam. Kadınların, kamışın ne olduğundan hiç mi hiç haberi yoktur. Onun bir tür otomatik aygıt olduğunu, istendiği zaman çalıştırılıp, istendiği zaman durdurulabileceğini sanırlar. Prostatınızdan kaygılanan bir kadma hayatta rastlayamazsınız; çoğu, prostatın ne olduğunu bile bilmez. Sizin yaşınızda, o işi efendi efendi yapmak gerekir."

Kendimi tutamadım: Ayağa kalktım ve masasınm üstüne şiddetli bir yumruk indirdim.

"Benimle dalga mı geçiyorsunuz siz, doktor? Efendi efendi? Efendi efendi? O işi, zevk almasına gerek olmayan bir oda hizmetçisiyle yapıyormuş gibi, yalnızca kendimi düşünerek mi yapacağım? Bir erkeğin yapması gereken şeyler vardır, Tanrı aşkına!"

Dudaklarının arasında ince bir sigara, başını omuzlarına çekmiş, çerçevesiz gözlükleriyle yaşlı, beyaz bir baykuş gibi beni süzüyordu.

"Ben eski bir askeri hekimim, bayım. Yabancı Lejyon'da hekimlik yapan ilk kişilerdenim. Prostatın ne olduğunu bilirim, bayım. Bana danışmaya geldiniz, çünkü rahatsızlık hissettiniz. Ben de size hekim olarak öğüt veriyorum, hepsi bu. Bu öğütleri tutarsınız ya da tutmazsınız, o sizin bileceğiniz iş. Burada beden sağlığı söz konusu."

"Geberirim daha iyi."

"Gebermezsiniz, söylediğiniz gibi, ama kendinizi zorlamayı sürdürürseniz, savaşacak haliniz olmayacağı için, savaşmayı bırakmak zorunda kalırsınız."

"Bu işi bir savaş olarak düşünmeniz ilginç."

"Tabü ki öyle; işinizi bitirdikten sonra, organınızın ne halde olduğuna bir bakın, sonra bana, bu işin bir savaş olup olmadığını söyleyin. Sizin şanssızlığınız, cinsel gücünüzün yaşınıza göre anormal, aşın, buna karşılık libidonuzu doyurmak zorunda olan organlarınızın normal olması. Şu andaki partnerinizle sevişmeniz ortalama ne kadar sürüyor?"

"Bir partner değil, sevdiğim kadm o..."

'Tıbbi açıdan hiçbir şeyi değiştirmez bu. Yaklaşık ne kadar sürüyor?"

"On, on beş dakika, ilk kez... Bilemiyorum. Bu konuda size kesin bir süre verecek durumda değilim."

"İlk kez, dediniz. Bir İkincisi de mi oluyor?"

"ikinci kez olan yalnızca o."

Çok şaşırmış göründü.

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Demek istiyorum ki, kimi zaman kamışımın ikinci kez kalktığı oluyor, ama boşalamıyorum."

"Çılgınlık bu. Tam bir çılgınlıktan başka bir şey değil. Mezarınızı kazıyorsunuz. Mekanik bir testere gibi bir saat boyunca gidip geldikten sonra, prostatınızın ve kzın damarlarınızın ne hale geldiğinden haberiniz var mı? Bunlar Nazi yöntemleri, bayım. Ağzına verdiğiniz de oluyor tabii."

"Asla! Hayır, asla! 'Ağzına vermiyorum/ Bunu yapmasını istemiyorum ondan. Allah kahretsin, madem ki eski bir askeri hekimsiniz, doktor, bu sözümü bağışlayın; şimdiye kadar hiçbir kadına 'ağzına al' demedim. Asla!"

"Eveet, eveet, ama kamışınızın yeniden kalkmasını sağlamak için o işi kendiliğinden yaptığında da itiraz etmiyorsu-nuzdur, değil mi?"

'Tabii ki hayır."

"Peki, o anda artık gücünüz kalmadığı halde, onun sizi zorlamasma izin vermekle organlarınıza ne kadar kötülük ettiğinizin biraz olsun farkında mısınız? Erkeğin kamışını emme durumundan, sevişmenin normal gidişi içinde bir okşama gibi yararlanılabilir, ama bir yeniden canlandırma yöntemi olarak asla. Size kendi mezarınızı kendi ellerinizle kazdığınızı söylediğimde..."

"İmkânlarıma sonuna kadar sahip olarak öleceksem, mezar beni korkutmuyor, tam tersine."

"Tabii, sonuna kadar öyle de götürebilirsiniz, oral olarak. Belirli bir yaştan sonra oral seks, insanı iki kez daha çabuk ölüme götürür. Sinir sistemi ve beyin için müthiş bir şok oluyor; felçle ilişkisi olduğu da çok açık. Bellek yitiminden şikâyetiniz var mı?"

"Evet, giderek daha sık oluyor. Çok sigara içiyorum."

"Çok sigara içiyorsunuz belki, ama çok da sigara içirtiyorsunuz -sizinle eski bir savaş arkadaşı gibi konuşuyorum-, oysa sizin yaşınızda yitirilen fosfor, gençlerde olduğu kadar çabuk yerine gelmiyor. Sinir sisteminizi açıkça dinamitliyorsunuz. Sevişmeden sonra, organlarınızda atarcasma titremeler oluyor mu?"

"Hiç olmuyor."

"Koltuğunuzun altından bir bez ekstresi iğnesi yapabilirim ama..."

"İstemem. Biraz önce bana, sevişme ediminden sonra oturma kürleri ve fitil önermiştiniz, yatıştırıcı olarak bu kadarı yeter..."

Beni bir süre daha sertçe süzdü, sonra yumuşadı.

"Aslında siz eski toprak Fransızların kuşağındansmız, çaba göstermenin erdemine inanan kuşaktan... Size bir.reçete yazacağım, ne sonuç aldığınızı bana sonra bildirirsiniz..."

Reçeteyi eczacıya vermeye hiç cesaret edemedim, çünkü semtte beni herkes tanıyordu.

Sıcak suyun içine uzandım, gözlerimi yumdum, kadm sürülerinin hain emellerine karşı prostatı kahramanca savunan doktoru hatırlayarak gülümsedim. Belki benim için de artık 'erkekliğe bok sürdürmeme'nin zamanı gelmişti. Yalnızca 'erkeklik onurunu kurtarmak' için, 'aşırı arzulu' kadınlarla ilişkisini kesen, yani bunu alçak oldukları için yapan, iktidarsızlıklarının ortaya çıkmasmm yakm olduğunu sezdikleri için yapan o kadar çok erkek var ki! Tutunacak başka dalı olmadığı ve kendisini 'hızlı erkek' olarak tanıttığı, oysa küçük ihtiyaçlarını gidermek için her seferinde başka bir kadma gerek duyduğu için, birlikte olduğu kadından kendini 'koparan' o kadar çok erkek var ki! 'Av tablosu'nu her zaman güvensizlik oluşturur. Kusuru ustalıkla kadının üstüne atan ve kendini suçlu görmesini sağlayan, onu erkeğin cinsellik düzeyinde olmadığına, yeterince 'erotik', yeterince 'uyandırıcı' olmadığına inandıran 'artık nefsimi uyan-dıramıyor' sözü, bu 'sürü sahipleri'nin tipik sözlerinden biridir ve aslında bunu, ağızlarından baklayı bir türlü çıkaramadıkları için kullanırlar. Erkek gibi orgazm olmadıkları, zevki bambaşka bir nitelikte, 'geçici dönemler halinde'

yaşadıkları ve erkek, süregiden bu yolda onlara çoğu kez eşlik edemediği halde, sevdikleri erkekle birlikte cinselliklerini bitirdikleri için, bazı kadınların 'soğuk' olarak nitelendirildiklerini kaç kez işitmişimdir. 'Şanıma' gölge düşürmekten ben de bu kadar korksaydım, Laura'yı terk ederdim; daha sonra, çok yaşlandığında, sırtında hırkası, ateşin karşısında oturmuş örgü örerken, güzel olduğu dönemi hatırlayıp şunları mırıldanırdı: "Altmış yaşında bile hâlâ kusursuz bir âşıktı..." Dolayısıyla, sık sık kadm değiştirerek ve zamanın ardına saklanarak kalıcı bir nam salmak hiç de zor değil! Ne var ki benim, seninle birlikte olmanın dışmda hiçbir şey umurumda değil, sevgilim. Bu işi seve seve bitirebilirim; yeter ki senin kollarının arasmda olayım. Korktuğum tek şey, ilişkimiz biçim değiştirdiğinde, anlayışın sakınmaya, sevginin, beni koruma kaygısının tehlikeli bir biçimde acıma duygusuna ve analara özgü üzerime titreme davranışına dönüşmesi. "Hayır, hayır, sevgilim, daha sekiz gün önce seviştik, yorulursun... Kendine bakmalısın, sevgilim... Evet, evet, ben istersem tabii ki bir kez, hatta iki kez daha yapabilirsin, müthiş güçlüsün, ama sonra, kompres yapıp yatmam gerekir, doktorun ne söylediğini biliyorsun... Cumartesiden önce olmaz, aşkım, geçen defa çok zorladın kendini... Gerçekten doyumsuz birisin!"

Daha işin başında seninle açık açık konuşmam gerekirdi. Ne var ki bazı şeylerin adını koyacak olursam, ilişkimizin daha çabuk sona ereceğinden korktum. Çiftlerin karşılıklı ilişkisinde herşeyin başka şeyleri nasıl etkilediğini de biliyordum. Taraflardan birinin içine düştüğü bunalımın, ötekinin güvensizliğine ve kaygılanmasına yol açtığı korkutucu bir karşılıklı etkileşim: Bu durumda herşey giderek bozulur ve sonunda iletişimsizliğe varır... Herşey bir yana, o zaman hâlâ 'savunma'daydım. Bir ya da iki yıl daha kazanabileceğimi düşünüyordum.

DÖRT

Ne ölçüde takıntılı bir dönem yaşadığımın, Venedik'e yaptığımız yolculuktan kısa bir süre önce Laura'nm masum bir gözlemi sayesinde farkına vardım. Alman avukatım, genç karısıyla birlikte Fransa'ya 'gastronomik bir gezi' yapmak üzere gelmişti. Troisgros'lan, Bocuse'leri ve daha başka ünlü lokantaları birlikte dolaştıktan sonra, onlan Orly Havaalanı'na geçirmeye gittim. Laura da bizimle geldi. Muller ak saçlı, şişman, neşeyle sigarlar tüttüren bir adamdı; yol boyunca, karısıyla sık sık göz göze gelerek Viard usulü etli kuru fasulyeden, Trissotin de Bagot ördeğinden söz etti. Karısı da bize, mide eğitimini geliştirmiş olmaktan gurur duyduğunu, şampanyalı buzlu Joconde'u, çayüzümlü tavşanı unuta-

madiğini söyledi. Mutlu bir çift oldukları her hallerinden belli oluyordu. Dönüş yolunda ben, yağmur altında sessizce araba kullanıyordum, Laura da teybine koyduğu And flütü kasetini dinliyordu. Omzuma yaslanarak bana sordu:

"Jacques, ne zaman sen de bana Fransa'da 'gastronomik bir tu/ yaptıracaksın?"

O anda bana ne olduğunu, bu önemsiz sorunun bende neden böylesine kötü bir ima etkisi bıraktığını bilemiyorum. O kadar sert bir fren yaptım ki arkamızdaki araba neredeyse bize vuruyordu; içindeki adam bu hareketime uzun süre ağız dolusu protestolarla karşılık verdi.

Laura'ya döndüm.

"Ne demek oluyor bu? Benimle dalga mı geçiyorsun?"

Ne söyleyeceğini bilemedi ve neredeyse korkuyla kendini çekti; ona şimdiye kadar hiç bu kadar hırçın davranmamıştım. Başım önüne eğdi.

"Kendimi kilisede avutmaya gerek duyacak kadar yaşlanmadım daha ben," diye haykırdım dişlerimi sıkarak. "Besiye çekilmek için iğdiş edilmiş, san erikli horoz yemeye gerek duymuyorum, Peder Viouque usulü tavşan

yahnisine de, Çingene sosu konmuş dolmaya da, gül yaprağına sarılmış küçücük dolmalara da, sığır buduna da, Vercingetorix babanın hoş kokulu küçük karanfillerine de... Allah kahretsin."

Laura ağladığında, insanlık suçu işlemiş gibi olurdunuz. Savaş sırasında, göç eden sivil halk yolun üzerinde taranmış gibi olurdu. Nazizm geri gelmiş gibi olurdu, Hitler de ben olurdum. İlk çıkışta otoyoldan ayrılıp, Rungis yakınında, hindiba kümeleri arasmda durdum. Herşeyin ânında bağışlanacağım uman erkeklere özgü bir düşünceyle onu kollarımın araşma almak istedim.

"Bırak beni! Yürekli taşm birisin sen!"

"Taş yüreklinin biri/' diye mırıldanarak düzelttim.

"Bana öyle kötü davranıyorsun ki, bu beni öldürebilir!"

Ağzımı açtım, ama söyleyecek bir şey bulamadım bir türlü.

"Bunu geri veriyorum sana, al..."

Boynunda taşıdığı altın zinciri koparарак bana fırlattı.

"İyi ama bunu sana annen vermişti, Laura, sevgilim..."

"Evet, biliyorum, ne kadar kötü bir durumda olduğumu gör işte! Sana veriyorum onu. Seninle ilgili bir şeyi taşımak istemiyorum üzerimde!"

"İyi ama annen, sen küçük bir kızken onu sana..."

Zinciri aldı, camı indirdi ve bir su birikintisinin içine fırlattı.

'Tanrım, beni ne hale soktuğunu görüyorsun, değil mi?"

Yağmurun altında koşup zinciri aldım ve ona geri vermeye çalıştım. Gözlerini kapatıp başını salladı.

"Hayır, bitti artık!"

"Ama onu sana veren..."

"Umurumda değil, bitirmek istiyorum! Kararlı ve geriye dönüşsüz davranmanı istiyorum! Kaza yapacak ilk uçağın içinde Brezilya'ya ölü olarak dönmek istiyorum!"

Camı kapattı ve alnını dayayarak ağlamaya koyuldu. Camı dışarıdan öpücüklere boğdum. Sırılsıklam olmuştum. Direksiyona geçmek için arabayı dolaştım, ne var ki kapıyı içeriden kilitledi. Şapkamı, yağmurluğumu, daha sonra ceketimi, gömleğimi ve kravatımı çıkarttım. Pantolonumu çıkartmaya başladığımda, bakışlarında biraz ilgi, hatta saygı uyandı. Ayakkabılarımı, donumu ve çoraplarımı da çıkarıp çırılçıplak kaldığımdaysa, olumlu yönde etkilendi, hatta rahatladı. Jaguarın camını indirdi.

"Bunu neden yapıyorsun?"

"Bilmiyorum, dedim. Ben Brezilyalı değilim."

İlk kez gülümsedi. Sonraki gülümsemeler daha sonra, beni kollarına aldığında geldi. Giysilerimi alıp getirdi, ama ben giyinmeyi kabul etmedim. Paris'e arabayı çıplak kullanarak döndüm. Aşk yüzünden hâlâ çılgınlıklar yapabileceğimi ona kanıtlamak istiyordum.

Banyodan çıkıp, her geçen dakika boşluğun daha da arttığı dairemde volta atmaya başlıyorum. Salonda dört koltuk, bir divan var; hepsinin ağzı bir karış açık gibi; her biblo bir şeylerin yokluğunu taşıyor. Çevremi saran herşeyin yarısı var, yansı yok. En aşina olduğum nesneler, aldatıcı bir hayatın kalıntılarına dönüştü; oysa, seni tammasaydım, o aldaücı hayatın varlığı belki de hayatım boyunca sürebilirdi. Sen olmasaydın, Laura, aslında burada olmadığınım bile farkına varamayacaktım. Doğumumuz hakkında saçma sapan şeyler söylenir! insan, dünyaya gelmekle doğmuş olmuyor. Yaşamak', ne nefes almak, ne acı çekmek, hatta ne de mutlu olmak; yaşamak, iki kişinin birlikte keşfedebileceği bir giz yalnızca. Mutluluk, birlikte ulaşılabilen bir uğraş. Saniyelerin, dakikaların geçip gitmesine izin veriyorum ve bu kervan, mutluluğun tadıyla tuzuyla yüklü, çünkü sana doğru ilerliyor.

Çalan telefonu açıyorum ve sesin bana biraz kaygılı geliyor:

"Alo! Alo!.. Evet!"

"Laura..."

"Beni korkuttun, sen değilsin sanmıştım..."

"Sen burada olmadığında, ben de kendimi başka bir yerdeymişim gibi hissediyorum."

"Jacques, ne olacağız biz, ne olacağız? Olmuyor... yani insanın boyunu aşıyor, mutluluk... İnsan kendini tehdit altında hissediyor..."

"Belki herşey yoluna girer..."

"Mutluluk denen şeyin yoluna girmesi nasıl olabilir?"

Sesin kınlıyor. Ağlıyordun, sanınm...

"Korkuyorum. Jacques. Seninle birlikte o kadar mutluyum ki... Bilmiyorum... Kendimi her an tehdit altında hissediyorum..."

"Dinle, sen mutlusun diye, hayat sana öfkesini kusacak değil ya. İnsan, hayattan beklediklerinin hepsini bir bir sıralayabilir, ama kesin olan bir şey varsa, o da bu isteklerin hayatın umurunda bile olmadığıdır. Hayatın, mutluluğu mutsuzluktan ayırt ettiği hiç görülmemiştir. Hayat, başım eğip kendi ayaklarına bakmaz hiç."

"Mektubumu okudun mu?"

"Hangi mektup?"

"Venedik'e hareket etmeden önce, ayrılmamız gerektiğini bildiren bir mektup yazmıştım sana..."

"Bir dakika..."

Gidip masamın üzerinde biriken bir sürü mektubu karıştırdım. *Jacques, aramızda herşey bitti. Seni bundan böyle hiç görmeyeceğim. Bu satırları okuduğunda ben ölmüş olacağım. Bağışla beni. Sensiz yaşayamam.*

Telefona koştum.

"Mektubunu okudum. Memnun oldun mu?"

"Harika. Ne kadar ağladım, bilemezsin. Gerçek bir tehdit yokken, insanm kendini korkutma oyunu oynaması harika bir şey... Arkasından gelen yatışmışlık duygusuna bayılıyorum."

"Cinleri mi kovuyorsun?"

"Evet. Bütünüyle Brezilyalılara özgü bir davranış."

"Anlıyorum; ne var ki bu davranışın benim için her seferinde bir panik oluyor. Günün birinde söylediğini gerçekten yapacaksın ama ben inanmayacağım. Neden böyle davranıyorsun, Laura?"

"Ciddi mi soruyorsun?"

"Evet, ciddiyim."

"Batıl inancım yüzünden; hani, tahtaya vurmak gibi bir şey. Her zaman korku içmde olduğumu söylediğimde çok ciddiydim, bunu biliyor musun? Mutlulukta her zaman biraz suçluluk duygusu vardır..."

"Aldığın din eğitimi yüzünden."

"Belki. Bilmiyorum. Ya da bizi gerçekten tehdit eden bir şeyler vardır belki, bendeki de bir önsezidir..."

Susuyordum.

"Zaten herkes bilir ki, mutluluk bir komünist propagandasıdır."

"Senin yanma geliyorum."

Giyindim. Ellerim titriyordu. Anlıyor, biliyor, buna karşılık sözünü etmeyerek bana karşı hoşgörülü davranmak mı istiyordu? Hayır, buna imkân yoktu. Öyle olsaydı, hemen anlardım. Ayrıca nasıl farkına varabilirdi ki? Her seferinde başarılı oluyordum. İşi gayet iyi götürüyordum. Hiç belli etmiyordum... zorlandığımı. Çaba harcadığımı bile hissettirmiyordum. Buna çok dikkat ediyordum. Üslûbu içinde davranıyordum. Kolaylıkla yürüdüğü izlenimi vermeye çaba gösteriyordum. Ve doyuma ulaştığında dudaklarından çoğu kez, iç geçirmeden önce son anda çıkan o haykırış, bana beni çok iyi anlatıyor, beni kuşlar gibi rengârenk tüylerle donatıyor, benim için, sılanın sona erip vatana dönüş gibi gelen o "Oh Sen! Sen! Sen!" deyişi, kuşkuya ve tasaya yer bırakmıyordu.

Plaza'ya kadar yürüyüp merdivenleri tırmandım. Kapıyı açtı, üzerinde saydam bir giysi vardı, kollarında hâlâ, bir kalbin içinde kendine yer bulmak için yola çıkan, ama sonunda bir vazoya konan çiçek demetlerinden biri vardı. Varlıklarını evin içindeki sürekli gül kokusuyla bana duyuran âşıklarını merak etmiyordum.

Gözleri badem gibi. Brezilyalıların deyimiyle 'Asya yapraklan' gibi, ensesinde topuz yaptığı saçlan, koyu gölgeler halinde alnının iki yanından arkaya doğru uzanıyor ve dudaklarının biçimi öylesine tatlı, öylesine kırılgan ki, her zaman, öpmek ile hayran hayran bakmak arasında bocalıyorum. Hakkımızda sağda solda ne söylediklerini biliyorum: "O kadının o adamda, o adamın da o kadmda ne bulduğunu anlayamıyorum." İşte size, iki insanın birbirini gerçekten bulduğunun kanıtı. Başını öylece omzuma koyduğunda, omzumun ona ait olduğunu tuhaf bir biçimde keşfediyorum! Boynu öylesine doğal bir inceliğe sahip ki, edebiyatın kuğu boynu benzetmesi onun yanında sıradan kalıyor. Endamının inceliğine karşın, kalçalarının dolgunluğu ellerimi şaşkınlığa düşürüyor; ve çözdüğü saçlan başım çevrelediğinde, dudaklarımın koşuşturmaktan soluğu kesiliyor. Taştan yontulmuş, çağlar boyunca göz göz olup aşınmış âşık heykellerini ve sü-regidecek o sonsuz zamanın özlemini düşünüyorum, çünkü yaratıcı olan yalnızca geçip giden anlardır.

Üzerine bir şeyler karaladığın kâğıdı bana uzatıyorsun. *“Gecenin içinde bir yerlerde bir kent var ve bir şeyler, ne olduğunu Tanrı bilir, düşlemesi zor..."*

Öyle kal. Kıpırdama. Sonsuza kadar sürsün bu. Soluğunu bana ver. Küçük sonsuzluklar, kendi sonsuzluklarını bilek damarlanma aktanyor ve bir kez olsun, geçip giden zamanı değil, mutlulukta donup kalmış zamanı anlatıyor. Bir dış dünya var tabu, insanların öldüğü, açlık çektiği bir dış dünya, ama o, insanca bilgilerimizin bize dayattığı bir dünya yalnızca. Bağrımın içinde mırıldanan 'Okuyucu'nun sesini dinliyorum ve yumulu gözlerim doyurulmuş susuzluk kadar dingin. Yalnız yaşayan bir denizciden vaktiyle, çok uzaklardan yazılmış, öte yerlerin insanda uyandırdığı dinginlik duygusundan uzun uzun söz eden bir mektup almıştım, bu duyguyu okyanusların ortasında, bir geminin bordasında yalnız başma olanların iyi tanıdıklarını anlatıyordu - ve kollarım seni daha büyük bir minnetle sanyor. Başka bir yelkenliye atlayıp, denizlerde bu kadar uzaklara gitmenin, o zahmete gerçekten değmeyeceğini biliyorum. Dudaklarımın üstünde uyuyan dudaklarının tadmı daha iyi alabilmek için, neredeyse hiç soluk almıyorum. Işığı söndürüyorum, gecenin çadırı çevremizde yükseliyor. Uyurken hiç kıpırdamıyorsun ve bedenimin üstünde daha şimdiden oluşturduğun alışkanlıklar var: Kendine seçtiğin konumda seni rahatsız edecek bir hareketim olursa, mırıldanıyorsun ve birkaç öpücükle dünyayı yeniden yerli yerine oturtuyorsun, Laura...

Gözlerime yaşların dolduğunu hissediyorum ama bu yaşların, ölmeden önce gözümün önünde son bir kez kuyruğunu sallayan yaşlı köpeğim Rex'i düşündüğüm için geldiğini biliyorum.

BEŞ

Bir çocuğun dünyaya yeni açılmış gözleri, kaldırımları bile eskiyip gitmekten kurtarır. Laura'yla birlikte olduğum zaman, oğlumun küçükken bana tattırdığı bazı sevinçleri tadıyordum. Ormandaki gölde kayıkla gezmeye gidiyor, Eyfel Kulesi'ne tırmanıyor, Tröne Fuan'nda aylak aylak dolaşıyorduk ve Paris benim için ilk kez var oluyordu. Laura'yı, iş yemekleri yerken içimi sıkıntı basan lokantalara götürüyor ve oralarda mutlu olduğumuzu şaşkınlıkla keşfediyordum. Onun ardından içeri girdiğimde, 'Direnişçilere özgü sert bakışların birer darbe gibi yüzüme indiğini hissediyordum; o ağır, gördüklerinin gerisindeki gerçeği arayan bakışları fırlatır gibi atan yüzler, çizgileri ve kemik yapılan bakımından,

rastlantı sonucu öylesine tipik yüzlerdi ki, başlarında birer lejyoner kasketi eksikti. Çok genç bir kadına eşlik eden, yaşını başını almış erkeklerin çok şık lokantalarda karşı karşıya kaldıkları kabul görme sınavını hâlâ başanyla verebildiğimi biliyordum. Arkamdan mırıldanan insanların seslerini duyar gibiydim: "Yahu, şu Jacques Rainier kaç yaşmda var Allah aşkma? Kestirmek zor... Otuzunu geçmiş bir oğlu var... Ayrıca, Chaban'la birlikte dağlarda savaştı... Hiç içki içmiyor... Kendine çok iyi bakıyor olmalı." Kendime çok iyi baktığım falan yoktu. Dümdüz ve yara izleri olan bir suratım, alabros kesilmiş, oldukça aklaşmış sarı saçlarım, kuvvetli çenelerim vardır: Kemik yapım berbattır yani. Kıskanç bir titizlikle koruduğum, yirmi yıllık eski giysiler giyerim: Onları değiştirme düşüncesi bana dehşet verir. Dış görünüş, sonunda inandırıcılık sağlıyor, dolayısıyla, bu seçkin görüntümü son on yıldır neredeyse hiç değiştirmedim. Kendime böyle bir görüntü vermiş ve bu görüntüye bel bağlamıştım.

Laura çarşafların ve yastıkların arasından, savaş veren bir kuğu gibi beliriyor, kıyıya yeniden ulaşmak için tutunacak bir ağaç dalı anyonmuşçasına kolunu uzatıyordu. Şikâyet edeceği zaman yüzünü utanıyormuş gibi saklıyor ve çığlığının gökyüzünü kaplamaması için elini ısırıyordu. O çığlığı göklerden esirgediği için üzüntü duyduğumu söyledim.

"Manastırda iyi rahibeler tarafından yetiştirildim," diyerek açıkladı bana.

Brezilyalı rahibelerin sessizliğe bu kadar meraklı olmaları beni şaşırttı.

"Annem beni bu akşam Rio'dan aradı; ona senden söz ettim. Herşeyi biliyor."

"Dünyanın öbür ucunda olduğu zaman insanın annesine herşeyi söylemesi gerekir. Nasıl karşıladı bu durumu?"

"Çok iyi karşıladı. Ben mutluysam, önemi olmadığını söyledi."

"Brezilyalıların ifade biçimlerini kavrayamıyorum... Mutlu olmanın önemi bu kadar mı yani?"

Bakışları yüzümde dolaşıyor ve neşesi biraz geri geliyor.

"Kaygılanma, Jacques..."

Başımı sertçe kaldırıyorum.

"Bunu neden söylüyorsun? Neden kaygılanacakmışım?"

"Benden. Birisinin sana sırılsıklam âşık olmasına alışık değilsin; özgürlüğüne düşkün olduğunu da biliyorum..."

"Saçmalama. Seninle birlikteyken, özgürlüğe falan gerek duymuyorum. Hiç duymuyorum. Al onu. Sana veriyorum. Perde falan dik istersen. Özgürlük diye bir şey yok, Laura. Biyolojik olarak bastırılmış durumdayız hepimiz. Doğa, korumak için onca çaba gösterdiğimiz o doğa, bize baş eğmemizi buyuruyor. Okyanusları kurtarmak gerek, atmosferi ve ağaçlan, bunu anlıyorum, ama insan bu doğanın içinde sürekli bir baskı ve yoksun bırakılma içinde yaşıyor... Önce ölmek isterdim."

"Neden önce?"

Kendimi toparlıyorum. Yatağın üstüne oturup elini alıyor, avuç içini yanağıma bastırıyor, gözlerim kapalı, uzun süre öyle tutuyorum. Ellerin çocuk eli gibi. Belki de bir kızım olmalıydı benim.

"Neden önce ölmek?"

"Bütün okyanuslar kirlenmeden önce, sevgilim ve hayat en güzel tüylerini yitirmeden önce. Güllerin tümü gri renge bürünmeden önce."

"Gri bir gül çok güzel olabilir."

"... Bir kızım olsaydı, hayata daha kolay katlanabilirdim."

"Laura..."

Beni kollarına alıyor. Gece birden başka bir havaya bürünüyor; bir başka gece daha varmış gibi, çok genç yürekleri, çok yaşlı bedenlerde yatıştıran bir başka gece. Parmaklarını gözkapaklarıma dokundurabilmen için gözlerimi yumuyorum. Boğazıma bir şeylerin düğümlendiğini hissediyorum, çünkü bedenimizdeki dokularm yaşlanmasının da bir sınırı var. Laura, kırk beş yıldır ilk âşık olduğum kadmla evlenmeyi bekliyorum. Bir köy kilisesi, belediye başkam, hanımlar, beyler, parmağımda yüzük, bütünüyle temiz bir 'evet': Tanrım, kendimi yeniden yaratmaya ne büyük bir gerek duyuyorum! Acemi bir damat olacağım, sana söz veriyorum, ilk kez gibi olacak, Bretagne'da bir yerlerde -yağmur yağması ve bizi içeri hapsetmesi için seçtim orayı- ve her yerde ilkbahar, sana çok yakışan, sonbahar gecelerinin aralarında fısıl-daştıklan yitirilmiş vatan olan ilkbahar. Uyumamak için kendi kendimle savaşıyorum, çünkü duyarlılığın azaldığı ve insanın mutluluğu neredeyse yakalayabileceği yarı.uyku durumundayım.

Uykuya geçip geçmediğimi bilmiyorum. Sancı yavaş yavaş, sinsice yükseliyor ve bir kılıç gibi saplanıyor. Laura'nın kolları hâlâ bedenimi sanyor, dudakları, dudaklarımın hemen yanında soluk alıyor. Usulca sıyrılıyorum ve ben hâlâ o erkekmişim gibi, adımı mırıldanıyor. Hile yapan oyuncu, kart düzmek için gecenin ortasında uyanır. Bideyi doldurup, buzlu suyla banyo alıyorum. Trillac haklıydı: Rahatlatıyor insanı. Prostat için, fışkırma olmadan ve erbezlerini boşaltmadan, uzun süre ereksiyon halinde kalmaktan daha kötüsü yok. Kan, damarlara korkunç biçimde hücum ediyor, ikinci kez neredeyse hiç boşalamıyorum, hatta çoğu kez ilkinde de. Buna karşın, işi sonsuza kadar uzatabilirim: İdeal âşık rolün-deyim yani. "Oh sen, sen! Sen!" İşi bitirmeyi beceremeyen altmışlık bir âşık bulun kendinize, sizi doyuma ulaştıracağından emin olabilirsiniz. "Şu Jacques Rainier... Öyle anlaşılıyor ki hâlâ azgın..." Yeniden su doldurup, buzlu bidenin içinde oturur durumda uzun süre kalıyorum. Yumurtalıklarıma

aralıklarla saplanan kılıcın verdiği sana giderek azalıp kesiliyor. Ne var ki, kamışımın altıyla anüs arasındaki bölgede taş gibi bir ağırlık kalıyor. Saatime bakmadım ama Laura ağırdan alıyordu ve sevişmemizin en az yirmi dakika sürmüş olması gerekiyor. Boşalmayı başarabilmiş olsaydım, bu beni rahatlatacakta. Üretraya parmağımı bastırıyorum, kan izi yok. Ne var ki kamışımın derisi, sürtünmeden dolayı iyice tahriş olmuş. İşte yeniden başlıyor. Anüsün içinde bir yere ve kasığımın sol yanına müthiş bir sancı giriyor; bedenimin mekanizması esaslı bir darbe yemiş durumda. Öncekinden daha az salgı var, prostat sıvısı azaldı, yeteri kadar yağlı değil, kuru çalışıyor. Trillac'in bana verdiği reçeteyi atmakla hata ettim. Yarın sabah, hizmetçime telefon edip, reçeteyi çöp kutusunda bulmasını ve eczacıya götürmesini söyleyeceğim. Yetilerimden yoksun kalmak istemiyorum.

Kalkıyorum, kurulanıyorum; yüzümde gülen bir ifade var sanki.

ALTI

"Sana danışmak istiyordum."

Ve gülümsedim. Ruhsallığımın bir yerinde, çok korunaklı bir köşesinde, kusursuz çalışan bir mekanizma olmalı: Alaycı gülümsemeler üreten bir fabrika; çok nitelikli ürünler üretmesi için, huzursuzluklarla ve bunalımlarla, başarısızlık duygularıyla ve zayıflıklarla beslenmesi yeterli bir fabrika. Günün birinde, tozlan hiç bağışlamayan hizmetçim Maurice, gülümsememi birkaç fırça darbesiyle ve incelikle abp banyonun rafına, öteki sağlık gereçlerimin yanına bırakacak.

Laura pencerenin yanma oturmuş, üzerinde mavi bir sabahlık var, çıplak bacaklarım koltuğun kolluğuna atmış, Garda Marquez'in *Yüzyıllık Yalnızlık*'mı yeniden okuyor. Gözlerini kaldmp hüzünle bakıyor bana:

"Büyük halk efsanelerinin nasıl doğduğunu artık biliyorum. Hayat yoksunluğundan ve yoksulluktan doğuyor hepsi. O efsaneleri yaratanlar, ellerinden hiçbir şey gelmediği için, yeri göğü sarsıyordu. Düş dünyasma sığmıyorlardı, çünkü yapacak başka hiçbir şeyleri yoktu... Oğlunla konuştun mu?"

"Evet, dün birlikte yemek yedik..."

Jean-Pierre önündeki 'daikiri' kokteyline bakıyordu. Bembeyaz kol ağızlan olan bir gömlek, mavi blazer bir ceket giymiş, Lanvin marka bir kravat takmıştı. Otuz iki yaşmdaydı ama uzun süreden beri kusursuz giyinmeye, Siyasal Bilimler Okulu'na girer girmez görünüşüne dikkat etmeye başladı. Çerçevesiz gözlükleriyle, özenle taranmış saçlanyla ve keskin hatlan olan, buna karşm sertliğini ustaca gizleyen yansız bir ifade yerleştirdiği yüzüyle, karşısındaki insanlara ve ulaşmak istediği sonuca göre ne etki bıraktığını bilemediğim hoş bir havası var. Böyle sürdürürse, geleceğin başbakan adayı olabilir sanırım... Oldukça yadırgatıcı bir koku alma duygusuna, karşısındaki insanın kişisel özelliklerini hiç göz ardı etmeyen bir karar verme yetisine sahip. "Sizinle anlaşma imzaladım," demişti bir gün bana Bonnet, "çünkü oğlunuzla çalışmaktan hoşlanıyorum.

Artık öğrenecek bir şeyi kalmadığını düşünen ve merdivenleri üçer beşer tırmanmaya kalkan teknokratlardan değil o." Oysa Bonnet, imzayı atmcaya kadar burnumdan getirmişti. Jean-Pierre'in merdivenleri hızlı tırmanma tarzının da zaten öyle olduğunu sezememişti. Jean-Pierre, bilin-çaltlarında kendilerine, o zamana kadar oluşturduklan imajı sürdürecek, onlarda hayata yeniden başlıyormuş, kendi geleceklerini yeniden 'kuruyormuş' izlenimini bırakan bir 'vekil' arayışı içinde olan yaşlı kişiler üzerinde genç insanlann uyan-dırdıklan belirli bir hayranlık duygusu uyandırmayı, bu duyguyla ustaca oynamayı biliyordu. Şirket yönetiminin başında olan yaşlı kişilerin yüzünde, yapılan bir tartışma sırasında, kendilerinden otuz yaş genç olan ve dünya nimetlerinden yararlanmak için yaratılmış izlenimi veren gençlere karşı hafif düşmanca, ama aynı zamanda dostça bir ifade belirdiğini fark ediyorum: Onların kişiliğinde kendilerini yeniden yaratmak istiyorlar sanki. Bu ânlar, yakınlık duygusunun karşıtlık ve hınç duygusuna karıştığı ve yaşlı kişinin içinde bulunduğu karanlık ruhsal durumlara göre, onları o gence yardrmcı olmaya ya da onu ezmeye iten tuhaf ânlardır. 1950'den 1955'e kadar New York'taki büyük bir reklam şirketinde, satış tekniklerinin malın kalitesini bütünüyle bir yana bırakıp, müşteriyi ikna etmek için öncelikle sunuşa önem verdikleri bir dönemde çalışmış olduğumdan, Jean-Pierre'in sahip olduğu bu sunma ve ikna etme sanatım daha iyi ayırt edebiliyordum. Malın kalitesi gerçekten hesaba katılmaya 1963 yılına doğru, Ralph Nadeı[7]m General Motors'a karşı tek başma açüğı savaşı kazanmasıyla ve tüketiciyi koruma kuruluşlarının ilk kez ortaya çıkmasıyla başlanmıştı. Böylesine bir ikna etme ve hoşa gitme bağlammda, gençlik ve fiziksel görünüş en büyük yatırım değeri haline gelmişti; satış elemanlarının deneyimi, olgunluğu, malm sağlamlığı ve güvenilirliği gibi geleneksel değerler giderek gözden düşüyordu. Bu tutum sonucu önce ABD'de ve on yıllık alışılmış bir gecikmeyle Avrupa'da, yaşlanmaya başlayan erkeklerde ve kadınlarda depresyon ve 'artık herşey bitti’ duygusu, niteliğini ve değerini yitirmiş olma izlenimi uyandı ki...

Laura'nm bakışları, kitabm üstünden bana dikiliyor.

"Oğlunu sürekli düşünüyorsun, değil mi Jacques?"

"Giderek daha çok. Büyük düş: Birisi tarafından sürdürülme isteği. Yitip gitmemek..."

Jean-Pierre'in yüzü, otuz yıl önce evlenip on beş yıl önce terk ettiğim kadının yüzüne benziyordu biraz ve oğlumla karşı karşıya geldiğimde onun kırgın bakışlarıyla karşılaşmak bana acı veriyordu. Bana karşı her zaman son derece saygılı davrandı, ne var ki aramızda tanımlanması çok güç bir engel var: Ortaklaşa sahip olduğumuz, benzeştiğimiz, bizi gerçekten baba oğul yapan şeyden o da, ben de hoşlanmıyoruz ve birbirimize çok açık bir içtenlikle yaklaşacak olsak, birden, ikimizin de yakından bakmamayı yeğ tuttuğu, önce derebeyinin şatosunun, daha sonra tarım düzeninin sömürüsünün izleri olarak içimizde yaşayan köylülüğün etkisiyle itiraflara, gözünden budağı sakınmayan sert açıklamalara kaptırırdık kendimizi. Atalarımızda var olan ekim ve hasat kaygısı bizde, yatırım ve gelir kaygısına dönüşmüştü. Jean-Pierre'in sanatsal eğilime sahip olmasını içten içe istemiştim, ne var ki insanm kendini oğlunun sırtından yeniden yaratmak istemesi çok kolay bir yol. Çok seyrek gülümsüyor; belki de beni yeterinden fazla gözlemlediğinden, bunu da pek severek yapmadığmdandır. Kadınlarla ilişkisi, 'geçici' ve kısa süreli -ben öyle değildim: içinde yaşadığı refah toplumu-nun gereği. Şiddetli iki tutku yaşamış olduğunu biliyorum: İlki bir İtalyan kadındı. "Onunla senin yüzünden evlenmedim," demişti bana ve bu gözlemi annesine aktardığımda, ona bütünüyle gizemli gelmişti. Öyle sanıyorum ki bunu söylemekle, yirmi yıllık bir beraberlikten sonra kırk yaşında bir kadını terk etmektense, kısa süren bir ilişki döneminden sonra yirmi yaşmda bir kadını terk etmenin, karşımızdaki insana daha az acı verdiğini sezdirmek istemişti bana. Kuzeyli bir sanayicinin kızma çok yakınlık duyduğunu, buna karşın, kolay bir hayatı seçmek istemediği için bu ilişkiden vazgeçtiğini anlatmışlardı bana. 1974 seçimlerinden sonra, bakanlar kurulunda görev alması için yapılan teklifi geri çevirmesine hiç şaşırmamıştım, çünkü -içinde gizliden gizliye bütün dünyayı değiştirme tutkusu yatıyormuş gibi- Fransız politik hayatına bulaşmak istememişti. Bu konuda, benim gençlik düşümü miras aldığına kuşku yoktu. "Dünyayı değiştirmek..." Böylesine engin bir tutkuyu besleyebilmek için, insanın kendi kendisiyle olan ilişkilerini çok alçakgönüllü tutması gerekir, çünkü bu tutku özgün olduğu ölçüde, herşeyden önce, bir vazgeçme yetisi gerektirir...

"Laura nasıl?"

"Çok iyi. Sana selam söyledi... Venedik'i ilk kez görüyordu, düşün ki..."

Metrdotel, konuşmanızı kestiği için üzgün olduğunu, buna karşın yitirecek zamanı olmadığını hissettirmek isteyen mesafeli ve kararlı bir profesyonel tavrıyla başımızda dikiliyordu. Gözlüklerimi takıp yemek listesini hayranlıkla inceledim. Kuşkonmaz dört bin, Porto şaraplı kavun üç bin franktı. Metrdotele şunları söyledim:

"İzin verin de kendimi fiyatlara biraz alıştırayım."

Eğilerek selam verdi ve topuklan üstünde dönerek uzaklaştı. Çevremize şöyle bir göz attım: Masraf faturası üretimine katkıda bulunan bir sürü insan...

"Seni buraya getirdiğim için özür dilerim, Jean-Pierre, yıkıma uğratmaya niyetlenmişim gibi..."

"Düşün ki zaman zaman buraya tek başıma geliyorum ve kendi kendimle baş başa yemek yiyorum..."

"Neden öyle tek başma?"

"Kendimi pişirmek için. Alışmam gerek. Bu tür yerlere karşı doğal bir yatkınlığım yok, kendimi yetiştiriyorum. Müşterilerimizle pazarlık edebilmek için, maça çıktığım sahada kendimi rahat hissetmem gerekir..."

Oğlum, toplumsal oyunu oynamaya soyunmuştu, bu davranış da zaten tam olarak toplumsal oyunun bir parçasıydı. Onu anlıyordum: Kişiliğiyle ve yaptığı şeyle kendi arasına mesafe koyuyormuş izlenimi vermek, insanın kendi kendisiyle ve yaptığı şeyle ilişkilerini çok kolaylaştırır.

"Demek ki, Jean-Pierre, karar verildi gibi."

"Kleindienst konusunda mı?"

"Uygun bir teklif."

"... *Tek* teklif, demek istiyorsun..."

Kadehinin dibini parmaklarıyla dikkatle kavramış, içindeki şarabı sallıyordu. İnce ve uzun, dosyalan karıştırmak ve düzgün sofralardaki

kristallere dokunmak için yaratılmış parmaklar. Benim ellerime gelince, öteden beri şiş, ağır ve boğum boğumdu, çapa sallamak, saban sürmek için yaratılmış gibi.

"İyi düşündüm. Kardeşimin sandığı gibi -bundan sana söz etmiştir- bu konuda benim kişisel düşüncelerim, özel hayatımla ya da kısacası hayatımla ilgili düşünceler kesinlikle söz konusu değil. Tabü ki... mutluluğuma daha çok zaman ayırmak isterim."

"Bunu yapacak olsan, seni kim suçlayabilir ki?"

"Ne var ki durumumuzu bütün açıklığıyla görüyorum: Çıkışımız yok. Fourcade büyük oynuyor: Yanşmanm, rekabetin dünya ölçeğinde üstesinden gelebilmek için birleşmelere, dev şirketler oluşturmaya yöneliyor. Böylelikle, ister istemez ulusallaştırmalara zemin hazırlıyor: Güçlüler çok güçlü hale geldiğinde, ilkelere katı katiya bağlı olmak, elde ettiklerimizi elden çıkarmaya zorlayacak bizi. Bilirsin, bir Amerikalı Cadillac kullandığında, bir başka Amerikalı onu görüp, kendi kendine 'Bir gün ben de Cadillac kullanacağım' der. Buna karşılık bir Fransız, yanmdan kocaman bir araba geçip gittiğinde, söylenir: 'Bu salak, herkes gibi iki beygir gücünde bir araba kullansa ne olur sanki?' İş hacmimizi beş yıldan bu yana, yılda yüzde yirmi dolaymda artırdık, ne var ki bu bizi daha büyük bir ekipman yatırımına itti, böylelikle de bankalara teslim olduk... Bunları sen benden daha iyi biliyorsun. Çok küçük ölçekli bir kuruluşuz biz. Hükümeti, otuz bin kişiyi işsiz bırakmakla tehdit edemeyiz... Batmış durumdayız. Tabü zaman kazanabilir, öyle değilmiş gibi davranabilir, var olmayı sürdürebiliriz... Diyelim, bir yıl, on sekiz ay. Arenayı, alaşağı olmadan, sürüklene sürüklene dışarı çıkartılmadan terk etmek istiyorum. İnsan, kaçınılmaz olam kabullenmeyi bilmeli..."

Ayağa kalkıyorum, Mayıs aymda gidip pencereyi açıyorum ve Laura'nın boynuna sokulmak için geri dönüyorum. Gözümün önünde yalnızca onun gür saçları var; gözlerimi yumuyorum ve dudaklarımı kabul eden bu ilkbahar ikliminde yitip gidiyorum.

"İşte böyle dostum. Aklıma sık sık Valery'nin bir cümlesi takılıyor: Tükenen dünya dönemini yaşamaya başlıyoruz...'"

Jean-Pierre kadehinin dibine bakmayı inatla sürdürüyor. Yandaki masalardan birinde, C.E.K.A.'dan Sentier ile I.O.S.'in dağılmasıyla birlikte işinin bittiğini sandığım Miriac'ı görüyorum.

"Bu, daha önceki krizlere benzemiyor. Bütün yapılar aşındı. Ekonominin var olduğu bile söylenemez: Teknoloji olarak geri kaldık. Ekonomi arızalanmış durumda, çünkü hızlı gelişmeye ayak uyduramayan, bu yüzden de çağ dışı kalan teknolojiden paçasını kurtaramıyor. Dünya yeniden doğma isteğiyle yamp tutuşuyor. Bizim toplumumuz, eski düşleri gerçekleştirme peşinde koşmaktan tükendi. Amerikalılar Ay'a ayak bastıklarında, herkes yeni bir dönemin başladığım söyledi.

Hayır, öyle değildi: Bir dönem sona eriyordu. Biz, Jules Ver-ne'in düşlerini gerçekleştirmeye çabalayıp durduk, yani on dokuzuncu yüzyılı... Yirminci yüzyıl, yirmi birinci yüzyılı hazırlamadı: On dokuzuncu yüzyılın düşlerini gerçekleştirme peşinde koşarak kendini tüketti. Petrol, bir uygarlığın *olmazsa olmaz* koşuluydu: Düşünebiliyor musun? Bütün enerji kaynaklarımız başkalarının elinde... Bu bir tükeniştir..."

Laura biraz kıpırdıyor, saçlarının ardında kaybolan profilini yeniden yakalamaya çalışıyorum. Kollarıyla omuzlarımı sarıyor. Hiçbir hareketin tehdit etmediği donup kalmış anların mutluluğu içindeki bu dingin ve kımıltısız sevgi sürelerini seviyorum. Kendimi en dingin, en güvenli hissettiğim anlar bunlar...

"Ve tükenen bir uygarlıktan söz ettiğimde, yalnızca maddi enerji kaynaklarım kastetmiyorum..."

Jean-Pierre'in yüzünde iyi bildiğim o ifadeyi yakalıyorum: Gözlerini yere indirmiş, beni gözlememeye çalışıyor. Gülümsüyorum.

"Haydi, çıkar ağzındaki baklayı."

"Oh, bakla falan yok ağzımda."

"Beni bu kadar güvenilmez mi buluyorsun?"

"Peki, madem ki benim de durumu ince ince alaya almaya hakkım var... Dünyanın tükenişi borsada düşüşe yol açacak, bu kaçınılmaz. Mahşer günü geldiğinde altın satın alın... Özür düerim ama insan, toplumumuzun, hatta bütünüyle uygarlığımızın şapa oturduğunu düşünürse ve bundan çıkardığı tek sonuç, elindeki hisse senetlerini satmaksa... Bu oldukça gülünç bir durum."

'Teşekkür ederim. Ne yapmamı istiyorsun peki? İnançlarımı mı değiştireyim? Neye inanayım? Yeni bir enerji kaynağı bulunacağına mı? Mao'nun devrimine mi? Yoksa 'Tanrım,

Sen ki göklerin egemenisin'e mi? Şu sırada politikada olsun, başka alanlarda olsun elde ettiğimiz 'gelişmeler', yedek parça ayarlamaktan başka bir şey değil... 'Sex-shop' zımbırtıları..."

Paris'te böyle bir dükkâna hiç girmemiştim -içimizde yaşattığımız, Latinlere özgü, yenilgiyi kabul etmiş görünme korkusu, satıcının yüzünde 'sonunda buraya düştünüz işte' ifadesini görme korkusundan-, ne var ki New York'a yaptığım son yolculukta, merak ettiğimden gittim. Amerikalılar bir sorunun çözümsüz kalması düşüncesine katlanamıyorlar. Dünya üzerinde, çevrelerinde ve içlerinde var olan çözümsüzlüklerle barış içinde yaşamayı en az kaldırabilen halklardan biri olduklarına kuşku yok. Çaresizlik ve başarısızlık anlamında 'insanlık durumu'yla karşı karşıya kaldıklarında, ya ruh doktoruna koşuyor ya da gücün yerini tutan para ve dünya rekorları peşinde çılgıncasına koşturuyorlar. Dünya için en büyük tehlike, Amerikalıların güçsüz kalması olurdu. Yapay erkeklik organı dünya üzerinde öteden beri vardı, ne var ki Amerikalılarda bu, nükleer özelliğe büründü. Sex-shop'lara, nalburiye dükkânına girer gibi, nefis müdafaası yapan insanların onuruyla girip çıkıyorlar. Amerikalılar henüz yenilgiye uğramaya alışık değil. Sınırlar karşısında baş eğmeyi reddediyorlar. Dükkânın içinde her yaştan insan vardı, bazılan da çok gençti: Boşalma mekanizması vaktinden önce çalışmaya başlayanlar. Geciktirmeyi sağlayan anestezik pomatlara bütün bir reyon ayrılmıştı. Yapay erkeklik organ-lan bir duvan bütünüyle kaplıyordu: Ten renginde olanlar, siyah, hatta kırmızı ve yeşil olanlar vardı. Herkesin satın alma gücüne ve hayat düzeyine göre yaygın olarak kullanılan ya da lüks sayılan aygıtlar vardı. Bazılannın takma mekaniz-malan üstünde duruyordu, kabine girip deneyebiliyordunuz.

Tezgâhtar kız, aldı karışan bazı müşterdere bazı takma mekanizmalarının gün boyu yorulmadan taşınabileceğini açıklıyordu. Bu tür olanlar, *'alıvays ready'*, 'her zaman hazır' rafında sergileniyordu. Tezgâhtar kız yapay organlardan birini elinde tutuyor, elastikiyetini övüyordu. Bu model, diyordu, hem çok dayanıklı, hem de çok elastikidir. Fışkırma sağlamak için bir düğmeye basılıyordu ve imitasyon spermle yeniden doldurulabiliyordu ki, dükkânda bu da satılıyordu. Bu sıvı küçük bir pil aracılığıyla normal ısıya getiriliyordu. Yumurtalıklar konusunda da seçme imkânı çok genişti. Kadınlar için titreştiriciler başka bir reyonda sergileniyordu. Benim gözlediğim erkek müşteri, artık yalnızca anılarında kalan organma denk olup olmadığını anlamak için yapay organı eliyle okkalayıp inceliyordu. Kendi kendime, *İlyada'daki* efsanevi kahramanların bile analanndan ellerinde kılıçlarıyla doğmadıklarını, savaşmak için sonradan silahlanmak zorunda kaldıklarını söylüyordum...

"Kendimizi bütünüyle yenilememiz, yeni kaynaklar bulmamız, deri değiştirmemiz gerekiyor... Çevrene bakıyorsun ve bunun böyle olmadığını, yapaylıklarla çevrelenmiş olduğunu ve bu yapaylıkların daha dış görünüşten başladığını görüyorsun... Güzel görünme kaygısı, ambalajlama ve güzel kokulara büründürme sanatı, ne var ki içlerinde yarınların korkusu, tükenmişlik, geçici önlemlere başvurma ve eldeki-nin yerine koyacak bir şeyler bulma kaygısı var... Ah, ah, yemin ederim ki bugün yirmi yaşında olmak istemezdim..."

Bu itiraf karşısında o kadar büyük bir şaşkınlığa düştüm ki dilim tutuldu, bir şey söyleyemedim, bunu hatırlıyorum. Kahkahalara sığındım.

"Kısacası, senin de çok iyi anladığın gibi, cancağızım, merdivenleri eskiden olduğu kadar çabuk tırmanamıyorum artık, tenis oynarken soluğum kesiliyor ve... gerisi de ona göre."

Jean-Pierre kadehinin içindeki 'daikiri'yi çevirip duruyordu.

"Kafanı şişiriyorum, farkındayım."

"Hiç de değil."

"Karşı karşıya kaldığı her soruna pratik çözümler bulma alışkanlığı olan benim gibi birinin..."

Söylenenlere kulak misafiri olan metrdotele hırçın bir tavırla döndüm:

"Belki sizin bana bir öneriniz vardır?"

Başmı eğdi, dostça şunları söyledi:

"Balık, Estramadura usulü midye ya da zeytinli Boniface seviyorsanız..."

"Siz bana bir omlet yapın."

"İki," dedi Jean-Pierre. "Kleindienst'in teklifini kabul etmendeki sebepleri çok iyi anlıyorum, ne var ki seni böyle davranmaya iten sebepleri pek anlayamıyorum... Kleindienst bir dev. Bizde ilgisini çeken şeyin ne olduğunu anlayamıyorum."

"Belki de yutmaya doymuyordun Paribas'ya bak. Bunlar proteine sonsuz ölçüde açlık duyan organizmalar. Fransa'ya kapağı atacak, sonra da yayılacak. Bu güçler, önlerindekini yutamayınca, yengeç gibi yan yan gitmeye başlar. Çeşitleme yapma gereksemesi..."

Kleindienst ile üç hafta önce buluşmuştum. Kendisini gidip Frankfurt'ta görmemi istemiş, ama ben bunu kabul etmemiştim: Bu davranışta, davetten çok, zorlama havası almıştım. Tarafsız bir alanda, Zürih'teki Baur-au-Lac'da buluşmayı kararlaştırdık. Buluşmaya iki avukat, bir sekreter ve bende neredeyse terzime ne kadar para ödediğimi bile sormaya niyetli olduğu izlenimi bırakan uzman bir muhasebeciyle gelmişti. Kleindienst, Almanlara özgü o farklılığa, kılı kırk yaran doğruculuğa sahip bir adamdı ve bu özelliklerinin, her türlü smamanın üstesinden gelmiş sağlam bir ruhsal yapıdan mı kaynaklandığını, yoksa daha çok, içindeki kaosu gizlemeye mi yaradığını anlayamıyordunuz. Sigarının ucunda, dökülmeden dengede duran iki santimetre uzunluğunda kül vardı ve bana öyle geldi ki, konuşmamız süresince dikkatini bu külü düşürmemeye verdi. Çene kaslarımızı ısıtmak için birkaç dakika oradan buradan konuştuk. Şirketimi satın almaya hazırlanan bu kişinin, kimi zaman bana tuhaf tuhaf, biraz düşünceli bir sevecenlikle baktığını sezer gibi oldum.

"Sanırım, sizinle daha önce karşılaştık..."

"Ah? İtiraf edeyim ki..."

"Paris savaşma katılmıştınız, değil mi?" 'Kurtuluş' değil de 'savaş' sözcüğünü kullanıyordu.

İngilizce konuşuyorduk.

"Bu bilgiye dosyanızda rastladım..."

"in your file...[1]"

"Doğru."

Gözlüklerinin ardında, neşelenmiş görünüyordu.

"Ben, görevden alındığı sırada General von Choltitz'in karargâhmdaydım..."

"Ben de oralardaydım, Rol-Tanguy, Chaban-Delmas ve daha birkaç generalle birlikte..."

"Ben de böyle düşünmüştüm. Sizi hatırladığımı söyleyemem tabü ki. Aradan bunca yıl geçti, bunca değişiklik oldu..."

"Birbirimizi özlemişiz," dedim.

Herkes kahkahayı koyuverdi ve ciddi konulara geçtik. Maliye bakanlığının onayını almaya gerek kalmaması için, yapılacak işlemin bazı yanlan üzerinde sözlü anlaşmaya varmamız gerekiyordu. Önemli bazı mali konulan da çözümlememiz gerekiyordu. Almanlar sahibi bulunduğum holdingin yüzde yirmi dört hissesini, ayrıca bu holdinge bağlı üç şirketin her birinin de yüzde yirmi dörtlük hisselerini resmi olarak satın alıyordu. Ana şirkette ve bağlı üç şirkette geriye kalan hisselerim ömür boyu garantiye alınacaktı. Reel satış fiyatının yüzde yetmiş beşi gizlice Alman borsasına aktarılacak ve İsviçre'deki yeddieminime teslim edilecekti. Bu, o sıralarda yaygın olarak uygulanan bir işlemdi. Almanlar böylelikle, Fransa'ya ödeyecekleri vergiyi yüzde on yedi buçuk oranında düşürmüş,

ben de mâliyenin tepeme çökmesinden neredeyse bütünüyle kurtulmuş oluyordum. Ayrıca, Kleindienst'in elinde bulunan S.O.P.A.R. şirketine ait sekiz bin hisseye de sahip oluyordum.

Sigarının ucundaki külü dökmemeye özenle dikkat ediyordu.

"Çok önemli bir nokta var, Bay Rainier. Özellikle bunun için sizinle karşı karşıya gelmek istedim. Fransa'da genel müdür olarak işin başında kalmanızı özellikle arzu ediyorum..."

Bana, kendisinin ücretli adamı olmamı öneriyordu.

Gözlerinin içine baktım. Üzüntü ve belirli bir iyi niyet vardı. Alaycılığın izi yoktu, ikimizden birinin belleği çok güçlüydü...

"Korkarım ki buna imkân yok."

"Bu beni çok üzer, Bay Rainier. Çok. Alman işadamlarının Fransa'da çokuluslu şirketlerin başma geldiklerinde bazı... çekingenliklerle karşı karşıya kaldıklarını gözlemledik."

"Beni şaşırtıyorsunuz. Bu konulan aştığımızı sanıyordum."

"Doğru."

"Yaptığınız teklif beni son derece duygulandırdı, ne var ki kabul etmem imkânsız... Bir sürü sebepten dolayı."

"Bu konuda ısrarlı olmama izin verin, Bay Rainier. Bizimle birlikte çalışma imkânını sürdürmenin, size yaptığımız teklifin önemli yanlarından birini oluşturduğunu saklamayacağım..."

"Üzgünüm, ama bu imkânsız."

"Düşünün..."

Başımı eğdim, gözlerimi yarı gölge içinde yummuşum. Yorgunluk ve uykusuzluk anıları iğneliyor, bulanıklaştırıyordu... Kleindienst bana dostça bakıyordu, Leclerc'in tankları, zafer hayaletleriyle birlikte gözkapaklarımın

altından geçiyordu, oğlumun yüzünde dikkatli ve biraz mesafeli bir ifade vardı... Birden, yanımda krep süzetin alevi parladı...

Çeşnicibaşı tehditkâr hale geliyordu.

"Evian suyu istiyorum," diye bağırdım ona; içinden 'Zavallı Fransa!' dermişçesine yanımdan uzaklaştı.

"... Günün birinde, Jean-Pierre, lüks ötanazi kurumlan kurulacak ve bu kuramlarda, zevkten ölmenin bin bir çeşidini seçebileceğiz; söz konusu kurumlar, tıpkı şu anda içinde bulunduğumuz lokantalar gibi olacak. Ne diyordum ben?"

"... ve karşılaştığım her soruna pratik çözümler bulmaya alışık olan ben..." Laura'mn kollarının boynuma dolandığını hissediyorum.

"Haydi uyu. Bütün bunları düşünerek kendini tüketiyorsun..."

"Akşam sıkıntısı..."

"Ne akşamı? Saat sabahın dördü..."

"Laura..."

Sözün gerisini getiremedim. Belki de geçmişe gereğinden çok bağlıydım: Erkeklerin kadınlarla hiçbir zaman kardeş olamadığı geçmişe...

"İşler... Artık ayakta duramıyorum. İşi bir Almana ya da Amerikalıya devretme seçeneğim var. Görüyorsun, tipik olarak Fransızlara özgü bir durum. Baş eğmek zorunda kalmak, hayat alanını başkasına bırakmak, kocamış bir hayvana bile ağır gelir. Erkeklik onuruna dokunan bir durum... çok."

"Peki, ya ben? Ben de senin yalnızca hayat alanma mı aitim?"

"Hayır. Sen, benim geleceğimsin."

YEDİ

Saat sekizde aşağı indim ve gazete okuyarak oyalandım. Saat sekiz buçukta, otuz beş yıl önce, içlerinde benim de yer aldığım Fransız 15'lerinin savaş başarılarıyla ilgili bir programı izlemekteyken aşina bir yüz holde belirdi ve kardeşim salonu kararlı adımlarla geçti. Gerard, şapkası elinde, her zaman olduğu gibi, otuz yıl boyunca verdiği yanlış kararlardan, içine düştüğü kararsızlıklardan ve uğradığı başarısızlıklardan sonra ne istediğini ve amacına ulaşmak için nasıl davranacağını kesinlikle bilir pozlarda dosdoğru üzerime geliyordu. İki erkek kardeşimin büyüğüydü -küçük olanı, Antoine, Valerien Dağı'nda, on dokuz yaşında kurşuna dizilmişti- ve enerji dolu, kararlı bir insan izlenimi veriyordu ki bu, ağzını açmadığı sürece iş toplantılarında benim oldukça işime yarıyordu. Citroen'inin direksiyonunda, başında şapkası, her zaman yalnız gördüğümüz Fran-sızlardandı. Güçlü kuvvetli, tıknaz, geniş omuzlu, masanın üzerindeki kırmızı şarap şişesiyle iyi ilişkiler içinde bulunan bir adamdı ve ailemizin sahip olduğu tarım işletmesini sürdürmek için yaratılmıştı. Ne var ki, benim 'sosyetik başarımı' biraz kıskançlıkla izlediğinden, 1950'li yıllarda, taşınmaz mal ticaretinin vergi hariç yüzde yüz getirdiği ekonomik açüım döneminin başlarında, başını önüne eğip ucuz konut işine atılmış, beş yılda bir milyarlık bir servet yapmıştı. 1968'de rüşvet ve sahte fatura düzenlemekten yakayı ele vermiş, eksik gelir gösterme ve vergi kaçırma suçundan altı ay hapse mahkûm olmuş, bu mahkûmiyeti ertelenmiş, üç yüz milyon ceza ödemek zorunda kalmıştı ve bütün bunlar tam da Fransız liyakat nişanını alacağı sırada meydana gelmişti. Çok onurlu olduğundan, bu arada bir de enfarktüs geçirmeyi ihmal etmemişti. Toplum içinde kazandıkları ünün tartışılamadığı, kendisine yan bakılmasına katlanamayan insanlardandı. Özünde dürüsttü, buna karşın kendini kolaycılık salgınına kaptırdı ve dört nala koşarak artan kredi imkânlarıyla muazzam boyutlara ulaşan, dolayısıyla da manipüle edilen paranın yalnızca miktarının bile insana güvenlik duygusu verdiği büyüklükte işlere bulaşmayı seçti, diyerek kendi kendimle çelişkiye düşmek istemiyorum. Ekonomik gelişmenin tabana yayıldığı ve başlangıçta karanlık işlere bulaşan şirketlerin ancak yüzde otuzunun, başarıya ulaştıktan sonra dürüstlüğe geri dönebildikleri bir dönemdi o dönem: Bir skandal patladığındaysa, ardında bir başarısızlık var

demekti. İşler o kadar iyi ve o kadar hızlı gelişiyordu ki, sonunda Gerard kendini dâhi sanmaya başladı, oysa yaptığı şey, kapitalizm tarihinin eşine rastlanmamış, en büyük bolluk ve kolaylık dalgasına kendini bırakmaktı. Saftaron biriydi, demek istemiyorum, yalnızca birçok şirketi, yasalarla, bilançolarla, anlaşmalarla ve banka borçlarıyla incelikle oynama sanatını gerçekleştirecek -ki bu durumda insan ancak başkalarının batmasıyla ayakta kalabilir- yapıda biri değildi. Atalarından miras aldığı yaratılışını, 'azar azar'ı, 'herşeyi kendi ellerimle yaptım' ı, 'sabrettim, dayandım'ı bir yana bırakmış, saniyede el değiştiren milyonların dünyasına dalmış, oraya buraya ata ata imzasının ne anlama geldiğini unutmuş, bu arada oynadığı rakamların büyüklüğü, yalnızca bu özelliğiyle ona güven içinde olduğu garantisini vermeye başlamıştı. Başma gelen o felaketten sonra onu kendi şirketime almıştım; bunu öncelikle aile dayanışması yüzünden, ayrıca, o duruma düşmüş bir insanın örnek olarak gözümün önünde bulunmasını istediğim için yapmıştım. Her işe burnunu sokuyor, hiçbir iş yapmıyordu. Oğlum ve iş arkadaşlarım ona önemli biri olduğunu hissettirmek için gerekeni yapıyorlardı. Gelirleri, aldığı yüzdelerle yükseliyordu, öyle ki, sahip olduğu sayısız malı mülkü -benden daha fazla malı vardı-, örneğin bakımlarının yapılıp iyi durumda tutulması gereken, Midi bölgesindeki mülkünü, arabalarını ve Chris-Craft motorunu bakımlı tutmaya yetiyordu. Tam karşımda durdu, bir eli cebindeydi, yüzünde de ağabeylere özgü bir sertlik vardı.

"Jean-Pierre, tasfiyeye giriştiğini söyledi."

"Satıyorum."

"Alınanlara mı?"

"Kleindienst'e, evet. Kahve alır mısın?"

Oturdu.

"Hayır, teşekkür ederim. Bu iş için en kötü zamanı seçiyorsun."

"Evet, Giscard d'Estaing için sandık başma gittik ve Mit-terrand'ın hayaletini seçtiğimizi fark ediyoruz. Bu satışı on sekiz ay önce

yapmalıydım: HollandalIlar bana dört milyar veriyordu; bir milyarım İsviçre'ye yatıracaklardı."

"Kleindienst'le görüştün mü?"

"İlk görüşmeyi yaptık, evet..."

Onu şaşkınlığa düşürmek istemiyordum. Yıllardır idare ediyordum onu: Uğradığı başarısızlıktan sonra hastalık derecesinde kuşkucu olmuştu. Gerard beni öfkelendiriyordu; akimın hiç basmadığı konularda, en küçük jestlerine varıncaya kadar kendini enerjik ve kararlı göstermesine, öte yandan bu tavrmın içten gelen bir basıncın dışa vurması olmasına, bu basmcm sonunda damarlarım çatlatmaya yol açacak olmasına dayanamıyordum.

"Fransa'yı kredi konusunda açılmaya Almanlar zorladı, şimdi her yandan patır patır kredi yağıyor, onlar da sepetlerini açmış topluyor..."

"Hiçbir şeyi abartmayalım... Kredi konusunda sıkışmamıza gelince, bunun zamanıydı. Belirli bir düzeye erişmediği halde büyümeye kalkan her şirket banka faizine çalışmaya başlar..."

Şapkasıyla oynuyordu.

"Ve tabu, kimse bana bir şey sormuyor. Ben yokum çünkü. Varımızı yoğumuzu alıp götüren modernleştirmelere giriştin, yatırımlar yaptın, kimden bulursan borç alıyorsun, elyaf fiyatlarının ok gibi fırlayacağım sezemedin. Kâğıda en son yapılan zam, yüzde kırk ve beni dinleyip, şirket dışında kendi hesabma kâğıt stoklamış olsaydın..."

"Bak sen, bana daha önce bundan söz etmiş miydin?"

"Tabii ki etmiştim, ama senin akün başka yerlerdeydi herhalde. Borç almak ve yüzde yirmiyle anlaşmalar yapmak zorunda kaldın, oysa gerçek boğuşma şimdi başlıyor ve sen herşeyi bir yana itiyorsun, öyle ini?"

"Bir şeyi bir yana ittiğim yok. Uygun bir teklif aldım ve satıyorum. Hepsi bu."

"Sana bunun zamanı olmadığını söylüyorum. Piyasa yeniden canlanacak."

"Bu konuda kendi gerekçelerim var."

Öfkeyle şunlan söyledi bana:

"Evet, biliyorum. Senin gerekçelerin bütün Paris'in ağzında."

Sakin sakin, onun on sekiz, benim de on dört yaşında olduğumuz dönemdeki gibi karşılık verdim ona:

"Gerard, canımı sıkma benim. Bu kadar yeter."

"Kendi kendini mahva sürüklemene engel olmaya çalışıyorum, hepsi bu."

"Mahva sürüklemek mi, bak sen! Ne demek oluyor bu?"

Eğlenmeye başlıyordum.

Bu 'kendi kendini mahva sürüklemene engel olmaya çalışıyorum' sözü, herşey bir yana, onun adına pohpohlayıcıydı. Hatta yüreklendirici. Şu anlama geliyordu: îyice düşünecek olursak, altmış yıllık bir çabadan sonra hayatımı yoluna koyamamıştım ve bu konuda birinin bana el vermesi gerekiyordu.

"Sana anlatayım, Jacques. Çünkü sana bunu benden başka kimse anlatmaya kalkmayacak..."

Elimi kaldırdım.

"Bu zahmetten kendini kurtarabilirsin. Bunu ben kendi kendime yeterince yineliyorum. Her sabah banyoda, kendi kendime şarkısını söylüyorum bunun..."

Yerine oturdu.

"Senden dört yaş büyüğüm ben, tamam mı? Ama altı yıldır, kamışım neredeyse hiç kalkmıyor."

Susuyordum. Birinin ya da bir şeyin ölümü karşısmda her zaman saygılı davranmışımdır.

"Allah'ın belası bir şeker hastalığı var başımda, tabii... Ama herkesin zamam gelir, bilirsin."

"Bu konuda seni bilgisiz bırakmayacağım."

"Evet, sen işi alaya al. Bu da senin kendini gizleme biçimin, insanın hiç yalan söylememesi gereken bir alanda kendine yalan söylüyorsun... Şu yavru... ne kadar, senden otuz beş yaş mı küçük? Düşün. Herşey bir yana, ben senin ağabeyinim..."

Gülmeye başladım.

"Bağışla beni. Şu Fransızlara özgü 'küçük kardeş' deyimi yüzünden gülüyorum. Küçük kardeş, sana oynadığı oyunu er geç bana da oynayacak. Tamam. Ne var ki ben daha o noktaya gelmedim. Ve her erkek, kendisinden geriye kalanı ne yapacağma karar verme hakkına sahiptir."

"Sana ders verecek değilim. Sen benden çok daha akıllısın. Ayrıca çok daha eğitimli. Okunacak herşeyi okudun. Tamam. Diyelim ki yolun neresinde olduğunu ve ne istediğini biliyorsun. Ama çok akıllı, çok eğitimli öyle insanlar var ki... canla nna kıyıyorlar."

"Saçmalama."

"Öyle görünüyor ki iyi bir kızcağız. Madem ki öyle, izin ver de böyle bir kızla oynamaya hakkm olmadığım söyleyeyim sana. Herkes onun sana deli olduğunu söylüyor, buysa seni sorumlu davranmaya itiyor, öyle değil mi? Şu anda, birkaç yıl sonra bir işine yaramayacak bir değerler paketi sıkıştırıyorsun onun koltuğunun altına; şu anki halinle kendini sunuyorsun ona. İnişe geçmiş bir adamsın sen, dostum. Düşüş halinde. Bunu çok iyi biliyorsun. Aşağı doğru inen bir eğik düzlem bu. Kimse yukarı doğru çıkmıyor. Ne söylediğimi biliyorum ben. Ben bir kadının gözünde artık hiçbir işe yaramam. Şu durumunda, parasını ödemeden düzdüğün her genç kızı kullanmış oluyorsun. Tamam, biliyorum, ben kendi adıma konuşuyorum. Sen daha o noktaya gelmedin, kabul ediyorum. Ne var ki

ben, ben bir kızla yatmaya kalktığımda ona zarar vermiş oluyorum. Ben de yaşadım, bir kızla geçirilen bir aşk gecesinin ne demek olduğunu bilirim. Evet, kullanıyorsun onu. Bu işin geleceği yok. Sana şunu söyleyeyim ki, onu gerçekten seviyorsan, bırakmalısın. Babası olacak yaştasm ve onun çıkarlarını düşünmen gerekiyor..."

Hayranlığımı belirten bir ıslık çaldım.

"Aziz dostum, 'şapka'. Sen gerçekten yeni Fransa'yı kuranlardan birisin. Sende sermaye, plasman, yatırım ve verimlilik ruhu var; buysa, öncülerimizin söylediklerini tıpatıp tutuyor: Rekabet ve Amerika' nm meydan okuması söz konusu olduğunda Fransa hiç kimseden ve hiçbir şeyden korkmaz... Dolayısıyla, küçük dostumun benimle olan işinin geleceği ve bu işin günlük ve haftalık getirisi hakkında ne düşündüğünü hemen gidip kendisine sorayım..."

Kalktı.

"Tamam, sen soytarılığa devam et. Ben, bunu bana yeterince yineledin, humouı'dan yoksun biriyim. Bizim ailemizde yeni bir şey bu, humour denen şey. Ama sana şunu söyleyeyim ki benim çekinecek bir şeyim yok, iş tasfiye etmenin ne demek olduğunu biliyorum ben. Elime yüz papel sıkıştıracaksın ve başımın çaresine bakmamı söyleyeceksin bana.

insan bugün yüz milyonla ne yapabilir ki? Bundan otuz yıl önce Amerika'dan döndüğünde, Fransa'da, sunuş denen şeyin önemi üzerinde ilk duran ve var gücünle bunu hedefleyen ilk insandın sen. Çıkardığın ambalaj kâğıtları piyasanın nitelikli ve en güzel kâğıtlarıydı. Ne var ki artık bütün varlığın ve sattığın herşey ambalaj kâğıdından ibaret... Ambalajın içinde artık hiçbir şey yok. İçi bomboş. İşte bu, senin humo-uı'un. Hiçliğin ambalajlanması."

Sırtını döndü bana. İnsan çok iyi tamdığmı sandığı insanları hiçbir zaman gerektiği gibi değerlendiremiyor. Ağabeyim, oldukça etkileyici bir kavrayış yeteneği sergileyebilecek nitelikte bir adamdı. Birkaç saniye hiçbir şey düşünmemeye, yalnızca nefes almaya zorladım kendimi: Basit zevklerimizden bazılarım zaman zaman yeniden keşfetmesini bilmeliyiz.

Sonra, yeniden *Le Figaro*'yu okumaya koyuldum. Gözüme rastlantı sonucu bir yemek tarifi ilişti:

Dam filetosu

Hazırlama süresi: 20 dakika + 6 saat bekleme süresi.

600 gr. dana filetosu.

2 limonun suyu.

6 çorba kaşığı taze krema.

500 gr. Paris mantan.

Değirmenden çekilmiş tuz ve karabiber.

Peksimet ya da çavdar ekmeği.

ince kıyılmış frenkmaydanozu.

Dana filetosunu temizleyip, yağlarını bütünüyle çıkarın.

Daha sonra çok ince dilimler halinde kesip, dövün.

Bir cam tabağın dibine ilk fileto dilimini yerleştirin. Üstünü kıyılmış mantarlarla örtün. Değirmenden çekilmiş tuz ve karabiber ekin. Biraz limon suyu dökün.

Üstüne ikinci bir dilim yerleştirerek mantan, tuzu, karabiberi, limon suyunu koyun. Et dilimleri bitinceye kadar bu işlemi sürdürün.

Hazırladığınız eti kremayla kaplaym ve altı saat buzdolabında tutun.

Servis yapacağınız zaman, bu karışımı peksimet ya da çavdar ekmeği dilimleri üzerine koyun, üzerine frenkmaydanozu serpin.

Kendimi, servis yapılmaya hazır bir yemek gibi duyumsuyordum.

SEKİZ

Daireye çıktım; kapı kapalıydı; vurdum, cevap veren olmadı. Hizmetçiyi çağırıp kapıyı açtırdım. Yatak, hâlâ yapılmamış olarak duruyordu. Yastığın üzerinde bir kâğıt parçası vardı: *"Öyle anlar, öyle saatler vardır ki, insana hayat boyu sürmüş mutluluk gibi gelir ve bu saatlerin ardından hayatın artık sürmemesi gerekir. Romantik, biliyorum, ayrıca çok da Brezilya'ya özgü bir düşünce, ama senin bana verdiğin, ancak başka bir çağın gözyaşlarıyla atılatılabilir ve de Krallık döneminin sözcükleriyle; ve ben sana, hayatta henüz saray şairlerinin olduğu bir çağdan sesleniyorum. Şimdiyse hayat artık bize egemen değil, kimse ondan bir mutluluk şarkısı gibi söz etmeye cesaret edemiyor. Şarkıcılarını yitirdi, saray şairlerini, rahiplerini, masalcıları-*

nı, kendine özgü düzenlerini yitirdi, çünkü yaşamanın modası geçti: Bize karşı katı olmakla suçlanıyor hayat; duyarsız, saçma, adaletsiz, feodal olmakla suçlanıyor; bana en mutlu anlarımı, Pla-za Oteli'nin günlüğü beş yüz franklık bir odasında sunmuş olduğu düşünülecek olursa, böyle söyleyenlere hak vermek gerekmez mi? Sevgilim, seni biraz önce dışarı çıkarken gördüm, sert görünüşlü bir adam vardı yanında ve kendi kendime şöyle dedim: Bu, hayat denen gerçekliğin Jacques'a, hesap sormak için, hayata karşı hile yapıp mutlu olmayı başardığı için hakkında soruşturma açmak üzere gönderdiği bir memur olmalı. Ve doğru bu; bizim aşkımızda insanları kışkırtan, rahatsız eden, ayrıcalıklı bir yan var, çünkü mutlu bir çift, her zaman dünyaya sırtını döner; ve ben korkuyorum. Bu satırları yazmak için odaya çıktım ve oyalanıyorum, yapılmamış yatağa, inik perdelere, içindeki hiçbir şeye, hiçbir zaman dokunulmaması, olduğu gibi korunması gereken bu odaya bakıyorum; ta ki, bin yıl sonra ancak benim kadar mutlu bir kadm şu sözleri söylesin: 'İzleri silebilirsiniz, düzenleyin, artık kurtarıldı...' Laura."

Mektubu elimde tutuyor, sessizliğin şarkısını dinliyordum. Uzun süre sonra -geçen saniyeler taşıdıkları mesajı yitirmişti- kâğıdı dudaklarıma götürdüm; neredeyse elli yıl önce yaptığım gibi, çünkü o zaman bana -şaka olsun diye-kesilip vazoya konmuş çiçeklerin, her sabah öpülürlerse daha

uzun süre yaşadıkları söylenmişti. Sırtüstü uzanmış, kımıltısız yatıyor, farkında olmadan bir hareket yapıp yeniden kendime dönüşmemek, bu dönüşümün içerdiği bütün deneyimimle, gülünçlüğümle, yararsızlığımla ve aklımla kendimi kendimle karşı karşıya bulmamak için bütün dikkatimi harcıyordum. Daha sonra, insana acı veren, böğrüne bıçak gibi saplanan, ileri yaşlarında delikanlılık aşkını yaşayan bütün erkeklerin kuşkusuz içine düştüğü o karmaşa âm geldi. İçimdeki yaşama isteği eskiden olduğu kadar güçlü değildi, zaten erişilmiş bir mutluluğu bozmak ne işe yarardı ki. O ân, diyordu Bonnard, yaşanan ânlar arasında en zor olanıdır; sürdürmek istersiniz, ne var ki meslek büin-ciniz, yapmakta olduğunuz tabloya vuracağınız bir fırça darbesinin herşeyi bozacağını söyler size. Zamanında durmasını bilmeli.

Ayağa kalktım ve mektubu cebime koydum. Aynada, gri, kruvaze takım elbise giymiş, mavi kravat takmış, beyaz gömlekli, yüzündeki erkeksi çizgilerde kendine yaptığı itirafların izine rastlanmayan bir adam mektubu cebine koydu. Yalnızca giyimine kuşamına şöyle bir göz attı.

Yüreğim duruluyor, tezgâhında yeniden bir şeyler dokumaya başlıyordu.

Yapılmamış yatağm üzerine uzanıyorum. Bu odada kendimi güvende hissediyorum. Her yerde beni anyorlardır herhalde. Ticaret müdürüm, satış, promosyon, üretim, halkla ilişkiler müdürlerim... "Tasfiye ediyor. Satıyor. Herşeyi bırakıyor. Nerede olduğunu bile bilmiyoruz. Buna yaşdönümü denmez de ne denir... Elli sekiz yaşma kadar dayandı, ama şimdi herşeyi berbat ediyor... Tam bir yaşdönümü... Yirmi yaşında bir kıza vuruldu... Enfarktüs geçirecek, bunu size ben söylüyorum, görürsünüz... Kamışının hâlâ kalktığını mı sanıyorsunuz? Bilirsiniz, hinoğluhindir, şimdiye kadar hiç faka basmadı: Klitorisçi bir kadm bulmuştur... Ona kim bilir ne numaralar, ne numaralar yapıyordur!.. Brezilyalı bir kız... Çok zengin, öyle görünüyor... Zengin mi? Olamaz! Bu yaşta bir erkekle birlikte olan, yirmi yaşında zengin bir kız, ha? Babalık kompleksi herhalde... Babalık kompleksi altın yumurtlayan bir numaradır. Gerçek bir maden... İşini tasfiye edeceği aklımın ucuna gelmezdi, bana hep, lokmasını ağzından hiçbir zaman kaptırmayacak bir tip gibi görünmüştü... Aslında bütünüyle öyle, yakaladığı lokmayı kaptırmak istemiyor... Ne var ki hangi lokmayı

bırakmaması gerektiğini bilemiyor... Doğrusu şu ki, lokma onu bırakacak... Oğlu, kim bilir neler söylemiştir!.."

Laura'nın mektubunu cebimden çıkarıp, kendime gelmek için bir daha okuyorum.

DOKUZ

Profesör Mingard beni hemen ertesi gün kabul etti. Ona telefonda oldukça tuhaf bir laf etmiş, durumun acil olduğunu söylemiştim. Birbirimizi biraz tanırdık: Üç yıl önce kurduğum bilimsel dizide çalışmaları yayınlandığı sırada beni bir-iki kez ziyaret etmişti. Mingard yaptığı araştırmalarla kendini bütün dünyada kabul ettirmiş bir salgı bezleri ve yaşlılık uzmanıydı. Aynca, bilginden de öte bir insandı: Bir uygarlık adamıydı. Hatta bir süreklilik adamıydı, diyebilirim. Yaptığımız kısa görüşme sırasında bana, uygarlıklar için aynı keşifleri düzenli olarak yeniden yapmanın önemli olduğunu, kendisini var gücüyle bu konuya adadığını söylemişti. "Şu sırada hoşgörü aşamasmdayım," diye itiraf etmiş-

ti, yüzünde hafif suçlu bir gülümsemeyle, "bu da önüme, geçmişle ilgili araştırmalar ve bulguların yeniden yapılandırılması gibi ciddi sorunlar çıkarıyor ki, bunun da beni çevreye tutucu bir insan gibi gösterme tehlikesi var. Çok zor bir iş, bu iş: Geçmiş, yerinden kıpırdatılamaz gibi duruyor, oysa siz, aynı zamanda müthiş bir değişimin gerçekleşmesini düşlüyorsunuz... Ne yaparsınız ki ben dingin kesinliklere tutkun biriyim ve bütün hayatımı bu kesinlikleri keşfetmeye harcadım." Mingard seksen dört yaşmdaydı. Ve bana çocuk gülüşlerini, kelebek ağlarını düşündürtüyordu: Bunun, kişiliğinden yayılan bir iyilik izleniminden ve o yaşta bir insanın, yaşlılığı ve ölümü büyülü bir alana doğru atılmış adımlar olarak kabul ediyormuş gibi görünmesinden kaynaklandığım sanıyorum. Burnunun önemli bir yer tuttuğu, çizgilerinin derinliğini, ilerlemiş yaşından çok, iyi niyetinin ve tatlılıktan başlayıp gülmeye varan bir ifadeler yelpazesinin oluşturduğu uzun, kemikli bir yüzü vardı: Cildi, kurşunkalemle çizilmiş, biraz silinmeye yüz tutmuş ve üzerine çöken yaşlılıkla saydamsılık kazanmış bir solgunluktaydı. Karısıyla yakaladığı mutluluk içinde yaşlanmış ve birlikte geçirdikleri altmış yıllık hayatın, aralarında paylaştıkları bir tür giz oluşturduğu ve bu gizin herşeyin cevabı sayıldığı izlenimini bırakan insanlardandı.

Çalışma masasının önündeki koltuğa oturdum, ama geldiğime şimdiden pişmandım. Kendimi dilekçe vermeye gelmiş gibi hissediyordum: İlk tıbbi

duruşmadan sonra daha yüksek bir mahkemeye başvuruyordum sanki. Oysa yasayı biliyordum ve kimi zaman bazı durumları askıya alıp, davalıya zaman tamsa da, hiyerarşinin üst kademelerine başvurmanın doğa yasalarının kararlarını bozma konusunda hiçbir işe yaramayacağının farkındaydım.

Mingard küçük ve süratli yazısıyla notlar alıyordu. Beyaz bir kâğıt üstünde arabeskler çizen bir fareyi düşünüyordum. Arkasında, bir rafm üstünde, o küçük, mavi ve aşın şişman, yüzündeki bilgelik ifadesi insanı yağ tulumu olmaya davet eden korkunç Buda heykellerinden biri duruyordu. Bakışımı yakaladı, geri döndü, kalemiyle Buda'nın göbeğine dokundu ve gülmeye başladı:

"Japon," dedi. "Müthiş iğrenç. Çok seviyorum onu, bir tür ganimet sayılabilir..."

Daha fazla açıklama yapmadı ve ben bunun, kendi çileci görünümüne bir gönderme mi, yoksa hayatını göbeklere karşı gizemli bir mücadeleye adadığının bir belirtisi mi olduğunu anlayamadım.

"Zorluklarınız var mı?"

"Evet. Yani... Henüz başımın çaresine bakabiliyorum. Bilgi almaya gelmiştim, daha çok. Beni neyin beklediğini öğrenmeye..." -

"Belirli bir... kaygı içindesiniz, öyle mi?"

"Onun gibi bir şey."

Başıyla onaylar gibi bir hareket yaptı.

"insana akşamüstü basan sıkıntılar... En güzel günbatım-ları bile yüreğimize biraz sıkıntı verir. Kaç yaşmdasınız?"

"iki buçuk ay sonra altmış yaşma basacağım."

Gözlüklerinin üzerinden bir an bana dostça baktı.

"Peki, şimdiye kadar öğrenmemiş olduğunuz neyi öğrenmek istiyorsunuz?"

"Elimde geriye... ne kaldığını."

"Şu anda ne verebiliyorsunuz?"

Şaşınr gibi oldum. Bu soru, Andersen masallarındaki resimlemelerden birini andıran bu sevimli yaşlı adamdan beklenecek bir soru olmaktan o kadar uzaktı ki, bende gerçekdı-şılık duygusu uyandırıyordu; yanlışlıkla karşı karşıya gelmiş, karşılaşmamızın sebebi tıbbi bilgi almak değil de, orada karşı karşıya ne yaptıklarını, herşeyin yolunda gittiği bir dünyada hangi yanlışlık sonucu biraraya geldiklerini anlamak isteyen iki insanmışız gibi.

"Yani?.."

"Şu andaki performansınız ne?"

"Haftada bir ya da iki kez... Kafam sakin olursa. Bunun ötesinde..."

"Ötesinde?"

"Ötesi belli değil."

"Başarısızlığa uğradığınız oldu mu?"

"Hayır... Tam olarak değil. Ne var ki eskisi gibi değilim... Daha doğrusu, şöyle demeliydim: Ben, eski ben değilim. Bir şeyleri... yitirme duygusu içindeyim."

"Dünya ayaklarınızın altından kayıp gidiyormuş duygusu."

"Bütünüyle öyle."

"Tabii, 'dünya'yla neyi kastettiğinizi ve... yitirme derken, hangi zenginliklerin yitirilmesinin söz konusu olduğunu da bilmemiz gerekiyor."

"Sevilen bir kadının yitirilmesi..."

"Ya!"

Bana katıldığını belirten küçük bir işaret yaptı ve tatmin olmuş, hatta rahatlamış göründü. İnsanda, içinde Jules Ver-ne'in bilginlerini ve hiçbir şeyin sarsamayacağı dingin içsel kesinlikleri barındırdığı izlenimi uyandıran uysal, sevimli bir başı vardı.

"... Sevilen bir kacünın, evet, tabii... Ne var ki, kimi zaman bir kadını... öfkeyle, dünya nimetlerine sahip olmanın bir aracı olarak da sevebiliriz. Yayı gerektiğinden çok bastırıp, tellerinden gıcırtılı akorlar çıkardığımız bir keman gibi... Bağışlayın, yaşım bir hayli ileri ve itiraf edeyim ki güç kavramıyla ilişkilerim... gülünç sayılır. Kendinizi çok gözlüyorsunuz tabü, değil mi?"

"Hiç durmadan. Bende saplantı haline geldi bu. Kendimi unutmayı giderek daha zor başarır hale geldim. İnsan, son kez sevdiğini bilirse ve bu son kez aynı zamanda belki de ilk kezse... Bunun bir cinsel güç yitirimi kaygısı mı, yoksa bir önsezi mi, daha..."

"... daha ölümcül bir önsezi?"

"Öyle diyelim isterseniz. Dünyanın sonu gelmiş gibi, karanlık bir önsezi içinde yaşıyorum ve dünyanın sonunun gelmediğini bildiğim için de..."

"Evet, hayata dört elle sarılma, aşkın bize ettiği büyük kötülüklerden biridir."

"Ölümden korktuğum için değil."

Gülümsedi.

"Haydi, sevgili dostum, haydi. Kendinizi kaptırdığınız bu küçük oyunun ne olduğunu bilmiyormuş gibi davranamaya-cak kadar bilgili bir insansınız siz. 'Ölümcül' önsezileriniz varsa bu, geleceğe dönük istekleriniz olmasından kaynaklanıyor. Cinsel iktidarsızlıktan -kısacası iktidarsızlıktan- kaçmak istiyorsunuz ve bunu sağlamak için de ölümden medet umuyorsunuz. Bu, erkeklerin en gözde 'tralala'larından biridir. *Fiesta brava* denen şey. Tükenen boğa, işinin bitirilmesini düşler, başını eğer ve son

darbenin indirilmesini bekler. Bütünüyle iğrenç bir davranış. Sıra dışı zevkleriniz var mı?"

"Ne gibi?"

"Sizi özellikle heyecanlandıran oyunlar ya da buna benzer şeyler, hayvanı uyandırmak için?"

"Asla, böyle şeylerden nefret ederim."

"Düş gücünüzü büyük ölçüde zorlamak zorunda kalıyor musunuz?"

"O sırada... düş kurup kurmadığımı mı soruyorsunuz?"

"Evet. Kimi zaman, yaşadığınız gerçek -çok güzel bir kadınla birlikte olduğunuz, onu sevgiyle kollarınızda tuttuğunuz halde- nefsinizin uyanmasına yeterli olmaz, bir tükenmişlik ânına rastlarsınız... ve düş gücünüzün sağlayacağı iktidara başvurursunuz. Gözlerinizi kapar, yardıma çağırırsınız. Zencileri, Arapları, hatta resmen hayvanlan. Genelde sanıldığından çok daha sık rastlanan bir durumdur bu..."

"Benim durumumda böyle bir şey kesinlikle söz konusu değil."

"... insan kimi zaman kendini, şu ünlü VVisekind 'döngü-sü'ne kaptıracak gibi olur. Ne olduğunu bilirsiniz tabii?..."

"İtiraf edeyim ki bilmiyorum."

"VVisekind bu durumu çok iyi açıklamıştır; okuyun onu, ilginçtir. Gerçeklik körelir, yeterli olmamaya başlar, gerekli dürtüyü sağlamayı başaramaz, insan bunun üzerine düş gücünü, düşleri yardıma çağırır, ama sonra, düş gücü de tükenir, devre dışı kalır, bu kez de düş gücümüz bizi gerçekliğe geri dönmeye zorlar... İşte böyle! Bu tür vakaların bana en heyecan verici gelen yanı, kadının gösterdiği anlayış, özveri ve katlanmadır..."

Ona büyük bir şaşkınlıkla bakıyordum. Biraz önce, büyülü bir mantann altında, başında bir cüce kukuletasıyla oturmuş olarak düşlediğim bu ufak tefek, seksen dört yaşındaki saydam benizli ihtiyarın, neredeyse neşe içinde

özetlediği bu yıkım ve yanılgı öyküsünde bütünüyle tuhaf ve gerçekdışı bir şeyler vardı.

"Oldukça ürkütücü," dedim.

"Oh, hayır, hiç de değil. Yalnızca, Kilise'nin öğretisindeki herşeyin yanlış olmadığına inanıyorum... Hatta biraz önce dikkatinizi çeken küçük şişkonun öğretisi için de aynı şeyi söyleyebilirim..."

Geri döndü ve dolmakaleminin ucuyla Buda'nın kamına dokundu.

"Şundan da emin olun ki, size geleceği falan söylemiyorum, sevgili dostum. Sorunu her yanıyla ele almış olduğumu da ileri sürmüyorum. Başka bir deyişle, ufkun sınırı yoktur. Ve bu dünyada o kadar çok mutsuzluk var ki, insan aynı anda her yerde birden olamıyor... İnsanm yüreğine biraz su serpilmesi için, bu konulara karşıdan bakması gerekir, diyelim..."

Yüzünde hüzünlü bir gülümseme belirdi.

"... Biliyorum, biliyorum: İnsamn kendi kendisiyle barış anlaşması yapması, çoğu zaman en zor olanıdır. Öte yandan, bana danışmaya gelirken aklınızda kesin olarak biçimlenmiş hiçbir sebep yoktu, ki bu bazen, bizi en çök sıkıştıran sebeptir... Hatta bana telefonda, 'acil olduğu'nu söylediniz. Ve benden önce başka doktorlara da göründünüz tabii?"

"Bir tek doktora."

"Bravo. Henüz panik durumunda değilsiniz. Peki, benden sonra hangi yüce makama başvurmayı düşünüyorsunuz?"

Orada ne aradığımı soruyordum kendi kendime; gerçekten de, onun o neşeli Hıristiyanlığına neden gelip limon sıkmıştım?

Karşılıklı susuyorduk. Çalışma masasının üstünde bir demet kır çiçeği vardı; duvarda da, sarkacının tik taklan yüzyıllar öncesinden gelen, çok eski bir duvar saati asılıydı. Mingard bana gözlüklerinin üzerinden dostça

bakıyordu. Giot-to'nun tablosundaki Assisi'li ermiş Francesco'ya benziyordu.

Sırtında çuhadan yapılma bir giysi, çevresinde de kuşlar vardı sanki.

"Bana yaptığınız... uyarılardan dolayı size teşekkür ederim, doktor. Bu konuda benim için hiçbir tehlike olmadığını sanıyorum. Çok gelişmiş bir korunma içgüdüm vardır. Şunu da itiraf edeyim ki, cinselliği şimdiye kadar, cinslikbilim olarak hiç düşünmemiştim. Bana her zaman öyle geldi ki, cinsellik cinslikbilime dönüşmeye başladığında, cinslikbilimin cinsellik için yapabileceği pek bir şey kalmamıştır. Ne yazık ki öyle..."

"Anlıyorum, anlıyorum..."

"Genç bir kadını, hayatımda hiç kimseyi sevmediğim kadar seviyorum."

"O da sizi seviyor mu, peki?"

"Sevdiğine içtenlikle inanıyorum."

"Öyleyse ona, sizi daha çok sevme şansmı tanıyın. Onunla açık konuşun."

"Onu yitirmekten korkuyorum. Aynca, acıma duygusu denen şey var, bilirsiniz... 'Benim zavallı sevgilim' ve benzeri davranışlar..."

"Aşktan söz ettiğinizi sanıyordum," dedi Mingard. "Her neyse, insan benim yaşıma gelince, bedenden vazgeçmek giderek daha kolay hale geliyor, bunu da kabul ediyorum... Güzel. Şimdi de fiziksel zevk alma konusunda ne durumdasınız, ona bakalım biraz... İşlevsel bakımdan büyük bir zorlanmayla karşılaşıyor musunuz?"

"Şunu söyleyeyim ki, başlangıç aşaması doğallık içinde gerçekleşiyor, ama sonra, çaba göstermem gerekiyor..."

Sağlık fişimin üstüne bir şeyler not etti.

"Yani sertleşmeyi sağlamak için çaba gösteriyorsunuz."

"Tam olarak değil, ama..."

"Kendinizi savunmayın, sevgili dostum. Mahkeme karşısında değilsiniz, kimse sizi bir şeyle suçlamıyor. Bu işte, Fransız gururunuz, vatanseverlik ve direnişçilik gururunuz söz konusu değil. Demek, içeri girme konusunda bir zorlanma yok. İçeri girme sırasında, kamışta bükülmeye, gevşekliğe, sapmaya yol açan bir yumuşaklık, içeri gireceği sırada hızlı bir gevşeme söz konusu değil, öyle mi? Ne var ki burada, Silber-mann'ın altı ciltlik Cinsellik Ansiklopedisi'nde -ki bu yapıtı siz yayınlamıştınız- sözünü ettiği tehlikeli alana giriyoruz... Yeteri kadar sertleşmediğinde, kamış içeri girmek için vulvayı zorlamaya başlar, ne var ki bu çaba boşunadır, çünkü kamış gerekli sertliğe sahip değildir ve vulvanın dudaklarını açmak için yeterli kararlılığı gösteremez; bu durumda bir bakıma, açacak sertlikte olmadığı için girişi bulamadığını düşünür... Ama durun! Böyle olmakla herşey yitirilmiş sayılmaz. Silbermam'ın çalışmasına göz atacak olursanız -ki bu çalışmanın, Batı dünyasındaki cinsel mutluluğun uzun süreli kılınmasında büyük katkıları olmuştur- orada uygun bir teknik bulursunuz. Üzerine yattığınızda, sağ elinizi partnerinizin kalçasının altına yerleştirirsiniz, kamışınızın dibini ve üçte birlik bölümünü, hatta yansını, sol elinizin çatal haline getirdiğiniz parmaklan arasında tutarsınız, böylelikle onu içeride tutmuş, dışan kaymasını önlemiş olursunuz... O buna 'koltuk değneği' çözümü adını veriyor. Aşağı yukan şöyle bir konum söz konusu..."

Sevimli ihtiyar ayağa kalktı, öne doğru eğilerek, partnerini kucaklayan bir tangocunun konumunu aldı, sağ elini, iki parmağı ileride, hayali partnerinin kalçalarının altına yerleştirdi. Kısa bir süre o konumda kaldı, sonra geri dönüp yerine oturdu.

İçine düştüğüm şaşkınlıktan kurtulabilmek ve Bertrand RusselTın, ateşli olduğu kadar liberal, Hıristiyan bir hümanist olan ve görüşlerinin genişliğiyle, kendini insanların her türlü fiziksel ve manevi dertlerine çare bulmaya adamış, bu tutumuyla da bütün dünyaya ün salmış o kişinin bir yoldaşı karşısında bulunduğumu anlamak için çaba göstermem gerekti.

Ona daha dikkatle bakmaya başladım, o da benim bu ilgimi karşılıksız bırakmadı.

Onun gözlerinde bir sevinç kıvılcımı buluyordum ve bu kıvılcımın, alaycıhğın kolaylıklanyla ve Rabelais'ye özgü zevk peşinde koşmayla uzaktan yalandan ilgisi yoktu. Bu, çevresinde yeterince iyilik de hüznün harelendiği bir sevinçti, öyle ki, birden, kendi varlığımın dışma çıktığımı, kendimden kurtulduğumu hissettim. Yaşlılığın, yalnızca tatlılığım arttırmak için dokunduğu, oldukça tuhaf, küçük mavi benekli kocaman bir papyon kravatın üstüne oturmuş bu yüzde, bedensel bütün ağırlıkların önemsizliğini, yararsızlığını ve gülünçlüğünü kabullenmeye bir çağrı vardı.

"Görüyorsunuz, değil mi? Sdbermann böylelikle, birçok hastasmm cinsel etkinliğini birkaç yd daha uzatmayı başardığım bize gösteriyor. Tabii bunu başarmak için, insanın doğuştan mücadeleci ruha sahip olması gerekir. Biz Fransa'da bu alanda çok geri kaldık, yaşamanın tatlılığını giderek yitiriyoruz, elimizin içinden kaçırıyoruz, yakalamamız gereken, varlığı kabul edüemez bir kayıp bu. ABD'de pratik canlandırma seansları düzenleniyor, pomo filmler yapılıyor, popo enstitüleri kuruluyor, yanmayacak odunlar yanacak hale getiriliyor. Amerikalılar, hayat düzeyleri, sahip oldukları haklar bakımından bizden daha bilinçli, hayata bizden daha fazla asılıyorlar. ABD dünyanın son gerçek yarak-egemen toplumu. Batı bütün ağırlığıyla onların üzerine abanmış durumda... Batı'yı sırtında taşıyan onlar. Peki, ya bizde, sevgili dostum? Bizde? Oh la la!"

Kıvılcımlar, sevinç çağrılarım bana doğru fırlattı.

"Zavallı, sevgili Fransa! Elli-elli beş yaşmda, kendinize kolaylıkla çok genç sevgililer bulacak duruma geliyorsunuz -erginlik yaşını da zaten bu yüzden on sekize indirdiler- ve kendi etkinlik alanınızda o zamana kadar gösterdiğiniz olağanüstü çaba yüzünden, kamışınızı sertleştirmeyi başaramıyorsunuz. Böyle olunca, ya hayat sizi sollayıp geçiyor ya da kadının kamışınızı yarım saat emmesi gerekiyor ve bu konuda onun bir ermiş olması gerekiyor, çünkü ilk anlar geçtikten sonra, şiirsel esininizde düşme baş gösteriyor, çünkü o nazik durumu sonsuza kadar koruyamazsınız, kafanızın içinden yeni bir arabayı ya da karların içinde bir kış tatilini geçirseniz bile..."

Konuşmasma ara verdi, üzerinde sahte bir kaygılanma havası vardı.

"Ne var, sevgili dostum? Kendinizi kötü mü hissediyorsunuz?"

"Hayır, hayır, soğuk bir terleme geldi üzerime, siz devam edin, rica ederim..."

Elindeki kâdıhindî[1] kutusunu bana uzattı, bir tane de kendisi aldı. Yüzü, oynadığı zekâ oyununu artık gizlemiyordu: Hüzünlü bir ifade takınmıştı.

"Öte yandan, boş hayallere kapılmayın: Hile yapıp içeri girmeyi başarsanız da, kamışınız hiçbir zaman yeterince şişip sertleşmeyecektir. Israrcı ellilik beylerin çoğu, bir kez içeri girdiler mi bütün sorunlarının bittiğini düşünür; oysa sorun henüz başlamaktadır. Yeterli sertlik olmadığı halde ilişkiyi sürdürmek, kadının orgazm olmasmı sağlamak -evet, bu kimi zaman zorunludur; üstelik bunu, belki de hisse senetlerinizin borsada yüzde otuz değer yitirdiği bir zamanda başarmak-, şirket genel müdürlerimizin yeterince ciddiye almadıkları önemli dramlardan biridir. Çünkü gençseniz, ilk ilişkide kadının doyuma ulaşıp ulaşmaması önemli değildir, yirmi dakika sonra aym hızla yeniden başlamaya hazırsınız-dır, hem de aklı şeyinin ucunda olan incelmemiş insanların açlığı içinde. Gençlerde, olağanüstü bir ödünleme gücü vardır ve bu güç, topluma henüz hiçbir katkıda bulunmadıkları ve çoğu zaman da geldikleri konumu henüz hak etmedikleri düşünülecek olursa, bir hayli utanç vericidir. Tükenmez bir kaynak, çağlayanlar, kendinden boşalmalar... Evet, bunda insanı gücendirecek, insanda şiddetli adaletsizlik duygusu uyandıracak bir durum var. Kendinizi içine düştüğünüz yeni koşullara uydurmaya çalışır, gazetelerimizde bol rastlanan gastronomi yazılarını okumaya başlarsınız; gazeteler zaten bunun için vardır. Elinizin altında, sevgili avutucu Fransa ananın önerilerini size sunan bol bol rehber vardır, sevgili dostum: Size zevkler yelpazesinde daha geniş bir açılım sağlamanız ve bu zevklere... çeşitlilik kazandırmanız konusunda yardıma olurlar. Çeşitlilik, dostum, herşey bunun içinde gizlidir! Rainault'a bakınız..."

İşaret parmağını bilgiççe havaya kaldırdı ve ben de ona ilk kez tedirgin savunma tepkimi değil de, bu konudaki tasasızlığımı ve düşüncelerine katıldığımı gösteren bir gülüşle karşılık verdim.

"Görüyorsunuz ki hayatm niteliği, insan doğasının karşı karşıya kaldığı bu... krizle ille de tehdit altma girmiş olmuyor. Yüksek uygarlık ve kültür düzeyine ulaşmış bir insan, zavallılar için bir avunma olan bu basit doyumlara özlem duymayabilir. En alt düzeydeki bu cinselliği uzun süredir

aşmış, bütün borsalara el atmış olanlara servet, bir bakıma, Afrikalı emekçilerinkine eşit sayılabilecek çok çeşitli zevkler sunar. Ayrıca, 'ne çıkarsa bahtına' denen bir şey de var. Çevrenizde, sevgili dostum, bütünüyle frijit olan görkemli kadınlar da var, ama doyumsuz ellilik beylerin her zaman bunlardan birine rastlama şansı yok tabu; bu yüzden, ziyaretime gelen hastaların çoğu kanlarının ya da hanım arkadaşlarının ısrarcı yapıda olduklarından, onlan ayda iki kez birleşmeye zorladıklarından acı acı yakınıyorlar. Ayrıca -biliyorum, biliyorum- gerçek baş belalan da var, sizi birkaç dakika içinde azat edebilecekken, zevk alma süresini uzatanlar -bu davranışı yasayla yasaklamak gerekir; bu durumda siz de işi uzatmak, kimi zaman on-on beş dakika daha kürek çekmek zorunda kalıyorsunuz, cinayet bu!- ve bunu, bir yandan damarlarınızdaki kan basmcı artmış, bu yüzden kan ter içinde kalmış, öte yandan da kafanızın içinde, enflasyonun, kredilerin smırlandınlmasının ve hammadde fiyatlarının yükselmesinin getirdiği bir sürü kaygı varken yapmak zorunda kalıyorsunuz. Saygınlığınız söz konusu tabii -ah bu saygınlık merakı!-, bu arada kamışınız sertliğini yitirecek olursa felaket olacak, büyük düzücü olarak saldığınız namın sonu gelecek, *değer yitimine* uğrayacaksınız, dostum, *gözden düşeceksiniz.* Ama pes etmek zorundasınız, iflas ettiğinizi gizleyemi-yorsunuz ve bu durumda onun size, 'Önemi yok, sevgilim,' demesi, hınçtan başka bir şey değildir, size o anda duyduğu hınçtan başka bir şeyi ifade etmez, bu duyguyu açıklayacak başka bir sözcük yok. Tabü ki diz çöküp onu yalamaya başlayabilirsiniz -devlet liyakat nişanı almış bir şövalye değilseniz tabu-, ama bunu yenilgiye uğramış bir komutan olarak yaparsınız, dostum, kamışınız inik durumdadır, cephe çökmüştür, birliklerinizin ve topçularınızın hangi mevzilerde olduğunu bilmiyorsunuzdur, 'hiç olmazsa ona yararlı olma' oyununu oynuyorsunuzdur, ama o, sizin artık var olmadığınızı görüyordur, o anda, dua edin ki o zamana kadar başınıza kondurduğu taçlan içtenlikle kondurmuş olsun ve bu durumdan fazlasıyla etkilenen bir kişiliğe sahip olmasın. Böylelikle, hepsinden katlanılmaz olan o noktaya gelmişsinizdir, başınızı tutup hafifçe iter, o anda aranızda patlamış bir balonun getirdiği suskunluk vardır, karşılıklı olarak anlayışla do-lusunuzdur, her ikiniz de yoksun bırakılmışlığmızı ve hıncınızı, uygarca bir vazgeçişle bastırmaya çalışırsınız. Olanı önemsiz gibi göstermeye çalışırsınız, birer sigara yakar, birer viski içer, pikaba bir plak koyar, birbirinizin elini tutar, gerçekten önemli bir konuyu konuşmaya dalarsınız, olup-bite-nin-üzerine-çıkmış'sıruzdır, yukan çıkmak, yücelmek gerekir.

Yine de bir şansınız vardır. Çünkü duygularında içtenlikli ya da -bir Tann bağışı olarak!- biraz alçakgönüllü bir yapıdaysa, kendi kendine, 'Artık onun hoşuna gitmiyorum' ya da daha ötesi, 'Artık beni sevmiyor' diyecektir -kadmla erkek arasında anlayış denen şey işte budur, dostum!-, böylelikle kendi başarısızlığınızı onun sırtına yükleyebileceksinizdir..."

Mingard sustu. Gün batıyor muydu, yoksa ortalığı daha koyu bir gölge mi kaplamıştı, bilemiyorum...

"Ah! Şu erkeklerin işleri," dedi, neredeyse sevgi dolu bir ifadeyle. "Erkeklerin onurlarını yerleştirdikleri yerler, akıl alacak gibi değil... Taşaklan, başlarının üzerinde çıksaydı ne iyi olurdu, taç gibi..."

Ayağa kalktı. Maun ve deri kaplı bürosunun loşluğunda, soluk cildi fosforlu bir ışık saçar gibiydi. İncecik dudakları ile gençlerinki gibi parlayan gözleri arasmda, alışılmış hüzün ve neşe ifadeleri gidip geliyordu. Apartman dairesinin derinliklerinde bir yerden gelen Rameau müziğinin notaları, Fransız kırlarının tozlu yollarına düşen berrak yağmur damlalan gibi geçip gitti...

"Size zaman kaybettirdiğim için özür dilerim, dostum," dedi ve elini uzatarak bana doğru yaklaştı. "Bunakça şeyler söyleyen biriyim ben, bu yüzden de size konsültasyon yapmayı unuttum... Tabii benim dışımda, bu konunun uzmanı olarak İsviçre'de Niemen, Almanya'da da Horsschitt var... Sorunun çözümü, sizin 'aşk' sözcüğüne verdiğiniz anlama bağlı."

"Bana bundan daha fazla yardımcı olamazdınız," dedim.

Başım yana eğerek müziği dinledi.

"Karım, Rameau'yu ve Lully'yi sever," dedi, "itiraf edeyim ki bu bestecilerin müziklerini giderek ben de zevkle dinlemeye başlıyorum, çünkü ne zaman dinlesem, bana onu düşündürtüyor... Elli yıldır evliyiz ve o hep aynı klavsenin başma oturuyor."

Beni kapıya kadar, belirli bir acelecilik içinde geçirdi. Sanırım onunla yalnız kalmak istiyordu.

Dışarı çıktım.

Bir lokantaya oturdum ve 'çözüm' ısmarladım. Öylesine kararsız bir durumdaydım ki, garson geldiğinde ona şöyle dedim:

"Bir çözüm, lütfen."

Onun bakışlarındaki, yaşlı Parisli garsonlara özgü bütünüyle ilgisiz, onları şaşırtmayı amaçlayan her türlü davranışa karşı takındıkları, belli belirsiz fark edilen küçümseyici ifadeyi gördüğüm an ancak kendime gelebildim.

"Şey, bir çay, demek istemiştim."

Aramızdaki ilişkinin normal çizgisine oturmasından hoşnut kalmamış bir hava içinde tezgâha doğru uzaklaşü. Kalkıp Laura'ya telefon edecek, onu Quartier Latin'deki, öğrencilik yıllarımdan beri hiç değişmemiş, o zamandan bu yana nice aşk ilanına ve ayrılık gözyaşlarına tanık olmuş bu küçük kahveye çağıracak ve buradan birlikte, aramızda hiçbir şeyin bitmediğini ve 'birbirimizi bir daha asla görmeyeceğiz' sözünün, birbirini seven insanların bir buluşma önerisi olduğunu duyumsayarak çıkacaktık. Ona olan sevgim öylesine derindi ki, bu uğurda kendi geleceğimden vazgeçebilirdim. Herşey sayılı günlerin içine sıkıştığında, artık 'her zaman' diyemezsiniz. Bedenim bundan böyle kocamış bir yalancının bedenine dönüşmüştü ve en içten atılımlanm, ihtimallerin ve 'teslim etme' sürelerinin hesabına bağlıydı. Bundan böyle özsaygım ya da gururum söz konusu değildi, bu ilişkiyi, içine düştüğüm yürekler acısı güçsüzlük yüzünden bitirmek istemiyordum: Benim için söz konusu olan içtenlikti, doğallıktı. Laura'ya olan sevgim öylesine derindi ki, aşkımın peşinden koltuk değnekleriyle koşabilirdim. Cebimden, ondan daha bu sabah aldığım mektubu çıkarttım: Geçtiği her yerde bana bir mektup bırakıyor, bunları elime tutuşturuyor, onun yaranda uzanmış yatarken, bana mektuplar yazmak için yanımdan kalkıyordu. Bu mektuplar, daha ıhman ve pastel renklere daha eğilimli aşk yaşantımızın çiçeklenmelerinden daha fırtınalı bir yürek mevsiminin bolluk dolu meyveleri gibi ceplerimden çıkıyor, bana postayla geliyor, kitapların arasından düşüyordu -bunlar birkaç sözcük olabileceği gibi, sayfa dolusu yazılar da olabiliyordu. *"Sen bürodayken, sabah boyunca seninle birlikte Seme kıyısında dolaştım ve bir sahaftan,*

Brezilyalı sair Arthur Rimbaud'nun bir şiir kitabını satın aldım, biliyorsun, hani şu Amazon'un kaynaklarını ilk kez keşfeden, trajik bir yanlışlık sonucu Fransız olarak doğan -bundan söz etmeyelim daha iyi- şair. Yanımda olmadığın zaman, varlığının benim için ne anlam ifade ettiğini hiç bilemeyeceksin, çünkü Paris'in göğünün ve Seine Nehrinin bunu, bu durumları en azından bir milyon kez görüp geçirmiş ve aşkları bir posta kartından başka bir şeyle yansıta-mamanın kayıtsızlığı içinde olması beni çok sinirlendiriyor."

Telefon kabinine indim.

"Oraya neden geleyim, Jacques? Dışarısı insan kaynıyor, dışarıda..."

"Buraya gel. Bu kahveye yirmi yaşındayken de geliyordum ben. O yaşımda, senin yokluğunu müthiş bir şekilde çekmiştim, bunu çok iyi hatırlıyorum. Burada oturmuş, seni saatlerce beklemiştim. Kapının karşısına oturuyor, senin gelişini gözlüyordum, ne var ki genç ve güzel kızlardan başka girip çıkan olmuyordu; sen bir türlü çıkıp gelmiyordun. Yine o eski masaya oturdum ve bu kez, kapıdan içeri giren sen olacaksın. İki elimle birden kavrayıp yüreğime cesaret vereceğim ve yerimden kalkıp seninle konuşacağım. Sana, ABD başkanlığına yeni seçilmiş Franklin Roosevelt'ten, VVimbledon turnuvasını kazanan Bili Tilden'den söz edeceğim. İçeri girer girmez beni tanıyacaksm; bu kahvede, altmışına merdiven dayamış, ak düşmüş saçlan alabros kesilmiş, yüzünde, senin için, on sekiz yaşmm gözlerini hâlâ koruyan tek kişi benim. Elimde, senin o zamanki ben'e yazdığın mektup olacak..."

"Ben o mektubu, bugünkü sen'e yazdım. Kendinde bir başkasını aramaya vaktin yok. Yakında yaşlı bir adam olacaksın, bunu biliyorsun değil mi, sevgilim? İçinde artık o kadar geniş yer yok, yalnızca bana kadar yerin var ve ben kendimi 'azalmış' duyumsuyorum... Fransızcada *insecure*[2] nasıl deniyordu?"

"Sen ona *secure*[3] de, Fransızcada bizim, ikimizin eksikliğini duyduğumuz herşeyin adıdır o... Gel, Laura. Sana önemli bir şey söyleyeceğim."

Dönüp masama oturdum ve garsonu çağırdım.

"Nerelisiniz?"

"Auvergnat'lıyım," dedi, biraz yüksekten bakarak, çünkü bu konuşma servise dahil değildi.

"Altmışına yaklaşmış bir erkek, sevdiği ve onun tarafından da sevildiği bir genç kadından ayrılmaya karar verirse, size göre bu ne demektir?"

"Enayilik ediyor demektir, efendim."

Kaşlarım küçümser bir tavırla kaldırdı.

"Hepsi bu kadar mı, yoksa bir başka 'kara/ daha ister misiniz?"

"Evet, enayilik ediyor demektir, yani sağduyulu davranıyor demektir. Öyleyse bana bir konyak, bir de yazacak bir kâğıt getirin."

Kaleme aldığım ilk ayrılık mektubuydu bu, çünkü şimdiye kadar, bu işi rakibime yaptırtacak her türlü önlemi ustalıkla almıştım. Şunları yazdım: *"Jacques Rainier, beni derin bir düş hrıklığına uğrattınız. Tutumlu, yalın bir kişiliğe sahip olduğunuzu, bilançoların, öngörülerin, hesap-kitapların ve kâr marjlarının insanı olduğunuzu görüyorum. Gençliğimde tanıdığım macera ruhlu adam, kaybetmekten korkan bir küçük burjuvaya dönüşmüş, içinde bulunduğunuz zamanı yaşamayı artık bilemiyorsunuz, yarınlar kaygısı, kafanızı sürekli meşgul eder hale gelmiş. Cinsel gücünüz yokuş aşağı inmeye başladığında, kaybetme riskine artık kafa tutamayan bir işletme şefi gibi davranıyor, havlu atmayı yeğliyorsunuz. Oysa önünüzde aylar, belki de bir-iki yıl daha var; birazcık şansınız varsa, bir enfarktüs geçirmeden önce geberip gidebilirsiniz; ama hayır, size geniş ufuklar ve görüş açıları, onlarca dönüm gelecek gerekiyor, siz ki, vaktiyle hayatınızı her gün riske atıyordunuz; oysa bugün, sahip olduğunuz o yürek gitmiş, onun yerini bir 'emniyet sandığı' almış. Bütün bunlardan dolayı sizden ayrılmaya karar verdim. Artık düşüncelerinizi, küçük böbürlenmelerinizi, zavallı özsaygı kaygılarınızı ve kaybetmektense vazgeçme isteğinizi sizinle paylaşmak istemiyorum. Sizi ve dört elle sarıldığınız o ölçülü olma tutkunuzu artık terk ediyorum; bundan böyle Laura'yı içimden geldiği gibi, sevebildiğim süre sevecek ve her erkeğin başma geldiği gibi bettim de başıma geldiği zaman, iktidarsızlığı kabulleneceğim. Onurumu yitirme*

kaygısı yüzünden Laura'yı terk etmeyeceğim, çünkü böyle bir kaygı bile, sevgi eksikliğinin kanıtıdır. Elveda." Zarfın üzerine kendi adresimi yazdım, gidip tezgâhtan bir pul aldım ve zarfı posta kutusuna attım. İçim rahatlamış olarak geri dönüp masama yeniden oturdum. İnşam kendine karşı iradeli davranıp zor bir karar almayı becermekten ve aldığı karardan caymamaktan daha fazla rahatlatan bir şey yoktur.

Laura saçlan havada uçuşarak ve bende her zaman, henüz uçmayı öğrenememiş bir yavru kuş izlenimi bırakan hareketlerle kahveden içeri girdi. Tam karşıma oturup ellerini masanın üzerinde birleştirdi; onu öylesine seviyordum ki, gülücüklerle kandırmaya kalkamazdım.

"Ne var Jacques? Sen... beni bırakmaya niyetli değilsindir, umarım? Kahvede verilen bir randevu ve 'sana önemli bir şey söyleyeceğim', bütün bunlar, işi ikimiz baş başa kalmadan çözümlemek için mi?"

"Zavallı birinden kurtulmak için müthiş uğraştım ve seni görmek için acele ediyordum, hepsi bu. Yirmi yaşındayken, bu kahvede çoğu zaman mutsuzdum; ve bunun değişmesi için araya çok uzun bir zaman girmesi gerekti."

Dirseklerimiz masanın üzerinde, ellerimiz ellerimizdeydi. Gözlerine yaşlar doldu.

"Jacques, insan tam bir mutluluk içindeyse ne yapar? Beynine bir kurşun mu sıkar ya da ne bileyim, başka bir şey mi yapar? Hırsızlık yapıyormuşum gibi bir duygu var içimde. Dünyanın mutluluk için yaratılmadığım düşünüyorum."

"Genelde, zaman içinde yatışan bir duygudur bu. Öyle görünüyor ki mutluluktan korkmamak gerek. Mutluluk, geçirilecek hoş bir zamandır yalnızca."

Ellerimi dudaklarına götürdü. Garson, kıvrıla kıvrıla bize ulaştı, elindeki fişi yırttı, bir fincan tabağım ters çevirdi, bekledi, peçetesiyle mermerin bir kez daha tozunu aldı ve sonra, tanrıların sipariş almasma izin vermediğini düşü-nürcesine uzaklaştı.

"Laura, dükkânı kapatıyorum. Yani, işlerimi bütünüyle tasfiye ediyorum, demek istedim. Hayatım boyunca gereğinden çok savaştım ve bu durum bende giderek bir alışkanlık haline gelmeye başladı. Boks ringi. Arena. Geriye kalan birkaç yılımı dolu dolu yaşamak istiyorum. Buradan çekip gitmek istiyorum. Çekip gitmek, anlıyor musun?"

Sesimi yükseltmiştim. Laura susuyor, beni dikkatle süzüyordu.

"Buradayken, ensemde hep birileri varmış izlenimine kapılıyorum. Bir kapanın sürekli olarak üzerime kapanmakta olduğu izleniminden kurtaramıyorum kendimi. Defolup gidelim buradan, birlikte. Uzaklara. Laos'a. Bali'ye. Kâbil'e. Bilemiyorum, nereye olursa, burada kendimi kaçınılmaz sonun tehdidi altında duyumsuyorum..."

"Hangi kaçınılmaz son?"

"Spengler. Batı'mn batışı. Roma İmparatorluğu'nun çöküşü. Ne bileyim ben? Burada bir bitmişlik kokusu alıyorum."

"Benim bütün istediğim, senin kollarının arasmda olmak. Bunun için de gidip uçak bileti almama gerek yok."

"Dinle, İşgal döneminde İngiliz radyosu, 'kişisel mesajla/ adı verilen mesajlar yayınlıyordu. *Rose Hâlâ'mrı hamur teknesinde ekmek var. Çocukların pazar günleri cam sıkılıyor. Bay Jules bu akşam gelecek.* Bunlar kodlanmış mesajlardı, Direnişçilere gönderiliyordu. Savaştan söz ettiğim için beni bağışla..."

"Bana yaşmdan söz etmeyecek misin?"

"Hayır. Yaş ve yaşlanma öyküleri köylülere özgüdür. Küçük esnaflara, tıp tıp damlayan damlaları sayanlara özgüdür. Bana gelince, benim iştahım yerinde, ciğerlerim kuvvetli, pinti değilim, kuşlar kadar hafifim... Duy da inanma, babam seksen dört yaşında hâlâ iskambil oynuyor."

Bakışlarında korku belirtisi vardı.

"Jacques, neyin var senin?"

"Hiç. Hiçbir şeyim yok. Altın gibi bir elektrom var, tansiyonum on beş-sekiz. Ne var ki kişisel bir mesaj almış bulunuyorum."

"Kimden?"

"Giscard d'Estaing'den.[4] Geçen gün radyoda şöyle dedi: 'Bundan böyle hiçbir şey eskisi gibi olmayacak.' Bu mesajı bütün Fransızlar anladı. Son provadan söz ediyordu."

"Son provadan mı?"

"Son provadan."

"Ben..."

'Tanrım, oysa ben seninle apaçık konuşmaya çalışıyorum! Bütün içtenliğimle! Son provayı yapacak terzi."

"Giscard'in bir terzisi mi var?"

"Birbirlerine saygı duyan bütün Fransızların, kendini denetleyenlerin demek istiyorum, birer terzisi vardır! Yani demek istiyorum ki, senden er geç vazgeçmek zorunda kalacağım ve bunu, bundan böyle hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacak olması yüzünden yapacağım, *son provayı yapacak terzi* yüzünden... Bu bana gönderilmiş kişisel bir mesaj,

Laura... Ben burada seninle bütün içtenliğimle konuşuyorum, oysa sen beni dinlemek istemiyorsun... Şişeye bakıp durmanın alemi yok, biraz içtim, tamam, ne var ki bir erkek için bu itirafı yapmak zordur... Böylesine kaba bir dobralık-la! Of, yaptım artık, kendimi çok daha iyi hissediyorum şimdi!... Görüyorsun, sana herşeyi söyledim, sevgilim, hem de büyük bir yüreklilikle."

ON

Saat sabahın ikisi falan vardı. Laura daha şimdiden uykuya yarı yarıya teslim olmuştu, yalnızca burnunun ucu yanağıma kadar ulaşabildi, dudaklarındaki öpücük yarı yolda silinip gitti, uykuya dalmadan önce bedenlerim toparlamaya vakit bulamayan çocuklar gibi, öylece hareketsiz kaldı. Gece lambasının pembe aydınlığında kendimle baş başa kalmıştım. Biraz önce uğradığım yarı başarısızlık, eski bedenimin yerini alan ve bana hizmet etmekte direnen yeni bedenimle yaptığım amansız mücadele, sinirlerimi oldukça yıpratmış, üzerimde hüznün bile şiddetini yitirdiği bir çöküntü yaratmıştı, öyle ki, üzerime çöken bu tükenmişlik umutsuz düşüncelere kapılmaktan koruyordu beni. Kolla-

nma, omuzlarıma, kalçalarıma çöken ağırlık, bir bitikliği, özüme çöken bir yokluğu, bir hiçliği sarmalar gibiydi, öyle ki çevreyi kolaçan etmeye çıkan ölüm, sanki habersizce gelip bedenime yerleşmişti.

Hafif bir hışırtı duydum. Yer halısının üzerinde sanki bir şey kayıyordu... Sonra, mutlak sessizlik oldu ve karanlığın bana hareket eder gibi geldiği yerde, karanlık içinde kapkara bir hareketsizlik vardı, oysa gözlerim orada bir yoğunluk farkı seçiyordu...

Elim lambanın düğmesini aradı. Işığı yaktım.

Bir anda oldu. Bir sıçrama ve adam, bıçağının ucunu boğazıma dayamıştı bile. Başmda bir kasket, üzerinde de şoför üniforması vardı. Sağ apoletinin altına bir çift siyah eldiven sıkıştırılmıştı; gergin, bükülü ve yırtıcı parmakları vardı. Ceketinin düğmeleri açılmıştı, gergin kolunun uzantısında, içine beyaz bir fanila giymiş olduğunu görüyordum.

Şimdiye kadar, böylesine hayvansı güzelliğe sahip bir yüz görmemiştim. Siyah kaşları, alnının ortasında birleşiyordu, dudaklarını sertçe büzmüştü, yüz ifadesindeyse hiçbir duraksama sezilmiyordu: Öldürmeye hazırdı. Herşeyin bitmesi ve içine düşmüş olduğum gevşeklikten, kabullenmişlikten ve alışmışlıktan kurtulmam için, en küçük bir hareketi biraz sertçe yapmaya kalkışmam yeterliydi. Ne var ki kıpırdamıyordum. O ânı uzatmak,

yakaladığım bu kendimden kurtulma ihtimalini sürdürmek, birden geliveren, bu her türlü yükten kurtulmuşluk, hafiflik duygusunun, bedenimin, eprimiş bu eski aletin her bir yayını geren o canlılık dolu hayat duygusunun tadım biraz daha çıkarmak istiyordum.

Yüzünde hafif bir kaygı belirdi, çünkü gülümsüyordum. Uzun süreden beri belki de ilk kez gülüşüm gerçeği yansıtıyor, beni gizleyeceğine, benim adıma konuşuyordu. Bıçağın ucunu boynuma biraz daha sertçe bastırdı. Boynumun ortasına değil, şahdamarımm üstüne yerleştirmişti. Can alacak noktalan biliyordu.

ironiye sığındığımdan bu yana, bana bütünüyle kendime döndüğümü duyumsatan böyle bir duyguyu tatmamıştım. Soluk alışımı dinliyordum: Herhangi bir heyecan izi yoktu. Sonuçta, pek de büyük bir değişime uğramamıştım: Özümde, Alman işgali sırasında nasılsam, hâlâ öyleydim. Bir Arap bu, diye düşündüm. Ne var ki, şahdamanma dayanmış olan bıçağın ucu, aklımdan şimşek kadar kısa süren bir an, Endülüs göklerinin ve bir boğanın Juan Belmonte'nin kılıç darbesiyle ölmesinin geçmesine yol açtı; bu onun, içine düştüğü gevşekliğe son vermek için, bir tüfekle canına kıymadan önce çıktığı son boğa güreşiydi.

iyiydim. Kendi vatanımdaydım.

Laura'mn düzenli soluk alışını hâlâ omzumda duyumsu-yordum. O âna kadar ilk kez kaygıya kapıldım: Onun uyanmasından korktum. Korkmasını engellemek istiyordum. Kendime ait o tatlı amyı hatırlamaya son vermem gerekiyordu. Gırtlağıma dayanmış olan bıçak, cephede hatlarımızın gerisine sarkmış bir Almanın değil, beni öldürmeye de, çekilip gitmeye de cesaret edemeyen bir otel faresinin bıçağıydı, çünkü zil elimin altındaydı ve kat servisini ayağa kaldırmak için bir saniye yeterliydi. Yüzü, terden parlamaya başlamıştı. Amatörün tekiydi. Otel girişinde çevrilmemek için, üzerine şoför üniforması giymiş bir hırsız. Şimdiyse, ne yapacağını bilemiyordu.

Elimi kaldırdım, bıçağı tuttum ve boğazımdan çektim. Yüz hatlarında bir karmaşa belirdi, kendine karşı verdiği iç mücadelenin ve korkunun iziydi bu; korku paniğe dönüşürse belki de beni öldürebilirdi.

Bıçağı bırakıp elimi zile götürdüm. Şimdi, ya beni boğazlayacak ya da üstünlük taslamayı bir yana bırakıp zavallı bir küçük hırsız gibi davranacaktı: İkincisi oldu. Bıçağı havada boş bir tehdit havasıyla salladı, başucu masasının üzerindeki altın saatimi aldı ve kapıya doğru gerilemeye başladı.

"Çıktıktan sonra, soldaki servis merdivenini kullanın," dedim; o da bu sözüme gülünç bir tepki verdi. Kısık bir sesle şunları geveledi:

"Si senor..."[5] ve bir sıçrayışta kendini dışarı attı.

Telefona sanlabilir, o serseriyi, dört kat merdiveni aşağı inmeye vakit bulamadan yakalatabilirdim. Ne var ki, vahşi hayvan soyuna oldum olası belirli bir sevgi beslemişimdir. Bunlar için mezbahalar kurmak, içlerinden biri, lüks bir otelde macera aramaya kalktığında da onu polise teslim etmek çok kolaydı. Gözlerimin önünde, o genç hayvan yüzünün ve bütün sinirlerinin gerginliği içinde kasılıp kalmış mutlak hareketsizliğinin görüntüsünü koruyordum. Yirmi yaşında bile ona benzemiyordum, çünkü taşıdığım Norman kam bana, Prusyalılara özgü, sebebini bilemediğim bir sarışınlık kazandırmıştı. Kendimi yeni baştan yaratmaya imkân bulsaydım, kendime yeni bir ben seçebiiseydim, yemden elde edeceğim o gençliğe, başka bir ırka ait bu çevikliği ve bambaşka bir güneş altmda oluşmuş bu yüzü vermek hoşuma giderdi. *Si, senor...* Granada ya da Cordoba... Endülüs.

Şu anda, gece lambasının pembe aydınlığında farklı, aykırı bir şeyler vardı. Aralık bıraktığı kapıdan salona, koridorun ışığı akıyordu. Gidip kapıyı kapattım, geri döndüğümde, yatağın kenarında bir an, Laura'nın düzenli soluklarla kımıldayan bedenine doğru eğilip kaldım. Sırt üstü yatmış, bir kolunu yastığın üstüne koymuş, açık duran avcunu dudaklarıma uzatmıştı; öteki kolu da, bedenlerimizin kırıştırıp öylece bıraktığı çarşafların altında kaybolmuştu. Dudakları yan aralıktı; o dudaklardan gecenin soluğunda bahçeye meyve aşırmak için girmiş bir çocuk gibi, bir anlık bir mutluluk devşirdim. Onu uyandırmamak ve herşeyin bu uyku içinde, ayışığı altında, o ıssız yollarda, orada olmayan, ama orada olmanın düşünü kuran biri için olduğu gibi kalabilmesini sağlama düşüncesi içinde, dudaklarına dudaklarımla hafifçe dokundum. Bu dingin güvenliğin, bu huzurun, bu kendini aşma, çıkmaz sokaktan kurtulma duygusunun, vahşi

hayat bana yeni bir gelecek, bir yenilenme vaat etmişçesine içine düştüğüm bu rahatlamanın nereden kaynaklandığını bilemiyordum.

Uyuyamıyordum. Karşımda, bacaklarım açmış, ayağına sıkı sıkıya bir deri pantolon geçirmiş, ellerini kalçalarına dayamış duruyor, bakışlarında meydan okuma var. Yüzünde gerçek bir alaycılığın izi olup olmadığım ya da kendi zenginliklerimi ona ödünç verip vermediğini bilemiyorum. Erkekleri bütünüyle başka yaratık yapan, apışarasından göbeğine kadarki şişkinlikle beni küçümsüyor. Belleğimin bu kadar güçlü olduğunu bilmezdim. Gençliğin parıltısını taşıyan çok uzun siyah saçlanyla, alnına uçan bir kuş gibi konmuş kaslanyla, sert elmacık kemiklerinin alünda çukur, neredeyse Moğollan andıran yanaklanyla ve güçlerinin ve açlıklarının doruğunda olanlara özgü yüzüyle gözlerimin önünde capcanlı duruyor...

"Ruiz," diye mırıldandım. "Senin adm Ruiz olacak."

ON BİR

Yardımıma birkaç gün sonra koştu.

Laura'yı kırlara götürmüştüm. Mayıs ayı kanımıza girdi: Hava sıcak sayılırdı. Gün sona ermekteydi. Gölgeler ve ışıklar, biraz sararmış dantelleriyle daha şimdiden bizi sarmalıyor, otlarla donanmış ilkbahar, Tanrı babanın hayvancıklarını ve kelebeklerini sağda solda dolaştırıyordu. Loire Irmağı, şatoya çekilmeden önce, akşam gezintisini yapıyordu; tatlı tatlı akıyordu ve 'çok yaşlı, iri yapılı hanım'* burada biraz zorlanıyordu; gökyüzünde, suyun kıyısında daha birçok aşkın küçük, beyaz giysileri vardı. Karşı kıyıda çok düzenli tarlalar, çok uslu yamaçlar uzanıyordu. Fransa'nın, her zaman La Fontaine'in masallarından birini okurmuş izlenimi veren köşelerinden biriydi burası. Tek eksik, kuşkusuz üstat sazan balığı ile uzun boyunlu balıkçıl kuşuydu, ne var ki Fransa manzaralarının da zaman zaman bellek yitimine uğramaya hakkı vardı. Ufukta, 'tarih yüklü' kartpostalların izi olmadığı gibi, katedral de şato da görülmüyordu: Yaşlı hanım burada, kılık değiştirmiş olarak dolaşıyordu ve taşıdığı büyük ad umurunda değildi sanki. Hemen yakınımızdaki orman, kimi zaman genç kızların tiz kahkahalarıyla gülüyor, sonra uzun bir sessizliğe gömülüyordu, öyle ki, öpücük verdiğinden ya da daha ileri gittiğinden kuşkulanmamak elde değildi. Buna karşm çok onurlu, hatta tumturaklı, birçok soyluluk belirtisi taşıyan bir ormandı.

Laura'nın elini elimin içinde tutuyordum. Öteki kıyıda, kollan boş, uzun, ince bir sandal vardı; bu sandallan ve onların sonsuza kadar yalnızlığa yargılı havasını sevmem. Tahta ayakkabılı yabanarılan, büyük laf etme acemiliklerini inançla yerine getiriyor, kızböceklerine gelince, her zaman olduğu gibi -ki bu onların sevimli yanlarından biridir- akşamın yaklaşüğı bu saatte akıllan başlanndan gidiyordu. Bu sessizlik artık böyle sürüp gidemezdi: Bedenimin biraz önceki itirafından daha ağır itiraflan gizliyordu içinde. Bu sessizliği kırmak, ilgisiz davranmak, konuşmayı bir kez daha önemsiz sözlere indirgemek ya da güzel, tam yerine oturmuş bir şeyler söylemek, örneğin soluğu kesilmenin ardında bile bir öpücüğün

bulunduğunu deyivermek gerekiyordu. Saçlarını hafifçe okşamak, Laura, bunu güven veren bir hareketle yapmak; çünkü birbirimize, bizimki gibi bir aşkın yazgısının bedensel aksamalara bağlı olmadığım söylememiz gerekmiyor mu? Ve taptaze dudaklarına dudaklarımı yapıştırmak, sevgiyle, istekle, yetersiz kaldığım bütün öteki durumlara karşın, hâlâ sana verecek bir şeylere sahip olduğumu, yumurtalarımın hepsini aynı sepete koymamış olduğumu kanıtlamak için. Gözlerini kaldırdı.

"Neden gülüyorsun?"

"Gülünç de onun için."

"Nedir gülünç olan?"

"Enerji bunalımı."

"Siz Fransızların akimda Araplardan başka bir şey yok."

... Kısık, hızlı hızlı söylenmiş o sözler geliyordu aklıma: *Si, senor.* Mağripli kanının Ispanya'ya damgasını nasıl vurduğunu anlamak için, insanın Granada'da ayakkabılarını boyatması yeterliydi.

Dudaklarını kulağıma dokundurdu ve alfabenin ilk harflerini fısıldadı.

"Neden a, b, c, d, kızım?"

"Yalın olman gerekiyor."

"Bu çok zor, Laura, benim niteliklerime sahip olan bir insan için. Marx'm ya da Freud'un düşüncesi olsun, yüzyılın en büyük çabası, bilinçlenme yönünde oldu: Kendi hakkı-mızdaki bilgileri bilmezlikten gelmemeyi öğrendik. Bu bilgiyi, büyük ölçüde akıl dinginliği demek olan ve devekuşunu oynayan mutluluğun zararına elde ettik. İnsanın, kendisi hakkında edindiği her türlü ruhsal bilginin biraz rezillik içerdiğini bir yana bırakalım..."

Karşılıklı konuşma, suskunluğun en az bilinen biçimlerinden biridir.

"Kendini gereğinden çok gözlüyorsun, Jacques. Gizliden gizliye kendi kötülüğünü istiyor, kendini düş kırıklığına uğratıyor gibisin... Oh, Fransızcayı yeterince bilmiyorum. Kendine yeterince dost değilsin, işte bu kadar. İnsanın hoşgörülü olması gerekir. Sen kendine karşı hoşgörülü değilsin."

Elinde bir tutam otla üzerime eğiliyordu. Her zaman çayır çimen görmeyenlerin âdeti olduğu üzere, bunlarla yüzümü gıdıklamasını bekledim, ne var ki Brezilya'da henüz balta girmemiş ormanlar vardı. Gözlerinde kehribar yansımaları vardı, topuz yaptığı saçlan, günün son aydınlığının verebileceği herşeyi verebilmesi için, alnını açıkta bırakıyordu. Yüzünün bir bölümünde ışık, bir bölümünde mutluluk vardı. Daha rahat bakmamı sağlamak için gözlerini başka yöne çevirdi; dudaklarında, kendisine hayran olunduğunu bildiği zamanlardaki biraz suçluluk, biraz da ikiyüzlülük yüklü o gülümseme seçiliyordu. Onu okşayan nice başka bakışlar vardı, ne var ki o, gerçekten benim bakışlarımı yeğliyor, benim bakışlarımı daha değerli buluyordu. Görme yetisi gerileyince, gözlük takıldığım düşünüyordum, ama bu iğrenç bir düşünceydi. Aynca Ruiz de şu anda yanımızda değildi, dolayısıyla hiçbir tehlike yoktu.

Sinekler kimi zaman öte berimize burnunu sokuyor, önla-nn bu ısrarlı saldırısına, boşuna bir hareketle son vermek gerekiyordu, ne var ki bu da amacına ulaşmıyordu. Açık havada kendimi bu kadar zorlamamalıydım, zaten buraya gelmek için uzun süre kürek çekmiştim; insanın, gücünü idareli kullanmayı bilmesi gerekir, kendimi hayvansı güdülerime bırakmam doğru değildi. Bu biraz da onun yüzündendi, çok dar, çok uzun, bedenini sıkı sıkı saran o etek yüzünden: Onu kalçalarına kadar sıyırmak büyük sorun olmuş, içimden gelen bütün itkiyi ve coşkuyu söndürmüştü. İzlenimci ressam-lann, o dönemdeki kadınlarla bu işleri nasıl yaptıklannı soruyordum kendi kendime. Laura, bana karşı sevginin gerektirdiği biçimde, bir çocuk uysallığıyla davranmıştı, ne var ki benim, kötü günlerimden birinde olduğumu düşünmem, gelmeden önce yıldız falıma baktırmam gerekirdi. Yenilgiye uğradığını kabul ettiğinde, başını kamımın üstüne koydu ve erkeklik sanatına, tekniğine ve becerisine söylenmiş o eski, incelikli mezar taşı nakaratını mırıldandı:

"Ne kadar beceriksizim..."

Bir karşılık vermedim, çünkü özsaygı için küçük kazançlar söz konusu değildir. Herşey bir yana, iktidarsızlık başlangıcı dünyanın sonu değildir ve dingin dönemine erişmiş sevimli bir kadına hâlâ rastlayabilirim. Ortak hayatımıza başlamadan önce bir-iki kez sevişir, ikimiz de bundan böyle hiçbir şeye gerek duymadığımızdan emin olabiliriz. Gülmenin insana özgü bir özellik olduğunu biliyorum, ne var ki insanın özelliği görünürde her yerde birden olamaz. Beyaz bluzunun altında işlemeli bir süs taşıyor, kol ağızlan dantelli, on dokuzuncu yüzyılda Bit Pazan'ndan satın alınmış bir bluz, altında da Colette'in okullu kızlarının giydiği uzun, kahverengi bir etek var; başka zamanların giysilerini, başka zamanların geleneklerini kuşanıyor; bu akşam, bu sıralar gözde olan genç yazar Henry Bernstein'm bir oyununun galasma gideceğiz. Ayrıca dört gün önce seviştik, herşey de iyi gitti.

Şapkasım otların üzerine bırakmış: beyaz, geniş siperlikli, çevresine güzel, san bir eşarp sarılmış görkemli bir şapka; göçmen kuşlar gibi uçup uçup oraya konmuş sanki. Lau-ra'nın dizleri, kahverengi eteğinin altında hapsolmaktan bıkmış, kıpırdıyor: Ellerimi uzatıyor, parmaklarımın ucuyla hafifçe okşuyorum; okşama ne kadar hafif olursa, eller o ölçüde duyarlı oluyor. Ve birden gözyaşlarma boğuluyor, hıçkıra hıçkıra kendini göğsüme aüyor.

"Korkuyorum, Jacques, sürekli korku içindeyim... Benden koptuğunu duyumsuyorum..."

Susuyorum; elim o boş okşamayı sürdürüyor.

"Çok yaşadın, çok sevdin sen... Dopdolusun. Zaman zaman bıkkınlığa düştüğünü duyumsuyorum... Yeniden başlama, dünyayı bir kez daha çiğneme, hayatı, aşkı bir kez daha yaşama isteği yok içinde. Her zaman belirli bir alaycılık içindesin, Nuh Tufanı'm, Saba Melikesi Belkıs'ın dönemini, bütün bunları yaşamış gibisin ve yanında, yalnızca serti seven güzel bir kız olduğu için herşeye yeniden başlama isteği duymuyorsun..."

"Yakında altmış yaşma basacağım."

"Ne iyi. Böylelikle, biraz şansım varsa, hiçbir kadm seni benden çalmaya vakit bulamayacak... O kadınların hiçbirinin düzeyinde olmadığımı

biliyorum..."

"Yalvarırım, Laura. Hayatımda hiçbir kadm yok. Kimse yok."

"Biraz önce ne kadar beceriksizdim... Cinsellik konusunda kendimi kimi zaman öyle aptal buluyorum ki..."

"O konuda, eşlerden biri kendini çok aptal buluyorsa, bu, öteki eş ondan daha da aptal demektir..."

Koruyucu kollarımda yavaş yavaş sakinleşiyordu, ne var ki otların üzerinde duran şapka, artık dostum değüdi sanki.

"Benimle birlikte Brezilya'ya gelmem isterdim, bütün kaygılardan uzak..."

"Kaygılarım, evet. Giscard, Chirac ve Fourcade bize işten el çektirecekler, bundan eminim. Şimdilik, doğal olarak işsizlik var, talepler ve kredi tahsisleri düşüyor, ne var ki bunlar, yeniden ayağa dikilme sürecinde bir aşama yalnızca. Romalı Patriçilerin de zamanı geldiğinde gizliden gizliye. Barbarlar kuzeyden iniverse, diye düşünüp düşünmediklerini kendi kendime soruyorum. Bunun dışında, kendi yıpranmışlık-larını, uygarlığın gerilemesiyle özdeşleştirenler de var. Loire şatolarının Afrikalı işçileri düşleyip düşlemediğini ya da Afrikalı işçilerin utanç verici biçimde sömürülmesinin -benim onlara fazla mesai ücreti ödemem bir yana- bu düşün içinde yer alıp almadığım bilemiyorum...

Genç adam biraz Nureyev'e benziyordu, özellikle de elmacık kemikleri ve dudakları, ayrıca, gözlerinin kenarındaki Asyalılara özgü izler. Ne var ki ondan daha genç, daha yabanıl ve çok daha kararlıydı. Bizi vaktiyle fethetmeye gelenlerden biri, hiç kuşkusuz: Charles Martel'in Poitiers'de kovaladığı insanlar onda, Jean III Sobieski'nin Viyana'da ezdikleriyle birleşmişti. Düşlerimde böyle bir zaferi canlandırdığımı hatırlamıyorum. Başının her hareketinde, siyah saçlan, dörtnala koşan bir atm yelesi gibi dalgalanıyordu. Loire Irmağı'mn kıyısında gözlerimin önünde canlanan bu hayalete -her ne kadar bu hayalet benim düş gücümün ürünü olsa da, onun efendisi ben olsam da- belirli ölçüde soylu bir prens havası kazandırmamak elimde değildi; bu havayı da belki, kaçıcı anılarımdan değil, sanat

yapıtlarından alıyordum. Güzelliğin burada bana kendi koşullarını dayatması hoşuma gitmiyordu, çünkü horgörülebilecek bir hayalet olsaydı, ondan daha kolay yararlanabilirdim. Onu kafamın içinden sildim; şoför üniformasına ve serseri havasına yeniden büründükten sonra karşıma yeniden çıkmasını söyledim.

"Ne düşler kuruyorsun, Jacques?"

"İmkânsızın düşünü. Gel. Dönmemiz gerek. Geç oldu."

Kayığa kadar gittik ve ben, küreklere geçtim. Güzel puru-va figürüm, çok soluk mavi bir fon üstünde karşımda oturuyor, şapkası dizlerinin üstünde, bulutlann arasından kayıyordu. Bu şapkanın kesinlikle güzel bir hayatı olacaktı.

"Neden hep aym tarzda giyiniyorsun, Jacques, biraz Humphrey Bogart'ı hatırlatan şapkanla ve geriye kalan bütün ayrıntılarla, otuz yıl öncesinin fotoğraflarında göründüğün gibi?"

"Bilmiyorum. Sadakat, sanırım. Ya da belki, her zaman kendime benzer olmayı düşlediğimden. Dahası, belki de inatla, modası geçmiş şeylerden yeni bir moda yaratmaya ça-lışıyorumdur. *Any more questions?"*[7]

Beni eleştirel bakışlarla süzüyordu.

"Otuz yaşında olsaydm, seni sever miydim, bilmiyorum. Önünde dikilen gelecek beni korkuturdu... Bu söylediklerimde bir kötülük olduğunu düşünmüyorsun, değil mi?"

"Hayır. Çok az vaktimizin kaldığı bir gerçek..."

Dinginlik içinde şunu söyledim:

"Lokmalarımızı iki katma çıkarmamız gerek."

Bakışlarım ötelerde, ufkun üzerinde geziniyordu. Gözlerim şatoları arıyordu, bir dönemeçte karşınıza birdenbire çıkıverecek bir şato her zaman vardır. Sebebini bilmiyorum ama, o anda törensel taşlara gerek

duyuyordum. Oysa çevrede, çizgileri, sudan çıkmış balık sırtı gibi kıvrılan kumlardan başka bir şey yoktu. Zaman zaman, tepelerin ötesinde, çok sıradan mezarları anlatan bir çan kulesinin üst bölümü seçiliyordu. Daha öteleri görebilmek için ayağa kalktım, ama hiçbir şey yoktu. Böylece, Laura'ya doğru kürek çekiyordum, oysa o sürekli geri gidiyordu. Solgun ışığın onunla tanışıklığı vardı sanki; kadmca suç ortaklıklarım, tatlılığı ve beyazlığı paylaşıyorlardı; su, kayığa uysalca baş eğiyordu ve oluşturduğumuz yarığın izi ardımızda inen bir perde gibi kapanıyordu. Hiç iz kalmayacak. Birazdan kıvrılacağız ve karşımızda küçük kır lokantası belirecek. Bir konaklama noktası. Kıyılardan birinde, tek başma dikilen, baştan aşağı gri, dörtnala koşmayı düşleyen upuzun bir yelesi olan bir at vardı.

"Daha var mı?"

"Bilmiyorum."

"Yorulmadın mı?"

"Kolay gebermem."

"Neye bakıyorsun?"

"Şatoya."

Gökyüzünün ufukta oluşturduğu çizgiye doğru döndü.

"Şato falan yok."

"Her zaman bir şato vardır. Loire Irmağı şatosuz olamaz. Ama aslmda bu ırmak belki de Loire falan değil... Kaybolduk biz, başka yerlerdeyiz... Neredeyiz, bilemiyorum..."

Gülmüyordu. Belki benzim çok soluktu ve ayakta, modası geçmiş eski takım elbisemle ve Chicago tarzı şapkamla, küreklere gereğinden fazla hırsla asılıyordum.

"Jacques, neyin var?"

"Hiç. Küçük şatolarıma, büyük şatolarıma kavuşmak istiyorum; düşün ki, Loire üstündeki şatolarımı şimdiye kadar hiç görmedim. Buraya bir daha hiç gelmeyeceğim, çok yakında..."

Ezbere okumaya başladım:

Ey mevsimler, ey şatolar!

Deyin kusursuz kim var!

Ey mevsimler, ey şatolar!

Ben de herkes gibi tuttum

Büyülü mutluluğu denedim...[8]

Kürekleri bırakıp yerime çöktüm, başımı ellerimin araşma aldım.

"Akıntıya karşı," dedim, "insan, kürek çekmeye kalktığında, hep akıntıya karşı kürek çekiyor. Sana on yedi yaşındayken rastlamalı ve Contrescarpe Alanı'nda bir kornet dondurma ısmarlamalıydım..."

Kalktı, gelip yanıma oturdu; kürekler boşta kalmıştı; kayık, akıntıda sürükleniyor, kendi çevresinde ağır ağır dönüyordu: Akıntıya kapılmış küçük kayıkların valsini yapıyordu.

"Laura, çok kötü bir biçimde ölmeden çok daha önce ölmek istiyorum ben..."

"Picasso..."

"Bırak şu Picasso'yu ve Pablo Casals'ı Allah aşkına; ikisi de o dönemlerinde benden otuz yaş daha büyüktü, o yaşta, yaşlı olarak ölmek daha kolaydır. Ayrıca, sana ölümden söz eden kim? Ben sana, ölme biçiminden söz ediyorum, bunun da ölümle hiç ilgisi yok!"

Almmda soğuk ter damlalarının biriktiğini duyumsuyor-dum ve bu terlemenin, biraz önce gösterdiğim çabayla ilgisi yoktu. Akıntının beni ağır

ağır sürüklediğini duyumsuyor, hangi yöne götürdüğünü de biliyordum; Loire Irmağı falan da söz konusu değildi.

Geldiğini görmedim. Kayığa sessizce, Endülüs arenalarını görmüş kişilerin çevikliğiyle ve kolaylığı içinde binmiş olmalı. Küreklere geçti, hareketleri hem güçlü, hem rahat; gözlerini benden ayırmıyor, söyleyeceklerimi bekliyor. Tavrında küstahlığın izi yok, suç ortaklığının izi hiç yok: Öyle olsaydı, bunu yapmasına izin vermez, otların arasında yok olmasını isterdim. Hayır: Tavrında yalnızca kendini sunma, acelecilik ve itaat var. Ta uzaklardan, Avrupa'nın artık yapmak istemediği ayak işlerini yapmak için gelmiş biri. Bunu açıkça görüyorum ve bir kez daha, gözlerinin Doğulu havasından ve elmacık kemiklerinin altındaki çökük avurtlarının Asyalı havasından, dudaklarının, gençliğin ilk açlığıyla ve karşı konulmaz istekleriyle titreyen kıvrımına kadar ondaki herşeyin bize ne kadar yabancı olduğunu gözlüyorum. Ona işaret ediyorum, bir kürek vuruşuyla kayığı kumların üzerine çekiyor. Laura, ayağa kalkıyor: Adama bakmadı bile. Ona el verip inmesine yardım ediyorum. Ruiz bizden önce atladı ve bekliyor. Biraz önce çuvalladığımı, yeterince katı ve kararlı olamadığımı biliyor; istediği, yalnızca bana yardıma olmak. Üzerinde beyaz bir fanila ve siyah deri pantolonu var. Laura onun önünde diz çökerken, Ruiz bir-iki hareketle, hayvansı ve açık yürekli bir kabalık içinde hazır duruma geliyor, bu arada bu iğrenç boşalma görüntüsünün uyandırdığı tiksintiyle ve hınçla kamçılanan kanım, damarlarımda yükselerek içimi öldürme ateşiyle dolduruyor. İkisini birlikte daha iyi görebilmek için gözlerimi yumuyorum ve dudaklarım dudaklarında, Laura'yı sevgiyle kollarımda tutuyorum, bu arada Ruiz, inmiş gözkapaklanmm ardında, hiçbir şeyi kirletmeye, kutsallığım bozmaya gücü yetmeyenlerin öfkeli ve yararsız kiniyle ona sahip oluyor.

Başını bana yaslamış olan Laura'nin uzun iniltisini boynumda duyuyorum.

Yan yatmış kayık, dalgaların keyfine göre mırıldanıyor. Günbatımı, yavaş yavaş griliklere teslim oluyor. Kamışların arasında bir şeyler kemiriliyor. Günün son kızböceği. Sis. Yüreğim, bir anı gibi hafif hafif atıyor. Kapalı gözkapaklarımın ardmdan, çocukluğumun yabani kaz sürülerinin geçtiğini duyuyorum. Bir duman kokusu ve kuşkusuz bir köy. Kayık, kollan açık

duruyor. Laura'yı elinden tutuyor, kalkmasına yardım ediyorum. Birlikte yaşayacağımız bir gelecek var önümüzde.

ON İKİ

Bana en zor gelen, kendimi unutmaktı. Düş gücüm o deneyin üstüne gitme eğilimindeydi, çünkü ondan korkuyordu. Sıkıntımı aşmaya çalışıyor, henüz herşeyi yapabileceğimi kendime kanıtlamak için yapıyordum bunu; Laura'nm yamna, kendimi onunla sevişmeye 'zorunlu' olma duygusundan arındırmış olarak uzanamıyor, bunu yapar yapmaz da nefsimi uyandırmaya kalkmaktan kendimi alıkoyamı-yordum. Böylelikle, ikimiz de kendimizi benim, uzun süreceği apaçık belli, elden ayaktan kesilme korkum ile Laura'nın bana duyduğu sevgiden oluşan bir tuzağa düşmekten alıkoyamamıştık. Ona bir-iki kez, üzerime çöken bu 'akşam sıkıntısı'ndan söz etmiştim; bunu, yaptığım itirafın önemini gizleyecek biçimde, hafife alan alaycı bir tonla dile getirmiş olsam bile, onun benim içimi saran kaygıdan bütünüyle habersiz olduğu söylenemezdi, dolayısıyla da, ayrılmamıza yol açar korkusuyla bu konuyu aramızda açıkça tartışmaktan kaçmıyorduk. Ne var ki, cinselliğin bir genç kadm için, bitkilerin büyümesi, güneşin doğup batması, yeryüzü şarkıları kadar doğal olmasının getirdiği anlayışsızlık Laura'yı, benim cinsel hayatımın hiç de sonuna gelmediğimi bana kamtlamak için, bedenimin sınırlarım zorlayan gerçek bir mücadeleye girişmeye itiyor, ayrıca, bunu belki kendine kendim kanıtlamak için de yapıyordu. Onda, elimde olmaksızın, güvensizlik, suçluluk ve çaptan düşme, yeteri kadar heyecanlandırıcı olamama duygusu uyandırmıştım kuşkusuz. Bu duyguyu, binlerce yıldır erkeğe hizmet eden karşı cinste uyandırmaksa hiç de zor değildi, ayrıca bu, erkekliği gerilemeye başlamış, erkeklik onurunu, durumu tersine çevirerek kurtarmaya çalışan erkekler için bulunmaz bir lütuftu. Öyle ki benim, zamamn getirdiği aşmmayı yadsımaya kalkışmam, Laura'da gereğinden fazla bir suçluluk duygusu uyandırıyordu...

Trillac'a yeniden gitmeye karar vermek zorunda kaldım. Yaşlı askeri doktor beni ciddi bir suskunluk içinde, ağzından hiç düşürmediği mısır yaprağmdan yapılmış sigarasını oynatarak, 'moral vermek' için sırtıma hafifçe vurup elimi sıkarak kabul etti. Makilerin[9] tabibi olan bu kişinin, cinsel yolla bulaşan hastalıklara yakalanan arkadaşlarını hep böyle kabul ettiğini hatırladım.

"Ee, sancılar sürüyor mu?"

"Hayır, o kadar değil... Ama siz bana bir dizi iğneden söz etmiştiniz... Bir süreden beri belleğimde gerileme olduğunu size söylemiştim sanıyorum..."

"Bellek, evet," diye yineledi, kendinden emin, bu durumu bana hatırlatmış olan kendisiymiş gibi.

"Bir süreden beri bu durum daha da ilerledi; oysa şu sırada bütün yeteneklerimi kullanmam gerektiğinden... İş hayatında koşullar çok kötüleşti, biliyorsunuz."

Başıyla beni kuvvetle onayladı.

"Evet, topal ördekler piyasadan silinip gidecek..."

"Bazı bezlerin ekstrelerini içeren iğnelerden söz etmiştiniz bana..."

"Bunlar bazen iyi sonuç veriyor. Ama mucizeler beklememek gerek."

"Adlan, tarihleri unutuyorum..."

"Yanınızda size yardım edecek biri vardır kuşkusuz, değil mi?"

"Efendim?"

"Yetkilerinizin bir kısmını başkasma devredin, sevgili dostum, devredin, genel müdürler bunu yapmayı hep unutur. Yalnızca kendine güvenme alışkanlığı, sonunda da enfarktüs. insanlar genel olarak ellisinden sonra büyük patron olur, ama yetkilerini devretmeye bir türlü yanaşmazlar. Oysa işin özü buradadır. Avrupa iş dünyasındaki rekabeti tümüyle sırtlanan Hendemann'ı tanırsınız, değil mi? Bir akşam yemeği sırasmda biri, benim önümde ona, Moudard adındaki genç yardımcısına da bir şeyler borçlu olduğunu unuttuğunu söyledi. 'Kabul edin ki, işi pratik olarak kotaran Moudard'dır.' Hendemann ise kılını kıpırdatmadan şu cevabı verdi: 'Evet, ama Moudard'ı bulan benim/ İnsanm yardım kabul etmeyi öğrenmesi gerek... Gelin, size ilk iğnenizi yapayım."

Kalktı, onu izledim.

"Üç iğne yapmak gerekiyor. Kolunuz sertleşecek, biraz da şişecek. Birkaç gün boyunca balık ve deniz kabukluları yemekten kaçının..."

İğneyi yaptı.

"Etkisini ne kadar zamanda gösterir?"

"Eh, bilirsiniz... Kişiye göre değişir bu. Bütünüyle boşalmışsa..."

Omuzlarım kaldırdı, şırıngayı salladı.

"Sonuçta, fazla bellek yitimine uğramamış kişilerde, iki ya da üç ay içinde etkisini gösterir. Bu tedaviyi sık sık yinelemek iyi değildir; o durumda sonuç vermez..."

Dönüp çalışma masasına oturdu, bir reçete karalamaya başladı.

"Gerontoloji, yani yaşlılıkbilim henüz genç bir bilim dalıdır," dedi ve gün boyunca birçok kez yinelediği bu sözü söyledikten sonra gülümsedi.

Gerontoloji sözcüğünün benimle ilgili olarak kullanılmasına ilk kez tanık oluyordum. Kâğıdı bana uzattı.

"Hermatox, sperm üretimini hızlandırır, gratid ise kılcal damarlara kan dolmasını kolaylaştırır... Belirli bir yaştan sonra -bunun sebebim bilemiyoruz-, kılcal damarlara yeterince kan gitmiyor... Penis yeteri kadar sertleşmiyor. Asker dilinde biz buna 'yumuşak kalkma' deriz."

"O konuda henüz pek sıkıntım yok," dedim, reçeteyi cebime yerleştirirken.

"Bravo. Öyleyse, sevgili dostum, servetinizi dikkatli kullanınız... Güle güle, sizi görmek zevkti... Perşembe günü yine gelin."

Gitmedim. Lütfedilecek ek süreler, üç ay, altı ay... Saçmaydı bu. Böyle bir şeyi kabul edemez, düşünemez, buna bel bağlayamazdım. Bilinen bir şey daha vardı ki, düşüş halinde bile olsa, erkeklik gücü geriye dönüşsüz, düzenli ve sürekli bir gerileme çizgisi izlemiyordu. Canlanma dönemleri de oluyordu. Herşey bir yana, o işin altından henüz kalkabiliyordum. Önemli

olan, benim giderek daha ender almaya başladığım zevk değil, Laura'nın zevk alması, öte yandan er-bezlerimin yavaşlamasına karşın, sevişmemizi, onun ağzından o tatlı "Oh, sen! Sen! Sen!" sözlerini duyabilecek kadar uzatmayı hâlâ başarabilmemdi.

Neredeyse her seferinde Ruiz'i yardıma çağırıyordum. Gözkapaklarımı indirdiğimde, bedenimin o ilkel işlevini yerine getirebilmesi için gözlerimin önünde, Ruiz'in karşısındakine bütünüyle horlayıcı davranışının canlanması gerekiyordu: Ruiz'in, Laura'yı yalnızca boşalmak için bir araç olarak kullanması, bende uyandırdığı dehşetle bile kanımı ateşliyordu. Onun sana karşı en küçük bir sevgi, en küçük bir yumuşaklık göstermesine izin vermiyordum, sevgilim. Herşey iğrençlik içinde olup bitmeliydi, çünkü seninle onun arasında, birden doğan bir suç ortaklığı, bir paylaşma belirmemesi özellikle gerekiyordu, buna izin veremezdim. Duruma her zaman ben egemen olmalıydım: Benim için temel bir önemi vardı bunun. Ayak işlerimizi gören o kişiyi daha en başmdan otorite ve sertlikle yönetmeye özen göstermiş, bunu, senli benliliğe yol açacak bir durum yaratmaya yeltenmesini engellemek için yapmıştım; o da benim bu isteğime çabucak baş eğmiş, göstereceği en küçük küstahlık ya da başına buyrukluk eğiliminde, aramızdaki varlığının hemen sona ereceğini ve her an dışlanıp, kaçak çalışan göçmen işçilerin arasına yeniden dönme tehlikesi içinde olduğunu çok iyi anlamıştı. Ne zaman onun hizmetine başvursam, yüzünde Laura'yı ya da beni incitecek bir ifadenin en küçük izinin bile bulunmadığından, özellikle de katlanamayacağını bir yargıya varmama yol açabilecek bir hava taşımadığından emin oluyordum. Görevini yerine getiren bir işçiydi o. Bizim fiziksel bağımlılığımızdan kurtulmamızı ve her türlü bedensel sınırlamanın ötesinde, fizyolojik kölelikten özgür kılınmış bir sevgi içinde birbirimizi bulmamızı sağlıyordu. Laura'nın benim bütün bu fantazmalarım-dan haberi olmadığını söylememe gerek var mı? Burada söz konusu olan, birçok kadının ve erkeğin gözlerini kapatarak başvurdukları, önem taşımayan geçici çözümlerden birinin kullanılmasıydı. Benim yaptığım, geleceğimizi güvence altına almaktı yalnızca; başvurduğum ve kafamın içinde bütünüyle teorik planda kalan bu son çare de beni büyük ölçüde rahatlatıyordu. Bana yeniden güven veriyor, kaygılarımı, korkularımı azaltıyordu. Ne var ki, tuhaf bir şey oldu: Ruiz, kafamın içinde giderek kendini saklamaya, gerçekliğini yitirmeye başladı. Onu belleğimde yeterince güçlü ve canlı olarak canlan-dıramıyordum. Hatta birçok kez,

kafamın içinde canlanmayı reddettiği bile oldu. Bu durumda onun, yaptığı hizmetin karşılığını bekleyen bir profesyonel olduğunu düşledim. Gerçek çıkara kişiliği öylesine güçlü olmalıydı ki, bu kişilik, nasıl olduğunu bilemeyeceğim bir ruhsal gücün aracılığıyla benim fantazmalarıma baş eğmeye karşı çıkıyordu. Kendini benden gizlemeye başlıyordu: Onu kafamın içinde canlandırabilmek için daha şimdiden belleğimi zorlamam gerekiyordu. Aslında, gerçeği kabullenmeye karşı çıktığıma kuşku yoktu: Bilinçaltının at oynatıp bize buyruklar verdiği o labirentlerin içinde, Ruiz'i belleğimden bilinçli olarak siliyordum, çünkü gerçekçilik bana yetmiyor, *gerçeğin kendisini* istiyordum. Onun varlığını kabul edemezdim.

Şimdiye kadar yaşadığım 'ben' böylesine derinlemesine bir değişikliğe uğramış olamazdı. Okuru kendime güldürmek pahasına -çünkü 1975 yılındayız- şunu söyleyeyim ki, ben Fransa'ya, 1940'larda baktığım gözle bakıyordum ve ne olursa olsun, yaşadığım geriye gidiş, güçsüzlük, dirilik ve fiziksel kaynak eksikliğini giderme düşüncesine kancayı takmış olmamın beni neleri kabul etmeye, ne ölçüde alçalmaya zorladığını aklımın ucuna getiremezdim. Bununla birlikte, Ruiz'in benden bir şeyler beklediği açıktı ya da ben ondan bir şeyler bekliyordum -bu aynı kapıya çıkıyordu- ve aramızdaki ilişkinin geldiği nokta bizi ya birbirimize bağlayacak, ya birbirimizden koparacaktı. Düş gücümün, güç kaynaklarını yeniden doldurması gerekiyordu. İşte bu yüzden Goutte-d'Or'a gidip gelmeye başladım. Ruiz'in yeri doldurulamayacak biri olmadığını, düş gücümün -ve yalnızca düş gücümün- yabancı emekçileri içinde barındıran bu geniş Paris havzasında boy gösteren Afrikalı, karaderili ve Araplar arasında uygun birini nasıl olsa bulacağını düşünüyordum. Ma-lililer, Senegalliler, Kuzey Afrikalılar arasında yürüyor ve ekonomimizin bu insanlara neler borçlu olduğunu düşündükçe kendi kendime gülümsüyordum. Onların arasında, tehlike içinde olduğum duygusuna hiç kapılmıyordum -tabii ki burada, bana dışarıdan yapılabilecek bir saldırıdan değil, kendi kendimi yok etme eğilimimden söz ediyorum...

Kimi zaman bana öneriler yapılıyordu. Bir genç kız ya da bir delikanlı... Ender olarak. Bir seksen beş boyum, yüzümde de hiçbir eksiğim olmadığını çevreme sezdiren bir gülümseme var. Bir defasında, adamın biri elini omzuma koyup şunları söyledi:

"Silah mı satın almak istiyorsun? Elimde her türlüsü var. Mitralyöz bile."

"Hayır, henüz değil," dedim ona.

Ve hâlâ öyle bir hava uyandırmak bayağı hoşuma gitti.

Laura'yla büyük bir yolculuğa çıkmak istiyordum. Çok uzaklara, olabildiğince uzaklara, bizi ahşkanlıklanmızdan ve önyargılarımızdan uzaklaştıracak, alıştığımız yol haritalarını, önerilen güzergâhları kafamızdan silecek bir yerlere gitmek istiyordum. Bir uçağa atlayıp kaçma düşüncesinin uzun süreden beri, insanların kafalarının içinde özenle düzenlediği psikolojik rahatlama çizelgesinde yer aldığını biliyordum, ama onlara benzediğimi sanmıyordum. Hayır, benim için, daha çok... bir bakış sorunuydu bu. Çevremde, bütünüyle yabancısı olduğum, yani hiç anlayamadığım bakışlara gerekseme duyuyordum. Malili bir çoban, And dağlarında yaşayan bir yerli, ne yaparsam yapayım, tuhaf bir hayvanmışım gibi bakacaktı bana. Benimle ilgili yargılan ne olursa olsun, bu yargının içinde her zaman, horgörüden çok daha fazla, anlama eksikliği bulunacaktı...

Bu arada, işlerimi düzene koymadan Fransa'dan ayrılmayı düşünemezdim ve Laura'yı benimle birlikte bu büyük yolculuğa sürüklemezden önce, onu bir gün Paris'in, içinde bulunduğumuz duruma fazlasıyla uygun düşecek, onun da varlığım mutlaka bildiği bir semtine götürdüm.

Arabamı Lange Sokağı'nda bırakmıştım, bulvara kadar birlikte yaya gittik. Mayıs ayının sonundaydık. Laura, üstüne kehribar rengi bir bluz giymiş, ayağma bir blucin geçirmişti, başma da Loire kıyısında taktığı şapkayı takmıştı. Göğüsleri ve kalçaları, Paris'in ilkbaharına çok yakışan bir yuvarlaklık oluşturuyordu. Ona, üzerine başka şeyler giymesini söyleyebilirdim, çünkü Goutte-d'Or semtine gidiyorduk. O semtte oturan yabancı işçilerin çoğu Müslümandı, kadm bedeniyle ilişkileri de hâlâ derinlemesine geleneksel olma özelliğini koruyordu, dolayısıyla da böylesine şık bir giyim onlara bir kışkırtma, hatta bir davet gibi gelebilirdi. Ne var ki, benim katlanamadığını, Arapların ve karaderililerin Lau-ra'ya değil, bana bakış biçimleri oldu. Kafalarmm içinde sanki, bilemediğim eski

ve alaycı bir düşünce vardı. Bunlar, *bilen* bakışlardı - değiştirilmelerine de imkân yoktu.

Laura'yı dirseğinden yakaladım.

"Buradan hemen defolup gidelim."

"Ne var?"

"Hakaret bu..."

"Ne?"

Kendimi toparladım:

"... Hakarete uğramışlar sanki. Iıkçı bunlar. Röntgencilerin arasında kaldık..."

"İyi ama, buraya neden geldik öyleyse, Jacques?"

"Çünkü böyle bir alışkanlıkları olduğunu bilmiyordum..."

"Hiçbir şey anlamıyorum."

"Sana nasıl baktıklarını görmüyor musun?"

"Hayır. Ayrıca, bana değil de sana bakıyorlar sanki..."

"Bütünüyle öyle. Böyle bir alışkanlıkları var."

"Ne alışkanlığı? Tanrı aşkına, neler olup bittiğini bana açıklar mısın? Neyin var senin?"

Durdum.

"Irkçılık. Bunun ne olduğunu bilir misin?"

"Ama..."

"Birileri hesaba katılmadığı zaman ırkçılık olur. Onlar hesaba katılmadığı zaman. Onlarla ne istenirse o yapıldığı zaman, hesaba katılmadıkları zaman; ve bu, onların bizim gibi olmamaları yüzünden yapıldığı zaman. Anlıyor musun? Onlar bizden değil. Onlardan istediğimiz gibi yararlanabiliriz; bunu yaptığımızda da başkalarının gözünde küçülmeyiz.

Saygınlığımızı, 'onurumuzu' yitirmeyiz. Onlar bizden o kadar farklı ki, çekinecek bir şeyimiz yok, yaptıklarımızdan dolayı... Kimse bizi yargılayamaz, işte hepsi bu. Onlara en bayağı işlerden herhangi birini yaptırabiliriz, çünkü ne olursa olsun, onların bizim hakkımızdaki yargıları, diye bir şey yoktur, böyle bir şey olamaz, onların yargılan bizi kirletemez... Irkçılık denen şey, işte budur."

Beni dinlemeyi bırakmış, omzumun üstünden ileri bakıyordu. Yumruklarımı sıkıp geri döndüm. Bir Kuzey Afrikalı. Goutte-d'O/a adım attığımızdan beri bizi izliyordu. Daha çok, beni izliyordu. Bakışlarını üzerimden bir an olsun çekmemişti. Ne de gülümsemesini. Bize hizmetini sunuyordu. *Ben, senin karıyı düzmek, eğer istersen. Bende alet kocaman. Bakabilirsin. O işi senin adına yapabilirim, eğer sen istersen. Karım düzdürecek birini arıyorsun, biliyorum, sizleri tanırım ben.* Bir şey söylediği falan yoktu. Onun yanmda bu leş kokularını salan bendim, ben, Jacques Rainier, o değil. Otuz yaşlarmda vardı, inceydi, ayağma, kalçalarına sıkı sıkıya yapışmış bir blucin giymişti. Sırtında da, üzerine kabuk gibi geçmiş, sarı-kırmızı bir tişört vardı. Burada, kendi evindeydi. Demek istediğim, benim içimde kendi evindeydi. Belki de hayatını böyle kazanıyordu. Kadınlardan değil. Kocalarından. Yabancı proletaryanın sömürülmesi, sömürülenler açısından kimi zaman tuhaf biçimlere bürünüyor. Ve sömürülme alışkanlığını edindiğinizde de, sömürülmeden sonunda kazanç sağlamaya başlıyorsunuz. Sömürülme edimini sömürüyorsunuz. Omzuma bir elin dostça konduğunu duyumsadım.

"Haydi, haydi, bayım..."

İyi hayat koşullarını, yüz kiloluk bir beden oluşturabilecek kadar geliştirmiş bir karaderili, yumuşaklıkla aramıza giriyordu. Bir lokantadan çıkmıştı ve 'dünyaların en iyisinde herşey iyidir' havasmda olan tiplerden biriydi.

"Haydi, hemen benim taksiye atlayın... Bayanın önünde bilileriyle yumruklaşmaya niyetiniz yok herhalde..."

Laura'yı taksiye bindirip geri döndüm. Kuzey Afrikalı umursamazlık içinde duvara dayanmış, bana gülümsemeyi sürdürüyordu.

"Bilirsiniz, onlara kızmamak gerekir... Eğitimsiz kişiler bunlar... Ayrıca, Araplar kadına saygı göstermezler... Turist misiniz?"

"Yes," dedim.

"Benim ülkeme, Martinik Adaları'na gitmeliydiniz. Orada iyi ağırlanırdmız. Bizde insanlar insanlara hâlâ iyi davranmayı sürdürüyor. Orada hâlâ çok eski Fransa'yı yaşıyor insanlar. Bu deyimi, 'eski Fransa' deyimini bilir misiniz?"

"Hayır," **dedim.** "Biz yabancıyız. **İskandinavyalIyız."**

"Eski Fransa, eskiden olduğu gibi, demektir. Ne bileyim, eski oyunlar gibi biraz. Biz, Martinik'te hâlâ 18. yüzyıl şarkılarını söyleriz. Herkes iyidir bizde. Nereye gidiyorsunuz?"

Laura susuyordu. İncinen gururu, durumu kavrayamaması, benim yabanıllığım, karşılaştığı adaletsizlik yüzünden neredeyse gözünden yaşlar boşanacaktı. Kendime karşı duyduğum öfkenin ve kinin dışavuran belirtileri, maskarası çıkmış yüce ilkelere sığman, insanlara yukarıdan bakan insanlara özgü belirtilerdi.

"Martinik'te şimdi çok iyi otellerimiz var ve mademki siz de dünyayı arşınlayan tiplerdensiniz, bayım, bize de bir uğramanız gerekir, çünkü oradaki insanlar, yaşama sevincini hâlâ içlerinde duyuyorlar..."

Taksiden inerken okkalı bir bahşiş verdim, ona doğru eğilerek şu şarkıyı mırıldandım:

Elveda eski pamuklular, elveda ipekli fularlar...

Ve ardımda, yönünü hafifçe sapıtmış bir folklor bırakmış olmanın doyumunu duyumsadım.

Bir yerde patlayacağımızı biliyordum, yine de asansöre kadar ikimizin de kendimizi tutacağımızı düşünüyordum. Gelgelelim, haftalardır her gün giderek kendime daha da yabancılaşıyordum, oysa bir çiftin hayatında, eşlerden birinin, kendine göstermediği sabrı ve hoşgörüyü karşısındakinden beklemesi kadar insanlık dışı -ya da insana özgü, çünkü ne yazık ki bu ikisi bazen aynı kapıya çıkıyor- bir davranış düşünülemez. Elimi anahtara doğru uzatmıştım ve kapıcının yüzündeki ifadenin birden donuklaştığım fark ettim, ki bu onda, her zaman derin bir şaşkınlık içine düşme belirtisidir.

Laura ağlıyordu. Çevremizde kalın sigarlar, elmaslarla bezenmiş parmaklar ve İsviçre bankalarının çelik kasalarının sağladığı huzurlu hava vardı ve bize kınayıcı gözlerle bakıyorlardı, sanki yöneticilere bu sarayın kötü yönetildiğini ve senin gözyaşlarının, Laura, servis merdiveninin yolunu tutması gerektiğini sezdirmek istiyorlardı.

"Ne yaptım sana, Jacques? Neden böylesin?"

"Sevgilim, sevgilim..."

Kollarımın arasmda hıçkırıyordun ve herkes gözlerini bizden kaçırıyordu: görgülü insanlar...

"Gel Laura, burada ağlama, yalnız benim için ağlamanı istiyorum..."

"Ama konuş benimle, Jacques! Benimle *gerçekten* konuş! Benimle eskiden olduğun gibi değilsin! Seni korkutuyorum sanki, bana kızıyorsun adeta..."

'Tabii ki kızıyorum sana; sevmemiş olsaydım, seninle öyle mutlu olurdum ki!"

"Söyle bana..."

"... Seviyorum seni, seni seviyorum ve bu yüzden de... bitmesini istemiyorum!"

"Sen ölmeyeceksin ki!"

"Ölmek demedim, bitmek dedim... Bazı insanlar var, ölüyor, sonra, öyle ya da böyle, bir yolunu bulup yaşamayı sürdürüyorlar..."

"Evet efendim, tabii ki olacak, efendim," dedi, otuz yıldan bu yana tanıdığım kapıcı, ama bir başkasıyla konuşuyordu.

"Bana kızıyorsun, çünkü ben çok gencim ve seni sinirlendiriyorum, öyle değil mi?"

"Laura, çekip gidelim buradan, çevrede Japonlar var, kameralarım çıkaracaklar, deprem olduğu zaman hep yaparlar bunu... Jean, üzgünüm."

"Ben de öyle, Bay Rainier. Ne yaparsınız ki elden bir şey gelmiyor. Shakespeare, 'Bir şeyler yapmayı bilmek gerek,' demiş."

Laura burnunu siliyordu.

"Böyle mi söylemiş Shakespeare?"

"Bilmiyorum, bayan, ne var ki biz Avrupa'nın en iyi otellerinden biriyiz, o yüzden böyle sözler etmek zorunda kalıyorum!"

Kendini kollarımın arasında biraz saklıyordu. Göğsümde artık, yakalanmış kuş çırpıntılarını duyumsamıyordum. Ondan uzaklaşıyormuşum gibi davranmış olmaktan korktuğumdan, geri çekilmeye cesaret edemiyordum. Bakışları be-mülkileri aradı ve sığınacağım bir 'ince alay' bulamadım, tutunacak dalım kalmamıştı.

"Bana cevap vermedin, Jacques. Neyin var?"

"Şu anda boğulmaktayım."

"Benim yüzümden mi?"

"Ne ilgisi var, saçmalama... Hayatım boyunca ellerimle kurduğum herşey yıkılıp gitmekte... gelecek ay vadesi gelecek borçlarımı ödeyip ödeyemeyeceğimi bile bilemiyorum..."

"Ama ben senin herşeyi satacağım ve..."

"Öyle tabü, ama bu o kadar kolay değil... Ayrıca, ne var yani, ben de ötekiler gibiyim, herşeyin yoluna gireceğini düşünüyorum... Biraz kararlılık, biraz da düş gücüyle... Herşey bir yana, hükümetin bize durmadan yinelediği şey..."

Haydi bakalım, dedim kendi kendime, palavra at. Sonuna kadar yalan söyle. Zaten insanlar her zaman en iyi yalanı, gerçekleri dile getirerek söylerler.

"Bu enerji krizi belası beni en kötü zamanımda yakaladı, zaten soluğum kesilmişti... Her yandan tükeniyorum... Bu işte yalnız olmadığımı biliyorum, biliyorum bunu... Dünya dengelerinin değiştiği bir an bu. Ama çok katı bir değişim. Karşı çıkmak zor, herşeye, şimdiye kadar neysen o olduğun şeye elveda deyip boyun eğmek de zor... Artık sana layık olmadığım için seni terk etmek zorunda olmak gibi bir şey..."

"Kapa çeneni! Kapa çeneni!"

"Bağırma, gecekondu mahallesinde değiliz... Jean, anahtar lütfen."

"Anahtarınızı vermiştim, Bay Rainier."

"Jean ve ben, otuz yıldan beri birbirimizi tanırız. Tam olarak, Paris'in özgürlüğe kavuşmasından bu yana."

"O zamanlar birbirimizi daha da iyi tanırdık, bayan, çünkü ikimiz de gençtik. Yıllar geçtikçe her birimizdeki bilinmez ve anlaşılmaz yanlar hatırı sayılır biçimde artıyor..."

"Goethe?"

"Goethe, efendim. Üç yıldız."

"Bayan Souza'ya yalnızca, krizin beni boğazıma kadar batırdığını, buna karşın yenilgiyi kabullenmediğimi anlatmaya çalışıyorum. Bana da efendim deyip durma."

"Olur albayım. Araplan denediniz mi?"

Gözünün içine dik dik baktım.

"Bu da ne demek oluyor?"

"Araplarla temasa geçme girişiminde bulundunuz mu?"

"Araplarla neden temasa?.."

"Şu sırada, geniş imkânlara sahip olan onlar da."

"Hayır, ben daha çok Almanlar ve Amerikalılarla... Ama hâlâ ayaklarımın üstünde durmaya çalışıyorum. Konjonktür belki de değişecek. İran'a otuz milyarlık bir teslimat var, belki de benim Montaigne ile Rabelais'mi onlar satın alır. Yaşlı Avrupa'nın belki soluğu kesildi ama deha bizde, Jean, deha bizde. Hammaddemiz yok ama, henüz yitirmediğimiz bir şeyimiz varsa o da pırıl pırıl ışıldayan zekâmız..."

Anahtarı Laura'ya uzattım.

"Üzerini değişecek misin? Willelm'lere gidiyoruz. Ben seni burada beklerim."

"Seninle konuşmak istiyordum, Jacques. Ama burada değil. Seninle *gerçekten* konuşmak istiyordum..."

Asansörün içi kalabalıktı.

Koridorda uzun bir sessizlik.

Salonda yine çiçek demetleri.

"Kaygıların olduğunu biliyorum."

"Seninle birlikte olduğum zaman, kaygı falan duymamam gerekir."

Kendini bir koltuğa bıraktı.

"Çok iyi konuşuyorsun, Jacques. Senin uzaklaşma tarzın da bu."

Arkasında beyaz güller duruyor. Özenle oluşturulmuş, kuğu soğukluğunda bir beyazlık. Bu güllere Kraliçe Christi-ne adı veriliyor. İsveç Kraliçesi Christine, kuşkusuz. İyi ama neden?

"Benden ayrılmak mı istiyorsun? Bana bu büyük kötülüğü yapmaktan korkmamalısın. Bana âşık değilsen seni istemem, Jacques. Bittiyse eğer... Basitçe söylemek gerekir: Bitti."

Dingin bir ses. Bir gülümseme gibi. Gözlerinde çok tatlı bir parıltı var. Gebermeli. Geberip gitmeliyim.

"Hayır, ağlama, Jacques. Benim ülkemde, gözyaşlarının yalnızca işi geçiştirmeye yaradığı söylenir."

"Bir şey değil, sevgilim. Yalnızca delikanlılık. Yeniyetmelik krizi geçiriyorum. Altmışına doğru çok sık rastlanır buna."

"Daha önce de seni ağlarken gördüm. Önceki gece, uyurmuş gibi yapıyordun ama gözlerinde yaşlar vardı, ayrıca gülümsüyordun... Çok gelişmiş bir mizah anlayışın var, Jacques."

"Ya öyle. Ağlarken gülümsüyordum. Muhtemelen kendimi çok açık seçik görüyordum, gözlerim kapalı, bu, gülünçlüğün doruk noktasıdır. Açık seçiklik, gülmenin en az bilinen kaynaklarından biridir. İnsanın bir şeyin bilincine varmasında belki de bir tuhaflık vardır. Neden olduğunu bilmeden güzel kokan, yalnızca çiçeklerdir..."

Üzerine eğildim ve gözyaşlarını sildim. Böylelikle, yüzünde yalnızca gülümseme kaldı.

"Onu da silmen gerekirdi..."

"Sonra bir ad mırıldandın... Bir İspanyol adı... Ruiz miydi? Luis miydi?"

Dehşetten donakalmıştım.

"Böyle birini tanımadığıma yemin ederim."

"Ve şöyle dedin: 'Hayır, asla, istemiyorum...' Gözlerin yaşlıydı. Neden?"

"Bilmiyorum. Bir karabasan görüyordum kuşkusuz. Kendimi bir çocuk olarak görüyordum belki de, geceleyin bir ormanda kaybolmuştum ve korkuyordum. Bir erkek ağladığında, her zaman bir yerlere saklanmış bir çocuk olduğunu düşünürüm..."

Seni göğsüme bastırdım, çok kuvvetli, bir kadından yardım ve koruma bekleyen bir erkek gibi. Ve o kaygı dolu güven gereksemesi... Elimi tutuyorsun.

"Hayır, hayır, Jacques... Yapmamalısın... Yalnızca bu kadar."

"Evet, sevgilim. Yalnızca bu kadar."

ON ÜÇ

Her geçen gün, 'son çözüm' adım verdiğim şeyin gerçekleşme saatinin yaklaştığını duyumsuyordum. Birçok kez Laura'ya bundan söz edecek gibi oldum. Ruiz'in varlığına gerek duyuyorduk. Onun yerine, Goutte-d'Or'un Kuzey Afrikalısını koymayı denedim, ne var ki o gereğinden çok sefildi, bir kaldırım insanıydı. Endülüslü ile durum bambaşkaydı. Boğazıma dayanan bıçağın anısı kuşkusuz biraz fazla kaçmakla birlikte, öyleydi. İnsan, bilinçaltının karanlıklarında elini kolunu sallaya sallaya dolaşabilseydi, bilinçaltı diye bir şey olmazdı. Belki de bana hizmetini küstahça sunmaya hazır olan o rezil Kuzey Afrikalı düş gücüme tiksinti veriyor, bu yüzden de o konuya kafamın içinde açıklık kazandırmak istemiyordum. Sanırım, özgün olmaktan çok, özgür nitelikteki bazı düşünce tutum ve alışkanlıklarım, faztazmalarımın yalnızlığında bile bu iş için bir Arap ya da karaderili kullanmamı, içine sömürgecilik ve Cezayir Savaşı anılarının da karıştığı bir tür ideolojik, neredeyse politik utanç duygusu yüzünden olduğu gibi, bir 'cinsel hayvan'a çağrı çıkarmanın benim gözümde tipik bir ırkçı davranış olması yüzünden de bana bunu yapmayı yasaklıyordu. Bu tür içsel ve liberal değerleri içimde hâlâ yaşatıyordum. Meğer ki bu davranışta tam tersine, bizi vaktiyle yenilgiye uğratmış olanlardan birinin, ruhsalhğımm karanlıklarında hınç duymaksızın bizim tarihsel artçılarımız olarak düşündüğüm ve bilinçli ya da bilinçsiz, eskiden bize baş eğenlerin yaşlı Avrupa karşısında güçlü biçimde yükselmesinin içimde uyandırdığı kaygı sonucu, onlardan birinin bu konuda bana yardım etmesini kabullenmiş olmayayım. Bana Ruiz gerekiyordu. O bizden biri olduğu için değil tabü, Avrupa'nın, Granada ve Cordoba'da-kiler karşısında, bundan altı yüzyıl önce, kendisini yenenlerle karşı karşıya gelmiş olması yüzünden. Maure'lann kanını taşıyordu o. Ruiz'i seçmemde biraz tuhaflık olduğunu da düşünüyorum. Düş gücümün bana, sonuçta gecenin ortasmda, bir gece lambasının zayıf ışığında şöyle bir gösterdiği bir hayaleti yaşatmayı sürdürmüş ya da onu Laura'nın kollan arasında gerçekten görmüş müydüm, bilemiyorum, ne var ki bir erkeğin yüzünü, onu kendime mal edememekten dolayı böylesine büyük bir hayıflanma içinde bu kadar hayranlıkla izlediğimi hatırlamıyorum. 'Hayata yeniden gelebilseydim', o olmak isterdim. Aynı zamanda hem ilkel yabanıllığa, hem duyarlı bir inceliğe bu

kadar yakm bir yüz hiç görmemiştim, öyle ki, bu yüzdeki her çizgide, kaba kuvvet ile duyarlılık arasındaki son dengeyi yakalama kaygısının izleri vardı.

Üzerime atlarken havada donup kalmış havasıyla, bende umut uyandıran bir bıçağı boğazıma dayamasıyla, içindeki korkunun yüzüne yansıttığı, gençliğini ve tazeliğini daha da vurgulayan kırılganlık ifadesiyle, bu korkuyu, dudaklarına kondurduğu sertlikle de, siyah kaşlarını oynatışıyla ve havalanmaya hazır bir kuş görünümüyle de gizleyemeyen haliyle gerçekten, dölünde gelecek ırkların güzelliğini taşıyan insanlardan biriydi.

Dolayısıyla, sık sık Goutte-d'Or'a gidip onu arıyordum. Kendi kendime, yenilenmem, çevre değiştirmem gerektiğini yineleyip duruyor, bu arada kendimi giderek gereğinden fazla tanımaya başlıyordum. Ruiz'i arıyordum. Bunu, onun yanına yaklaşıp bana hizmetini sunmasını istemek için yapmıyordum, çünkü böyle bir davranışı kabullenebilmek için Laura'nın tensel edime, hayvansılığı içinde gerekli özveriyle, anlayışla ve horgörüyle yaklaşabilmesi gerekirdi, ki bunu onun gibi, aşkı cinselliğin boyunduruğundan kurtarmayı hiçbir zaman başaramamış bir toplumun davranış geleneklerine, tabularına ve klişelerine henüz böylesine bağlı çok genç bir kadından bekleyemezdim. Bu durumda, düş gücümün Goutte-d'Or'a beslenmek için gittiğini, böylelikle de yıpran-mışlığım ve eksikliklerini giderdiğini, sonuçta, akşamın yaklaştığı, 'yaşlı aslanların dinginlik içinde suya indikleri' bu saatte yapılması gereken şeyi yaptığını ileri sürüyordum. Ruiz'i bulma şansım varsa, onu burada, yaşlı Avrupa kendilerine çok gerek duyduğu için kalkıp buralara gelen Cezayirlilerin ve Kuzey Afrikalıların oluşturduğu bu topluluk içinde bulabilirim, diyordum kendi kendime.

Bulamıyordum. Kimi zaman bir yüze, bir bedene, yabanıl havalı bir gence, boğazımda düğümlenmeye yol açan ve içimi adını koyamadığım bir önceleme isteğiyle, nostaljiyle ya da bu işi bitirme itkisiyle dolduran bir bakışa rastlıyordum, ne var ki bunlar kısa süreli, kaçıcı yaklaşımlardı. Bununla birlikte beni umutlandırıyordu, çünkü buraya kendi hizmetimizi gördürmek, en kaba işlerimizi üzerlerine yıkmak, böylelikle de çok uzun süreden beri katlanmak zorunda kaldığımız ilkel fiziksel görevlerimizi üzerimizden atmak amacıyla getirttiğimiz milyonlarca kişi öylesine

kalabalık ve hizmetlerini sunmaya hazırdı ki, bu bolluk karşısmda, Endülüslünün anısını boğup, bir yenisini bulmak çok kolaydı.

Kendimi bunu yapmaktan alıkoymaya çalışıyordum. Zaman zaman, çeşitli gerekçeler yaratarak Mingard'ı görmeye gidiyordum. Stein'ın *Irklar ve Fantazmalar* adlı kitabını okumuş, kitabın yaym haklarım satın almıştım; Mingard'dan kitaba bir önsöz yazmasmı istedim. Zaman ile kendi arasında çok incelikli birlikte yaşama ilişkileri geliştirmeyi başarmış bu çok yaşlı mizahçıyla birlikte geçirdiğim bir yarım saat beni her seferinde rahatlatıyordu. Önsöz hakkında bana şunları söyledi:

"Stein, Batılılann, karaderililerin ya da Arapların cinsel fantazmalarma çok sık başvurduklarını ileri sürmekte haklı. Buna karşılık -bu konuda hiçbir şey bilmediğimizi kabul etmekle birlikte- karaderililerin ya da Arapların, düşsel serseriliklerinde kendi kadınlarını Beyazlara teslim ettikleri son derece kuşkulu. Bunun bir anlamı olduğu kesin, öyle değil mi?"

Bu, yaşını hiç belli etmeyen, çelimsiz, soluk benizli, insan ruhunun çirkefliklerini en ince ayrıntısına kadar bilen kişinin üzerime diktiği bakışlara, hiçbir itirafın izini taşımayan bir yüzle karşılık veriyordum. Kendi kendime, beni mi uyarıyor, yoksa dünyaya sahip çıkma konusunda yüksek sesle mi düşünüyor, diye soruyordum. Çünkü sözünü ettiği şey buydu: Elindekini korumak için, bütün imkânlardan yararlanarak sonuna kadar bıkıp usanmadan savaşmak ve zamanı, kaçınılmaz olarak geçip giden şeyleri, geriye gidişi ve gücü yerinde olan kişilerin oldum olası kendilerini kurtarmak istedikleri güçsüzleşmeyi bir yana bırakabilmek. Bu inançsız Hıristiyamn yüzünde, 'hiçbir şeyin önemi yok' diyen bir neşe mi vardı, yoksa bu, yılların onda bıraktığı baş eğmenin ve bozgunun, düşünüp de kotaramadığı bütün işlerin anısının izleri miydi, bilemiyorum.

"İşleriniz nasıl gidiyor?"

Omuz silktim.

"Biliyorsunuz, bundan önce hayatımda bir kez, 1956'da, elimde avcumda ne varsa yitirmiştim, ne var ki yabancı sermaye bularak yeniden ayaklarınım üzerinde dikilmeyi başardım..."

Laura'ya karşı sinirli davranmaya başlamıştım, zaman zaman yüzünde bir yalvarma ve sessizce 'neden' diyen bir ifade yakalıyordum, bu da beni çok mutsuz kılıyordu. Kimi zaman da kendimi, daha önce tanıdığım bir sürü kadm gibi, özellikle 'rahat' olmadığı, inişe geçmiş bir erkek tarafından, fizyolojik bir rastlantı sonucu kazanılmış, yalnızca dışa dönük bir duyarlılık sayesinde 'kolay' doyurulabilir olmadığı için, ona kızarken yakalıyordum. Oysa bu, erkekliği gerileyen erkeklerin öteden beri başvurdukları en eski savunma sistemiydi...

Bana öyle geliyordu ki Ruiz, belleğimden bütünüyle siliniyor, düş gücüm sonunda, bir başkasının varlığını kabul edebilir duruma geliyordu. Bana bir başkası gerekliydi. Bununla birlikte bir önsezi bana, boğazıma bıçak dayamış adamın da beni aramakta olduğunu, beni beklediğini, bir kez daha karşı karşıya gelmemiz gerektiğini, bu karşılaşmanın gerçekleşmesi için basit bir rastlantının yeteceğini söylüyordu, hatta bunun böyle olduğundan neredeyse emindim.

Lili Marlen, diye düşündüm kendi kendime. Ve bir süre, oturup kaldığım koltuğumda sigaramın, anıların yavaşlığı içinde dalgalanan, dönerek yükselen, sonra da yitip giden dumanını gülümseyerek izlemeyi sürdürdüm...

ON DÖRT

Adresi ve telefon numarasını bulabilmek için belgelerimi uzun süre karıştırmam gerekti. Zaman içinde yitip gitmiş bir dostluk daha. Şimdiden otuz yılı aşmış...

Lili, Alman işgali sırasında, bana en çok yaran dokunmuş ajanlardan biriydi. On altı yaşmda, Halleş semtindeki Cygne Sokağı'nın kaldınmlannı arşınlıyordu; daha sonra Fourcy Sokağı'ndaki 'eve' yerleştirildi; burası, ücreti dört buçuk frank olan, elli kuruş da sabun ve havlu için alınan bir genelevdi. Sokakta kimi zaman, sırasını bekleyen elli kişilik kuyruklar oluşuyordu. Lili mesleğinde yükselmeyi başardı: 1942'de Provence Sokağı, 122 numaradaki Doriane'da çalışan, ücreti elli frank olan müthiş bir sanşmdı. Ona ajanlık gö-

revini kabul ettiren, bir bakıma Couzzins olmuştu: Ona kalben âşıktı ve Lili, Gestapo tarafından öldürülesiye hırpalandığında gelip bizi bulmuştu. Asıl adı Lili Pichon'du: Rusya'ya ya da Afrika çöllerine ölmeye giden Alman askerlerinin o hüzünlü şarkıyı, *Lili Marlen* şarkısını söyledikleri dönemdi; başka bir addan çok daha fazla yakışan o adı da ona o askerler takmıştı. Gece kulüplerinde ve barlarda çalışıyor, ama Direnişçiler için bilgi toplamakla yetinmiyordu: Lili Marlen, SS subaylarım, Gestapo'nun adamlarını ve milisleri 'evine' götürüyordu -bu odalan ona biz sağlıyorduk-, orada, müşterisi üzerine yattığında, yanından hiç ayırmadığı uzun bir şapka iğnesini, sırtından kalbine kadar saplayıp onu öldürüyordu. Bunu Nazilere karşı duyduğu nefretten mi, yoksa erkeklere olan nefretinden mi yaptığını kendi kendime hep sormuşumdur...

Telefonun çevresinde, kararsızlık içinde bir süre dönüp durdum: İnsan, geriye dönüşü olmayan bir yolculuğa çıkacağı zaman, bilet almakta her zaman duraksar... Ayrıca, Lili'yi on beş yıldır görmemiştim ve onun, katılığım yitirmiş olabileceğini, bana acıyan gözlerle bakabileceğini düşünüyordum... Ne var ki, yedi-sekiz bin erkekle yatmış bir kadm bu konuda hiçbir tehlikeyle karşı karşıya olamaz, dedim kendi kendime. Ayrıca ondan, bana Ruiz'i ya da yerine bir başkasını bulmasını istemeyecektim. Benim istediğim yalnızca... daha yakın olmaktı. Gerçeğe dokunur gibi

olmak. Uzun süre çakmağımla oynayıp durdum, yakıp söndürdüm ve karar vermemde önemsiz, çok önemsiz bir olay etkili oldu: Çakmağıma bastığımda alev çıkmadı. Bir kıvılcım, benimle alay edercesine atladı, sonra bir ikinci kıvılcım, daha sonra kıvılcım falan da atlamadı...

Bir taksi çağırdım.

Gideceğim yer, Montmarte'da, Malesherbes Sitesi'ndeydi. Posta kutularının üstündeki adlara baktım: Bayan Lili, birinci katta, solda. Yukarı çıktım.

Bana kapıyı açan o oldu ve bakışların belleğe başvurduğu, eski yıkmtılar arasında dolaştığı zihinsel araştırmalara gerek kalmadan, onu hemen tamdmı. Çok yaşlanmamıştı: Cildi biraz solmuştu, hepsi buydu. Ne var ki, oldum olası sert bir havası vardı. Yumuşak yüzlü kadmlar, ötekilerden her zaman daha fazla yaşlanır. Makyajı biraz fazla kaçırmış, gözkapaklanna aşın beyaz far ile koyu bir rimel sürmüştü, ama bunu profesyonelce yapmıştı. Müşteriler, genelev patronlarının, renkliymiş izlenimi bırakan, kibar bir yüze sahip olmasmdan hoşlanırlar.

Kollarında küçük, beyaz bir kaniş vardı.

"Giriniz..."

Sustu.

"Şu işe bak," dedi; gözlerinde, çok donuk mavi gözlerinde, benim eski askeri başarılarıma uzanan bir iz belirdi.

Şık lokantalarda yapıldığı gibi, birbirimizin yanağına dudaklarımızın ucuyla dokunduk.

"Değişmemişsiniz."

"Siz de öyle."

"Buraya gelmiş olmanız ne hoş..."

Bakışlarında, dikkat ettiğim sezdiren ince bir ayran vardı. Merak değil: yalnızca dikkat. Öteden beri, hiçbir şeye şaşırmayan bir kadındı.

"Sık sık seni düşünüyorum... Lili Marlen."

Güldü.

"Kimse beni bu adla çağırmıyor artık."

Beni, içi pembe renk döşenmiş küçük bir salona aldı.

"Bana önceden telefon etmeliydin, seni evime davet ederdim, güzel bir dairem var... Burası, yaşadığım yer değil... Bağışla, gidip kızlara, kapı çalınırsa açmalarım söyleyeyim..."

Masanın üzerinde, bir yapma çiçek demeti ve sayfalan yırtılmış bir sürü pomo dergi vardı. Kırmızı pelüş kaplı bir koltuğa oturdum. Kendimi rahatlamış, güvende duyumsadım: Burası bambaşka bir dünyaydı, sağlık erlerinin ve bedensel yoksullukların dünyasıydı. Burada, kutsal olan hiçbir şey kirletilemezdi. Herşey bir yana, özümde Hıristiyanlık vardı herhalde.

Kollarında kanişiyle geri döndü ve karşımdaki divana oturdu. Kaniş, dizlerinin üzerindeydi. Onu mekanik olarak okşuyor, bana da gözlerini dikmiş bakıyordu. Uçuk mavi iri gözleri cam gibi parlıyor, kirpiklerini neredeyse hiç kırpıştırmıyordu. Belki de yüzünün derisini gereğinden fazla gerdir-mişti. Susuyordum. Orada ne aradığımı bilemiyordum. Bilgi almak için mi, bana birini bulmasım istemek için mi ya da kendime karşı güvenlik önlemi almak için mi oradaydım, bilemiyordum. Gülümsemeyi kesmemiştim tabu, bu yüzden de karşımdakine bir ipucu vermiyordum. Alnımda terlerin biriktiğini duyumsadım. Bulunduğum yer havasızdı.

"İyi değil misin?"

"Kalp," dedim. "Kalbim çok sağlamdır. Bilirsin, zamanında durmasını bilmeyen türden bir kalp..."

Yağmurluğumun ceplerindeki ellerim nemlenmişti.

"Birbirimizi görmeyeli o kadar çok zaman oldu ki..."

"Nasılsın, Lili Marlen?"

'Yakınacak bir durumum yok. Güvence altındayım. Ne var ki, bu mesleği çok uzun süre yaptım, kimi zaman sabrım taşıyor... Benim arılamadığım, bilirsin, buraya gelip bir koltuğa oturan ve durmadan konuşan erkekler... İşleri güçleri, ço-cuklan... Akıllarına ne gelirse. Dayanma güçlerini yitiriyorlar, anlarsın ve hava değiştirmek için buraya geliyorlar, anılarına yeniden geri dönmek için, buraya, kendi mezarları üzerinde ağlamaya geliyorlar. Duvann arkasındaki bir bideden gelen su sesini duyduklarında, hayata yeniden döndükleri izlenimine kapılıyorlar. Bana zaman kaybettiriyorlar ve bunlar, kimi zaman, halleri vakitleri yerinde, parayla oynayan kişiler olduklarından, onlan kapının önüne koyamıyorum... Ya da bana şey bulmamı, yerlerini alacak birini bulmamı istiyorlar... Bilirsin, biri o işi onların adına yapacak, onlar da karşıdan izleyecek..."

Başımı salladım.

"Tss-tss. Bulunuyor mu peki?"

"Elimde kocaman bir liste var. Kolay iş değil, güvenli kişiler olması, şantaja falan kalkışmayacak, Markoviç olayında olduğu gibi, sorun çıkarmayacak kişiler olması gerekiyor... Yugoslavlar, artık onların kapısmı hiç çalmıyorum."

"Peki, bu herifleri nereden buluyorsun?"

"Bana kızlar haber veriyor... Ya sen, sen nasılsın?"

"İyiyim."

Kanişini okşuyor, bana bakıyordu. Sonra dayanamayıp sordu:

"Bir şey gerekiyor mu?"

"Hayır, teşekkür ederim. Seni görmek istemiştim, hepsi bu."

Kaçmış gibi olmamak için biraz daha kalmam gerekiyordu. Sessizce beni gözlüyordu. Gizli şeyleri delip geçen bir bakışı vardı.

"Bir şeye gerek duyuyorsan... ne tür olursa olsun."

Bana gülümsedi.

"Unutulmuyor..."

"Hayır, Lili Marlen, unutulmuyor. Geçmiş..."

"Geçmiş... Geçmiş ve gelecek. Bu ikisi, kimi zaman tuhaf bir çift oluşturuyor."

Söyleyeceklerinin hepsini söylemiş bir adam gibi ayağa kalktım.

"Belki de senden isteyeceğim bir hizmet olacak."

"Söylemekte duraksama, albayım. Geçmişte sıkı bir adamdın ve sana hâlâ bir yardımım dokunabilirse... hangi konuda olursa olsun."

Bekliyordu.

"Emin ol. Senden... yerime geçecek birini bulmanı istemeye gelmedim. En azından henüz değil..."

İkimiz de içten birer kahkaha koyuverdik.

"Ne var ki zor bir işe girişebilirim ve o konuda kendime güvenemiyorum. Bu durumda, belki bana yardım edecek birine gerekseme duyabilirim, Lili Marlen... Hani, eskiden olduğu gibi. Ne olduğunu sorma bana, çünkü belki de yardıma gerek duymam."

"Ben, hiçbir zaman hiçbir şey sormam. Birine gerek duyacak olursan..."

'Tamam, evet. Gerek duyduğumda. Şu sıralar çok mutlu bir adamım, bu da işleri biraz... umutsuz kılıyor."

Kanişini okşuyordu. Durmadan okşuyordu. Bir köpeği okşamak; belki de onun ellerini temizleme biçimi buydu.

Oradan, kendimden kurtulmayı başarmışçasma mutluluk içinde çıktım. Bu dünyada istediğim hizmeti bana -benim amma sadık kaldığı, bir bakıma, benim eski kişiliğimin anısına sadık kaldığı için- yapabilecek bir tek kişi varsa, bu kişinin, bana otuz yıl önce şunları söyleyen bu kadm olduğunu biliyordum: "Erkekler beni *düdüklemek* için geliyorlar. *Diidük-lüyor,* sonra da çekip gidiyorlar. Erkeğin işi hemen biter." Za-mam geldiğinde, benim de işimi bitirmekte duraksamayacağını biliyordum. Son çözüm artık benim elimdeydi.

Laura' nin yanına, uzun süreden beri tatmadığım bir rahatlık, neredeyse büyük bir iç huzuru içinde dönecektim. İçimden yükselen karmakarışık seslerden, nereden kaynaklandığı bilinmeyen, insanın içinde kıpır kıpır etmeye başlayıp onu bütünüyle isteksiz kılan, hiçbir şeyi kabullenmemeye iten o karanlık şeylerden bir iz kalmamıştı, ki bunlar aynı zamanda onun hem dışarı attığı, hem de beslendiği şeylerdi. Kendimi kendime karşı koruyacak bir sigorta yaptırmıştım.

Laura'yı halının üzerine yayılmış plaklarla kitapların ortasında buldum; ateşli, kıpır kıpır, öfkesinde antik Yunan'ı, Napoli sokaklarını ve Rio'nun 'favella'lanm birleştirmiş bir Laura: İki gündür onu aramamıştım. Onun taşkınlıklarını dinlemek o kadar hoşuma gidiyordu ki, sözünü kesmek aklıma bile gelmiyordu. Bütün halk müzikleri birbirine benzer, ne var ki bizde, Avrupa'da sesler, duygulardan çok, sözleri yaşar. Kendimi bu zevke bıraktım.

"Otelden çıkmaya bile cesaret edemiyordum, bekliyor, bekliyordum..."

Sevinçlerinden ve acılarından söz ettiğinde Brezilyalı vurgusu daha belirgin oluyordu.

"Giyinmedim bile, bütün gün kendi ülkemin müziğini dinledim, böylelikle elimde hâlâ bir şeyler kaldığını ve senden vazgeçebileceğimi kendi kendime kanıtlıyordum. *Gulag Takımadaları*'rnn yansım okudum ve sana, Sibirya'daki toplama kamplarından birinde üç saat geçirttiğimi bildireyim. Her sayfada, seni dikenli tellerin arkasmda görüyordum. Bana yalvanyordun, ama ben kılımı bile kıpırdatmadım. Orada neler çektiğin hakkında hiçbir fikrin yok. Salağın birisin sen -sanırım Fransa'da 'sapma kadar salak' diyorlar, herşeyde sapma kadar gitmeyi seven bir ülke burası-

ve bunu sezebil-men, utanman için sana çiçekler taşıttım. Bunu bana bir kez daha yapacak olursan, bavullarımı toplarım, bilmiş ol. Bavullarımı toplar, peşinden gelirim. Hayır, saçlarımı okşama, işi tatlılığa boğmam istemiyorum, baba tavırları takınarak işin içinden sıynlamayacağını sana en az yirmi kez söyledim, benim anam da var, babam da, teşekkür ederim. Allah kahretsin, kahretsin. Bunun mutlaka bir anlamı vardır, Fransız-cada bile."

"Laura..."

"Hayır, bana yalan söylemeye kalkma. Ben acı çekerken, sesini kes. Fransa'nın trajedisi ne, biliyor musun? Bütün dünyayı vaktiyle olağanüstü etkilemiş olması... Fransa'nın etkisi o kadar büyük oldu ki, kendine saklayacak etkisi kalmadı. Etkilerini har vurup harman savurdu. Yalnızca aşk konusunda bile, elinde avcunda ne varsa hep başkaları aldı ve şimdi artık ıvır zıvır şeylerle yetiniyor..."

"Avcunu yalıyor, çünkü atı alan Üsküdar'ı geçti."

"Siz Fransızların artık yapabileceğiniz tek şey, vaktiyle saçıp savurduğunuz etkilerinizi size geri vermeleri için, ülkenize beş milyon yabancı işçi ithal etmek..."

Üzerinde uçuk mavi bir gecelik, ayaklan çıplak, odanın içinde gidip geliyordu ve kendini öfkeye kaptırdığı zamanlarda olduğu gibi, saçlan gözle görülür biçimde kabanyordu. Ne var ki onu çok iyi tanıyor ve çok seviyordum. Onun öfkeli değil, umutsuz olduğunu ve bana güven vermek için, öfkeli bir Laura'yı kusursuz biçimde oynadığını biliyordum. Ve biraz sonra, ben de, aramızda hiçbir şey değişmemiş, herşe-yin eskiden olduğu gibi, mutluluk ve gülücüklerle süreceğinden emin olarak konuşacaktım. Gözleri yaşlarla dolu, yüzü, S.O.S. alıp rotasını değiştirerek kaza yerine gelmiş transatlantikten helikopterle yardun bekler gibi, afet hali ilan edilip, cumhurbaşkanından rahatlatıcı bir açıklama bekler gibi allak bullak önümde gelip durduğunda, ikimizin de kendimiz olmayı oynadığımızı biliyordum.

"Jacques, nerelerdeydin?"

"Bütün gün seni düşündüm."

"Yanıma geleceğine beni düşündün, öyle mi? Şimdi de sa-do-mazoşist ilişkileri mi oynayacağız seninle?"

"Bir deney yaptım: Bir lokantaya oturdum ve seni düşün-memeye çalıştım. Bunu başaramadım ve garsona beş bin frank bıraktım. Bana kuşkuyla baktı; zenginlerden hiç para almazmış. Bunun üzerine ona şunları söyledim: 'Onu seviyorum ve onsuz yaşamaya hiçbir zaman katlanamam.' Ve o, tüm-etkisini-sağa-sola-dağıtmış-Fransız ne yaptı, biliyor musun? Ağlamaya başladı, beş bin frangı geri vererek bana şöyle dedi: 'Allah kahretsin, teşekkür ederim, bayım, böyle düşünenlerin hâlâ var olduğunu görmek, insanı rahatlaüyor!"

"Yalan söylüyorsun, sahtekâr herif."

"Tamam, bu anlattıklarım olmadı, çünkü beş bin frank, nereden bakarsan bak, beş bin franktır, ama sana yemin ederim ki böyle düşünüyorum, beş bin frank ödemiş olsam da, olmasam da!"

Hâlâ birlikteydik, ama daha şimdiden birbirimizi aramaya başlamıştık.

ON BEŞ

Zamana karşı başlattığım bu yarışta, birkaç gün daha vaktim ya var, ya yok. Bu defteri bir zarfın içine koyup ağzını mühürleyeceğim, sonra bürodaki kasanın içine koyacağım ve sen onu, 'eski ve törensel geleneğe uygun olarak' bu kasanın içinde bulacaksın, Jean-Pierre. Şunu da hemen belirtmeliyim ki, canıma kıymak aklımın ucuna bile gelmedi; bunun sebebi, finans sıkıntısı içinde bulunan her küçük ya da orta girişimcinin anlayacağı gibi, çok basit: Bu durumda sigorta şirketleri para ödemez. Hâlâ dört yüz milyon ediyordum ve bana biçilen bu değeri savurganca harcamam söz konusu olamazdı.

Son olarak şunu da söylemeliyim ki, hâlâ birazcık sevgiye hakkım varsa bu, duyduğum aşkla birlikte yaşadığım seni yitirme korkusundandır, Laura; ve bu korkunun, sahiplenme duygusundan kaynaklanmadığı kesin. Bunun bu sayfalarda açıklıkla ortaya çıktığını biliyorum. Bu durum, oğlumla ilişkilerime varıncaya kadar kendini duyumsatıyordu: O alanda da kendimi kendim olarak sürdürme, elimdekilerden bütünüyle vazgeçmeme isteği vardı içimde. Kafamm içinde oluşturduğum fantazmalann bana yetmediğini fark ettiğimde, Lau-ra'dan ayrılmaya kalkıştım. Jean-Pierre'in ona daha dostça, hatta belki de sevgiyle baküğını sanmıştım. Ve oğlum bana o kadar benziyordu ki: O da benim çizgimden olan bütün insanlar gibi, geldiği noktadan bir adım geri gitmiyordu. Sık sık şunu söylemişlerdi bana: "Bu çocuk, sizin otuz yıl önceki haliniz, Jacques..." Bu yüzden, bir yemek vererek Laura ile Jean-Pier-re'i evimde biraraya getirdim. Şansa da bir şans vermek gerekiyordu. Laura kimi zaman kendisine yaklaşılmasından, göz kırpılmasından, birazcık kur yapılmasından hoşlanır ve düş-selliğe çoğu zaman açıktır. Ruiz'le ve kendimle ilişkilerimde, olabilirin sınırına ulaşmıştım ve geri çekilmeye hazırdım, yeter ki yazgım bana hayırlı bir işaret göndersin. Dolayısıyla, Laura ile oğlum arasmda geçecek bir bakışmayı, ya da bir insan bir başka insanı ilk kez keşfettiğinde ortaya çıkan o sıkıntılı suskunluğu, gereğinden fazla uzun süren ve daha da anlamlı hale gelmeden bitirilmeye çalışılan o suskunluğu kollamaya başladım. Birkaç hafta sonra Laura kalkıp da bana şunu söyleseydi ne yapardım bilemiyorum: "Bilmen gerekiyor, Jac-ques. Jean-Pierre ve ben birbirimizi

seviyoruz." Bu durumu kaldırabilecek anlayışı gösterirdim sanıyorum, çünkü bu, işi mizaha boğabilmek için ideal koşullan içeren, benim duygulanırım yüceliğini ortaya çıkaran ve sizi terk eden kişinin, bu işi içinin parçalanarak yapmasını sağlayan bir bitirme biçimi olurdu. Belki de Laura'yı gizliden gizliye sınıyordum, çünkü yapabileceğimi pek aklım kesmese de onu benden bu kadar uzağa sürüklemek için, bana olan bağlılığının derinliği hakkında fikir sahibi olmam gerekiyordu. Laura, Jean-Pierre'e öylesine doğal, öylesine kayıtsız bir sevecenlikle davrandı ki, kendimi bu durumda herkesin düşünebileceklerini düşünürken yakaladım, dolayısıyla bu düşüncemi buraya yazmıyorum, çünkü büyük komikler giderek ekranlardan siliniyor, ayrıca Charlie Chaplin de kendisine sunulan soyluluk unvanını kabul etmekte duraksamadı: Laura, Jean-Pierre'i henüz çok genç bulmuş olmalıydı; yaranda olgun ve kararlı bir erkeğin varlığına gerek duyuyor, deneyimli bir el tarafından yönlendirilmek istiyordu... Gülmekten kendimi alamadım.

"Bu küçük, giz dolu gülüş de neyin nesi?" diye sordu Laura.

"Babam, kendi kendisiyle her zaman çok gülünç ilişkiler içindedir," dedi Jean-Pierre.

"Sevgilim, kafamm içinde, seninle oğlum arasmda düğün hazırlıkları yapmakla meşguldüm..."

"Tanrım, ne korkunç!"

'Teşekkür ederim Laura, incelikli bir tepki," dedi Jean-Pierre.

Ayağımı yeniden yere bastım.

"Yitirme korkusu," dedim. "İnsan, karşı karşıya kalacağı duruma kendini önceden hazırlamak istiyor..."

"Bu baym karakterinin bir başka yanı da bu," dedi Jean-Pierre. "Adına mizah denen bir yitirme sanatınm varlığına inanıyor. Buysa onu, bozguna uğrama korkusu yüzünden, zafere yüz çevirmeye itiyor..."

"insanların Fransa'da da 'kazananlar' ve 'yitirenler' olarak ikiye ayrıldığım söylemeyin bana," dedi Laura. "Bunun yalnızca Amerika'da geçerli olduğunu sanıyordum..."

"Laura, hayran olunacak bir kişidir benim sevgili pederim. Ne var ki, yaşama sevincini tatmak, neşeli ve mutlu olmak için yaratılmış. Bu niteliklerle bir aile kurulabileceğini düşünmüyorsundur, sanırım..."

"Giderek katılaşıyor," dedi Laura.

"... Önceki gün gazetede şöyle bir 'kişisel' ilana rastladım: 'Muhasebeden, değerlendirmeden, bilançodan ve şirket yönetiminden iyi anlayan bir hayat arkadaşı arıyorum.'"

"Yeni bir şey değil bu," dedim. "Her zaman vardı."

"Bu, artık böyle şeylere son vermek için bir sebep değil mi," dedi Laura.

"Örneğin benim yaşımda bir erkeğin, yatırım açısından bakılacak olursa, çok genç bir kadm için daha akıla bir yatırım olduğu düşünülebilir. Yeteri kadar geleceğe sahip değildir, artık gelişip serpilemez, gelecek için planı, programı da yoktur..."

Laura ayağa kalktı.

"İşten konuşmaya başladığınıza göre, sizi baş başa bırakayım..."

Sesi titriyordu. Gülümsemeye çalışıyordu.

"Yana geçip Kari Marx okuyacağım. Birazdan görüşürüz. Şimdilik hoşça kal, Jean-Pierre."

"Marcuse'ün *Tek Boyutlu însatı*'lyla, Gramsci'ye de bir göz at," dedim. "Onlar da aynı çizgide."

Gözlerim kapak, yerimde oturuyordum. Sessizlik yüz yaşındaydı.

"Üzerime vazife değil ama belki de sırası değildi," dedi Jean-Pierre.

'Teki. Tamam. Üzgünüm. Nerede kalmıştık?"

"Buraya gelmeden önce, Kleindienst'in avukatıyla iki saat görüştüm. Teklifinde değişiklik yaptı... Yeni teklifin bir özetini hazırladım sana."

Cüzdanından, katlanmış bir kâğıt çıkanp açtı: Üzerinde birkaç satır yazılıydı. Jean-Pierre bir aza indirgeme ustasıdır. Rakamlara şöyle bir göz attım ve infaz belgemi cebime koydum. Jean-Pierre beni gözlüyordu.

"Ee?"

"Düşüneceğim."

"Kabul etmeyeceksin herhalde? Bu rakamın iki katı edersin."

"O kadar emin değilim."

"Nasıl! Nantes'daki araziler, binalar, makineler ve stoklar... Adam, boğazına çökmeye çalışıyor senin."

"Çok ayrıntılı bilgiye sahip, hepsi bu. Çirkin bir davramş tabü. Ne var ki herşey güzel biçimde sona ermez..."

"Ekime kadar dayanabiliriz. O zamana kadar belki de konjonktür değişir."

"Değişmeyecek, Jean-Pierre. Bizim için bir şey değişmeyecek. Ortadan kalkması gereken 'topal ördekleri' hatırlıyor musun? Fourcade, bundan böyle en güçlülerin yaşayacağını bildiren kararnameyi çıkarttı. Hakkı var. Rekabete karşı durabilmek için, dev boyutlarda olmak gerekiyor... Dönem, dünya ölçeğindeki devlerin at oynatacağı dönem, pazarlarm ele geçirilmesi için savaş vermek gerekiyor... Güçlü Avrupa yaratma dönemi. Palavra bir düşünce bu tabii ki, çünkü bütün enerji kaynaklarımız, hammaddelerimizin neredeyse tamamı -yüzde doksandan fazlası-, hiçbir zaman vazgeçemeyeceğimiz o besleyici öz, kendi topraklarımızın altında değil, başkalarında, okyanusların ötelerinde, admı bile tam bilemediğimiz yeni ülkelerde bulunuyor... Ama biz, 'gibi yapmayı' sürdürüyoruz ve 'bağımsızlığı-mız'dan yüksek sesle söz edip duruyoruz. Göz boyamacı-lık,

blöf... Bu yaz, radyomun düğmesini çevirdim, karşıma Europe I istasyonu çıktı; Jobert ile bir görüşme yapıyorlardı. Gazeteci ona şu soruyu patlatıverdi: 'İyi ama siz o dönemde dışişleri bakanıydınız!' Jobert'in cevabı şu oldu: 'Kusura bakmayın ama ben, dışişleri bakanlığının illüzyo-nistiydim yalnızca.' Ne güzel bir itiraf, değil mi?"

Jean-Pierre gözlerini benden ayırmıyordu. Bu bakışı iyi tanıyordum: Akıl yürütmemi dikkatle dinliyordu, ama özellikle değerlendirmek istediği şey, benim psikolojik 'güvenile-bilirliğim'di...

"Çokuluslu şirketlerle savaşa giremem. Dolayısıyla Klein-dienst'in teklifini kabul etmekten başka çıkar yol göremiyorum. Böyle yapmayacak olursam, üç aya kalmaz, destek fonunu sağlayan kurum işe karışır, hisselerimizin durumu apaçık ortaya çıkar. Ayrıca, o küçük not kâğıdında senin hesaba katmadığın bir şey daha var... Unuttuğun için değil, hayır! Kibarlığından yapmışsın bunu: Her üç şirkette de adıma düzenlenmiş hayat sigortasından söz etmiyorsun. Bu senin ve annen için dört yüz milyon demektir..."

Ayağa kalktım.

"Benim asıl değerim işte bu para!"

Kapıya kadar ona eşlik ettim, salonu geçip kütüphaneye girdim. Laura dışarı çıkmıştı: Sigarası kül tablasında yanıp duruyordu. Söndürdüm. Kül tablasının yanında dans eden yazılarla yazılmış bir pusula vardı... *Biliyorum. Anlıyorum. Bundan söz etmenin anlamsız olduğunu, bunların söze gelmeyecek şeyler olduğunu da biliyorum, iyi ama, Tanrım, biz ne olacağız,]acques? Seni bu kadar... maddi şeyler yüzünden yitirmek istemiyorum. Evet, fiziksel şeyler, neyse, ikisi de aynı kapıya çıkar. Kafanın içinde bazı şeyleri gurur sorunu, büyüklenme, onur sorunu yapmandan kuşkulanıyorum ve sana yemin ederim ki, insan sevince bütün bu sözcükler ne anlama gelir, bilmiyorum. Benim tek istediğim, herşeyin ötesinde, seninle olan mutluluğumu sürdürmek. Ayrıca, sana mutluluktan kim söz ediyor ki? Ben sana yalnızca aşktan söz ediyorum. Kendi kafanın içinde oluşturduğun imge yüzünden, kendi kişiliğinle ilgili düşüncen yüzünden beni bırakma, Jacques. Bu, yalınlıktan çok fazla uzaklaşmak olur. Bana bu mektuptan söz*

etme. Bütün bu şeylerden söz etme. Aramızdaki herşe-yin bütün bunların ötesinde olmasını istiyorum...

Merdivenleri apar topar inip kendimi bir taksiye attım. Otelde yoktu. Kimi zaman, kendi ülkesinin müziğini 'içmeye' gittiği gece kulüplerini şöyle bir dolaştım. Bir karaderili-nin piyanosunu ağlatmakta olduğu Pango'da, karanlık bir köşede buldum onu. Hiçbir şey demedim, yanına oturdum. Sözcüklerin suskun kalması için, elini elimin içine aldım. Şafak sökünceye kadar orada kaldık, müzik dinledik. Herşeyin bir başlangıcı olması gerek.

İşin içine rastlantı karışmamış olsaydı, birkaç ay daha kazanabilirdik ve ben belki de içimde, seni terk etmemi sağlayacak aşkı ve gerçek gücü bulabilirdim, Laura. Rastlantı, yazgı, talihin gülünçlüğü: Asıl hedefin kendimiz olmadığımızı çok iyi bildiğimize ve hiçbir şeyin olmadığı, herşey bizim varlığımızı yok saydığına göre, bize Yunan tannlarından miras kalan bu zırvalıklara ve kendini yok etme girişimlerine şu ya da bu adın verilmesinin hiç önemi yok.

ON ALTI

Willelm'lere yapacağım ziyareti haftalardır erteliyordum, buysa hiç de nazik bir davranış değildi. Henri Willelm beni birçok kez, Endonezya'da yaptığı iş anlaşmalarına avantajlı koşullarla ortak etmişti; ona yapmam gereken nezaket ziyaretini daha fazla geciktiremezdim. Laura benimle birlikte gelmek istememişti: "O insanlar, Fransızcada söylendiği gibi, güneşin batışım hatırlatıyor." Bu 'Fransızlara özgü' terimi, Brezilya'nın hangi köşesinde yaşamıştı bilmiyorum, ama ben, Saint-Germain-en-Laye'a yalnız başıma gitmek zorunda kaldım. Henri Willelm'in mülkü birkaç hektarlık bir alana yayılıyordu, vaktiyle Stanford Dükü'ne ait olan ev ise parkın dibindeydi. Yollara ve evin önündeki perona otuz kadar araba dizilmişti; boşu boşuna park edecek bir yer aradım. Evin arkasma dolamp Jaguar"ımı, hizmetlilere ve mal getirenlere ait iki beygir Citroenlerin, kamyonetlerin araşma park ettim. Evin çevresini yeniden dolanacağıma, içeri servis kapısından girdim. Mutfakların bulunduğu uzun koridoru geçiyordum ki sağ tarafımda portmantolar gördüm; askılardan birinde de bir şoför ceketi vardı. Gözüm, üniformanın sağ apoletinin altına sıkıştırılmış, parmaklan, bir vahşi hayvanın pençesi gibi kıvrık eldivenlere takılır takılmaz o ceketi tamdım. Kalbim, müthiş bir heyecanla atmaya başladı; bu atışlan düzene sokmak için, kendimi var gücümle gülümsemeye zorladım. Askılarda başka giysiler de vardı: Bunlar kuşkusuz, bu öğleden sonrası için fazladan tutulmuş hizmetlilere aitti; üstlerini burada değiştiriyor, siyah pantolonlarıyla beyaz ceketlerini burada giyiyorlardı. Bir hırsız gibi, sağa sola şöyle bir göz attım: Kimse yoktu, bütün kapılar kapalıydı. Apoletin altına sıkıştırılmış eldivenler, sahibinin kimliğini, yanılmaya yer bırakmayacak biçimde ortaya koyuyordu. Bu kez, birbirimizle gerçekten tanışacağız, diye düşündüm. Üniformaya yaklaşıp ceplerini karıştırdım. Yeşil plastik cüzdanının içinde aradığımı buldum: Bir İspanyol pasaportu, bir konaklama izni ve Antonio Montoya adma verilmiş sürücü ehliyeti. Fotoğraftaki adam, Ruiz'in ta kendisiydi. Belgeleri cebime yerleştirip, koridoru geçtim.

15. Louis tarzı salon bomboştu: Hava çok güzeldi. Davetliler çimenlerin üzerinde toplanmıştı, beyaz ceketli hizmetliler bir gruptan bir başkasma

giderek, ellerinde tuttukları içecek ve ordövr tepsilerini bıkıp usanmadan, buyurucu ve kendilerini önemli sayan bir hava içinde davetlilere sunuyor, böylelikle oradaki varlıklarım bir an için kanıtlamış oluyorlardı. Gözlüklerimi taktım, ne var ki Ruiz'in onların arasında olduğundan kuşkum vardı. Bu, onun çalışma tarzına girmiyordu. O şu anda, kuşkusuz, Willelm'lerin evinde bulunan çekmecelerin içinde ne var, ne yok karıştırmaktaydı. Ayrıca, benim bulunduğum yerde olup olmamasının büyük bir önemi yoktu. Adı ve adresi cebimdeydi. Hayatı benim elimdeydi artık. Herşey bir yana, beni ölümle tehdit etmiş ve vaadini yerine getirmemiş, yalnızca saatimi çalmakla yetinmişti. Barbar sürüsüne özgü fiziğini hak etmiyordu; zavallının biriydi. Onunla aramızda görülecek küçük bir hesap vardı.

Bayan Willelm'i selamladım, kocasıyla konuştum, tanıdığım birkaç kişiyle aramızda nezaket cümleleri alışverişinde bulunduk, onlarla politik bir tartışmaya girer gibi oldum...

"Rainier! Ben de sizi üç gündür arayıp duruyordum!"

Ses tonundan çok, konuşma aksanını yakaladım: Jim Dooley'ydi bu. Çimenlik alanın bir köşesinde, bronzlaşmış yüzü, Roma heykellerini hatırlatan saç perçemleri ve atletik bedenini sergileyen, düğmeleri açık gömleğiyle duruyordu; kolunda da, 'tanrıça' sözcüğü Alexandre Dumas Fils'den bu yana tüylerini ve orkidelerini dökmüş olduğu için, 'görkemli bir yaratık' deyimiyle ifade edilmesi adet haline gelmiş bir kadm vardı. Bir sinema yıldızı olduğunu düşündüğümden, onu tanımaya çalıştım. Yüzü, doğrudan bir reklam afişinden çıkmış gibiydi, ama bu bir sinema afişi mi, besin reklamı yapan bir afiş mi, yoksa bir güzellik kremi afişi miydi, bunu çı-karamıyordum.

"Tabii ki tanıyorsunuz..."

Adını söylemedi: Kadın buna gerek kalmayacak kadar ünlüydü.

"Elbette..."

"Geçen yıl Cannes'da karşılaştık," dedi kadm.

Yıllar var ki Cannes'a adımımı atmamıştım, ama bunun bir önemi yoktu.

Jim Dooley bir kolunu kadının beline doladı.

"Nişanlım," dedi.

"Ya öyle mi? Kutlarım..."

Bir tepsi belirdi ve Dooley bir portakal suyu aldı.

"Artık içki içmiyorum," diye açıkladı. "Seçim yapmasmı bilmek gerek, öyle değil mi, dostum? İnsan her cephede ön saflarda savaşamaz. Alkol, belirli bir yaştan sonra insanın performansım düşürüyor..."

"Oh, Bay Dooley, sizin bu konuda çekinecek bir yanınız yok," dedi kız.

"Alkol, sevgilim, pistonlarm çalışmasına en büyük engeldir," dedi Dooley.

Gözlerimi kapattım: Argo bir yana, konuşma aksam berbattı...

"Oysa ben, geriye kalanı yadsımaktansa alkolü yadsıyorum."

Öyle anlaşılıyordu ki, Gritti'deki itiraf seansım hiç hatırlamıyordu. Onun hakkında, "Nefes alır gibi yalan söyler," derlerdi. Ne var ki Dooley, nefes almak *için* yalan söylüyordu. Yaşamak için yalan söylüyordu. İçindeki sıkıntıyı haykıran, yalnızca gözleriydi.

"Özür dilerim, sevgilim, biraz iş konuşmamız gerekiyor..."

"Aaa tabii... Birazdan görüşürüz, bay..."

Kadm duraksadı.

"Rainier," dedim.

"Memnun oldum..."

Bana elini uzattı, bir an o pozda kaldı, üzerinde uçuk mavi kısa bir giysi, başında bere, boynunda boyun kürkü... Ve hafifçe geriye kaykılmış biçimde, bir eli kalçasında, uzaklaştı. Dooley onu hüzünlü bakışlarla izledi, soma bana döndü.

"Ne orospu?"

Soluğumu yeniden topladım.

"Ama... Yanlış anlamadıysam, bu kız sizin nişanlınız, değil mi?"

'Yok canım, Allah kahretsin, çevremdekilerin hoşuna gitsin diye hep böyle söylerim."

"Dinleyin Dooley, Fransızcayı nerede öğrendiniz siz?"

"Janson-de-Sailly'de. Neden sordunuz, çok mu berbat?"

"Hayır, tersine, aksanınız konuşmanıza tuhaf bir hoşluk katıyor..."

"insan herşeyi öğrenemez, dostum. Fransızlara da bir şeyler bırakmak gerek."

Kız geri geliyordu.

"Giderken beni alacak mısınız, Jim? Arabamı gönderdim de..."

Dooley sert, ağır bakışlarını kıza dikmişti.

"Söyle bana, sevgilim... Dostum, dün gece seninle üç kere seviştiğimize inanmak istemiyor... Bu doğru mu, yoksa ben mi uyduruyorum?"

Kız şaşırmış göründü, kızardı, sonra cesaret bularak hafifçe gülümsedi.

"Doğru."

"Tamam. Teşekkür ederim. Çok naziksin. Peki, buraya nasıl geldin? Yararlı ilişkiler kurabilmen için, hizmetlilerden biri mi getirdi seni buraya?"

Kızın gözlerine şimdi de yaşlar doldu. Ve yalnızca yaşlıların takınabileceği zavallı bir tavır takındı.

"Cevap ver, tatlım. Bunda bir kötülük yok. Hayatta herkes kendi silahıyla savaşır. Kimseye bir şey söylemeyiz."

"Bırakırı, Dooley."

"Sınıf değiştirmeye kalkıyor, anlıyor musunuz? İşin boktan yanı bu..."

"Bakın, Dooley, artık yeter..."

Ne var ki içkiyi gerçekten bırakmıştı. Ona zor geliyordu, bu anlaşılıyordu.

"Sanırım düş peşinde koşuyoruz, dostum," dedim ona. "'İşçi sınıfı' da, zincirinden boşanmış Doğulu sürüleri de bizim sorunlarımızı çözemeyecek. Hiçbir dış yardıma bel bağlamamamız gerekiyor. Bu işi biz kendi başımıza çözeceğiz. Belki de bir askeri hükümet darbesi?"

"French talk,"[1] dedi Dooley.

Kız, çantasmdan bir mendil çıkardı, makyajını bozmamak için gözlerinin kenarını dikkatle sildi.

"Dostum, bir hazır yemek firmasında çalışır ve... Beni buraya getirmeyi önerdi... Resimlerinizi gazetelerde o kadar çok gördüm ki, Bay Dooley... Marina Pugni'yle birlikte..."

Sesi çatallanıyordu. Oysa, en iyi reklamcıların önerilerine uygun olarak saç yaptırmış, giyinmiş ve makyaj yapmışü. Gerçekten haksızlıktı bu durum.

"Dostum, teslimatını yaptı ve..."

Dooley cüzdanını karıştırıyordu.

"Sizden para falan istemiyorum, Bay Dooley," dedi, genç Fransız kız.

"Sana yalnızca kartımı veriyorum," dedi Dooley. "Ekonomik bir değeri yok, bunu biliyorum. Toplumsal değeri var. Sen fahişe değilsin. Beni görmeye gel. Adın neydi?"

"Maryvonne."

Kolunu kızın omzuna attı.

"Üzülme Maryvonne. Herkes güneşin altında kendi yerini arıyor. Toplum insanları böyle yüreklendiriyor. Beni görmeye gel. Sana yardımcı olacağım. Haydi, şimdi kaç buradan, küçük kız."

Kızcağız, mutluluktan uçuyordu.

"Oh, teşekkür ederim, Bay Dooley."

"Konuşurken de karşındaki insanlara 'bay' ya da 'bayan' diye hitap etme. Halktan biri gibi oluyorsun."

"Öyle mi? Bunu bilmiyordum."

"Evet, öyle yaptığında hangi sınıftan olduğunu küt diye ortaya koyuyorsun."

Dooley onun uzaklaşmasını, portakal suyu bardağmm ardından izledi.

"Hazır giyim sanayii, sınıflar arasmdaki sının çılgıncasına zorluyor, ne dersiniz, Rainier?"

"Puf."

"Ee, burnunuzu hâlâ boktan kurtaramadınız mı?"

"'Burnu bokta olmak' sizin için ne anlama geliyor, bilemiyorum, Dooley. Bokun anlamı, kişiye göre çok değişir. Herkes kendi zevkine göre bok yer."

"Kleindienst'in yaptığı teklifi neden kabul etmiyorsunuz? Size yedi yüz milyon verdiği gibi, sekiz bin de S.O.P.A.R. hissesi teklif ediyor. Bu bayağı iyi."

"Benim durumumla neden ilgileniyorsunuz?"

Bana göz kırptı.

"Omaha Beach ve Direniş hareketi yüzünden..."

"Cut out the shıt[2] Neden?"

"Çünkü, Kleindierıst'e devir yapıp, o sekiz bin hisseyi almanızı istiyorum."

"En son teklifi, üç yüz elli milyon ve sekiz bin hisseydi. Bunu kabul edemem."

"Kabul edin."

"Jim, sizin çok güçlü ve keskin görüşlü olduğunuzu biliyorum... iş konusunda..."

Hafifçe güldü.

"Size bundan Venedik'te çok söz ettim... Satın. Kleindi-enst'in size verdiği ile hisseleriniz arasındaki farkı en geç 1974'te kapatacağınızı garanti ediyorum. *En geç 1974'te.* Bu ara o hisselerde yüzde altmış sekiz düşüş var. Bu kesin bir tekliftir. Bu arada, Kleindienst'in sekiz bin hissesini bana devredeceksiniz."

Anlamaya başlıyordum.

"Ve bu konuyu kapatacaksınız, eski dostum. Kimseye tek bir söz etmeyeceksiniz, oğlunuza bile."

"Peki, S.O.P.A.R.'a el koyabilmeniz için, sekiz bin hisse yeterli olacak mı?"

"Ben hesabımı kitabımı bilirim. Ve bu hesabı ÜÇ yıldan bu yana yapıyorum. Kleindienst'in canına okumak istiyorum ve okuyacağım."

"Bunun sebebini sorabilir miyim? Yoksa çok mu kişisel?"

Beni bir an sempatiyle izledi.

"Anlayabileceğinizi sanmıyorum, dostum. Siz çok... nasıl derler? Küçüksünüz? Orta ve küçük girişim, tamam, böyle diyorlar, öyle değil mi?"

"Öyle."

"Boussac, Floirat, Dassault ya da Prouvost beni anlardı sanırım. Bu bir güç sorunu, dostum. Güç. Bu sözcüğü bilir misiniz?"

"Kendinizi müthiş bir biçimde açık seçik anlatıyorsunuz, dostum."

"Evet, bu bir güç sorunu, Kleindienst ile benim aramda. Size kısaca açıklamamı ister misiniz?"

"Bu kısa açıklamanın ne tür bir açıklama olacağım çok iyi anlıyorum, Jimmy."

Bu sözüm onu hiç etkilemedi. Hazımlı olmasını biliyordu.

"Ee?"

"Ciddi garantiler isterim."

"Sekiz gün içinde avukatım size bir mektup gönderecek. Mührünü açıp okursunuz, sonra yeniden mühürlersiniz, tamam mı?"

Bir an sessiz kaldım, Dooley'nin bakışlarında dostluğa benzer bir parıltı belirdi.

"Böylelikle siz, en azından, Fransa'nın gelecek yıllarda İran'la yapacak gibi göründüğü otuz milyarlık iş bağlantısından etkilenmemiş olursunuz. Ne kadar gülünç!"

Elindeki portakal suyu bardağını zakkum kümelerinin içine fırlatıp, serserilerinkini hatırlatan adımlarla uzaklaştı.

Kendime gelebilmek için birkaç dakika geçmesi gerekti. İşimi tasfiye etmek için bundan daha iyi koşul düşünemezdim. Sanırım ilk tepkim de,

"Gökyüzünde iyi bir Tanrı var," demek oldu; buysa, bir patronun bir başkasına gerçekten gösterebileceği en büyük saygı belirtisiydi.

Davetli birinin kibarlığını takmarak sağda solda biraz daha dolandım. Tam gitmeye hazırlanıyordum ki Ruiz'i gördüm. Üzerinde beyaz hizmetli ceketi, çim alanı geçiyordu. Elinde boş bardaklarla dolu bir tepsi vardı. Sebebini bilemiyorum ama, Endülüslü bu yabanıl adamı hizmetli giysileri içinde gördüğüm an içimi bir doymuşluk, hatta bir zafer duygusu kapladı, bunu hatırlıyorum. Belki de bu giysiler onu sıradanlaştırıyor, böylelikle de onun hakkında imgelemimin içinde oluşturduğum o görkemli hayvansılık aylasından kurtulmama yardımcı oluyordu. Kurduğum fantazma-larrn kafamm içinde ona fiziksel bir yücelik kazandırdığından ve bu özelliğin onu ulaşılmaz kıldığından, oysa gerçekte böyle bir yücelikten bütünüyle yoksun olduğundan emindim: Bu adam kuşkusuz zavallının biriydi ve kendisinden her isteneni yapmaya hazırdı. Onu gözle izledim -benden otuz adım kadar ilerdeydi ve eve doğru gidiyor, geçerken boş bardakları topluyordu-, bu arada, ondan kurtulma isteği ile onu yitirme korkusu arasında bocalıyordum.

Salona girdiğini gördüm. Ağır adımlarla pencereli kapılardan birine yaklaştım, içeri bir göz attım.

Ruiz, kanepelerin ve koltukların üzerinde bırakılmış kadm çantalarının içini boşaltmakla meşguldü. Bunun üzerine, şaşırtıcı bir davranışta bulundum: Çim alana doğru dönerek, davetlilerden ya da öteki hizmetlilerden birinin eve yönelmediğinden emin oldum. Bir bakıma, ona gözcülük ettim. Neden böyle bir kaygıya kapıldığımı anlamanın kolay olmadığım biliyorum, ne var ki, herşey bir yana, bundan hiç haberi olmamasına karşın Ruiz benim suç ortağımdı ve onun özgür kalmasını istiyordum. O anda, bu oyuna katılmayı sürdürmekten zevk almanın ötesine gitmedim; bunu yüreksizlikten mi, yoksa kendime karşı duyduğum saygının eksikliğinden mi yaptığımı bilemiyorum.

İçimden gelen onu korkutma isteğine de direnmek zorunda kaldım. Suçüstü yakalanmanın şaşkınlığıyla belki bıçağını çeker ve biraz şansım varsa... Yaşamak her zaman bir çözüm değildir. Ne var ki onu, bizi vaktiyle fethedenlere ve sonradan gelen yabanıl sürülere, sırtında taşıdığı beyaz ceketten çok daha yakın olduğunu bilebilecek kadar iyi tanıyordum. Her

türlü alçakça işi yapabilecek, herşeyi kabul edebilecek düzeyde, sıradan bir üçkâğıtçıydı. Oteldeki daireme girdiği zaman, servis merdiveninden kaçmasını söylediğimde bana, *si, settor,* deyişini hatırlıyordum... İçeri şoför üniformasıyla girmiş, daha sonra, el çantalarının içini boşaltmak için, sırtına bir garson ceketi geçirmişti.

Ona varlığımı belli etmedim. Böylesi daha iyiydi: Benim varlığımdan haberi bile yokken, ona efendi olarak egemen olmayı sürdürecektim.

Yandaki bölmeden sesler geldi ve Ruiz, kapıya dönüp, dikkat kesilmiş durumda hareketsiz kaldı. Yüzünü yandan görüyordum. Aklıma tuhaf bir düşünce takıldı: Yalnızca çalmakla yetinen, böylesine erkek güzelliğine sahip bir insan, sonuçta dürüst bir insan sayılır, diye düşündüm. Başka yollara başvuracak olsa, bundan çok daha fazla para kazanabilir. Kafamın karıştığını duyumsadım, içimi hafif bir kaygı sardı: Böylesi bir dürüstlükten imgelemim yararlanabilirdi.

İçini boşalttığı çantayı hafifçe divanın üstüne koydu ve ses çıkannadan hol kapışma yöneldi. Yeniden şoför üniformasını giyecek ve oradan rahatça uzaklaşacakta. Ben, duvara sırtımı vermiş, yerimden kıpırdamıyordum. Belgeleri cebimdeydi.

Ev sahibinden izin isteyip Paris'e döndüm. Arabanın direksiyonunda ıslık çalıp duruyordum. Jim Dooley'yle karşılaşmam ve onun yaptığı teklif, içinde bulunduğum durumdan kesinlikle sıyrılmamı sağlıyordu. Geriye, bu işi en kısa sürede somutlaştırmak kalıyordu. Ruiz'i bütünüyle kafamdan silip atmıştım. Bütün sorunlarıma bir çözüm bulduğumu haber vermek için Laura'yı görmekte sabırsızlanıyordum.

Acelem olmasına karşın, aldığım karardan Jean-Pierre'i haberdar etmek için büroya uğramak üzere yolumu değiştirdim. Üzerimdeki bütün yüklerden kurtulmak istiyordum, hem de hemen. Bundan böyle, 'konjonktür'den söz edildiğini duymak istemiyordum. Bu benim için daha çok, içinde sürekli olarak yaşamak zorunda kaldığım, yasallığm sınırındaki düzenlemeler, dolap çevirmeler, gizli numaralar, geçici önlemler, kesin olmayan çözümler döneminin sonuydu. Bundan böyle, giderek güçsüzleşen bir Avrupa' run debelenmelerini, ipimin Arapların mı, İran Şahı'run mı,

Kissinger'ın mı, yoksa İdi Amin'in mi elinde olduğunu kendi kendime sormadan, yalnızca seyirci olarak uzaktan izleyecektim.

Arabamı, araçlara kapalı Friedland Caddesi'nin başında bırakarak yukarı çıktım. Neyse ki kardeşim ortalıkta yoktu: Onun, yarın sigarayı bırakmaya karar vermiş bir adam havasıyla çevremde volta atmasını kaldıracak durumda değildim.

Jean-Pierre'in bürosuna girdim. Dosyaların üzerine eğilmişti. Genç yüzündeki bıkkınlık beni çok etkiledi. Çerçevesiz gözlüklerinin ardından bana kaldırdığı bakışlarında, bilinemezle karşı karşıya kalmış düzen insanlarının kaygısı, hatta güvensizliği vardı.

"Jean-Pierre, kabul edeceğiz."

Sarardığını gördüm. Yüz çizgileri gevşedi, yüzü çöktü, böylece benimle olan benzerliği daha da çarpıcı hale geldi. Gözlerinin derinliğinde, benim hakkımdaki yargısını belli eden bir sertlik ifadesinin belirdiğini görür gibi oldum.

"Ne yaptığını biliyorsundur, umarım."

Çenelerimin gerildiğini duyumsadım. Altı ay öncesine kadar, bana böyle bir uyarı yapmaya kalkışmayı aklının ucundan bile geçiremezdi. Birden, benim kuşağımdan olan ve benim savaşımı yaşamış Chaban-Delmas'ın ayağını kaydırıp U.D.R/yi ele geçirerek eski de Gaulle'cüleri rafa kaldıran genç Chirac'ı düşündüm... Oğlum benden yirmi beş yaş küçüktü, ama onun bir kadınla benim gibi sevişip sevişeme-yeceğinden bile emin değildim. Kısa sürede, farkında olmadan içimi kaplayan yoksunluk duygusu ile hmcm ne büyük boyutlara ulaştığını anlamam için birkaç saniye yetti.

"Bana birkaç gün daha güven. Tabii, yüzde yirmi dört hisseye ve imza yetkisine sahipsin. Kabul etmeyebilirsin."

"Hadi canım sen de. Sen beni iyi tanırsın..."

Gözlüklerini çıkarttı, dirseklerine dayandı, bir an duraksadı...

"Dinle, sevgili pederim, amacm kendini yok etmekse..."

"Laura'dan mı söz ediyorsun?"

"İlgisi yok. O senin sorunun. Ben sana işten söz ediyorum. Annemden, benden, hepimizden..."

"Elinizde üç şirketin ayrı ayrı, benim adıma yaptığı hayat sigortası var. Yapacağım anlaşmalara bu da giriyor ve Kleindienst, anlaşmanın hükümlerine uymaya zorunlu. Öldüğümde, elinize dört yüz milyon papel geçecek."

"Peki, bu arada neyle yaşayacağız?"

"Sabırla."

Omuzlarını kaldırdı. Sözümü sürdürdüm ve sesimde, zorla egemen olduğum şiddet beni de şaşırttı:

"Kleindienst'in canına okunacak, hem de çok iyi okunacak. Bana inanabilirsin."

Jean-Pierre dosyayı kapattı.

"Peki. Yarın Frankfurt'a gidiyorum."

Eğildim, elimi omzuna koydum.

"Seni ve anneni hiçbir zaman zor durumda bırakmayacağımı bilmen gerekirdi."

Jean-Pierre yere bakıyordu. Sıkıntılı bir hali vardı; eskiden Françoise ile fazlaca ateşli tartışmalara giriştiğimizde olduğu gibi. Sonra gülümsedi; bu gülümsemede kendimi buldum.

"Dediğin dedik, çaldığın düdük," dedi.

"Ne?"

"Savaştan her zaman galip ayrılman gerekiyor..."

Gözlerini bana kaldırdı; bakışlarında bu kez yakınlık, belki de sevgi vardı. Ayrıca, yüzde on dört kâr marjıyla çalışan ve yüzde yirmi dört faizle para kullanan bir şirkette bana hoşgörüsüz ve katı davranmayacak kadar akıllıydı.

"Anlamıyorum."

"Hayır, anlıyorsun. Her durumda güçlü olma peşinde koşuyorsun... Kendine biraz... kardeş gibi davranamaz mısın?"

Dolaba doğru gittim, viski şişesiyle iki kadeh aldım, geri dönüp çalışma masasının bir köşesine oturdum.

"Anlat bakalım. Bir süreden beri kendi hakkımda aşırı bilgi edinmenin acısını yaşıyorum zaten; dolayısıyla biraz fazla, biraz eksik fark etmez... Öyle ya da böyle, günümüzde insanın kendi hakkında bilgi sahibi olmaktan kaçınmasına imkân yok. Herşeyi aşırı derecede bilir olduk, insanlar zamanlarını, Freud ile Marx arasında, kendi ›ben...'leriyle tanışmakla geçiriyorlar. Ama sen, bana yapman gereken bazı açıklamalar olduğunu düşünüyorsan..."

"Bu konuşmayı burada kessek belki de daha iyi olacak," dedi Jean-Pierre.

"Senin ve annenin geleceğini güvence altına alma konusuna kafayı bu kadar takmış olmamın, sevdiğim kişiler hakkında duyduğum kaygıdan değil, güçlü olma isteğimden kaynaklandığını... söyleyecektin bana, öyle değil mi?"

"Aşağı yukarı öyle, ama bize karşı duyduğun sevgi bu konunun bütünüyle dışmda... Birisine yardım ettiğin, onu koruduğun zaman güçlü olduğunu düşünüyorsun..."

"... Bu bende, bir bakıma atalarımdan kalma bir davranış. Benimle ilgili olan, bana yakın olan herşeyin koruma altına alınması gerekiyor... 'Ben'in krallığı. Şatomu ve ona bağlı olanları savunuyorum. Sizler, sahip olduğum mülkün birer parçasısınız. Sizi çaresizlik içinde bırakarak öldüğümü

bilirsem, yenilgiye uğramış olarak öldüğüm duygusuna kapılırım. Ve erkeklik onurum, arenadan yenik olarak ayrılmamı bana yasaklıyor; oradan ancak galip olarak çıkabilirim. Yani, demin söylediğin gibi, dediğim dedik, çaldığım düdük. *Fies-ta brava.* Avrupa elli yıldır erkeklik saplantısı içinde, oysa erkeklik saplantısı, kadınsılaşmanm belirtilerinden biridir... Sen her zaman doğru akıl yürütüyorsun, Jean-Pierre."

"Ama sana şunu söyleyeyim ki, son sözü söyleyen hep sen oluyorsun."

Gözlerimi ona kaldırdım, ne var ki beni destekler gibi görünmüyordu. Kadehimi bırakıp pencereye yöneldim. Hava henüz kararmamıştı.

"Evet, kısaca durum bu, dedim. Gerard'a gerekli açıklamayı yaparsın."

"Gayret ederim."

Dışarı çıktım. Champs-ElysĞes Bulvarı'nda durarak, gece boyunca dinleyeceğim kadar plak aldım.

Kapıyı vurdum, içeri girdim. Ses yok.

"Laura?"

Yaşları yüzüne akmış durumda, yatak odasındaki mavi koltukta oturuyordu. Gözlerinde öylesine büyük bir yıkılmışlık, yitmişlik, hatta korku ifadesi vardı ki, olduğum yerde kaldım, kıpırdamaya cesaret edemedim, herşey o kadar kırılgandı.

"Sevgilim, sevgilim... Neyin var?"

Başını salladı ve gülümsemeye çalışarak alçak sesle şunları söyledi:

"... İnsanın böyle günleri olur, Jacques."

Yatak yapılmamıştı. Laura'nın üstünde gecelik vardı. Perdeler kapalı duruyordu.

"Dışarı çıkmadın mı?"

"Sen yanımda olmadığın zaman, Paris bana yabancı."

Açık duran valizler vardı. İçlerine bazı eşyalarını atmıştı. Elimdeki plakları bırakıp oturdum. Şapkam başımda, yağmurluğum sırtımdaydı hâlâ, çevremde dost birisinin varlığına gerek duyuyordum. Giysilerimle ilişkilerim şimdiye kadar hep çok iyi olmuştu: Koruyucu birer kılıf... Zırhımın kaim olması gerekiyordu.

Dolaplar açılmış, çekmeceler çekilmişti.

"Uçakta yerimi bile ayırttım..."

Kısa bir süre, gözlerim gardrobuma takılı kaldı, sonra ayağa kalktım, telefonu açıp, kapıcının numarasını çevirdim.

"Jean, Rio için ayırtılan yeri iptal edin..."

"Peki efendim. Sonraki uçakta ayırtılan yer ne olacak?"

"Nasıl?"

"Evet, Bayan Souza, sonraki uçakta da sizin için bir yer ayırtmıştı..."

Telefonu kapattım, Laura'ya döndüm, bakışlarımda, dilimin ucuna gelip de söyleyemediğim bütün sözcükler vardı herhalde. Uzun süreden beri, şu andaki suskunluğun bana verdiği kadar büyük bir mutluluk tatmamıştım. Senin önüne gelip diz çöktüğümde ve sen alnını benim omzuma dayadığında, kollarını boynuma doladığını duyumsadığımda, mırıldandığım aşk sözcükleri birer birer çocukluklarına dönüyordu, daha yeni doğmuşlar, başlarına henüz hiçbir şey gelmemiş gibi. Oda, bana dudaklarının tadmdan başka bir tat duyumsatmayacak loşluktaydı. Biraz kıpırdayıp, başını omzuma bir keman gibi yerleştirdiğinde, bedeninin her hareke-

ti avuçlarımda boşluk yaratıyor ve ellerim seni kavradığı ölçüde yitiriyor, aramayı sürdürüyordu.

"Bir anda çekip gitmek istedim, böylesi daha az acı verir, ne var ki beni izlemek için kuşkusuz peşimden fırlayacağını düşündüğümden, sonraki uçakta sana bir yer ayırttım..."

"... Bir kızım olsaydı, böylesi durumlara düşmekten belki de kurtulabilirdim."

Gece eve geç döndüm. Ruiz gelmeyi kabul etmemişti. Robdöşambnmı üstüme geçirip bir koltuğa oturdum. Gözüme uyku girmiyordu.

Bugün açıklamakta güçlük çektiğim tek şey, o günlerde duruma bütünüyle egemen olduğumu düşünmüş olmam. O beyaz gecenin hiçbir arımda irademi yitirdiğim duygusuna kapılmadım, 'karşı gelinemez bir güç beni sürüklüyordu...' ya da 'beni itiyordu...' türünden itiraflara sığınmadım. Kendimden hiç bu kadar emin olmamıştım. Tehlikeyle burun buruna gelmek istiyordum, hepsi bu.

Saat sabahın dokuzunda, üstümü değiştirip hazırlandım. Çalışma masamın çekmecelerinden birinde, bir kâğıt tomarının üstünde duran Colt tabancamı arayıp buldum. Bu düşünceyi kafamın içinde otuz yıldır saygıyla koruyordum.

Came Sokağı'ndaki 72 numaralı yapmm bir duvarı, yıkıcıların yandaki yapıyı yıkmaları yüzünden çıplak duruyor, öteki duvan da möbleli olarak kiraya verilen bir eve, Hötel des Etrangers'ye yaslanıyordu. Başka yerlerde olduğu gibi, Paris'te de bu kadar kalabalığın birarada yaşadığı köşeler olduğunu unutmuştum. Sokakta oynayan çocukların hepsi Casbah suratlıydı ve insanın geleceğin çöpçülerini düşünmesine yol açıyorlardı. Pencerelerden sokağa taşan Arap müziği, kendi yazgısına ağlar gibiydi. Benimkinden bu kadar farklı yüzler arasında, kendimi neden böylesine özgür duyumsadığımı bilemiyorum. Kendi çöplüğümde değil, onların çöplüğündeydim; ne var ki durum o kadar kötü değildi.

Üzerime dikilen bakışlar, Faisanderie Sokağı'ndaki bakışlar kadar yargılayıcı değildi. İçine düştüğüm yabancılık duygusunu, kendi varlığımın tuhaflığı konusundaki bilincim biraz olsun hafifletiyordu.

Buraya Ruiz'i neden aramaya geldiğimi bilemiyordum. Tehlikeyle burun buruna gelmek, gerçeğe yaklaşmak istediğimi söyledim, ne var ki bunu, bir saplantıdan kurtulmak, üzerimde giderek baskısını artıran fantazmalarm tehlikeli oyununa bir kurşunla son vermek ya da tersine, bu fantaz-malan

kaynağında daha da geliştirmek için mi yaptığımı kendi kendime açıklayabilecek durumda değildim.

Giriş koridorunun sonunda çöpler birikmişti. Bir duvarın dibinde, boş bir kanarya kafesi vardı. Dipte, solda, gri pamuklu kumaştan perdesi olan, pencereli bir kapı vardı.

Kapıyı vurdum.

"Ne var?"

Bir kadm sesi.

"Antonio Ruiz'i aramıştım."

"Kim?"

Bu ada, Ruiz adma neden bu kadar takılmıştım, bilemiyorum.

"Burada oturmuyor."

"Kimliklerini düşürmüş. Onları vermeye gelmiştim."

Kapı aralandı. Bakışları kin dolu bir kadın yüzü. Elli yıllık bir kin. Sürücü belgesini ona uzattım, üzerindeki fotoğrafa baktı.

"Montoya bu, R... değil. Nasıl demiştiniz?"

Ehliyeti cebime koydum. Şunu söyledim:

"İspanyolların çoğu kez bir sürü adı oluyor."

"Montoya dördüncü katta oturur."

"Hangi kapı?"

'Tuvaletin yanındaki."

Yukarı çıktım. Her katta üç kapı vardı. Dördüncü kattaysa tek bir kapı, o da koridorun dibinde.

Birkaç basamak indim ve sırtımı duvara verip bekledim. Bir sigara yaktım. Vakit öldürdüm. Bu küçük ön beklemenin tadım tam olarak çıkarmak istiyordum: oyun oynamanın zevki, yüreğimin biraz hızlı çarpması. En iyi andı bu. Bir şeyin öncesi, en iyi andır.

Sigaramı söndürüp koridora çıkacaktım ki, bir kapının açıldığını duydum. Yaklaşan adımlar vardı... Son basamakları tırmanıp, birden Ruiz'in karşısına çıkmaya hazırlandım. Elim, cebimdeki tabancanın kabzasını kavramıştı.

Ne var ki adımlar yavaşladı, sonra, bir başka kapının açılıp kapandığım duydum. Baktım: Koridorun dibindeki kapı açık kalmıştı. Ruiz tuvaletteydi.

Koridoru sessizce geçip içeri girdim.

Bir çaü odasıydı burası. Pencere odanın dip tarafındaydı. Sol tarafta plastik bir perde, ardmda da duş vardı. Bozulmuş bir yatak, bir köşede kirli çamaşırlar. Dört-beş tane radyo, muhtemelen arabalardan sökülmüş. Çivilere asılmış askılarda bir deri ceket ve hardal rengi bir takım elbise. Yatağın dayalı bulunduğu duvarda, raptiyelerle tutturulmuş çıplak kadın resimleri, bir de El Cordobes afişi. Yatağın dibinde, çaü penceresinin altında, yeşil yapay deriden bir koltuk.

Koltuğa oturdum.

Oturduğum yer ile kapı arasmda en azmdan dört metrelik bir mesafe vardı; o kadar hareketsiz duruyordum ki, Ru-iz içeri girdiğinde beni hemen fark etmedi. Kapıyı kapattı. Ayağında bir deri pantolon vardı, sırtı çıplaktı. Ancak kapıyı kapadıktan sonra varlığımı fark etti. Ve benim komandoluk yeteneklerimi boşa çıkaracak bir hareket yaptı. Hiç paniğe kapılmadan bir anda ileri doğru sıçrarken, bıçağı elinde belirmişti bile. Baldırındaki cebinden bıçağı çıkarmak için yaptığı hareketi gözümle ancak izleyebilmiştim.

Ne var ki Colt tabancamı elimde tutuyordum.

Uçarken havada durmuş gibi hareketsiz kaldı ve bu işi ustaca yaptı, çünkü bedeni henüz yerçekimine kafa tutabilecek esneklikteydi. Dizleri hafifçe kırık, kollan açık, bıçağım bana doğru uzatmış, titreyen dudaklarıyla ve iri iri açtığı gözlerini tabancamın namlusuna dikmiş durumda, iki metre önümde öylece duruyordu.

Parmağım tetikteydi. Yüzümün ateş gibi yandığım duyumsadım.

Ona bakıyordum. İşte o anda, ilerleyen yaşımın benden aldığı çevikliğe onun bedeninin bütünüyle sahip olduğunu gördüğümde, orada ne aradığımın ilk kez farkına vardım: Yitirdiğim bir şeye yeniden sahip olma peşindeydim. Vaktiyle benim olan ve bana çok iyi hizmet etmiş, ama artık sahip olmadığım bir aracı geri almaya gelmiştim; ona sahip çıkacak, egemenliğimi kabul ettirecek, bana itaat etmesini sağlayacak ve onu kullanacaktım. Geriler gibi oldu.

"No, senor, no," diye yalvardı boğuk bir sesle. *"No!"*

Elini açıp bıçağı yere düşürdü ve kollarını havaya kaldırdı.

Çıkık elmacık kemikleriyle ve gözleriyle Moğollara özgü çizgiler taşıyordu. Bizi vaktiyle fethedenlerden biri... Ne var ki, yan açık ve titreyen dudaklarında artık o sert ifade yoktu: Korku, insanı uygarlaştırır...

Bileğinde, benden çaldığı altın saat vardı.

Saate baktım. İşte o anda beni tanıdı. Bir adım geriledi.

"No me haga datıo, senor!.."

Saati bileğinden çıkardı, eğilip yere koydu ve bana doğru itti.

"İşte, *senor...* Bir işim yok, ağzıma koyacak lokmam bile yoktu..."

"Evet, öyle olduğu için saati satmadın/' dedim.

Bedenini dikkatle inceledim. Benim onun yaşında olduğumdan daha yapılı olduğunu kabul etmem gerekiyordu. Benimkinden daha ince, omuzlan benim omuzlarımdan daha genişti. Kalçalan daha güçlü, daha

esnekti. Ne var ki, bedeni bir güreşçininkinden çok, bir akrobat bedenini andın-yordu. Ve her siniri, her daman, her kası benim artık hatırlamadığım bir hayat açlığıyla gerilmişti.

Uzunca bir süre bu bedeni ezberlercesine inceledim. Sonra, cebimden şoför ehliyetini çıkanp ayaklanrun dibine attım. Pasaportunu saklıyordum. Belgeyi yerden aldı ve bana şaşkınlıkla baktı. Olup bitenden artık hiçbir şey anlamıyordu. Buysa, tam benim istediğim durumdu. Kendimi hâlâ ondan daha güçlü duyumsuyordum.

Yerimden kalktım. Cebimden beş yüz franklık bir banknot ile kartvizitimi çıkardım. Kol saatimi ona doğru ittim, para ile kartviziti de ayaklanrun ucuna attım. Silahımın namlusuyla, uzaklaşmasını işaret ettim. Söylediğimi derhal yerine getirdi.

"Çok güzel Antonio," dedim ona. "Bana itaat etmesini öğrenmen gerekecek."

Mırıldandı:

"Si, senor.”

Dışan çıkıp kapıyı arkamdan kapattım. Colt tabancamı cebime koydum ve bir sigara yaktım. Elim titremiyordu. Merdiveni yavaş yavaş indim ve nereye gittiğimi bilmeden sokakta dosdoğru yürüdüm. Onu neredeyse öldürecektim ve bunu onun, karşı konulamaz biçimde üzerime üzerime gelen canlılığına karşı duyduğum kinden mi, yoksa kendimden emin olamadığım ve Laura'yı kurtarmak istediğim için mi yaptığımı bilemiyordum.

O gün öğle yemeğini Laura'yla kırda yiyecektik. Zafer kazanmış bir komutan edasıyla içeri girdim; bu onu kaygılandırdı.

"Ne var Jacques? Sanki... bir dertten kurtulmuş gibisin."

"Neredeyse birini öldürüyordum."

"Çok hızlı araba kullanıyorsun."

Odadan salona geçtim, orada senin, benim yok olmamı bekleyen âşıklarını, yani gülleri, laleleri, süsenleri toplayıp koridora fırlattım.

"Seninle yalnız kalmak istiyorum. Güzel kokulu bütün bu tehditler... Birkaç gün içinde herşey kesin olarak yoluna girecek, imzalar atılmış olacak, özgür olacağım ve seninle çok uzaklara gideceğiz..."

"Çok uzaklar nerede?"

"Çok çok uzakta... Nerede olduğunu henüz bilmiyorum. Jaguar'a atlayacağız ve burnumuzun doğrultusunda dosdoğru gideceğiz... Türkiye, belki de İran..."

Buzdolabma gidip bir bardak su koydum. Sırtımı Lau-ra'ya döndüm.

"Bize bir şoför gerekecek. Bu işi yapabilecek birini, Elysee Sarayı'nın eski korumalarından birini tanıyorum. Personelde kısıtlamaya gittiler ve adamcağız işsiz kaldı. Elli yaşlarında,

çok güvenli, ahlakı bütün biri... Bu işi geri çevireceğini sanmam. Olmazsa..."

Bardağı içip bitirdim.

"... Olmazsa, bir başkasını buluruz."

"Özellikle, bizi rahatsız edecek biri olmamak." dedi Laura. Adresini değiştirmemesi için, birkaç günde bir Ruiz'e postayla para gönderiyordum.

YİRMİ

Kendi kaynaklanma yaptığım bu dönüş yolculuğundan sonraki ilk gecelerde, düş gücüm yaratma yetisini yeniden kazandı. Fantazmalanmda Ruiz'e hiç tükenmeyecekmiş gibi görünen bir egemenlikle baş eğdiriyor, onu istediğim gibi kullanıyordum. İstemediği halde bana boyun eğmeyi kabul etmiş olan düşsel kurtancımın, istediklerimi yerine getirme konusunda sının yoktu sanki. Görünürdeki bu baş eğmede, topluma karşı öç almanın sevincini yaşıyordu, bunu biliyordum; ama ben tam tersine, onun bu hırsını kendi çıkarıma kullanıyordum. Düşlerimde Ruiz, Laura'yı en aşağılayıcı baş eğmelere zorluyor, onu, şimdiye kadar hiç eline geçiremediği böyle bir fırsatın uyandırdığı kin ve kabalıkla, bir boşalma aracı olarak kullanıyordu. Ne var ki, kafamın içinde bile bile yarattığım bu karşıtlık, hayat gücümün kaynağına ulaşıyor, duyularımı harekete geçiriyordu. Daha sonra, aynı zamanda hem beklediğim, hem umut ettiğim, hem de korktuğum şey başıma geldi tabii: Aşağılık işlerimi gördürdüğüm bu varlık, daha fazlasını ister hale geldi.

İnsanın kendi iç üzüntüsünü dünyanın sonuymuş gibi göstermesinden daha avutucu bir şey olamaz. 'Batının Gerilemesi' bu bakımdan iyi bir gerekçe: İnşam aklıyor. Ne var ki, geçmişin Avrupa'nın üzerine yüklediği ağırlıkla ilgilenenler için, 1931 yılında, Sömürge Sergisi'nin açıldığı ve Fransa'nın, Afrika ile Asya'nın zenginlikleri üstüne çöreklenmiş olarak hüküm sürdüğü dönemde, on yedi yaşında olduğumu hatırlatacağım. Tarihin bu yanının, aşağıda söyleyeceklerim üzerindeki payının unutulmaması gerektiği ve bu sözlerin, görünürde bir acı alayın ifadesi olmasının ötesinde bir şeyler içerdiği kanısındayım: Ruiz'in artık bana baş eğmeyi kabul etmemesi ve beni bütünüyle silahsız bırakması, sömürüldüğünü duyumsamasından kaynaklanmıyordu yalnızca. 'Kendi kaynaklarını kendisinin denetlemesi'nin ötesinde bir şey istiyordu. Benim efendim olmak isliyordu. Ondan vazgeçemeyeceğimi anlamıştı. Gücünün bilincine varmıştı. Onsuz edemeyeceğimi biliyordu. Sıra şimdi ondaydı.

Yeni bir başarısızlığın ertesinde, Came Sokağı'nda boy göstermekte gecikmedim. Dördüncü kata çıkıp kapıyı çaldım. Kimse yoktu. Karşıdaki

Arap kahvesine girip tezgâha oturdum ve onun eve dönüşünü gözlemeye başladım. Kahvede Kuzey Afrikalılar, birkaç da karaderili vardı. İçlerindeki tek Avrupalı bendim. Polis, benim eşkâlimi saptamakta hiç zorluk çekmezdi. Iriyan, Amerikan ordusunda giyilen yağmurluklara benzer yeşil bir yağmurluk giymiş, çok kısa kesilmiş, kır düşmüş san saçlı, mavi gözlü, alnında ve çenesinde yara izi olan bir adam... En azından bir saat kahvenin tezgâhında oturdu, çok sakindi, boyuna gülümsüyordu... Sonra, sokağı geçip karşıdaki eve girdi... Katil kuşkusuz o...

Meşru müdafaa yaptığımı ileri sürebilirdim. Ne de olsa namusumu koruyordum.

Onun izini bulduğumu, benden çaldığı altın saatimi geri almak için geldiğimi, adam bıçağını çekince ateş etmek zorunda kaldığımı da söyleyebilirdim.

Bana bakıyorlardı. Beş-altı Kuzey Afrikalı, birkaç da kara-derili. Çiçeği burnunda, enerji kaynaklarına henüz dokunulmamış ülkelerden gelmişlerdi buraya.

Orada bir saatten fazla beklemiştim ki, hayvansı görkeminden habersiz, üzerinde korkunç gülünç hardal rengi takım elbisesiyle çıkageldi. 'Matrak' oldukları ileri sürülen, üzerinde bir çocuk ile bir aslanın, hatta bir köpeğin gülünç kılıklarda gösterildiği fotoğraflardan oldum olası hoşlanma-mışımdır.

Dört kat merdiveni tırmanıp kapışım vurdum. Açtı; bedeninde ve bakışlarında duyumsanan ani ve hareketsiz gerginlik dışmda hiçbir kaygı ve korku belirtisi göstermedi. Bizi birbirimize hangi gizli bağların bağladığını kuşkusuz anla-yamıyordu, ama bunun karşılığını benim çok iyi ödediğimi daha şimdiden biliyordu. Onun gözünde ben, bilmece gibi fakat eli açık bir patrondum. Kapıyı ittim, geri çekildi. İçeri girdim ve kapıyı arkamdan kapattım.

Düz ve mat alnının altında kuş kanadı gibi uzanan kara kaşları, şakaklarının üstünde, yabanıl ve parlak saçlarının düzensiz şiddetiyle birleşiyordu. Çıkık elmacık kemikleri yanaklarını, soluğu hiç kesilmemiş izlenimi bırakan dudak uçlarına kadar çukurlaştırıyordu. Yüzü telaşsız,

biraz da asıktı, ne var ki bakışlarının derinliklerinde büyük bir dikkat seziliyordu, çünkü sağ elimi yağmurluğumun cebinde tutuyordum.

Colt tabancamın ucunu cebimden biraz çıkarttım. Elimdeki bütün imkânları kullanmaya gerek duyuyordum.

"Şu bok rengi giysiyi çıkart sırlından..."

O kaba giysiler düş gücümü en güvenli uyarıcısından, yani henüz kendi öz kaynağından kopmamış, hiçbir geçmişin yükünü taşımayan ve gelecekte her türlü biçimi almaya elverişli bir varlık görünümünden yoksun kılarak, zayıflatma riskini taşıyordu.

"Çıkart, diyorum..."

Yüzünde, kafasının içinde uyanan hayasız bir düşüncenin izleri belirdi...

"Yok, dostum. Yanılıyorsun. Bütünüyle yanılıyorsun. Sözlerimin düşündüğün şeyle ilgisi yok. Anlamaya çalışma. Bana itaat etmen için sana para ödüyorum yalnızca. Haydi, üstündeki şu pis giysiyi çıkart da derilerini giy..."

Gözlerini üzerimden ayırmadan giysilerini değiştirdi. Deri, ona daha çok yakışıyordu. Fiziğindeki bütün kaba çizgileri ortaya çıkarıyordu.

Önümde dikiliyordu; bacakları açık, elleri kalçalarında, deri ceketinin açık yakasından beyaz fanilası görünüyordu...

Yatağa oturmuş ona bakıyordum. Bu arada da hesap yapıyordum.

Ona bin frank bıraktım.

Yeni koşullara iyi alışıyordu. Bundan tam emin olmak için ona para göndermeyi kestim. Aradan birkaç gün geçti ve kendi kendime yanıldığımı, onun böyle bir payeyi kaldıramayacağını düşünmeye başladım.

Laura, Brezilya'dan gelmiş dostlarıyla akşam yemeğine çıkmıştı, gece yansına doğru gelecekti. Kapı çalındığında saat gece yansım biraz geçmişti.

Ruiz elleri deri ceketinin cebinde, hareketsiz, bedeni ve bakışlan hem kaygı, hem de kararlılık dolu karşımda duruyordu. Önce, ondan beklediğim şeyi ve kendimden hangi karanlık kararlılıkla kurtulmaya çalıştığımı sezgisel olarak anladığım sandım. Onu ısrarla izleyip tahrik etmemin ardında bir umut yatıyordu: Ruiz beni, insan olarak taşıdığım son tarihsel kalıntılardan kurtaracak, iktidarsızlığıma son verecekti; böyle düşündüğümden eminim ve kaleme aldığım şu son sayfalan, belleğimin aşırı çalışması sonucu, kendimi sonuna kadar tuzağa kaptırmış olduğumu bilerek yazıyorum.

Ne var ki Ruiz beni anlayabilecek kadar uygar olmadığı gibi, yeterince barbar da değildi. Benim, sona ermekte olan kendi dünyamın bir parçası da değildi. Bana kardeşçe duygularla gelmiyordu. Aidatını koparmaya geliyordu yalnızca. Ben onun gözünde anlaşılmaz biriydim, ne var ki kendisine ödeme yapılmasını sürdürmek için anlaşılmaz olana güveniyordu.

İçeri girmesine izin verdim ve salona döndüm, Laura her an dönebilirdi ve ben, onun dönmesinden korkuyor muydum, yoksa orada olmasını mı istiyordum, bunu bilemiyordum...

Cüzdanımdan para aldığım sırada, Ruiz'in birkaç adım arkamda olduğunu seziyordum. Son derece suskun oluşu, aramızdaki ilişkiyle ilgili herşeyin gizli kalması gerektiğini sezgisiyle kabul etmiş olması hoşuma gidiyordu. Bakışlarındaki yoğunluğun dışında, yüzünde hiçbir ifade yoktu; herhalde burada yabancılık çekiyor, bunu da belli etmek istemiyordu. Parayı, hakkı olan bir şeyi alıyormuşçasına alışında neredeyse çocuksu bir yan vardı.

"*Gracias, senor.*"

Kapıya kadar gidip bana bir daha baktı.

"Adios, senor."

Gözle görünür biçimde rahatlamıştı. Anlaşılmaz kişi, ona karşı iyi davranmayı sürdürüyordu. Pasaportunu geri vermemiştim, ama vereceğimden kuşkulanmıyordu herhalde. Yeniden görüşeceğimizden emindi.

Laura, o gittikten birkaç dakika sonra döndü. Gecenin canlılığını hâlâ yitümemişti, yüzü gülüyordu, mutluluk içinde gelip beni öptü. Bense, kendimde gülümseme gücünü bile bulamadım. Gerçeğe çok yakındım. Daha şimdiden çok uzağa gittiğimi, yolun neredeyse sonuna geldiğimi biliyordum. Beni daha iyi görebilmek için, kollarını omuzlarımda tutarak geri çekildi, kaygılı görünüyordu.

"Ne var? Yüzün kül gibi..."

"Seni bekliyordum."

O gece düşümde Ruiz'in geri döndüğünü ve bir kılıç darbesiyle benim geleceğime son verdiğini gördüm.

Geri gelmiyordu. Saklanmayı ve bana hizmet etmeye ya-naşmamayı sürdürüyordu. Bu durumda, fantazmalanmın beni uzağa sürüklediğini, içinde bulunduğum ruhsal durumun üçümüzü de gerçeğe dönmeye sürüklediğini kendi kendime itiraf edeceğime, artık sahip olmadığım sinir gücümü zorlama pahasma kendi kendime yetmeye kalkıştım.

Korkunç günler geçirdim. Laura fiziksel temastan kaçınıyordu. Onu okşamaya kalkışır kalkışmaz, yüzünde korkulu bir yalvarma ifadesi beliriyordu: Beni başarısızlığa zorlamak istemiyordu. Elimi tutup sevgiyle sıkıyor, ama karşılık vermiyordu. Suskunluklarımız giderek giz dolu hale geliyordu. Yattığımızda, bende manastıra çekilme eğilimi keşfetmiş gibi, neredeyse utanıp sıkılarak yaklaşıyordu.

Sonunda bir akşam, cesareti ele alarak, iktidarsızlığımı sergiledim. Elimi, bedeninde dolaştırıp duruyor, bu arada öteki elimle de uyamp uyanmadığımı anlamak için erkekliğimi gizlice yokluyordum. Dudaklarım ve soluğum göğüslerinde gezinirken, kendimi hazırlamak için sağ elimle sinirli sinirli erkekliğimle oynuyordum. Böylelikle belirli ölçüde sertleşmesini sağladım, artık olabileceğine, ne olursa olsun maceraya atılmam gerektiğine karar verdim, çünkü erkekliğimin daha fazla sertleşmeyeceğini anlamıştım; bu durumu gidermek ve daha uygun, yani yukarıdan aşağı doğru değil de aşağıdan yukarı doğru bir açı yakalamak amacıyla kalçalarının altına bir yastık yerleştirdim; öteki türlü, yeterince sertleşme olmadığından her zaman kayma, dolayısıyla da dışarı çıkma

ihtimali vardı; bu arada, harcadığım bunca dikkat erkekliğimi iki paralık edebilirdi, çünkü en küçük bir gevşemede kendimi dışarıda bulabilirdim. Öte yandan, sertleşme alt limitte olduğundan, kazanılmış durumu ne pahasma olursa olsun korumam, hatta imkân bulursam sağlamlaştırmam gerekiyordu ki, kendimi yeterince güvenlikle donatmış, böylelikle de bana, duruma egemen olduğumu düşündürecek ve başarılı olmak için yeterli garantiyi sağlayacak ruhsal durumu yakalayabileyim. En güçlü günlerimde olduğu gibi, kendimi taşkınlıkla öne vermemin tek amacı, gerekli sertleşmeyi sağlamaktı. İçine düştüğüm bunalımın ve bu bunalımın, sürdürmekte olduğum girişime vereceği zararın farkmda olarak temasm, dolayısıyla da sertliğin giderek azaldığım duyumsarken, Laura'nın edilgenliği de giderek artıyor, ani bir hareket yaparak beni dışarı atmaktan çekiniyordu, öyle ki hâlâ içinde olduğuma kendi kendimi inandırmak için, sağ elimi iki kalçasının araşma yerleştirmek, bir yandan da dışarı çıkmasını engellemek için, erkekliğimi par-inaklarımla dibinden kavrayarak desteklemek zorunda kaldım. Dişlerim sıkılı, Ruiz'i, kafamm içinde umutsuzca yardıma çağırıyordum; işi tek başıma hâlâ becerebileceğimi kendi kendime kanıtlamak istediğimden, bu yardıma o âna kadar gerek duymamıştım. Ne var ki geç kalmıştım: O kadar büyük bir güç harcamıştım ki, kafamın içinde düş gücüne yer kalmamıştı.

Laura, bir eli ensemde, öteki eli omzumda, tepki vermiyordu, sonunda başarısızlığa uğrayıp, kendimi dışarıda bulduğumda bana var gücüyle sarıldı, ne var ki bu, durumu kavramış olmasından kaynaklanıyordu...

"Yarın kriket oynamaya gidelim," dedim ona.

Başını kaldırıp, ne söyleyeceğini bilemez gözlerle baktı bana; bana gelince, artık zamanın geldiğini, düşündüğümü yapmak için çok sevgi, biraz da yüreklilik gerektiğini duyumsadım.

Ertesi gün erkenden dışarı çıkıp, sabırsızlığımı yatıştırmak için Seine Nehri'nin rıhtımlarında dolaştım. Saat dokuzda, bir taksiye atlayıp Malesherbes Sitesi'ne gittim. Ortalıkta kimse yoktu; Frochot Sokağı'nin köşesindeki lokantanın tezgâhında oturup beklemek zorunda kaldım. Saat onu çeyrek geçiyordu ki, önce Lili'nin, ardından da iki kızın geldiğini gördüm. On dakika daha bekledim ve yukarı çıktım.

Kapıyı Lili açtı. Kaniş daha ortalıklarda yoktu, kucağına almamıştı, insanlar sabahları nezaket gösterilerine daha az eğilimli oluyor. Bana günaydın demedi, kapıyı ardına kadar açmadı, içeri de buyur etmedi.

'Yardımın gerek, Lili Marlen."

Bakışları cam kadar sertti.

"Biliyorum."

Başımı birden kaldırdım.

"Nereden biliyorsun?..."

"Dün akşam, kâğıtlarda öyle çıktı. Bir kupa papazı ve bir sinek valesi... Maça kızı ortada yer almıştı."

"Bu ne demek, peki?"

"İnsan her zaman, yaşı geçmiş bir muhabbet tellalına gerek duyar, demek."

"İnsafsızsın."

"Lili Marlen'in kapısını hiç kimse dostluğunu sergilemek için çalmaz."

Ayaklanırım dibinde bir şeyin kıpırdadığım duyumsadım. Eğilip kanişi kucağına aldı ve okşamaya başladı. Bana sert sert bakıyordu.

"Hiçbir zaman saygı duymadığım tek insan sensin," dedi. "Ne var ki tam yaşlanamadm. İçin genç kaldı. Erkekler genç kaldıklarında, tam olarak yaşlanamazlar. Seni buraya kabul edemem."

"Önemli..."

"Burada olmaz. Seni evimde dinlerim, iki saat sonra. Bu süre içinde telefon edip yerime bakacak birini ancak bulabilirim. İşte adresim."

Yazdı.

"Seni burada görmemeleri gerekiyor. Bir kez yeterli."

Kapıyı kapattı.

Bir taksiye bindim. Kahvenin birinde iki saat bekledim; kendimi yeraltına indiğimiz zamanlarda, Gestapo zamanındaki gibi duyumsadım. Şunu demek istiyorum: İçimde hiçbir duraksama, bir kuşku yoktu, herşey açık seçik ve kesindi: Yapacak başka bir şey olmadığım biliyordum.

Kahveden ayrılıp, Klebert Caddesi'ndeki yapının birinci katma çıktığımda öğle olmuştu. Kapının üzerinde bir ad vardı. Bayan Lewis Stone. 1945'te bir Amerikan askeri jandarmasıyla evlenmişti.

Çalmama gerek kalmadan kapı açıldı. Gelişimi pencereden gözlemiş olmalıydı.

"Hizmetçi kadm var. Gel."

Bir etajerin üstünde, bir Hispano Suiza arabanın küçük modeli, duvarlarda da savaş öncesinin büyük sinema yıldızlarının fotoğrafları vardı. Eski bir gramofon, Yvette Guil-bert'in bir afişi, bir de Jean Gabin'in lejyoner kıyafeti içinde bir portresi. 1930 yıllarının düşleri...

Lili Marlen'in yüzü şimdiye kadar çok şeyi gizlemişti; perdeler çekikti. Gözlerinde kurnaz bir ışığın parladığını sezinlemekle belki yanılıyordum ya da benim o aşağılık işlerden kurtulamadığımı gerçekten düşünüyordu. Dik arkalıklı, insanı dik oturmaya zorlayan kanepelerden birine oturmuştu.

"Anlat bakalım. Görünüşün insanın yüreğine dokunuyor."

"Bir adamdan kurtulmam gerekiyor."

Köpeğin beyaz tüylerini okşayan elleri bir an için yavaşladı, sonra eski ritmini aldı.

"Anlatayım sana..."

"Anlatacakların beni ilgilendirmiyor. Madem ki o işin yapılmasını isteyen sensin..."

"Ben istiyorum, Lili Marlen."

Gözlerini benden ayırmıyordu.

"Ben yalnızca bu isteğin senden geldiğinden, bir başkasından gelmediğinden emin olmak istiyorum."

"Sana hiç yalan söylemedim, bundan sonra da söyleyecek değilim."

"Beni anlamadın. Senin hâlâ sen olup olmadığım anlamak istiyorum. Vaktiyle tanıdığım o kişi..."

Susuyordum.

"Söz konusu olan da zaten bu. Tehlikedeyim."

"Şantaj mı? Kadınlarla fazla mı ileri gittin? Fotoğraflar mı? Merak ettiğim için değil, sana yardım etmek için soruyorum."

"Hayat sigortası sorunu," dedim.

Omuzlarım belli belirsiz kaldırdı.

"Nasıl istersen. Haklanacak olan adam kim?"

"Ben."

Dondu kaldı. Bu bir şaşkınlık ifadesi değildi, başka bir şeydi. Sanırım dostluk ifadesiydi.

"Bana yardım etmelisin, Lili Marlen."

Hiçbir şey söylemiyordu. Bana öylesine bakıyordu ki, gördüğü sanki ben değildim. Geçmişteki gözlerdi o gözler.

"Vaktiyle, yolun bir bölümünü seninle birlikte kat ettik," dedi.

Heyecanlı değildi. Bu sözler, rüzgârla savrulması için havaya atılmış birkaç yapraktı, o kadar.

"Benim için zor olacak. Ama madem ki bu kadar üsteliyorsun..."

"Sana sigortadan söz ettim. Kendi hayatıma karşın bu sigorta parasım elde etmek istiyorum."

Kanişi okşadı, gülümsedi.

"Biliyorum," dedi. "Tanıyorum onu."

Ne demek istediğini anlamıyordum.

"Senin boğa beni görmeye geldi. Antonio. Endülüslü An-tonio Montoya. Zaman zaman ondan yararlanırım. Bana senden söz etti."

"Fakat, nasıl olur?.."

Çenemi göğsüme gömmüş, insanlığımı arıyordum. Gözlerimi kaldırmaya cesaret edemiyordum.

"Ne yani, ona adresini vermiş, para vermişsin, durumu biliyor... Önceleri ne yapacağını bilemiyordu, hiçbir şey anlamıyordu... Onu korkutuyorsun. O tür tiplerden biri o, anlamadığı zaman korkuya kapılıyor... Bu işlerde benden başkasını tanımadığı için de, gelip bana anlattı, doğal olarak..."

"Böyle yaşamak istemiyorum," dedim ona, "nokta, hepsi bu. Bana birini bul, hem de acele."

"Bu bir buyruk mu? Eskiden olduğu gibi?"

"Bir buyruk. Eskiden olduğu gibi."

Ayağa kalktı.

"Gel bak."

Salonun bir köşesine gitti. Bir konsolun üstünde duran bir cam fanusun içinde, eşekarısı renginde, san siyah iri bir şapka duruyordu.

"Bu şapkayı hatırladın mı?"

Şapkaya batırılmış şiş gibi bir iğne, bir yandan girip öte yandan çıkıyordu...

"Bununla onlardan yirmi dokuzunu şişledim," dedi. "Bir gün Maffard bana ne sormuştu, biliyor musun? Bana o adamları gönderen kişi. Onlan önce mi, o sırada mı, yoksa sonra mı şişlediğimi sormuştu..."

Koluma girdi. Yüzünden, keyfinin yerinde olduğu anlaşılıyordu.

"Bir şey içer misin? İçkiye gerekseme duyuyormuş gibi bir halin var."

"Bana birini bul, hem de çabuk, Lili Marlen. Şimdiye kadar, kendi kişiliğim hakkında her zaman belirli bir düşüncem oldu. Ve bu düşünceyi korumakta diretiyorum. Biliyorsun, mücadele verdiğimiz o yıllar boyunca, dağlarda, kendi kendime her zaman, özgürlük uğruna mı, Fransa uğruna mı, yoksa kendi kişiliğim hakkında vardığım düşünce uğruna mı hayatımı tehlikeye attığımı sorup durdum. Bir viski ver bana."

Oturdum.

"Ve bu düşüncemi değiştirmeyeceğim."

Kadehi doldurup bana uzattı.

"Şeref," dedim, işi alaya vurarak.

"Saçmalama. Şeref, savaş zamanında geçerli olan bir şeydir. Şimdiyse, hayatın tatlı yanları var karşımızda. Savaşla hiç ilgisi yok bu durumun. Ama sen içini ferah tut. İstediğin yerine gelecek."

"Tanıdığın biri var mı?"

"Tabii ki var."

"Kim?"

"Kafam takma. Ben sana yerini, gününü ve saatini bildireceğim..."

Keyiflenmiş gibiydi.

"Bu bir iş sayılmaz... Bu kez, bir Yugoslavm kapısını çalmayacağım, yemin ederim... Ama Endülüslüyü, onu ortadan kaldırmak iyi olacak, durumu bir görmek için. Böylelikle belki içinde bulunduğun durumdan kurtulursun."

"Hayır. Onun bu durumla bir ilgisi yok."

Gidip kral koltuğuna oturdu ve düşündü, ötelerde bir yere bakıyordu.

"Evet, erkeklik," dedi. "Kaçık biri oldun - genç bir yavruya abayı yaktın, erkekliğin de artık istediğin gibi kalkmıyor..."

Gözlerini döndürüp üzerime dikti...

"Bu da şeref sorunu..."

Ayağa kalktım.

"Ayrıca, işin içinde mutlaka bir de para öyküsü vardır. Bir erkek kendini bitmiş saydığında, işin içinde her zaman para öyküsü vardır, öyle değil mi?"

Omuz silktim.

"O da var. Neredeyse mahvolmuş durumdayım ve dört yüz milyonluk bir hayat sigortam var... Hâlâ o kadar ediyorum."

'Toplumsal boğa," dedi ve fayans mavisi gözleri, dostça sayılabilecek bir ışıkla parladı.

"Evet, toplumsal boğa. Hâlâ trink para dört yüz papel ediyorum. Benim bilmek istediğim, sana hâlâ eskisi gibi güvenip güvenemeyeceğim, Lili Marlen."

"Kafanı takma, o işi halledeceğim. Cayarsan bana haber ver. Yalnız, bana zaman gerek. Bu kez, işi çarşafa dolaştırmak istemiyorum... Senin gibi ünlü birini kazasız belasız ortadan kaldırmak kolay değil."

"Caymayacağım."

"Biliyorum. Bunu kural olarak söylüyorum. Bilirsin, albayım... Hâlâ elinde olan bir şeyler var."

"Teşekkür ederim."

"Boktan bir durum, insanın bir yandan yaşlanırken, öte yandan genç kalması..."

Gözlük camlarının ardından gülüyordu.

"Sana tutkun olduğumu şimdiye kadar hiç söylemiş miydim?"

"Hayır; ama söylemeliydin."

"Laf. Bir albay ve bir orospu."

"Sen Direniş madalyası sahibi birisin, Lili Marlen."

"Evet, madalyam var. Hatta o madalya sayesinde bir genelev açabildim."

Beni kapıya kadar geçirdi.

"Haydi bakalım, elveda. Kişiliğini korumakta belki haklı-sındır. Artık kimse kendi kişiliğini koruma peşinde koşmuyor... Neyse, bolluk insanları böyle yapıyor."

Kapının sürgüsünü eline aldı.

"Sakin ol. Gerekeni yapacağım."

Onu öpebilirdim, ama bundan hoşlanmayacağından emindim.

Sonraki birkaç saati çok sakin geçirdim. Benim yerime geçmiş olan yabancıdan sonunda kurtulacaktım. Bedenimi artık çevremde dolaşan bir serseri gibi duyumsamıyordum.

YİRMİ BİR

On beş gündür Dooley'ye ulaşmaya çalışıyordum. Bana iki randevu vermiş, sonradan ikisini de iptal etmişti. Hisse senetlerini yeniden satın almamı garanti edecek o ünlü mühürlü mektup hâlâ gönderilmemişti. İmzayı geciktirmeyi başarmıştım, ama Almanlar sabırsızlanıyordu. Roma'dan gelen bir telefon sonunda bana, Bay Dooley'nin özürlerini ve iki gün sonra Ritz Oteli'nin barmda, saat altıda benimle buluşma isteğini kabul etmemi dileyen mesajım ulaştırdı. Yeniden umutlanmaya başladım. Bu son savaşı ne pahasma olursa olsun kazanmak istiyordum.

Dooley delikanlı havalarıyla içeri girdi. Üzerinde, dirseklerine deri geçirilmiş spor bir ceket, bir blucin, güçlü boynunu ortaya çıkaran yakası genişçe açılmış beyaz bir gömlek vardı; ayrıca, bir gözünün çevresi morarmıştı ki bu da insanı her zaman daha genç gösterir. El sıkıştık.

"Neler oldu size böyle?"

"Roma'da biriyle dalaştım. Salağın teki, yanımdaki kız arkadaşıma ıslık çalıp ayıp bir işaret yaptı, ben de ona dersini verdim. Ne var ki, suratımdan Amerikalılık aktığından, sokakta kim varsa üstüme üşüştü. Ya siz, siz nasılsınız?"

"Çok iyiyim."

Kolunu omzuma attı.

"Doğaya meydan okuyoruz, değil mi?"

"Öyle sayılır."

"Bana gelince, dostum, şimdiye kadar, şu sıralarda olduğu gibi hiç düzüşmemiştim. Sayı bakımından yitirdiğimi zaman bakımından kazandım. O işi bir saat sürdürebiliyorum, dostum."

"Evet," dedim. "Fransızcada bunu açıklayan bir deyim kullanırız biz: 'olgunluk çağı'."

Bir kahkaha attı.

"Olgunluk çağı, evet, bu deyimi biliyorum. Bütünüyle öyle. İnsan daha az aceleci, daha sakin, kendine daha çok... egemen oluyor. Dümeni sağlam bir elle tutuyorsunuz. Eskisi gibi sık sık seviştiğimi söyleyemem ama, olunca da epeyi uzun sürüyor..."

Yandaki masalarda birkaç müşteri vardı ve ben biraz sıkılmış gibi görünüyordum ki Dooley bana göz kırptı:

"Önemi yok, dostum, onlar duymazlar, ayrıca herkes bilir ki yüz yedi yıldır buraya erkekliği uyanabilen kimse girmemiştir; buraya her zaman çok yaşlı insanlar gelir..."

Barmen ona doğru eğildi:

"Özür dilerim, Bay Dooley, personeli unutuyorsunuz!"

Dooley gülmeye başladı. Henüz sarhoş bile olmamıştı. Ne var ki, içine düştüğü duruma katlanamıyordu; bunun sebebi basitçe Amerikalı olması, benden çok daha zengin ve her alanda dünya şampiyonluğunu elinde tutmaya alışkın olmasıydı.

"Şu şuralardaki ortalama hızınız ne kadar? Sefer adedi olarak, demek istiyorum."

"Bilmiyorum, Jim. Buna o kadar dikkat etmiyorum, biliyorsunuz."

"Hadi, hadi, dostum, iki eski dostun arasında kalacak bu... Gençliğimizi birlikte yaşadık. O zamanlarda taş gibi oluyordu. Normandiya, Leclerc, ikinci bölük, Paris'in kurtarılması..."

"Dinleyin, dostum, altmışına merdiven dayamış kişilerin kimi zaman gençliklerinden söz açtıkları olur, ama yine de..."

"Hadi, hadi, dostum, sözü kıvırmayın... Şu sırada nasıl bir performans gösteriyorsunuz?"

Aklıma Mingard geliyordu... Allah kahretsin, diye düşündüm. Kârın küçüğü olmaz.

"Haftada üç kez... Mutlaka gerekiyorsa dört..."

Yüzü dondu. Martini kadehini daha sıkı kavradığını gördüm. Bana sert sert bakıyordu. Birden içime korku düştü. Kleindienst'e duyduğu nefreti bana da duyabilir, bana karşı da aym güç gösterisinde bulunmaya kalkışabilirdi ve beni hisse senetlerimle birlikte sırtüstü yere serebilirdi. Kadehini bitirdi.

"Evet," dedi, somurtkan bir yüzle. "Bu, bizim yaşımız için iyi bir ortalama sayılır. Daha iyisine ulaşamayız."

"Hayır, ulaşamayız."

Gözü boşalan kadehinde, bir süre suskun kaldı. Göz ucuyla onu izliyordum. Boynuzlarını birden bana uzatmasından korkuyordum.

"İşimize gelince," dedi ağır ağır. "Kaygıya kapılmayın, Rainier. Avukatlarıma çok iyi para öderim: Onlar da ağırdan alarak, önemli işler yapıyormuş havası atarlar."

"Kleindienst'le, yalnızca sizin garantinizi aldığım için anlaşma imzalıyorum."

"Onunla o anlaşmayı, geminizi karaya oturttuğunuz için, elinizden başka bir şey gelmediği için imzalıyorsunuz. Ne var ki ben size söz verdim. Tabii bu arada canıma kıymaya kalkmazsam..."

Sessizce güldü.

"Ne var ki intihar benim tarzım değil. Benim tarzım sonuna kadar gitmek, meyveyi çekirdeğine kadar dişlemek. Dolayısıyla, kaygılanmayın. Mektup bugünlerde elinize geçecek. İşte bu kadar, ben kaçıyorum. Kız arkadaşım sabırsızlanıyor. Çok yüreklisiniz..."

Neden yürekli olduğumu söylemedi.

"Haydi eyvallah. Daha sık görüşmeliyiz. Bu arada, onlara Bologna'da ne yaptığımı biliyor musunuz? Hem de komünist bir belediye yönetiminde ve grev sürerken?"

Yüzü aydınlandı ve birden çocuk sayılabilecek kadar gençleşti. Dalgalı sarı saçlarına düşen aklar bile azaldı sanki.

"Sınıf savaşı öyküleriyle, politikalarıyla ve gevezelikleriyle kafamı şişiriyorlardı... Ben de tuttum, iki İtalyan prensi, iki marki, birkaç da kontesle birlikte -onları biraraya getirmek için dünyamn parasını ödedim, çünkü korkudan ödleri boklarına karışıyordu- bir gösteri düzenledim. Bologna'daki küçük bir sokağın iki yanma, 'dikkat yol çalışması vardır' levhaları koyduk, biz takım elbiselerimizle, kadınlar da gece kıyafetleriyle, başımızda bir metrdotel, yolun ortasına oturup havyarlı, sülünlü bir güzel piknik yaptık. Büyük bir gürültü koptu. Hâlâ aleyhimize gösteri yapıyorlar. Geceyi nezarethanede geçirdik. Faşist kışkırtması, anlıyorsunuz. Bok herifler, benim yapmak istediğim yalnızca atmosferi biraz yumuşatmak, işin içine biraz keyif katmaktı. Ama kim anlar! Haydi, yine görüşürüz, dostum."

"Ciao, Jim. Fransızcayı gerçekten kusursuz konuşuyorsunuz."

"Elimden geleni yapıyorum."

Gitti, elleri cebinde, hafifçe öne eğilmiş, stadyum tanrılarının hafif adımlarıyla uzaklaştı.

Ben bir martini daha içtim. Daha sonra büroya giderek Jean-Pierre'in karşısına, ziyaretçi koltuklarından birine oturdum. Yüz kaslarım denetimimin dışına çıkmıştı, yüz çizgilerimin ağırlaştığım, aşağı çöktüğünü duyumsuyordum. Jean-Pierre gözlerini kaldırdı. Dooley'nin yaptığı öneriyi ona sekiz gün önce haber vermiştim.

"Neyin var? Yüzün korkunç görünüyor."

"Metro istasyonlarının çıkışındaki duvarlarda pankartlar var: *Biletiniz buraya kadar..."*

Jean-Pierre susuyordu; sözlerin yardımı, belki de içten bir atılımla karşılıklı ilişkilerimizde, ona çocukluğundan beri uymayı öğrettiğim erkekçe saygı arasında duraksıyordu kuşkusuz.

"Laura mı?"

"Dooley ile görüştüm. Artık neye bel bağlayabileceğimi biliyorum. Ona güvenilmez. Sorumsuzun teki. Onunki tuhaflıktan da öte; hasta biri. Ne yaptığım bilmediği gibi, ne söylediğini de bilmiyor. Söylediğine göre, Bologna'da halkı kışkırtmaya kalkışmış, inanılmaz bir kepazelik..."

"Bilmiyor muydun? Gazetelerin hepsi yazdı."

Haftalardır bir tek gazete bile okumadığımın farkına vardım.

"Sanırım herşeyi yitirdim, Jean-Pierre."

Oğlumun yüz ifadesi öylesine katıydı ki, bir an babası olarak onunla gurur duydum: Ona iyi babalık etmiştim. Ona verdiğim dersleri iyi bellemiş ve hayat karşısında kendini iyi donatmıştı. Bende yalnızca tutum ve ambalaj olan herşey, onda özgün birer nitelik özelliği kazanmıştı. Kalemini elinden attı.

"Önerisini geri mi çekti?"

"Hayır, ilgisi yok. Ne var ki o öneri benim için artık bir şey ifade etmiyor. Önemini yitirdi. Avukatlarının onun söylediklerine kulak asıp asmadıklarından bile emin değilim."

"Olacak şey değil bu. Almanlar işi yok pahasına götürecek. Seni uyarmıştım. Sen bugün trink para hâlâ iki milyar edersin, oysa onlar seni bu değerin üçte birine kapatıyorlar..."

"Biliyorum, biliyorum. Henüz imza atmadım."

"Artık çok geç. Gelecek ay iki yüz milyonluk bir ödememiz var..."

"Battık ki battık; destek fonundan yararlanabiliriz hâlâ..."

"Evet, hisse başma bir frank verirler..."

Ona dostça bakıyordum. Bu saldırganlığı, bu kini, bu nefret içinde debelenmeyi iyi biliyordum: çaresizlik...

"Sakin ol, Jean-Pierre. Ayrıca bir daha hatırlatayım ki, annenin ve senin, ben ölünce alacağınız dört yüz milyonluk hayat sigortam var."

"Oh, bırak Allah aşkına... Demir gibi sağlıklısın sen neyse ki. Sürmenaj geçiriyorsun. Sinirlerini tükettin."

Gülümsüyordum. Birkaç zamandan beri, kazandığım liyakat nişanlarını kafamın içinden geçirmeye başlamıştım; hayatm oyuncakları sayılacak şeyler konusunda bir eksiğim yoktu.

"Üzülme, Jean-Pierre. Bir yolunu bulacağım."

"Nasıl?"

"Bir yolunu bulacağım. Bütün bunlar, bil ki, basit bir verimlilik hesabı. Getirisi ne ve bu bana neye mal oluyor? Hayat bana sevinç olarak ne sunuyor, öte yandan acı olarak neye mal oluyor?.. Bunun bilançosunu soğukkanlılıkla çıkarmasını bilmek gerek. Şimdiye kadar kendime ayda beş milyona mal oluyordum, oysa yılda iki yüz milyon getiriyordum. Bugün, kendime hâlâ beş milyona mal oluyorum, buna karşın hiçbir şey getirmiyorum: Kayıptayım. Bedenimden bile artık verim alamıyorum; hayat sevinci olarak kazancım giderek düşüyor. Kendim için -dolayısıyla annen ve senin için- her bakımdan zararlı bir 'iş' haline geldim."

"Senin bu alaylarına uzun zamandır alışığım, ama rica ederim, şu anda sürdürme bunu... Çok harcama yapıyorsun..."

"Gücümün üstünde seviştiğimi mi söylüyorsun?"

"Orası beni hiç ilgilendirmiyor; bilmek de istemiyorum."

"Diyelim ki ben, hayatımın sonbaharında, cinselliğin önem kazandığı bir döneme girdim... umutsuzcasına. Bu, veda dönemidir, oğlum. Bu durumu

günün birinde sen de *yaşayacaksın*. Veda etme ve itiraflarda bulunma dönemi, ikisi de aynı kapıya çıkar."

Jean-Pierre sararmıştı. Alçak sesle, gözleri yerde yineledi:

"Bilmek istemiyorum, diyorum sana."

Kalktım. Beni dürüst davranmaya neyin ittiğini ve neden böyle gülümsediğimi şimdi açık seçik anlıyordum: Bu, şimdiye kadar hiç yaşamadığım bir kendine egemen oluşun dış göstergesiydi.

"Bütün bunlardan Gerard'a söz etme; bunu yapacak olursan, saldırıya geçer. Sen de dert etme. Hâlâ dört yüz milyon ettiğimi bir kez daha söylüyorum sana."

"Senin dört yüz milyonun beni hiç mi hiç ilgilendirmiyor," dedi Jean-Pierre.

Ona uzun uzun baktım. Çok seviyordum onu. Yani, size benzeyen birini nasıl severseniz, öyle.

"Bana bir şeyi açıklamanı isterdim, Jean-Pierre. Sen oyunu sola veriyorsun. Benim anlamadığım, sisteme karşı olduğun halde, en büyük başarılan elde etmek amacıyla bu sistemin içinde kendine yer edinmek için büyük çaba göstermen."

"Paraya karşı kendini savunmanın en etkili silahı, ona sahip olmaktır."

"Eh, öyleyse, sahip olduğum ev de en azından yüz altmış milyon eder. Dolayısıyla ben, dört yüz nakit, yüz altmış milyon da taşmmaz, beş yüz altmış milyon ediyorum demektir. Bu senin, daha uzun bir süre sola oy vermeyi sürdürmeni sağlayabilir. Ne var ki ben altma endeksli değilim. Enflasyonu hesaba katacak olursak, dört-beş yıl içinde bunun yansı edeceğim. Dolayısıyla bu sermayeyi daha şimdiden sahiplenip, muhtemel en iyi koşullar içinde işe koyulmalısın..."

"Evet, öyle, neyse ki bizim ailede insanlar oldukça uzun yaşıyor..."

"Bir yolunu bulacağım, diyorum sana."

"İyi ama ne diyorsun sen? Ne demek oluyor bu?"

'Toplumsal boğa," dedim ve gülmeye başladım.

Bürodan çıktım. Metroya bindiğimde başıma tuhaf bir şey geldi: Yolcular arasında, vaktiyle dağlarda birlikte çarpıştığımız birçok arkadaşımın yüzünü görür gibi oldum. Örneğin, Luchon bölgesine komuta eden Cailleu ile Vendee'de direnen Jabin'i. Ama saçmaydı bu: Gördüğüm, otuz yaşlarındaki genç insanların yüzleriydi, oysa benim arkadaşlanmın bugün onlardan otuz beş yaş daha büyük olmalan gerekiyordu. Aynca, Jabin öldürülmüştü.

Lili Marlen'i de görür gibi oldum. Çiçekli kumaştan bir giysi giymiş, başına da geniş siperlikti, üzerinde o ünlü şiş takılmış bir şapka kondurmuştu. Ama o değildi.

Eve çıkıp ona telefon ettim.

"Ee, ne oluyor? İşi bırakıyor musun? Ne zaman olacak?"

"Bu işler böyle olmaz. Bana birkaç gün daha ver. Tam olarak emin olmam gerekiyor..."

"Dinle beni. Beni iyi dinle. Bana bu iyiliği yapman gerekiyor, Lili Marlen. Beni hatırlıyorsun, değil mi?"

"Seni hatırlıyorum."

"Kim olduğumu, vaktiyle kim olduğumu da biliyorsun?"

"Evet, evet, kafanı takma, haydi..."

"Şerefli bir adam, öyle değil mi?"

"Dünya artık eski dünya değil, bunu bilmen gerekiyor, albayım."

"Umurumda değil. Ben değişmek istemiyorum. Hayatınım sonunda boka bulaşmak istemiyorum."

"İhtiyarlar arasmda buna artık 1x>ka bulaşmak' denmiyor, albayım. Onlar buna 'gayri menkule bulaşmak' diyorlar."

Hattın öbür yanında bir sessizlik oldu, sonra ses yeniden geldi; güven verici, alaycı bir sesti...

"Korkmana gerek yok, albayım. Seninle ilgileniyorum. İşin aksaması için hiçbir risk yok, bunu sana temin ederim. Ben işimi bilirim, haydi."

"Ayakta çürümeyi sürdürüyorum ben burada."

"Tamam, bunları telefonda konuşmayalım, herşey yolunda gidecek, göreceksin. Güven bana."

Telefonu kapatırken başım döndü, şakaklarımda ter damlacıklarının biriktiğini duyumsadım. Otuz altı saattir ağzıma bir şey koymadığımı hatırladım. Yağmur yağıyordu, dışarı çıkarken yağmurluğumu giydim.

Kapının önündeydi, elinde bir menekşe demeti. Başmda bere, sırtında beyaz muşamba bir yağmurluk.

Bütün varlığımla umutsuz bir çaba göstermiştim, ne var ki kimse, aklına esti diye kendi iradesiyle gebermeyi başaramamıştır.

"İçeri gir."

"Hayır, ben yalnızca..."

Hıçkırarak kollarıma atıldı. Kollarımla ona sarılmak için çaba göstermem gerekti. Ona çok, hem de çok kızıyordum... Birini çaresiz bir aşkla sevmekten daha büyük bir zayıflık olamaz.

"Laura..."

"Bütün bunlardan söz etmeyelim, ne olur..."

"Herşey oldukça açık, öyle değil mi?"

"Biliyorum, Jacques, ben... anlıyorum... Peki bu neyi değiştiriyor? Seni seviyorum dediğim zaman, bu sözlerle anlatmak istediğim şey, sana olan aşkım değil. Başka türlü soluk alamadığımı söylemek istiyorum sana. Öyleyse senin... kendi bedeninle olan sorunların beni neden ilgilendirsin ki? Belki de seni seçtiğimi sanıyorsun? Yani alışverişe çıktım ve en iyi malı aldım, öyle mi? Hiçbir seçim yapmadım ben... Seni buldum ve elimden de bir şey gelmiyor... Fransızcada aşka 'düşmek' deniyor, öyle değil mi? Madem ki öyle, insan düşmüşse, bunu bile bile yapmamıştır..."

Başımı saçlarının araşma saklıyorum. Böylece yaşamak, burada yaşamak, başka hiçbir şey...

Birkaç mutluluk girişiminde daha bulunduk. Demek istediğim, el ele uzun gezintiler yaptık, birlikte mehtabı izledik, kuş cıvıltılarını dinledik. Hatta bir hafta sonunu Venedik'te geçirdik, çünkü insan âşık olunca, o yaşlı, sevgili gondol gibisi yoktur.

Paris'e döner dönmez Lili Marlen'e telefon ettim.

"Ee?"

"Beni görmeye gel."

Akşam saat yedide, Klebert Caddesi'ndeki evine gittim. Beni salona almadı; girişte, ayaküstü karşılıklı konuştuk. Lili, 1930'lardaki bir büyük açılışa gidecekmiş gibi giyinmişti. Kürk yakalı siyah bir giysi, boynunda inci kolye, başmda yalancı çiçeklerden bir taç, boynunda siyah kadife bir atkı, kulaklarında da dans eden uzun küpeler. Saçlan, kadın berberlerinin ölü süsleme sanatındaki yeteneklerini sergilemek için kullandıklan cansız, donuk sarı renkteydi. Makyajı, kendisine bakanları korkutma pahasına da olsa dikkat çekmek isteyen şu yaşlı kadınlarınki gibi, beyaz bir maskı andınyordu. Fayans üstüne resmedilen köpeklerinki gibi masmavi, donuk gözlerinde, apartman girişinin loşluğunda bile, herşeyi görmüş bakışların sabitliği vardı.

"Tamam, yarın akşam saat on birde. Kapıyı aralık bırak, içeride de ışık yakma. Bir hırsızlık olaymda öldürülmüş olacaksın..."

"Uf," dedim. "Çok da çabuk olmadı. Sonuçta, nefsi müdafaa durumunda öldürülmüş olacağım. Gerçek gibi. Kim bu adam?"

"Kim olduğu seni ne ilgilendirir ki?"

Dudaklarında daha ince bir kıvrım belirdi...

"Sen, hayatında her zaman sonuna kadar gittin."

"Bilirsin, 'sonuna kadar', kat edilmesi o kadar uzun bir yol değildir..."

Beni, hakkımda herşeyi bilen sabit bakışlarla inceliyordu.

Günü, belgelerime biraz çeki düzen vermekle geçirdim. Laura artık aramıyordu. Onun mektuplarını okudum.

Saat altıda oldukça tuhaf bir şey yaptım: Gömleğimi değiştirdim.

Bekledim. Bütünüyle temiz ölmek için, hiçbir şey düşünmüyordum.

Saat dokuza gelmeden biraz önce telefon çaldı. Almrnda soğuk ter damlalarının biriktiğini duyumsadım. Lili Mar-len'in durumun değiştiğini bildirmek için telefon ettiğinden emindim. Yaşlı fahişe belki de bana saygı duymaya başlamıştı, kim bilir.

Jean-Pierre'in sesi sevinçten titriyordu.

"Sana iyi bir haberim var. Dooley hakkında bütünüyle yanılmışsın. Sözünü tuttu. Gönderdiği garanti mektubu elime geçti. Kleindienst'in hisselerini de hesaba katacak olursak, iki buçuk milyar yapıyor. Sen kazandm, sevgili babacığım. Bir kez daha sen kazandın! İki kulak ve kuyruk, dostum! Alo!.. Orada mısın?"

"Evet, hâlâ buradayım."

"Kazandm, diyorum sana!"

"Duydum."

"Senin üzerindeki tek etkisi bu mu?"

"Laura'yla evlenmelisin, Jean-Pierre. Öncelikle, hayran olunası bir kadm. Sonra, Brezilya'nın en zengin mirasçılarından biri."

Sesi sertleşti.

"Ne oluyor sana? Benimle neden böyle konuşuyorsun?"

"Ben, kendi kendimle konuşuyorum. Annenin, yüz milyonluk çeyizi vardı."

"Birbirinizi sevdiniz, değil mi?"

"Bilmiyorum, ben her zaman büyük bir düzücü oldum."

"Büyük bir depresyon geçiriyorsun, bunun farkmda mısın?"

"Allahaısmarladık Jean-Pierre. Seninle gurur duyuyorum. Sen de bir savaşçısın, gerçek bir savaşçı. Çok ileriye gideceksin. Böyle babaya böyle oğul. Ailemizden her zaman senin gibi güçlü kişiler çıkmıştır."

"Yanına gelmemi ister misin?"

"Hayır, sağol, ben idare ederim. Başbakan olduğunda, erkeklerin erkeklik saplantılarıyla ilgilenecek bir sekretarya kurmayı unutma. Bunda yarar var."

Telefonu kapattım.

Saat on bire yirmi kala, kararlaştırdığımız gibi gidip kapıyı araladım. Olaya hırsızlık süsü vereceğine göre, katilimin elinde bir bavul olup olmayacağını düşündüm. Muhtemelen olmayacaktı. Gidip odamdaki dolaptan bir bavul aldım ve salona getirdim. Duraksadım. Ayrıntılara burnumu sokmakla belki yanılıyordum. Bir profesyonel, üzerinde benim adamın ve soyadımın baş harfleri bulunan bir bavulu alır mıydı, bilemiyorum... Öte yandan, elinde bir çantayla gelmesi de hoşuma gitmiyordu... Kavga izleri de bırakmak gerekiyordu... Gülmeye başladmı. Ben buydum işte: İpin ucu hep benim elimde olmalıydı, patron hep ben olmalıydım, sonuna kadar... Lili Marlen'in seçtiği bir katile

güvenebileceğimi biliyordum, o işe kafa yormam gerekmiyordu. Adam benim dışarıda olduğumu sanacaktı, oysa ben burada olacaktım, aramızda boğuşma başlayacaktı ve... evet, ışığı hemen kapatmam gerekiyordu.

Kapattım ve dönüp divanın üzerine oturdum. İçimde sinirli olduğumu, korktuğumu gösteren bir iz arıyordum. Hiç böyle bir belirti yoktu. Sığır, mezbahaya gitmeye hazırdı. Sebebini bilmiyorum ama, beni ensemden vurmasını diliyordum.

Hafif bir tıkırtı duydum.

Kollarımı kavuşturup başrmı biraz öne eğdim.

Elinde kuşkusuz bir el feneri vardı.

Salon birden aydınlardı.

Laura, eli elektrik düğmesinde, kapıda dikiliyordu.

Bakışlarım bulanık, sanrıyı andıran bir gerçeksizlik boşluğu içinde, inme inmiş gibi kalakaldım.

Eldivenlerini çıkarıyordu. Elinde gümüş rengi bir çanta vardı. Sırtına zümrüt yeşili, uzun kollu bir giysi giymiş, üstüne pırıl pırıl parlayan payetli bir tunik atmıştı.

... Alarm sesleri ve bağnşmalarla dolu bir panik havası içinde dünyaya geri döndüm. Bir sıçrayışta yerimden kalktım.

"Burada kalamazsın..."

"Bekliyorum..."

"Biliyorum."

Aklımdan geçen ilk düşünce, övgüye layık bir düşünceydi sanırım. Laura benim tehlikede olduğumu duyumsamış ve benim yanımda olmak için, çok şık gidilmesi gereken bir akşam yemeğini bırakıp gelmişti. Bu, kadm

sezgisine ve yüce düşüncelere bir övgüydü ve ben, yazdığım bu satırlara biraz ikiyüzlülük karıştırıyorsam bu, mizahın da çürümesindendir.

... Karşımda, kapının karanlık dikdörtgeni ve altın yaldız bir aynanın içinde, odasının duvarları arasında kapana düşmüş, beyazlar içinde bir adam vardı.

"Kadın arkadaşın bana telefon etti. Bayan... Lewis Stone, evet, adı buydu..."

"Lili Marlen," diye mırıldandım.

Salonda bana doğru hafif adımlarla, zafer kazanmış gibi ilerliyordu. Ensesinde topuz yaptığı saçları, her türlü gölge izini silen apaçık alnını ortaya çıkarıyordu.

"Kadm arkadaşın bana..."

"Sana ne söylediğini biliyorum."

Gelip yanıma oturdu.

"Jacques, sensiz yaşayamam ve... Ayrılamayız biz, senesen..."

"Ben iktidarsızlaşıyorum. Söyle. Söyle, Laura. Söylenmesi gereken söylenmeli..."

"İktidarsız değilsin, bu yanlış! Ama senin..."

"... yardıma gerek duyuyorum," dedim ve gülmeyi başardım.

"Doğru değil bu! Doğru değil! Arkadaşın bana herşeyi anlattı..."

"Sana ne anlattı o rezil kan?"

"Çok uzun süre yaşadm ve cinselliğin senin için artık fazla bir önemi kalmadı... daha az gerekli bir şey haline geldi..."

"Daha az... gerekli mi? Daha 'sofistike', öyle mi?"

"İnsanın kendini olduğu gibi kabul etmesi gerek..."

"Nereye kadar? Nereye kadar kabul edeceğim?"

Ayağa kalkmış kükrüyordum ve Avrupa'nın gerileyişi şimdiye kadar bana bu ölçüde yardımcı olmamıştı...

"Geberirim daha iyi. Avrupa kendini olduğu gibi kabul etsin, ben etmem... Yeterince geleceğim, canlılığım, kararlılığım yoksa, kendi kendimi elimden kaçıracaksam, kendi kişiliğim hakkında kafamda oluşturduğum düşünceden, uygarlıktan, Fransa'dan vazgeçeceksem..."

"Tanrım, Jacques, neler anlatıyorsun sen?"

"Enerji için, hammadde için ödeyebileceğim fiyatın bir sınırı var..."

Bu kez gülmeye bile fırsat bulamadım. Antrede bir gürültü oldu ve Ruiz içeri girdi. Bunu bir süredir bekliyordum, çünkü çevremdeki herşeyin üzerime titrediğini duyumsuyordum.

Ruiz'in başında şoför kasketi, sırtında da şoför üniforması vardı. Sağ apoletinin altına eldivenlerini sıkıştırmıştı; eldivenlerin boş, kıvrık, yırtıcı parmaklan, kara bir kanat gibi bana doğru açılıyordu.

"İhtiyar godoş," dedim.

“Si, senor," diye karşılık verdi Ruiz.

Salonun *ortasına* doğru ilerledi, kasketini çıkarttı ve kımıldamadan durdu. Benimkinden bambaşka, bir başka güneşin yarattığı bu yüz karşısmda yeniden ve son kez, olacakları önceden yaşama atılımını capcanlı yaşıyor, bunun zevkini çıkarıyordum. O dudakların kıvrımında bir acımasızlık izi olduğunun, kendine güven ve aldırmazlık içinde geleceğinden ve zaferinden emin beklediğinin şimdi farkına vanyor-dum... Kısa bir an için, vazgeçme, büyüklenme ve öfke, boyun eğmeme ve acı alaya başvurma duygulan içinde bocaladım, kafamın içinde, de Gaulle'le birlikte, önde bayraklar, Champs-Elysees Bulvan'ndan aşağı doğru, bir

askeri marşın tra-la-la'ları arasında yeniden indim; sınıf bilincim göz göre göre çatlıyor, kinle dolu olarak can çekişiyordu...

Tabancam, çalışma masasının çekmecelerinden birindey-di, ne var ki bu, kafamm içinde ölmekte olan bir düşünceydi artık...

Laura bir sigara yakmış, Ruiz'i biraz düşmanca gözlerle inceliyordu.

Perdeler çekikti, lambalar kırmızı yanıyordu. İçine düştüğüm boşlukta, kendiliğinden uyanan her türlü düşünce kıpır kıpırdı. Bunlardan biri, hatırlıyorum, çok müthişti. Kissin-ger'm yaptığı uyanyı düşünüyordum: Batı'mn vazgeçemeyeceği enerji kaynaklanna ambargo konacak olursa, ufukta savaş ihtimali beliriyordu...

"Ben de onu aşağı yukan böyle düşlüyordum," dedi Laura.

“Düşlüyor muydun?"

Gözlerini indirdi.

"... Başlangıçta, sen bunları karanlıkta mırıltıyla söylediğinde... tamam, biraz şaşırmıştım. Anlamıyordum. Beni artık sevmediğini, sana artık yetmediğimi düşünüyordum..."

içimde bir umutsuzluk izi arıyordum. Hiçbir şey bulamıyordum. Ve aynı zamanda, yeniden doğduğumu duyumsu-yordum: Şimdi artık bir yerlerin ötesindeydim. Herşeyin öte-sindeydim ve artık başıma hiçbir şey gelemezdi. Evren, bir damla mizahtan doğmuştu, insanlık da onun gülümsemelerinden biriydi yalnızca.

Laura elimi alıp yanağına bastırdı.

"Önemi yok, Jacques, gerçekten yok..."

"Hayır."

"Yalnızca fiziksel bir durum bu..."

"Evet, biliyorum, tabii ki öyle."

"Bunun bir önemi yok. Kadm arkadaşm bana çok doğru bir şey söyledi... Hayatı çok iyi tanıyan biri.;."

"Bak, orası öyledir."

"Bana şunu söyledi: 'Aşk konusunda yapılan hiçbir şey suç değildi/..."

Artık hiçbir şey duyumsamıyordum. Lili Marlen sözünü tutmuştu. Öldürülmüştüm ben. Bundan böyle, yaşamayı sürdürebilirdim artık.

Ruiz'e döndüm.

"İyi araba kullanır mısın?"

"Madrid'de Kont d'Avila'nm şoförüydüm, *senor.* Sevil-la'da da Fondes Markizi'nin şoförlüğünü yaptım. Daha önce boğa güreşçisiydim, yaralandığım için bırakmak zorunda kaldım. İyi araba kullanırım, *senor.* Servis yapmasını da bilirim. Çok iyi referanslarım var..."

"Otel faresi olarak da iyi referansın var sanının?"

Bocalamadı.

"Korumalık da yaptım/' dedi.

Cebimde Jaguaı'ın ve garajın anahtarını anyordum. Buldum ve ona fırlattım.

Laura diz çökmüştü, ellerim ellerinin arasındaydı. Gözlerinde şimdiye kadar böylesi bir yumuşaklık görmemiştim.

"Gidelim, Jacques. Uzağa. Çok uzağa. İran'a, Afganistan'a..."

"Evet. Daha sonra, gerisini getiririz. Hep daha uzağa."

"... Belki Güney Amerika'ya... Brezilya'ya, Peru'ya..."

Kırmızı ışıkta, ihtiyar godoşun gülümsediğini görür gibi oluyordum.

"Yarın gelin," dedi Laura. "Arabayı hazırlayın. Yola çok erken çıkacağız."

Ruiz bana bakıyordu.

"Bayanın verdiği emirlere itaat etme alışkanlığını edinmen gerekecek, dostum," dedim ona.

"Si senora. Si senor.”

Dışarı çıktı. Laura biraz geri çekilip kaygıyla gözlerimi aradı. Boğulmuş birine benziyordum ki, gözlerinden yanak-lanna doğru yaşlar akmaya başladı. Bana sarıldı, saçlannı, yüzümü okşasın diye çözdü. Sarmaş dolaş öylece uzun süre kaldık.

Kollarımda uyudu. Hayatım boyunca, onun başım göğsüme yaslayarak tam bir güven içinde uyuma biçiminden daha büyük bir armağan almamıştım.

O gece bedenim bana çok ağır ve bunaltıcı geldi ve aramızda bir tür mücadele geçti, sanki bedenim benden, ben de bedenimden kurtulmak istiyorduk.

Büroya gidip, yazdığım bu notlan bitirmek, paramı, yolculuk çeklerimi ve pasaportumu almak için sabah saat beşte kalktım. Bu notlan, gerektiği gibi, kasada bulacaksın, Jean-Pierre. Onları sana bırakıyorum, çünkü dostluğa gerek duyuyorum. Bu notlar ayrıca, çocukluğundan beri seni boğduğum bir imajdan, her zaman kazanan bir baba imajından kurtulmana da yardım edecek.

NOTLAR

1

Birbirine uzunca bir kordonla bağlı bir küçük topla, bir ucu sivri, öteki ucunda bir çanak bulunan çomaktan oluşan oyuncak. Oyunun amacı, topu havaya fırlatıp çanağın içine sokmaktır, (ç.n.)

2

Zavallı orospu çocuğu, (ç.n.)

3

Bok. (ç.n.)

1

Dosyanızda, (ç.n.)

1

İlaç olarak kullanılan bir madde, (ç.n.)

2

(İng.) güvensiz, (ç.n.)

3

(İng.) güvenli, (ç.n.)

4

Zamanın Fransa cumhurbaşkanı, (ç.n.)

5

Olur efendim, (ç.n.)

6

Fransa kastediliyor, (ç.n.)

7

Başka sorun var mı? (ç.n.)

8

Arthur Rimbaud, *Cehennemde Bir Mevsim, Sayıklamalar II*, İlhan Berk çevirisi. (ç.n.)

9

İkinci Dünya Savaşı'nda Fransa'da Rezistans (Direniş) içinde yer alan gerilla gruplarına 'makiler' denirdi, (ç.n.)

1

Fransız kafası, (ç.n.)

2

Kısa kesin, (ç.n.)